

Waarane

Biblian

Historic

U.B.

UNIV. BIBLIOTH.
* 1891 *
HELSINGFORS

Biblian Historia

Kertomuksia pyhästä Raamatusta.

Etupäässä kansakoulujen tarpeeksi

toimittanut

Maaranen.

Monella kuvalla varustettu.

Porwoossa 1889.

Werner Söderström, kustantaja.

Helsingissä,
S. Simeliusen perillisten kirjapaino-osakeyhtiö.
1889.

Esipuhe.

Tämä oppikirja Biblian historiaassa on kirjoitettu etupäässä kansakoulujen tarpeeksi. Mutta toivoakseni sopii sitä käyttää myöskin muissa kouluissa. Kertomukset ovat tässä järjestetyt kahteen opetusjaksoon; ensimmäiseen kuuluvat kaikki kertomukset, jotka eivät ole erikseen merkityt, toiseen taas ne kertomukset tai kertomuksen osat, jotka ovat tähdellä merkityt. Nämä opetusjaksot eivät tietyksi vastaa vuosikursseja kouluissa. Vuosikurssit määrää ajetus, tai järjestää ne opettaja oppilasten edistystilastansa mukaan. Tällä kertomusten merkittävällä olen vaan tahtonut antaa opettajalle osviittaa, mitkä kertomukset ovat pienemmille lapsille opetettavat, ja mitkä kuuluvat myöhemmälle koulu-ijälle. Olen nimittäin ajatellut asiata sillä tavoin, että pienemmille lapsille eli koulujen ala-osaistoilla jo opetettaisiin kokonainen Biblian historian kurssi, joka sitten myöhemmällä koulu-ijällä täydennetään.

Enimmät kertomukset olen jakanut eri osiin, joitten osien sisältö on merkitty kertomuksen alkuun. Kukin osa muodostaa kuitenkin jonkunlaisen kokonaisuuden. Tämän kautta olen tahtonut tehdä kertomuksen sijällön selvennäväksi ja antaa opettajalle johtoa kyselemisessä.

Kertomuksen loppuun olen tavallisesti pannut jonkun Raamatun lauseen tai useampiakin. Ne lauseet, joitten sanat ovat täydellisesti painetut, ovat aiwotut ulkoa luettaviksi; toisia taas, jotka ovat ainoastaan merkityt, voi opettaja käyttää kertomusta selittäessään ja sovittaessaan elämään.

Edellä mainittuihin seikkoihin katsoen eroaa tämä oppikirja josjain määrin kaikista tähän asti meillä ilmestyneistä Biblian historian oppikirjoista.

Tunnen itse hyvin, että kykyäni on ollut riittämätön kaikin puolin selvollisesti toimittamaan tätä vaikeata työtä, ja tiedän myöskin, että tässä Biblian historiaassa löytyy paljon puutteellisuuksia. Olin sentähden iloinen, jos tämä kirjanen kumminkin saattaisi olla välitappaleena johdattamaan kaswawata nuorisoamme jumalanpelkoon ja siwentyeen.

Sortawalassa Elokuulla 1889.

S. A. Sougberg.

Vanha Testamentti.

I. Alkuhistoria.

1. Luominen.

1. Jumala luo taiwaan ja maan. — 2. Ensimmäisen päivän luomistyö. — 3. Toisen päivän luomistyö. — 4. Kolmannen päivän luomistyö. — 5. Neljännen päivän luomistyö. — 6. Viidennen päivän luomistyö. — 7. Kuudennen päivän luomistyö. — 8. Waimo luodaan. — 9. Jumala katselee luotujansa. — 10. Jumala lepää teoistansa.

1. Musija loi Jumala taiwaan ja maan. Mutta maa oli autio ja tyhjä, ja pimeys oli syvyyden päällä; ja Jumalan Henki liikkui wetten yli.

2. Ja Jumala sanoi: „Tulkoon valkeus!“ Ja valkeus tuli. Ja Jumala näki valkeuden hyväksi. Ja hän erotti valkeuden pimeydestä; valkeuden kutsui hän päiväksi ja pimeyden yöksi. Ja tuli ehtoosta ja aamusta ensimmäinen päivä.

3. Ja Jumala sanoi: „Tulkoon avaruus wetten waiheelle eroittamaan wesiä wesiästä“. Ja Jumala erotti wedet, jotka ovat avaruuden alla, wesiästä avaruuden päällä. Ja avaruuden kutsui Jumala taiwaaksi. Ja tuli ehtoosta ja aamusta toinen päivä.

4. Ja Jumala sanoi: „Kokoontukoot wedet taiwaan alla erinomaiseen paikkaan, niin että kuiwa näkyy“. Ja Jumala nimitti kuiwan maaksi, ja wetten kokoukset hän kutsui mereksi. Ja Jumala sanoi vielä: „Wihottakoon maa ja kaswakoon ruohon, jossa siemen on, ja hedelmälliset puut, jotka hedelmän kantawat“. Ja Jumala näki sen hyväksi. Ja tuli ehtoosta ja aamusta kolmas päivä.

5. Ja Jumala sanoi: „Tulkoot walot taiwaan avaruuteen“. Ja Jumala teki kaffi suurta waloa, suuremman walon päivää hallitsemaan ja pienemmän walon yötä hallitsemaan, niin myös tähdet. Ja tuli ehtoosta ja aamusta neljäs päivä.

6. Ja Jumala sanoi: „Kuohuttakoot vedet yltäkyllin liikkuvaisia eläimiä, ja linnut lentäkööt maan päällä taiwaan awaruudessa“. Ja Jumala näki sen hyväksi. Ja Jumala siunasi heitä, sanoen: „Olkaa hedelmälliset ja lisääntykää“. Ja tuli ehtoosta ja aamusta wiides päivä.

7. Ja Jumala sanoi: „Tuottakoon maa eläimet, itseksinkin lainsa mukaan: karjan, madot ja maan pedot lainsa jälkeen“. Ja tapahtui niin.

Ja Jumala sanoi: „Tehkäämme ihminen meidän kuvaksemme, muotomme jälkeen, ja wallitkoon hän kalat meressä ja taiwaan linnut, ja karjan ja koko maan“. Ja Jumala loi ihmisen omaksi kuvaksensa; Jumalan kuvaksi hän hänen loi. Ja Jumala teki ihmisen maan tomusta ja puhalsi hänen sieraimiinsa elävän hengen; niin ihminen tuli eläväksi sieluksi.

8. Ja Herra Jumala sanoi: „Ei ole hyvä ihmisen yksinänsä olla; minä teen hänelle awun, joka on hänelle sopiwa“. Ja Jumala pani raskaan unen **Adamiin**; ja hänen nukkuisiaan, otti Jumala yhden hänen kylkiluistansa ja rakensi siitä waimon. Ja Jumala toi waimon Adamin eteen ja siunasi heitä, sanoen: „Hedelmöittäkää, lisääntykää ja täyttäkää maa, ja tehkää se itsellenne alamaiseksi; ja wallitkaat kalat meressä, ja taiwaan linnut sekä kaikki eläimet, jotka maan päällä liikkuvat“. Ja Adam nimitti emäntänsä **Ewaksi**, että hän on kaikkein elävään äiti. Ja he olivat molemmat alasti eivätkä hävenneet.

9. Ja Jumala katsoi kaikkia, mitä hän tehnyt oli, ja katso, ne olivat sangen hyvät. Ja tuli ehtoosta ja aamusta kuudes päivä.

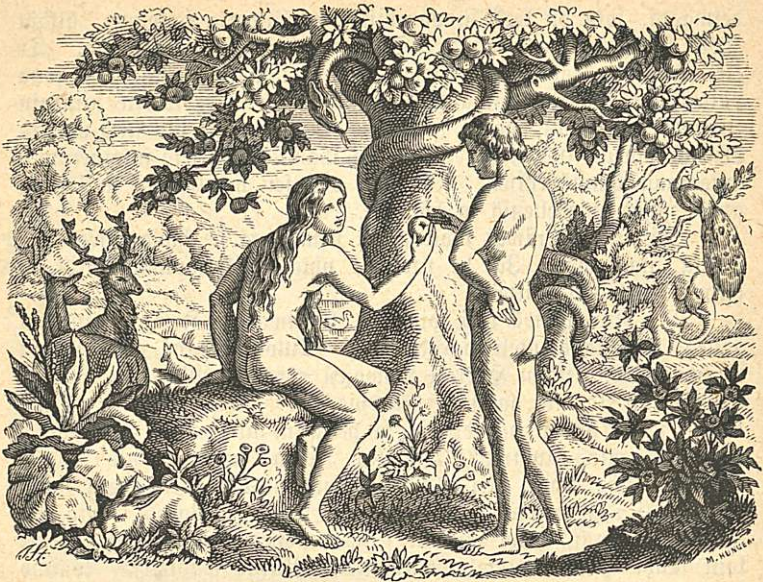
10. Mutta seitsemäntenä päivänä lepäsi Jumala kaikkista teoistansa, jotka hän tehnyt oli. Ja hän siunasi seitsemännen päivän ja pyhitti sen.

1 Moos. 1 ja 21.

Taiwaat ilmoittawat Jumalan kunnian ja awaruus julistaa hänen Yätensä teot (Pf. 19, 2).

Herra, sinä olet mahdollinen saamaan ylistyksen ja kunnian ja woi-man; sillä sinä olet kaikki luonut ja sinun tahdostasi ne ovat, jotka luodut ovat (Nm. 4, 11).

Pf. 33, 9; Pf. 104, 24; Pf. 115, 3; Hebr. 11, 3; Saak. 1, 17; Kol. 1, 15, 16; Joh. 1, 1—3; Job 38, 4, 7; Hebr. 4, 9.

2. Syniinlankeemus.

1. Jumala istuttaa paradisin ihmisille asuinpaikaksi. — 2. Adam ja Ewa wietellään ja lanteewat syntiin. — 3. Jumala waatii heitä vastaan heidän rikofsestaan. — 4. Kärmeen kirous ja ihmisten tuomio.

1. Herra Jumala istutti paradisin Edenissä ja kaswatti siihen kaikkinaiset puut, jotka olivat ihanat nähdä ja joitten hedelmät olivat hyvät syödä. Kesellä paradisia oli elämän puu. Niin myös oli siellä hyvän ja pahan tiedon puu. Ja Jumala pani ihmisen wilsjelemään ja warjelemaan Edenin paradisia. Ja Herra Jumala sanoi ihmiselle: „Syö wapaasti kaikkinaisista puista paradisisa. Mutta hyvän ja pahan tiedon puusta älä syö; sillä jona päivänä sinä siitä syöt, olet sinä totisesti kuolewa“.

2. Mutta kärmee oli kawalampi kaikkia eläimiä maan päällä. Se sanoi waimolle: „Oliiko Jumala sanonut: älkää syökö kaikkinaisista puista paradisisa?“ Niin waimo wastasi kärmeelle: „Me syömmme puitten hedelmistä, mutta sen puun he-

delmästä, joka on keskellä paradisia, on Jumala sanonut: „älkääät syökö siitä, ettette kuoli“. Silloin sanoi kärmelä waimolle: „Te ette suinkaan kuolemalla kuole; waan Jumala tietää, että jona päivänä te syötte siitä, aukenewat silmänne ja te tulette niinkuin Jumala tietämään hywän ja pahan“. Ja waimo näki siitä puusta olewan hywän syöda, ja että se oli ihana nähdä sekä suloinen puu antamaan hymärryksen. Ja hän otti sen hedelmästä ja söi, ja antoi myös miehellensä ja hän söi.

Silloin aukeniwat molempain filmät, ja he huomasiwat olewan sa alastomat. Ja he fitoiwat yhteen fikunapuun lehtiä ja tekivät itsellensä peitteitä.

3. Kun päivä tuli wiileäksi, kuuliwat he Herran Jumalan äänen, joka käyskenteli paradisisa. Silloin Adam emäntinensä lymyi puitten sekaan Herran kaswojen edestä. Mutta Herra Jumala kutsui Adamin, sanoen: „Kussas olet?“ Adam wastasi: „Minä kuulin sinun äänesi paradisisa ja pelkäsin, sillä minä olen alasti; sentähden minä lymyin“. Mutta Herra sanoi: „Kuka sinulle ilmoitti, ettäs alasti olet? Etkös syönyt siitä puusta, josta minä sinua kielsin syömästä?“ Niin wastasi Adam: „Waimo, jonka olet minulle antanut, antoi minulle siitä puusta, ja minä söin“. Silloin sanoi Herra Jumala waimolle: „Mitkäs sen teit?“ Waimo wastasi: „Kärmelä petti minun ja minä söin“.

4. Ja Herra Jumala kirosi kärmelä ja sanoi: „Kirottu ole sinä kaikista eläimistä maan päällä. **Minä panen wainon sinun ja waimon wälille, ja sinun siemenesi ja hänen siemenensä wälille; se on rikki polkewa sinun pääsi, ja sinä olet pistäwä häntä kantapäähän**“. Ja waimolle sanoi Jumala: „Minä saatan sinulle paljon tuskaa, ja sinun pitää synnyttämän lapsia kiwulla; ja miehesi on sinua wallitsewa“. Ja Adamille sanoi hän: „Kirottu olkoon maa sinun tähtesi. Orjantappuroita ja ohdakeita on hän kasvawa. Otsasi hiesjä pitää sinun syömän leipää, siksi kuin maaksi jälleensä tulet; „sillä maa sinä olet ja maaksi olet sinä jälleen tulewa“. Ja Herra Jumala ajoi ihmiset ulos Edenin paradisista wiljelemään maata ja asetti Kerubimin wälkkywällä miekalla warjelemaan tietä elämän puulle.

1 Moos. 3 l.

Warjele sydämmesi kaikella ahkeruudella, sillä siitä elämä tulee (San. 4, 23).

Wastaanseisokaat perkelettä, niin hän teistä pakenee; lähestykää Jumalaa, niin hän lähestyy teitä (Saak. 4, 7. 8).

2. 2 Kor. 11, 3; Saak. 1, 15; Joh. 8, 44; Ilm. 12, 9. — 4. 1 Joh. 3, 8; Rom. 6, 23; Rom. 5, 12; Ef. 2, 3; Rom. 5, 18. 19.

3. Kain ja Abel.

1. Kainin ja Abelin uhri. — 2. Herra varoittaa Kainia, vaikka turhaan. — 3. Kainin röyhkeys ja rangaistus. — 4. Kain lähtee pois Herran kasvojen edestä.

1. Adamilla ja Ewalla oli monta poikaa ja tyttäriä. Vanhin poika kutsuttiin Kainiksi, ja toinen hänen jälkeensä Abeliksi. Kain tuli peltomieheksi, mutta Abel paimensi lampaista. Kerran he uhrasivat Herralle. Kain kantoi Herralle lahjan maan hedelmistä ja Abel laumansa esikoisista. Ja Herra katsoi armollisesti Abelin ja hänen uhrinsa puoleen. Mutta Kainin ja hänen uhrinsa puoleen hän ei katsonut armollisesti. Silloin vihastui Kain sängen kowin ja hänen hahmonsa muuttui.

2. Niin Herra sanoi Kainille: „Mitkäs olet vihainen? Ja miksi hahmosi muuttuu? Eikö niin? jos hyvin teet, annetaan syntisi anteeksi, mutta jos hyvin tee, niin synti väijyy oman edessä, ja hänen himonsa on sinuun; waan hallitse sinä häntä“. Ja Kain puhui welsjensä Abelin kanssa. Mutta kerran, kun olivat kedolla, farkkasi Kain welsjensä Abelin päälle ja tappoi hänen.

3. Niin sanoi Herra Kainille: „Kussa on veljesi Abel?“ Kain vastasi: „En tiedä; olenko minä veljeni wartija?“ Ja Herra sanoi: „Mitä olet tehnyt? Veljesi veren ääni huutaa minun tyköni maasta. Nyt kirottu ole sinä. Kulkijana ja pakenevaisena täytyy sinun olla maan päällä“.

4. Kain sanoi Herralle: „Minun rangaistukseni on suurempi kuin että sen kantaa woin. Ja niin minun käy, että kuka ikänänsä minun löytää, se tappaa minun“. Mutta Herra sanoi hänelle: „Ei niin, waan kuka ikänänsä Kainin tappaa, se pitää seitsemän kertaisesti kostettaman“. Ja Herra pani merkin Kainiin, ettei kenkään häntä tappaisi. Ja Kain läksi pois Herran kaswojen edestä ja asui Nodin maalla itäänpäin Edenistä.

1 Moos. 4 l.

1. Hebr. 11, 4. — 2. Rom. 2, 4; Ser. 17, 9; Jaak. 1, 20. — 3. Psj. 72, 14. — 4. Psj. 73, 23.

* 4. Kainin ja Setin jälkeiset.

1. Kainin jälkeiset hylkäsiwät Herran, niinkuin heidän esi-isänsä oli tehnyt. He rakensiwät kaupunkoja, kelsi wät kanteleita ja huiluja ja takoiwät aseita itselleen; mutta Herraa he ei wät peljänneet. Lamek oli murhaaja ja otti itselleen kaksii emäntää.

2. Abelin sijaan antoi Jumala Adamille ja Ewalle pojan, jonka he kutsuiwät **Setiffi**. Setin jälkeiset oliwät hurstkaita. Hänen poikansa oli **Enos**, jonka aikana ruwettiin yhteisesti Herraa rukoilemaan. Kuudennessa polwessa Adamista oli **Henok**. Hän eli jumalisesti, ja Jumala otti hänen pois luokseen. Henokin pojanpoika oli **Lamek**, joka odotti Jumalan lupaamaa waimon siementä ja lohduttajaa. Lamek antoi pojallensa nimen **Noa** s. o. lohdutus.

1 Moos. 4 ja 5 l.

Mutta se on suuri woitto, olla jumalinen ja tyytyä onneensa (Tim. 6, 6).

5. Wedenpaisumus.

1. Jumala päättää hukuttaa ihmiset heidän jumalattomuutensa tähden. — 2. Noa saa käskyn tehdä arkkin. — 3. Wedentulwa tulee ja häwittää kaikki ihmiset. — 4. Jumala antaa wetten wähentyä maan päältä. — 5. Jumala käsksee Noan lähtemään ulos arkista ja tekee liiton hänen kanssaan.

1. Ihmiset liijääntyiwät suuresti maan päällä. Adam eli 930 ajastakaa ja ilmoitti jälkeisilleen kahdeksassa polwessa Juma-

lan luomistöistä ja lupauksesta. Mutta pahuus lisääntyi yhä ihmisten kesken. Hurskaat ottivat emäntiä itselleen pahoista, niin kuin heidän mieltensä teki. Ja niin tuli maa pahuutta ja väkivaltaa täyteen. Silloin Jumala uhkasi hukuttaa ihmiset; kuitenkin antoi hän heille vielä satakaksikymmentä ajastaikaa parannuksen aikaa. Mutta ihmiset eivät tehneet parannusta. Kun Herra sentähden näki ihmisen pahuuden suureksi maan päällä ja hänen ajatuksensa olevan aina waan pahan, katui hän ihmisen tehneensä. Ja Herra kävi murheelliseksi sydämestänsä ja sanoi: „Minä tahdon ihmisen, jonka minä loin, hukuttaa maan päältä“.

2. Mutta **Noa** sai armon Jumalan edessä. Hän oli hurskas ja eli jumalijesti. Ja Herra ilmoitti Noalle aikowansa hukuttaa ihmiset vedenpaisumuksen kautta ja käski häntä rakentamaan arkin. Arkki oli olewa 300 kynnärää pitkä, 50 kynnärää leveä

ja 30 kynnärää korkeaa. Kolme pohjaa oli siinä olewa ja olinsijat sen sisästä. Myöskin tuli hänen tehdä siihen affuna, ja ovi sen sivuun. Ja Noa uskoi Herran sanan ja teki kaikki, niinkuin Herra oli käskenyt.

3. Ja Herra käski Noan menemään arkkiin poikainsa **Seemin, Hamin ja Jafetin** ynnä hänen emäntänsä ja poikainsa emäntien kanssa. Myöskin piti hänen viemän arkkiin kaikkinaisia eläimiä parittain, sekä ruokaa itsellensä ja eläimille. Seitsemän päivän perästä oli jo wedentulwa tulewa. Noa teki kaikki, niinkuin Herra hänelle käski. Kun hän oli perheensä ja kaikkien eläimien kanssa mennyt arkkiin, sulki Herra hänen jälkeensä.

Ja vielä samana päivänä antoi Herra syvyyden lähteiden kuohua ja rankan sateen langeta alas taiwaasta. Ja wesi tulwasi maan päälle neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä. Noa oli silloin 600 ajastajan wanha. Ja wedentulwa paisui paisumistaan 150 päivää, niin että korkeat wuoret peittyivät. Silloin hukkuiwat kaikki, jotka maan päällä liikkuwat, sekä ihmiset että eläimet. Ainoastaan Noa jäi elämään ja ne, jotka hänen kanssansa arkissa oliwat; sillä arkki ui weden päällä.

4. Mutta Jumala muisti Noaa ja kaikkia, mitkä hänen kanssansa arkissa oliwat. Ja Jumala asetti tulwan ja nosti tuulen maan päällä, niin että wedet wäheniwät. Wähtellen rupešiwat wuorten kukkulat näkymään, ja arkki seisahtui Araratin wuorelle.

Neljäkymmentä päivää sen jälkeen awasi Noa arkin affunan ja antoi kaarneen lentää ulos. Se lensi edestakaisin eikä palajanut arkkiin. Sitten lähetti hän kyyhkysen lentämään, koetellakseen, oliwatko wedet kuivuneet maan päältä. Kyyhkynen ei löytännyt jalansijaa, waan palasi takaisin. Ja Noa ojensi kätensä ja otti sen arkkiin. Seitsemän päivän kuluttua lähetti hän uudeleen kyyhkysen lentämään. Se palasi ehtoopuolella, ja katso, suusfansa oli sillä tuores öljyypuun lehti. Mutta Noa odotti vielä seitsemän päivää ja lähetti taas kyyhkysen lentämään. Se ei enää palannutkaan arkkiin. Siitä hymmärsi Noa, että wedet oliwat kuivuneet maan päältä. Silloin awasi Noa arkin katon ja tähtäsi, ja katso, maa oli jo kuivunut. Kuitenkaan hän ei vielä astunut ulos arkista.

5. Yhden ajastajan ja 10 päivän kuluttua siitä, kuin tulwa oli alkanut, tuli maa jälleen kuivaksi. Silloin sanoi Jumala Noalle: „Lähde arkista, sinä ja emäntäsi ja poikasi, ja poikasi emän-

vät sinun kanssasi hynnä kaikkinaiset eläimet". Nyt Noa läksi ulos arkista kaikkineensa. Ja hän rakensi Herralle alttarin ja uhrasi poltto-uhrin alttarilla. Ja Herra sanoi sydämmesfänsä: „En minä ifinä enää kiroo maata ihmisen tähden. Niinkauan kuin maa seisoo, ei pidä kylväminen ja niittäminen, wilu ja helle, suwi ja talwi, päivä ja yö lakkaaman". Ja Jumala siunasi Noan hynnä hänen poikansa ja teki liiton heidän ja heidän jälkeistenfä kanssa, ettei tästedes enää wedenpaisumusta pidä tuleman maata turmelemaan. Liiton merkiksi pani Jumala kaaren pilviin.

1 Moos. 6—8 l.

1. Mikäät esykö: ei Jumala anna itseänfä pilkata; sillä mitä ihminen kylvää, sitä hän myös niittää (Gal. 6, 7). — 2. Hebr. 11, 7; 2 Piet. 2, 5. — 3. Rom. 6, 23; Matth. 24, 37—39. — 5. Ps. 103, 8. 9.

6. Babelin torni.

1. Noan jälkeiset. — 2. Ihmisten ylpeys ja tottelemattomuus. — 3. Noan jälkeiset leweävät kaikkiin maihin.

* 1. Wedenpaisumuksen jälkeen eli Noa vielä 350 ajast' aikaa. Hän siunasi poikansa Semin ja Jafetin: Jumala oli olewa Semin kanssa, ja Jafetin oli Jumala lewittäwä ympäri maan. Mutta poikansa Hamin hynnä hänen poikansa Kanaan'in kirofi Noa Kanaanin rikoksen tähden. Noan jälkeiset lisääntyivät suuresti. Kun he eteenpäin waelšiwat, tuliwat he Sinearin maalle ja rupešiwat siihen asumaan. Hamin pojanpoika Nimrod tuli waltiaakši ja rakensi Niniven kaupungin.

2. Ylpeys ja tottelemattomuus Jumalan tahtoa vastaan sai wallan ihmisišsä. He sanoiwat keskenänfä: „Mikäämme rakentamaan itsellemme kaupunki sekä torni, joka taiwaasen ulottuu, tehdäksemme itsellemme nimeä; ettei meitä hajoitettaisi kaikkiin maihin". Ja he rupešiwat rakentamaan. Mutta silloin astui Herra alas katsomaan kaupunkia ja tornia, jota ihmiset rakensiwat. Ja hän sekoitti heidän kielenfä, niin etteiwät toinen toistanfä ymmärtäneet, ja hajoitti heidän sieltä kaikkiin maihin. Niin tähtyi heidän lakata kaupunkia rakentamasta. Sentähden sanotaan sitä kaupunkia **Babeliškä**, että Herra siellä sekoitti koko maan kielen.

* 3. Nyt lewišiwät ihmiset, niinkuin Jumala oli alusfä käskent, ympäri koko maan. Semin jälkeiset, joista luwattu „waimon siemen" oli tulewa, jäiwät siihen asumaan, misfä heidän esi-

isänsä olivat asuneet. Samin jälkeiset, joitten päällä kirous le-
päsi, menivät ensin **Kanaanmaalle**, mutta sieltä he siirtyivät
etelään ja länteen päin. Safetin jälkeiset waelsiwat pohjoiseen
päin ja lewisiwat moneen maahan. 1 Moos. 9—11 l.

2. Pitäkäätkä itseänne kiinteästi nöyryyteen; sillä Jumala on ylpeitä
wastaan, mutta nöyrille antaa hän armon (1 Piet. 5, 5); Saak. 4, 6; Jes. 13, 11.

II. Patriarkkain aika.

7. Abraham kutsutaan ja tulee asumaan Kanaanmaahan.

1. Tara muuttaa Haraniin. — 2. Abraham kutsutaan ja lähtee Ka-
naanmaalle. — 4. Lot eroaa Abrahamista. — 4. Abraham pelastaa Lotin
wihollisten käpistä. — 5. Melkisedek siunaa Abrahamia.

1. Urisja Kaldean maalla asui yksi Semin jälkeinen,
nimeltä **Tara**. Hänellä oli kolme poikaa: **Abram**, **Nahor** ja
Saran. Haranin kuoltua läksi Tara perheineen Mesopotamiaan
ja asettui Haraniin asumaan. Täällä Haranisja asui Tara kuo-
lemaansa saakka.

2. Siihen aikaan olivat ihmiset jo jakautuneet eri kansoi-
hin. Synti oli taas saanut suuren wallan, ja moni kansa oli ru-
wennut palwelemaan epäjumalia. Silloin sanoi Herra Abramille
Haranisja: „Lähde maaltasi ja suwustasi sekä isäsi huo-
neesta sille maalle, jonka minä sinulle osoitan. Ja
minä teen sinun suureksi kansaksi ja siunaan sinun. Ja
sinussa pitää kaikki sukukunnat maan päällä siunatuiksi
tuleman“. Ja Abram otti emäntänsä Saaran ja welsensä Ha-
ranin pojan, **Lotin**, kansaan ja läksi waeltamaan Kanaanmaalle.
Abram oli silloin 75 ajastajan wanha. Kanaanmaalle tultuaan,
asettui hän Sikemin paikkakuntaan. Siellä näkyi Herra Abra-
mille ja sanoi hänelle: „Sinun siemenellesi annan minä
tämän maan“. Ja Abram rakensi Herralle alttarin ja saarnasi
Herran nimestä. Sikemistä siirtyi Abram eteläänpäin asumaan.

3. Mutta riita syntyi Abramin paimenten ja Lotin pai-
menten välillä laitumesta; sillä heillä oli molemmilla paljon kar-
jaa ja paljon palvelijoita. Silloin sanoi Abram Lotille: „Alkoon
olko riita minun ja sinun välillä, sillä me olemme weljekset“, ja

antoi Lotin valita itselleen asuntopaikan, minkä hän tahtoi. Silloin Lot valitsi itselleen Jordanin laakuden, sillä se oli hedelmällinen niinkuin Herran yrttitarha. Siellä rupefi Lot asumaan ja majaili aina Sodomaan asti. Mutta Sodomon kansa oli paha ja rikkoi kowin Herraa vastaan. Abramille sanoi Herra sen jälkeen: „Nosta silmäsi ja katso; sillä kaiken sen maan minkä näet, annan minä sinulle ja siemenellesi iankaikkisesti“. Ja Abram siirsi majansa ja tuli asumaan Mamren tammistoon, joka on Hebronissa. Siellä rakensi hän alttarin Herralle.

4. Sen jälkeen tapahtui, että Elamin kuningas Redor Laomer tuli ja soti Sodomon ja Gomorran kuninkaita vastaan ja löi heidät pakoon. Niin Elamin kuningas otti kaiken Sodomon ja Gomorran wäen hynnä tawaran ja läksi matkaansa. Myöskin Lotin ja hänen tawaransa wei hän mukanaan. Yksi, joka oli pääsnyt pakenemaan, tuli ja ilmoitti tämän Abramille. Silloin Abram warusti 318 palvelijataansa aseilla ja ajoi muutamaa liittolaisten seurassa wihollista takaa. Hän saawuttikin heidät, karkasi yöllä heidän päällensä ja löi heidät. Ryöstetyn wäen ja tawarat toi Abram takaisin; myöskin Lot hynnä hänen tawaransa pelastettiin.

5. Kun Abram palasi Ihyämästä Redor Laomeria, tuli hänelle vastaan **Melkisedek**, joka oli Salemin kuningas ja Nilmäisen pappi. Hän toi Abramille leipää ja wiinaa, ja sunasi häntä, sanoen: „Siunattu ole sinä Abram, ja kiitetty olkoon kaikkein korkein Jumala, joka antoi wihollisesi sinun käsiisi“. Sodomon kuningas tuli myös Abramia vastaan ja sanoi hänelle: „Anna minulle wäki ja pidä itse tawara“. Mutta Abram sanoi Sodomon kuninkaalle: „En minä ota kaikesta sinun omastasi laaakaan eli kengänrihmaa, ettes sanoisi: minä olen Abramian äveriääksi tehnyt“.

1 Moos. 12—14 l.

2. Uskon kautta tuli Abraham kuuliatsiksi (Hebr. 11, 8). — 3. Matth. 5, 5. — 4. Jer. 22, 3. — 5. Hebr. 6, 20; Ps. 110, 4; Fil. 2, 4.

* 8. Jumala wahwistaa Abrahamia uskossa ja tekee liiton hänen kanssaan.

1. Herra lohduuttaa Abrahamia. — 2. Ismael syntyy. — 3. Jumala tekee liiton Abrahamin kanssa.

1. Sen jälkeen ilmestyi Herra Abramille ja sanoi: „Älä pelkää, Abram, minä olen sinun kilpeksi ja sangen suuri palkkasi“.

Mutta Abram sanoi: „Herra, Herra, mitäs minulle annat? Minä lähden lapsitonna täältä, ja huoneeni perillinen on tämä Eleasar Damaskosta“. Silloin wei Herra hänen ulos ja sanoi: „Katso taiwaalle ja lue tähdet, jos ne taidat lukea; niin on siemenesi olewa“. Ja Abram uskoi Herran, ja hän luki sen hänelle wanhurstaudeksi“.

2. Kymmenen ajastaikaa oli Abram jo asunut Kanaanmaalla, mutta perillistä hänellä ei vielä ollut. Silloin antoi Saara egyptiläisen piikansa Hagarin Abramille emännäksi. Ja Hagar synnytti pojan, joka kutsuttiin **Ismael**. Nyt luulivat Abram ja Saara, että Ismael oli se poika, jossa Herran lupaukset runsaasta siemenestä totentuijivat.

3. Kun Abram oli 99 ajastajan vanha, näkyi Herra hänelle ja sanoi: „Minä olen Jumala kaikkivaltias, waella minun edessäni ja ole wakaa“. Silloin Abram lankefi kaswoillensa. Ja Jumala puhutteli häntä vielä, sanoen: „Ei sinua enää pidä kutsuttaman Abramiksi; waan **Abraham** on nimesi olewa, sillä minä olen tehnyt sinun paljon kansan isäksi. Ja minä teen liittoni minun ja sinun wälille sekä jälkeen tulewaisen siemenesi wälille: että minä olen sinun Jumalasi ja siemenesi Jumala sinun jälkeesi“. Ja Jumala määräsi ympärileikkamisen olemaan liiton merkinä. Myöskin ilmoitti herra Abrahamille, että Saaran piti synnyttämän poika, jonka nimi oli olewa **Isaak**.

1 Moos. 15—17 l.

1. Usko on wahwa uskallus niihin, joita toimitaan, eikä näkymättömistä epäile (Hebr. 11, 1); Hebr. 11, 6; Rom. 4, 16—22.

9. Herran käynti Abrahamin luona Mamressa.

Sen jälkeen näkyi Herra Abrahamille Mamren tammistossa, hänen istuessaan majansa owella, kun päivä oli palawimallansa. Kun Abraham nosti filmänsä, katso, kolme miestä seisoi hänen edessänsä. Silloin Abraham juoksi heitä vastaan, kumartui maahan ja sanoi: „Herra, jos minä olen saanut armon sinun edessäsi, niin älä mene palvelijasi ohitse. Sallikaat tuotaa wähän wettä, pestäksenne jalkanne ja lewättkää puun alla. Minä tuon teidän eteenne kappaleen leipää, wirwoittaaksenne sydäntänne“. Ja miehet istuivat puun alle. Mutta Abraham rienji majaan ja sanoi Saaralle: „Mene joutuin, sotke ja leiwo kaltiaisia“. Sitten

juoksi hän karjan tykö, otti nuoren vasikan ja walmisti palvelijan kanssa siitä ruuan. Myöskin toi hän woita ja maitoa ja pani heidän eteensä. Ja heidän syödesjäsä, seisoi Abraham heidän edesjäsä puun alla.

Niin sanoi Herra Abrahamille: „Minä palajan sinun tykösi täällä vuoden ajalla, ja katso, Saaralla emännälläsi on poika“. Saara, joka kuuli tämän majan owelta, ei uskonut tätä sanaa, waan nauroi itsöksensä. Mutta Herra sanoi Abrahamille: „Mitä Saara nauroi? Onko Herralle mitäkään mahdotonta? Määrättyyn aikaan, koska minä palajan sinun tykösi, on Saaralla poika“. Niin miehet nousiivat ja läksiwät Sodomaan päin.

1 Moos. 18 l.

Riittäkääät Herraa, sillä hän on hyvä, ja hänen laupeutensa pysyy iankaikkisesti (Ps. 136, 1); Hebr. 13, 2; Ps. 33, 4; Hebr. 11, 11.

10. Sodoma ja Gomorra.

1. Abraham rukoilee Sodoman ja Gomorran edestä. — 2. Lot pe-
lastetaan ja kaupungit hävitetään.

1. Abraham läksi saattamaan miehiä Sodomaan päin. Mutta Herra ei tahtonut Abrahamilta salata, mitä hän oli tekewä. Sillä Abrahamisjahan piti kaikki sukukunnat maan päällä siuna-
tuiksi tuleman, ja Herra tiesi, että Abraham käskee lapsiansa ja jälkeistä huonekuntaansa Herran tietä pitämään. Sentähden sanoi Herra hänelle: „Sodomasta ja Gomorrasta on suuri huuto, ja heidän syntinsä ovat sangen raskaat“. Ja miehet läksivät Sodo-
maan päin.

Kun Abraham ymmärsi Herran aikovan hukuttaa Sodoman ja Gomorran, rukoili hän ja sanoi: „Hukutatkos wanhurskaanfin jumalattoman kanssa? Jos kaupungissa olisi wiisikymmentä wan-
hurskasta, hukuttaisitkos myös ne, etkä säästäisi sitä paikkaa wi-
denkymmenen wanhurskaan tähden?“ Herra vastasi, sanoen: „Jos löydän wiisikymmentä wanhurskasta Sodoman kaupungissa, niin säästän kaiken sen paikan heidän tähtensä“.

Abraham sanoi Herralle: „Katso, minä olen ruvennut pu-
humaan Herran kanssa, ehkä olen tomu ja tuhka. Mitä jos olisi wailla wiisi wiidestäkymmenestä wanhurskaasta; kadottaisitkos wi-
den tähden koko kaupungin?“ Ja Herra vastasi taas, sanoen: „En kadota, jos löydän siellä wiisiwiidettäkymmentä“. Mutta Abraham rukoili edelleen hartaasti Sodoman puolesta, vähentäen yhä wan-
hurskasten lukua, ja sanoi lopuksi: „Mitä, jos siellä löytyisi kym-
menen?“ Senkin Herra myönäsi ja sanoi: „En kadota heitä kym-
menen tähden“. Ja Herra meni pois, ja Abraham palasi kotiansa.

2. Ehtoolla tuli kaksi enkeliä Sodomaan. Lot, joka istui kaupungin portissa, meni heitä vastaan ja pyysi heitä huoneeseensa yöksi. Kun hän heitä kowin waati, tulivat he hänen huoneeseensa. Ja Lot walmisti heille aterian, ja he söivät. Mutta ennenkuin he lewätä paniwat, tulivat kaupungin miehet, nuoret ja wanhat, ja piirittiwät huoneen, jossa Lot asui. Ja he kutsuiwat Lotin ja waatiwat ilkehdessään, että hän toisi wieraat miehet ulos heidän tykönsä. Ja Lot meni ulos ja sanoi heille: „Älkää, rakkaat wel-
jet, tehkö niin pahoin“. Mutta he aikoiwat tehdä Lotille wäki-
waltaa ja juoksiwat owea järkemään. Silloin ne kaksi wierasta miestä tulivat, tempasiwat Lotin huoneesen ja sulkiwat owen.

Mutta kaupungin miehet löivät he sokeudella, niin että he wäshiwät owea etsiessään.

Myt sanoivat enkelit Lotille: „Kaikki omaisesi tässä kaupungissa wie ulos tästä sijasta. Sillä me hukutamme tämän paikan. Herra lähetti meidän heitä hukuttamaan“. Silloin meni Lot ja ilmoitti wäwyhillsensä, joitten piti saaman hänen tyttärensä, mitä Herra aikoi kaupungille tehdä. Mutta hän oli wäwyjensä filmissä niinkuin leikkiä lastewa.

Namuruskon noustessa, kiiruhtivat enkelit Lotia joutumaan. Mutta hänen wiipyissäänsä tarttuivat he hänen, hänen emäntäänsä ja kahden tyttärensä käteen ja taluttivat heitä ulos kaupungista. Ja miehet sanoivat Lotille: „Belasta sieluksi, älä katsahda taaksesi, äläkä seisahda koko tällä lafeudella; waan pakene wuorelle, ettet hukkuisi“. Ja Lot rienyi kiireesti tyttärensä ja tuli Zoarin kaupunkiin. Mutta Lotin emäntä katsoi taakseen ja muuttui suolapatsoiksi. Sillä Herra antoi sataa tulikiweä ja tulta Sodomian ja Gomorran päälle, niin että ne kaupungit kaikkine asukkaineen sekä kaikki, mitä sillä lafeudella kaswoi, häwitettiin. Namulla warhain nousi Abraham ja meni siihen paikkaan, jossa hän oli Herran edessä seisonut. Ja kun hän nosti filmänsä ja katsahti Sodomian ja Gomorran lafeuteen päin, niin katso, maasta nousi sawu, niinkuin päätin sawu.

1 Moos. 18 ja 19 l.

1. Wanhurskaan rukous woipi paljon, koska se totinen on (Saak. 5, 16). — 2. Gal. 6, 7; Luuk. 17, 28—30; Luuk. 17, 32; 2 Piet. 2, 6; Jes. 48, 18. 22; Luuk. 9, 62.

11. Izaak syntyy ja Ismael ajetaan pois.

1. Jumalan lupaus Abrahamille ja Saaralle täytetään. — 2. Palkkawaimon poika ajetaan pois ja Izaak tulee yksinäänsä luvauksen perilliseksi.

1. Abraham waelsi etelään päin ja asui Bersabassa. Ja Saara uskoi Herran sanan, jonka hän oli Mamressa puhunut. Herra täyttikin lupauksensa, ja Saara synnytti vanhalla iälläänsä pojan. Saara oli silloin 90 ja Abraham 100 ajastajan wanha. Ja Abraham nimitti poikansa **Isaakiksi**, niinkuin Herra oli käskent, ja ympärileikkasi hänet kahdeksantena päivänä.

* 2. Kun Izaak kaswoi, rupeesi Ismael, joka piti itsensä Abrahamin esikoisena ja lupauksen perillisenä, häntä kahehtimaan

ja pilkkaamaan. Silloin sanoi Saara Abrahamille: „Mja ulos tämä palkkawaimo poikinesja; sillä ei palkkawaimon poika saa perää minun poikani Izaakin kansja“. Abrahamin mielestä oli tämä sana sangen karwas. Mutta Herra sanoi hänelle: „Kaikisja, mitä Saara sinulle sanoo, kuule häntä; sillä Izaakisja pitää sinulle siemen kutsuttaman“. Silloin nousi Abraham, otti leipiä ja wesi-leilin ja antoi ne Hagarille, ja laski hänen poikinesja menemään.

Mutta Hagar eksi Bersaban korwessa. Ja kun wesi oli leilistä loppunut, waiwui Iismael janosta nääntyneenä maahan. Silloin jätti Hagar poikansa puun alle makaamaan ja meni istumaan taammaksi, sillä hän sanoi: „En minä voi nähdä pojan kuolemata“. Ja hän istui ja itki. Silloin Herra armahti heitä ja huuksi Hagaria, sanoen hänelle: „Mikä sinun on, Hagar? Älä pelkää; sillä Jumala on kuullut pojan äänen. Ja minä teen hänen suureksi kansaksi“. Ja Jumala awasi hänen silmänsä, niin että hän näki weskaiwon. Niin hän toi wettä ja antoi pojallensa. Ja Jumala oli Iismaelin kansja. Hän kaswoi, asui korwessa ja tuli tarkaksi metjämieheksi.

1 Moos. 21 l.

1. Ps. 33, 4; Rom. 5, 18—22. — 2. Gal. 4, 30; Ps. 145, 18.

12. Abrahamia koetellaan.

Abraham saa käskyn Jumalalta uhrata poikansa. — Hän on kuulijainen ja lähtee sitä täyttämään. — Herra estää Izaakin uhraamisen ja siunaa Abrahamin ja hänen siemenensä.

Jumala koetteli Abrahamia ja sanoi hänelle: „Ota nyt Izaak, sinun ainoa poikasi, jotas rakastat, ja mene Morian maalle, ja uhraa hän siellä poltto-uhriksi yhdellä niistä wuorista, jonka minä sinulle olen sanowa“. Niin Abraham nousi warahin aamulla, waljasti aasinsa ja walmisti itsensä matkalle. Kaksi palvelijatansa ja poikansa Izaakin otti hän myötänsä, ja läksi matkustamaan Morian maalle. Kolmantena päivänä nosti Abraham silmänsä ja näki sen paikan taampana. Silloin sanoi Abraham palvelijoillessa: „Olkaat te tässä, mutta minä ja poika käymme tuonne. Ja kun me olemme rufoilleet, niin palajamme teidän tyköne“. Abraham ajatteli näet sydämessään, että Jumala woi kuolleistakin herättää.

Ja hän otti poltto-uhrin halot ja sälytti ne poikansa Izaakin selkään, mutta itse otti hän tulen ja weitsen käteensä. Ja he

kävivät molemmat yhdessä vuotta kohden. Silloin sanoi Izaak: „Ihäni!“ Abraham vastasi: „Tässä olen, poikani“. Niin Izaak sanoi: „Katso, tässä on tuli ja halot; mutta kussa on lammas poltto-uhriksi?“ Abraham vastasi: „Sumala on katsova itselleen lampaan poltto-uhriksi, poikani“.

Ja kun he olivat päässeet vuorelle, siihen paikkaan, jonka Herra oli määrännyt, rakensi Abraham alttarin, ja asetti halot sen päälle. Satoi sitten poikansa Isaakin ja laski hänen alttarille halkojen päälle. Ja hän ojensi kätensä ja sivalsi weitsensä, teuraastaaksensa poikaansa. Mutta silloin Herran enkeli huusi hänelle taivaasta, sanoen: „Abraham, Abraham! Älä jatuta kättäsi poikaan; sillä nyt minä tiedän, ettäs pelkää Sumalata, ja ettet ole säästänyt ainokaista poikaasi minun tähteni“. Kun Abraham nosti silmänsä, näki hän oinaan, joka oli sarvista sekaantunut tihtiään

penstastoon. Niin Abraham meni, otti oinaan ja uhrafi sen poltto-uhriksi poikansa sijaan.

Herra puhui vielä Abrahamille taiwaasta, ja uudisti nyt lupauksensa hänelle wannotun walan kautta. Ja hän sanoi: „Etäs tämän teit, etkä säästännyt ainoata poikaasi, niin minä suuresti siunaan sinun ja runsaasti lisään sinun siemeneşi. **Ja sinun siemeneşäşi pitää kaikki kausat maan päällä siunatuiksi tuleman, etäs olit äänelleni kuuliainen**“. Sen jälkeen palasi Abraham poikansa Isaakin kansja palvelijain tykö. Ja he nousivat ja matkustivat kaikki yhdesjä takaisin Berjabaan.

1 Moos. 22 l.

Mutuas on se mies, joka kuusauksen kärsii; sillä koska hän koeteltu on, niin hänen pitää elämän kruunun saaman, jonka Herra on luvannut niille, jotka häntä rakastawat (Saak. 1, 12); 1 Kor. 10, 13; Hebr. 11, 17—19; Joh. 3, 16; Jes. 53, 7.

13. Isaakin naiminen.

1. Saara kuolee ja haudataan Mamreen. — 2. Palvelija matkustaa Mesopotamiaan ja tuo sieltä Rebekan Isaakille emännäksi.

1. Saara kuoli Mamressa 127 ajastajan vanhana, ja Abraham itki häntä. Sitten osti Abraham Hetin lapsilta Makpelan wainion luolineen Mamren kohdalta ja walmisti itselleen perintöhaudan. Siihen hautasi hän Saaran.

2. Abraham oli jo tullut wanhakki, ja Herra oli hänen siunannut kaikissa. Niin sanoi Abraham wanhimmalle huoneensa palvelijalle: „Minä wannotan sinua Herran, taiwaan ja maan Jumalan kautta, ettes ota emäntää minun pojalleni Kananealaisten tyttäristä; waan mene minun isäni maahan sukuni tykö, ottamaan pojalleni Isaakille emäntä“. Ja vielä puhui Abraham palvelijallensa, sanoen: „Waro, ettes wie poikaani sinne takaisin. Herra lähettää enkelinsä sinun edelläsi, etäs ottaisit pojalleni emännän sieltä. Mutta joslei waimo tahdo sinua seurata, niin olet vapaa tästä walastani“. Ja palvelija wannoi tämän isännällensä.

Senjälkeen otti palvelija kymmenen kamelia ja kaikellaista herransa tawaraa myötänsä ja läksi waeltamaan Mesopotamiaan Nahorin kaupunkiin. Perille tultuaan, antoi hän kamelien lasteutua polwilleen lepäämään kaupungin ulkopuolella yhden kaimon tykönä. Ja oli päivän ehtooppuoli, se aika, jolloin kaupungin waimowäen oli tapa tulla wettä ammentamaan. Mutta palvelija

rukoili Herralta asiansa onnistumista. Hän pyysi, että Herra osoittaisi hänelle Izaakia morjiamen, sanoen: „Tapahtukoon, että se piika, jolle minä sanon: kallista tänne wesiastiasi juodakseni, ja hän sanoo: juo, minä juotan myös kamelisi, että hän on juuri se, jonka olet katsonut palvelijallesi Izaakille“.

Ja ennenkuin palvelija oli lakannut puhumasta, katso, **Rebecka, Betuelin**, Nahorin pojan, tytär tuli kaimolle kantaen wesiastiaa. Hän meni alas kaimolle, täytti astiansa ja nousi jälleen. Ja tyttö oli ihana nähdä. Niin palvelija meni häntä vastaan ja sanoi: „Annas minun juoda vähän wettä astiastasi“. Ja hän sanoi: „Tuo, herrani“, ja laski kiireesti alas wesiastiansa. Kun palvelija oli juonut, sanoi tyttö: „Minä myös ammentan wettä kameleillesi“. Ja hän rupesti kohta ammentamaan wettä ja kaasi ruuheen kameleille juoda. Mutta palvelija katseli ja ihmetteli häntä ääneti. Kun kaikki kamelit olivat juoneet, antoi palvelija hänelle kultaiset renkaat ja kaksi rannerengasta, ja kysyi: „Kenenkä tytär olet?“ Ja hän wastasi: „Minä olen Betuelin tytär“. Silloin palvelija kumartui maahan ja rukoili Herraa, sanoen: „Kiitetty olkoon Herra, joka on minua johdattanut täällä tiellä herrani welsjen huoneesen“.

Mutta Rebecka juoksi ilmoittamaan näitä kaikkia äitinsä huoneessa ja näytti lahjat, jotka hän oli palvelijalta saanut. Niin Rebeckalla oli weli, jonka nimi oli **Laban**. Hän juoksi miehen tykö lähteelle ja sanoi: „Tule sisälle, sinä Herran siunattu; mitä seisot ulkona?“ Ja Laban toi palvelijan hynnä miehet, jotka olivat hänen kansansa, huoneesen, ja riisui kamelit ja antoi niille ruokaa. Myöskin toi hän wettä pestä miesten jalkoja ja pani heidän eteensä ruokaa. Mutta palvelija sanoi: „En minä syö, ennenkuin olen puhunut asiani“. Niin he sanoivat hänelle: „Puhu“. Silloin palvelija puhui, mitä warten hänen herransa Abraham oli hänet lähettänyt ja mitä oli kaimolla tapahtunut. Kun Laban ja hänen isänsä Betuel tämän kuuliwat, sanoiwat he: „Tämä on tullut Herralta. Tuossa on Rebecka edessäsi, ota hän, ja olkoon hän sinun herrasi pojan emäntä, niinkuin Herra on sanonut“. Sen kuultuansa, kumartui palvelija maahan ja kiitti Herraa. Ja palvelija toi vielä hopea- ja kultakaluja ja waatteita ja antoi Rebeckalle. Niinmyös antoi hän hänen welsjensä ja äidillensä kalliita lahjoja. Ja miehet söiwät ja joiwat ja olivat talossa yötä.

Lamulla warhain nousi palvelija ja sanoi: „Päästäkää minua herrani tykö“. Niin he kutsuivat Rebeckan ja kysyiwät

häneltä: „Tahdotkos mennä tämän miehen kanssa?“ Hän vastasi: „Menen“. Niin he siunasiivat Rebekkaa, sanoen: „Kisäännny tuhannen tuhanteen!“ ja päästivät hänen menemään Abrahamin palvelijan kanssa. Ja palvelija läkki matkaan kamelinensa.

Isaak oli lähtenyt ehtoopuolella kedolle rukoilemaan. Ja kun hän nosti silmänsä, katso, kamelit lähestyivät. Kun Rebekka näki Isaakin, laskeusi hän maahan kamelin seljältä. Ja palvelija kertoi Isaakille kaikki, mitä hänelle oli matkalla tapahtunut. Mutta Isaak otti Rebekan emännäkseen ja rakasti häntä, ja lohdutettiin niin äitinsä jälkeen.

1 Moos. 24 l.

2. Mutta sitä ainoastaan huoneenhattijalta pyydetään, että hän uskolliseksi löydetäisiin (1 Kor. 4, 2); Luuk. 12, 42; 1 Tim. 6, 6.

14. Isaakin pojat.

1. Esau ja Jaakob syntyvät. — 2. Esau pitää esikoisuutensa halpana. 3. Abraham kuolee. Herra antaa Isaakin menestyä ja siunaa hänen. — 4. Isaak siunaa poikansa.

1. Kaksikymmentä ajastaitaa oli jo kulunut Isaakin naimisista. Mutta Isaakilla ei ollut perillistä. Silloin kuoli Herra vihdoin hänen rufouksensa, jonka hän oli rukoillut emäntänsä tähden. Ja Rebekka synnytti kaksi poikaa. Esikoinen sai nimen **Esau**; ja toinen kutsuttiin **Jaakobiksi**. Näistä pojista oli Herra jo ennen heidän syntymistään sanonut Rebekalle: „suurempi on palwelewa vähempää“. Isaak oli 60 ajastajan vanha poikain syntyessä.

2. Ja poikaset kasvoivat. Esau tuli metsämieheksi; mutta Jaakob oli hurstas mies ja asui majoisssa. Isaak rakasti Esauta, ja söi mielellään poikansa metsäsaalista. Mutta Rebekka rakasti Jaakobia. Kerran tuli Esau metsästä väsyneenä ja pyysi Jaakobilta hernekeitosta syödäkseen, jonka tämä oli valmistanut. Jaakob sanoi: „Myö minulle tänäpänä esikoisuutesi“. Niin Esau vastasi: „Minä kuolen kuitenkin; mitä minun esikoisuudestani on?“ Ja Esau möi Jaakobille esikoisuutensa ja wannoi sen hänelle. Sitten hän söi ruuasta ja joi, nousi ja meni pois. Niin halpana piti Esau esikoisuutensa.

3. Abraham oli jo ijälliseksi tullut. Ja kylläänthyneenä elämästä hän 175 ajastajan vanhana kuoli ja koottiin kansansa tykö. Ja Isaak ja Ismael hautasivat hänet Makpelan luolaan, jossa

Saarakin lepäsi. Mutta Herra oli Izaakkin kanssa, niin että hän menestyi sängen suuresti ja tuli voimalliseksi. Hänellä oli paljon tavaraa, lampaita ja muuta karjaa. Myöskin oli hänellä paljon palvelijoita. Ja Herra ilmestyi Izaakille ja sanoi hänelle: „Minä olen sinun kanssasi ja siunaan sinun, ja wanhistan sen walan, jonka olen wannonut isällesi Abrahamille. **Ja sinun siemenesi jäsi pitää kaikki kansat maan päällä siunatuiksi tuleman**“.

4. Ja tapahtui, koska Izaak oli tullut wanhaksi ja hänen silmänsä pimeiksi, niin ettei hän nähnyt, kutsui hän wanhemman poikansa Esau luoksensa. Ja hän sanoi hänelle: „Katso, minä olen wanhentunut, enkä tiedä kuolemapäivääni. Ota siis nyt wiinesi ja joutsesi ja mene kedolle ja pyydä metsänotus, ja tee minulle ruokaa ja tuo syödäkseni; että sieluni siunaisi sinua, ennenkuin kuolen“. Ja Esau läksi kedolle pyytämään metsänotusta.

• Mutta Rebekka oli kuullut, mitä Izaak sanoi Esaulle. Niin hän kutsui Izaakobin ja ilmoitti hänelle tämän puheen, ja sanoi hänelle sitten: „Kuule nyt, poikani, minun ääneni, mitä sinua käsken. Mene laumaan, ota sieltä minulle kaksi hywää wohlaa, tehdäkseni isällesi niistä himoruokaa. Wie se sitten isällesi, että hän siunaisi sinua“. Mutta Izaakob sanoi äidillensä: „Katso, weleni Esau on karwainen, mutta minä olen paljasihoinen. Ehkä isäni siwelee minua, ja niin minä olen hänen silmissänsä kuin petturi ja saatan päälleni kirouksen“. Mutta äiti sanoi: „Sinun kirouksesi tulkoon minun päälleni, poikani; ole waan minun äänelleni kuulainen“. Nyt Iakob meni ja toi wohlat. Ja Rebekka walmisti ruuan. Sitten puki hän Izaakobin Esauun waatteisiin ja kääri wohlain nahat hänen käsiinsä ja kaulaansa.

Ja Izaakob toi ruuan isällensä ja sanoi: „Isäni“. Izaak wastasi: „Kuka olet, poikani?“ Izaakob sanoi: „Minä olen esikoisesi Esau. Nouse ja syö saaliistani, että sielusi siunaisi minua“. Mutta Izaak sanoi pojallensa: „Poikani, kuinka olet niin nopeasti löytänyt?“ Ja hän wastasi: „Herra, sinun Jumalasi, soi minun sen kohdata“. Niin Izaak sanoi: „Tule tänne, poikani, siwelläkseni sinua“. Nyt astui Izaakob isänsä tykö; ja kun hän siweli häntä, sanoi hän: „Ääni on Izaakobin ääni, mutta kädet owat Esauun kädet“. Ja Izaak ei tuntenut Izaakobia, waan söi ja joi siitä, mitä hän oli tuonut. Senjälkeen sanoi hän Izaakobille: „Tule nyt liki, poikani, antaaksesi minun suuta“. Ja Izaakob antoi hänen suuta. Silloin tunsi Izaak hänen waatteensa hajun. Ja nyt hän siunasi häntä, sanoen: „Jumala antakoon sinulle taiwaan

kasteesta sekä maan lihavuudesta yltäkyllä juuvia ja viinaa. Kansat palvelkoot sinua ja sukukunnat kumartakoot sinua. Ole weljesi herra. Kirottu olkoon se, joka sinua kiroo, ja siunattu olkoon, joka sinua siunaa“.

Kun Izaak oli päättänyt siunauksensa ja Izaak oli lähtenyt isänsä tykö, tuli Esau pyyhdyksiltänsä. Ja hän walmisti ruuan ja wei isällensä, sanoen hänelle: „Nouskaan isäni, ja syökään poikansa saaliista, että sielu siunaisi minua“. Izaak wastasi ja sanoi: „Kukas olet?“ Hän sanoi: „Minä olen poikasi, esikoisesi Esau“. Niin Izaak wapii hämmästyksestä sangen kowin ja sanoi: „Kuka sitten oli se metsästäjä, joka minulle saaliin toi? Ja minä siunasin hänen; hänen pitää myös siunatun oleman“. Kun Esau kuuli isänsä puheen, käwi hänen mieltänsä sangen karwaaksi. Ja hän sanoi: „Siunaa nyt minuakin, isäni“. Niin Izaak wastasi: „Sinun weljesi on tullut kawaaluudella ja wienyt pois siunauksen sinulta“. Mutta Esau sanoi isällensä: „Etkö pitännyt yhtään siunausta minun warakseni? Siunaa vielä minuakin, isäni“. Ja hän korotti äänensä ja itki. Silloin sanoi Izaak hänelle: „Katsjo, lihawa ajuinjaja on sinulla olewa maan päällä. Mietallasi olet sinä itfesi elättäwä ja palwelewa weljeäsi. Ja tapahtuu, että, kun olet paljon waiwoja kärsinyt, sinä viimein särjet hänen ikeensä niskastasi“. Mutta siitä päivästä asti wihasi Esau weljeänsä Iakobia siunauksen tähden, jolla isä oli hänen siunannut. Ja hän sanoi sydämmessään: „Isäni murhepäiwät lähestywät; sillä minä tapan weljeni Iakobin“.

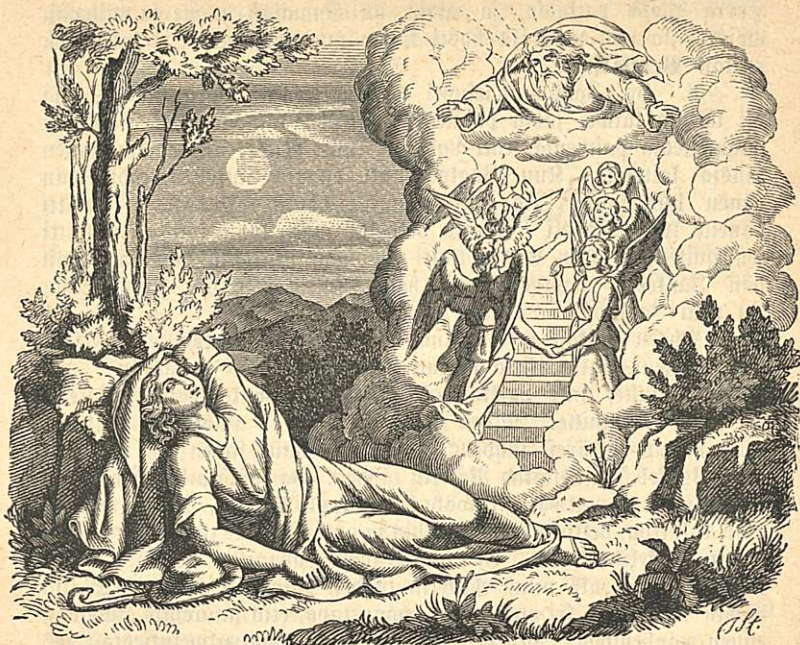
1 Moos. 25—27 l.

1. Rom. 9, 11, 12. — 2. Hebr. 12, 15—17; Jil. 3, 19. — 3. Pf. 33, 4. — 4. Hebr. 11, 20; 1 Joh. 2, 10—12; Ef. 5, 9; 1 Tess. 4, 6, 7.

15. Iakobin pako Mesopotamiaan.

1. Iakob lähtee isänsä luota. — 2. Iakobin unennäkö matkalla. — 3. Iakob palwelee Labania 20 vuotta.

1. Kun Rebekka sai kuulla, mitä pahaa Esau uhkasi tehdä weljellensä, sanoi hän Iakobille: „Nyt, poikani, walmista itfesi kohta pakenemaan weljeni Labanin tykö Haraniin. Ja ole hänen tykönänsä wähän aikaa, siksi kuin weljesi wiha lakkaa“. Ja Izaak kutsui poikansa Iakobin luokseen ja käski häntä, ettei hän ottaisi itjelleen emäntää Ranaanmaan tyttäristä, waan että hän naitti

emännän Labanin tyttävistä. Myöskin siunasi hän Jaakobia, janoen: „Jumala kaikkivaltias siunatkoon sinua, ja antakoon myös sinulle Abrahamin siunauksen, sinulle sekä siemenellesi sinun kansasi“.

2. Ja Jaakob läksi Bersabasta waeltamaan Haraniin päin. Eräänä iltana, kun aurinko oli laskenut, jäi hän kedolle yöksi. Niin hän otti kiven pään-alaisekseen ja pani maata. Ja hän näki unta, ja katso, maan päällä seisoiwat tikapuut, joitten pää ulottui taiwaasen; ja Jumalan enkelit käwiwät ylös ja alas niitä myöten. Ja katso, Herra seisoi ylinnä tikapuilla ja puhui Jaakobille, janoen: „Minä olen Herra, isäsi Abrahamin Jumala ja Jaakobin Jumala. Tämän maan, jonka päällä makaat, annan minä sinulle ja sinun siemenellesi. Ja sinussa sekä sinun siemenesjäsi pitää kaikki sukukunnat maan päällä siunatuiksi tuleman. Ja katso, minä olen sinun kansasi ja warjelen sinua“. Kun Jaakob heräsi unestansa, pelkäsi hän ja janoi: „Totijesti on

Herra tässä paikassa, ja tässä on Sumalan huone ja taiwaan ovi". Ja hän nousi ja nosti kiven muistopatsaaksi ja kutsui sen paikan **Beteliksi**.

3. Ja Jaakob matkusti edelleen ja tuli Haraniin. Siellä oli kedolla kaimo, josta paimenet juottivat lampaitansa. Jaakobin puhutellessa paimenia, tuli Labanin tytär **Rakel** isänsä lammasten kanssa kaimolle. Kun Jaakob näki enonsa tyttären, juotti hän hänen lampaansa. Ja hän tervehti häntä rakkaasti ja ilmoitti hänelle kuka hän oli. Mutta Rebekka juoksi kohta kotia ja ilmoitti sen isällensä. Kun Laban kuuli sanoman sisarensä pojasta, riensi hän Jaakobia vastaan, otti hänet sylhinsä ja vei huoneeseensa. Ja niin Jaakob jäi Labanin luo.

Yhden kuukauden kuluttua, sanoi Laban Jaakobille: "Että olet weljeni, palvelijitko minua sentähden ilman mitäkään? M-moita minulle, mikä palkkasi olisi". Mutta Jaakob rakasti Rakelia ja sanoi Labanille: "Minä palwelen sinua 7 ajastaitkaa Rakelin, nuoremman tyttäresi tähden". Laban suostui siihen; ja niin palveli Jaakob 7 ajastaitkaa Rakelin tähden. Ja tämä aika oli hänestä niinkuin muutamia päiwät, koska hän rakasti Rakelia. Mutta määräjän kuluttua, petti Laban Jaakobin ja antoi hänelle toisen tyttärensä, **Lean**, Rakelin sijaan. Ja Jaakob sanoi Labanille: "Mitkäs tämän minulle teit? enkö minä Rakelin tähden palwellut sinua?" Mutta Laban wastasi: "Ei ole meidän maan tapa, että nuorempi annetaan ennen vanhempaa. Mutta sekin sinulle annetaan palweluksestasi, jos palwelit minua vielä toiset seitsemän ajastaitkaa". Jaakob teki niin ja palveli toiset seitsemän ajastaitkaa ja sai Rakelin emännäkseen.

Tämän jälkeen palveli Jaakob vielä Labania erityisestä palkasta 6 ajastaitkaa. Sangen waiwaloinen ja raskas oli Jaakobille palwelusaita Labanin luona. Päiwällä häntä helle waiwasi ja yöllä wily; ja uni pakeni usein hänen silmistänsä. Ja waiffa Jaakob uskollisesti palveli, muutti Laban monta kertaa mieliwaltaisesti hänen palkkansa. Ja Jaakobin kaffi emäntää saattoivat hänelle myöskin monta mielikarwautta. Kateellisina lapsiensa tähden, antoivat he palkkapiikkansa Jaakobille emänniksi, jotta nämä synnyttäisiwät heille lapsia. Mutta Herra oli kuitenkin Jaakobin kanssa ja siunasi häntä. Ja Jaakob sai paljon lapsia; niinmyös sai hän paljon palvelijoita sekä lampaita, kameleja ja aaseja.

Jaakobille syntyi Labanin luona 11 poikaa. Lea synnytti hänelle kuusi poikaa, jotka olivat: **Ruben, Simcon, Lewi, Junda,**

Isastar ja Sebulon. Balkkapiioista syntyi seuraavat neljä poikaa: **Dan, Raftali, Gad ja Aser.** Rakel synnytti wihdoin yhden pojan, joka kutsuttiin **Josaf.** 1 Moos. 28—30 l.

2. Herra on paimeneni; ei minulta mitään puutu (Ps. 23, 1); Ps. 23, 4. — 3. Saak. 1, 17.

16. Jaakob palajaa Kanaanmaalle.

1. Jaakob pakenee Labanin luota ja Laban ajaa häntä takaa. — 2. Jaakob pelkää weljeänsä Esauta ja taistelee Jumalan kansja. — 3. Jaakob kohtaa Esau ja tulee isänsä Isaaikin luo. — 4. Jaak kuolee.

1. Laban ja hänen poikansa kadehtivat Jaakobin rikkautta. Silloin sanoi Herra Jaakobille: „Palaja isäisi maalle; ja minä olen sinun kansjasi“. Niin Jaakob puhutteli waimojaan. Sitten hän kokosi kaikki palvelijansa ja tawaransa, asetti waimonsa ja lapsensa kameleihin selkään ja läksi waeltamaan Kanaanmaalle. Laban oli silloin kolmen päivän matkan päässä keritsemässä lampaitaan. Kun hän sai kuulla Jaakobin paenneen, otti hän miehiä kansjaan ja läksi ajamaan Jaakobia takaa. Ja hän saawutti Jaakobin 7 päivän perästä Gileadin wuorella. Mutta Herra oli Jaakobin kansja ja kielsi yöllä unessa Labania tekemästä Jaakobille mitään pahaa. Ja he ertaniwat toisistaan rauhassa, ja Laban palasi kotiansa.

2. Kun Jaakob matkusti eteenpäin, sai hän kuulla, että hänen weljensä Esau tuli hänelle vastaan 400 miestä seurassansa. Silloin Jaakob peljästy. Ja hän jakoi karjansa ja palvelijansa kahteen joukkoon, ajatellen, että toinen pelastuu, jos Esau hyökkää toisen päälle ja lyö sen. Ja hän rukoi Jumalaa ja sanoi: „Isäni Abrahamin ja isäni Isaaikin Jumala, Herra, joka sanoit minulle: palaja maahasi! Minä olen mahdoton kaikkeen siihen armoon ja kaikkeen totuuteen, jonka teit palvelijallesi. Pelasta siis nyt minua weljeni Esauin käjistä“. Myöskin walitsi hän laumastansa ja lähetti lahjoja weljelleen. Sitten yön tultua wei Jaakob waimonsa, lapsensa ja kaikki tawaransa yli Jabbokin wirran. Mutta itse jäi hän sille puolelle yksinänsä.

Niin yksi mies tuli ja paineli Jaakobin kansja kaisen yötä, siksi kuin aamurusko nousi. Ja kun hän ei woinut Jaakobia woittaa, rupeji hän hänen reiteensä, niin että Jaakobin reisiluu

wäännähti. Ja mies sanoi Jaakobille: „Päästä minua, sillä aamuruško nousee“. Mutta Jaakob hymärssi nyt kuka se oli, joka hänen kansjansa taisteli. Ja hän rukoili ja sanoi: „En minä päästä sinua, jolles siunaa minua“. Niin mies sanoi: „Ei sinua enää pidä kutsuttaman Jaakobiksi, waan **Israeliksi**; sillä sinä olet taistellut Jumalan ja ihmisten kanssa, ja olet woittanut“. Ja hän siunasi Jaakobin siinä paikassa. Nyt sanoi Jaakob: „Minä olen nähnyt Jumalan kaswoista kaswoihin, ja minun sieluni on wapahdettu“.

3. Ja auringon noustessa läksi Jaakob waeltamaan. Ja kun hän nosti silmänsä, katso, Esau tuli tiellä ja 400 miestä hänen kanssaan. Silloin läksi Jaakob häntä vastaan ja kumartui maahan hänen eteensä. Mutta Esau juoksi Jaakobin luo, halasi häntä kaulasta ja antoi hänen suuta. Jaakobin lahjoja ei Esau ensin tahtonut vastaanottaa. Mutta Jaakob waati häntä ottamaan, sanoen: „Ota siis se siunaus, joka sinulle tuodaan, sillä Jumala on sen minulle antanut“. Ja he itkivät molemmat ja erkaniwat toijistaan rauhassa. Niin Esau palasi kotia Seirin wuorelle.

Ja Jaakob tuli Kanaanmaalle ja asui ensin Sikemissä ja sitten Betelissä, jossa hän rakensi Herralle alttarin. Kun Jaakob sitten oli matkalla isänsä Isaakin luo Mamreen, synnytti Rakel toisen poikansa, jonka Jaakob kutsui **Benjamin'iksi**. Niin kuoli Rakel ja haudattiin Betlehemiin. Ja Jaakob pani patsaan hänen haudallensa.

4. Sen jälkeen tuli Jaakob isänsä luo Mamrehen, ja asui siellä. Ja Izaak eli 180 ajastajan ikään, ja riutui ja kuoli, ja koottiin kansansa tykö. Ja hänen poikansa Esau ja Jaakob haudasiwat hänet.

1 Moos. 31—35 l.

1. Joka Herraa pelkää, hänellä on wahwa linna, ja hänen lapsensa warjellaan (San. 14, 26). — 2. Sof. 12, 4. 5; Rom. 8, 31; Ps. 145, 18. — 3. Ps. 133, 1.

17. Josef myöddään.

1. Weljet wihaawat Josefia. — 2. Weljet myöwät Josefin orjaksi kauppiaille.

1. Jaakob rakasti Josefia enemmän kuin muita lapsiansa. Ja Josef oli isällensä kuuliainen ja karttoi niitä pahoja töitä, joita hänen weljensä tekivät. Ja kun Josef oli 17 ajastajan

wanha, paimensi hän karjaa weljeinsä kanssa. Niin hän ilmoitti isällensä, mitä pahaa weljet tekivät. Sentähden wihasi wat weljet Josefia, eivätkä woinet puhutella häntä ystävällisesti. Kerran näki Josef unen, jonka hän ilmoitti weljilleen. Hän kertoi: „Katsjo, me olimme sitowinamme jalallisia wainiolla, ja minun jalalliseni nousi seisomaan, ja teidän jalallisenne seisoivat ympärillä ja kumaršiwat minun jalallistani“. Toisen kerran näki hän vielä unen, että aurinko, kuu ja ykfitoista tähteä kumaršiwat häntä. Mutta weljet kadehtiwat ja wihasiwat Josefia vielä enemmin näitten unien tähden. Ja he sanoiwat hänelle: „Sinäkö tulisit meidän kuninkaaksemme eli sinäkö meitä hallitsijit?“ Ja Jaakob nuhteli poikaansa Josefia unien tähden, mutta piti kaikki asiat mielessänsä.

2. Kerran paimensi wat Josefian weljet karjaa Sikemissä. Ja Jaakob lähetti Josefian katsomaan, kuinka weljet ja karja woi-

wat. Kun weljet näkivät Josefín kaukaa tulewan, sanoivat he toinen toisellensa: „Katso, tuo unennäkijä tulee. Tulkaat ja tapapaamme hän, niin saadaan nähdä, mihinikä hänen unensa joutuvat“. Mutta Ruben sanoi: „Mikäät muodattako werta, waan heittäkääት hán tähän kuoppaan, joka on kormessa“. Sillä hán tahtoi pelastaa hänen heidän käsistään. Ja tapahtui, koska Josef tuli weljeinsä tykö, riisuiwat he häneltä hameen, jonka hán oli isältänsä saanut, ja heittiwät hänen kuoppaan. Sitten he istuivat aterioimaan.

Ja kun he nostiwat silmänsä, niin katso, Ismaelilaisten joukko kamelinensa tuli Gileadista. He weiwät alas Egyptiin ruokahöysteitä, balsamia ja hajupihkaa. Nyt sanoi Suuda weljilleen: „Mitä me siitä hyödyimme, että murhaamme weljemme? Tulkaat ja myökäämme hán Ismaelilaisille“. Ja weljet wetiwät Josefín ylös kuopasta ja möiwät hänen kauppiamiehille 20 hopeasikkistä. Niin kauppiat matkustiwat tietänsä ja weiwät Josefín Egyptiin.

Mutta Ruben ei ollut läsnä, kun tämä tapahtui. Hän tuli kuopalle, johon Josef oli heitetty. Ja kun hán ei Josefia sieltä löytännyt, hämmästyi hán ja repäsi waatteensa. Mutta toiset weljet tappoiwat kauriin, tahrafiwat werellä Josefín hameen ja weiwät sen isällensä, sanoen: „Tämän me löysimme; tunnustele, onko se poikasi hame wai ei?“ Mutta Jaakob tunsi sen ja huudahti: „Tämä on poikani hame; paha peto on hänen syönyt“. Ja Jaakob repäsi waatteensa ja murehti poikaansa suuresti. Silloin tuliwat hänen lapsensa isäänsä lohduttamaan. Mutta Jaakob ei antanut itseänsä lohduttaa, waan itki, sanoen: „Murehtien menen minä alas poikani tykö hautaan“.

1 Moos. 37 l.

1. Miehen wiha ei tee Jumalan edessä sitä, mikä oikein on (Jaak. 1, 20). — 2. San. 19, 21; 1 Piet. 2, 19; Ps. 37, 5; 1 Piet. 2, 1.

18. Josefín orjuus Egyptissä.

1. Josef palwelee Potifarín talossa ja woittaa Potifarín emännän wiettelykset. — 2. Josef wankeudessa.

1. Ismaelilaiset möiwät Josefín Egyptissä Potifarille, joka oli Egyptin kuninkaan howinhaltija. Mutta Herra oli Josefín kanssa. Kun isäntä näki, että Josef toimellisesti palweli, ja että kaikki menestyi hänen kädesjäsnsä, asetti hán Josefín huoneensa

yli ja antoi kaikki tavaransa hänen hoitoonsa. Mutta siitä ajasta siunasi Herra Potifarın huoneen Josefın tähden, niin että kaikissa oli menestys.

Mutta Potifarın emännän filmät paloiwat Josefın puoleen; ja hän tahtoi wietellä häntä syntiin. Mutta Herra oli Josefın kanssa, ja Josef sanoi Potifarın emännälle: „Kuinka tekijin niin paljon pahaa ja rikkoisin Sumalaa vastaan?“ Kun ei emännän syntiset aikomukset onnistuneet, kantoi hän walheellisesti Josefın päälle Potifarille, että Josef oli tahtonut häntä wietellä syntiin. Silloin wihastui Potifar ja heitti Josefın wankihuoneeseen, jossa kuninkaan wangit oliwat. Siellä pantiin rautakahleet hänen jalkoihinsa.

2. Mutta Herra oli Josefın kanssa wankihuoneesfakin. Ja Josef sai armon wankihuoneen haltijan edessä, niin että hän asetti muut wangit Josefın käden alle.

Niin tapahtui jonkun ajan perästä, että Egyptin kuningas antoi heittää ylimmäisen juomanlaskijansa ja leipurinsa wankihuoneeseen. Ja wankihuoneen haltija pani Josefın heitä palwemaan. Kun Josef yhtenä aamuna tuli heidän tykönsä, näki hän heidän murheellisiksi. Ja hän kysyi heiltä: „Mitki olette tänäpänä surulliset?“ Niin he wastasivat: „Me olemme nähneet unta, eikä ole sitä, joka sen selittää“. Niin Josef sanoi heille: „Sumalan on selitys; kuitenkin jutelkaat se minulle“. Silloin kertoi juomanlaskija, sanoen: „Minä näin unta, ja katso, wiinapuu oli minun edessäni. Ja siinä oli kolme haaraa; ja se oli niinkuin wiheridittjemällänsä, sen kukoistus puhkesi ulos ja sen rypäleet tuleentuiwat wiinamarjoiksi. Mutta Faraon juoma-astia oli minun kädessäni; ja minä otin wiinamarjat ja puserfin ne Faraon juoma-astiaan, ja annoin juoma-astian Faraon käteen“. Silloin sanoi hänelle Josef: „Kolmen päivän sisällä koroittaa Farao sinun pääsi ja asettaa sinun jälleen entiseen wirkaasi. Sitten sinä annat Faraolle juoma-astian, niinkuin ennenkin. — Mutta kun sinun hywin käy, niin muista minua Faraon tykönä ja päästä minua täältä pois“.

Nyt leipoja kertoi unensa ja sanoi: „Minä uneksuin, ja katso, kolme sämpyläforia oli minun pääni päällä. Ja ylimmäisessä forissa oli kaikellaisia leiwotuita ruokia Faraon tarpeeksi; ja linnut söiwät niitä forista pääni päältä“. Niin Josef sanoi hänelle: „Kolmen päivän sisällä ylentää Farao sinun pääsi, ripustaen sinun hirsipuuhun“.

Kolmantena päivänä sen jälkeen vietti Farao syntymäpäiväänsä. Ja silloin tapahtui, niinkuin Josef oli sanonut. Farao asetti ylimmäisen juomanlaskijan entiseen virkaansa, mutta leipojan antoi hän hirttää. Mutta juomanlaskija ei muistanutkaan Josefia. Ja Josef jäi edelleen wanfihuoneeseen. 1 Moos. 39 ja 40 l.

1. San. 47, 23; 1 Piet. 3, 17; Ps. 69, 34. — 2. 1 Piet. 4, 10; Rom. 8, 28; 2 Tim. 3, 12; Ps. 118, 8.

19. Josefin koroitus.

1. Josef selittää Faraon unet ja koroitetaan Egyptin maan valtaamiseksi. — 2. Josef kokoaa wiljaa. — 3. Josefin pojat.

1. Rahden ajastajan perästä tapahtui, että Egyptin kuningas näki unta. Hän oli seisowinansa Niilin wirran tykönä, ja katso, wirrasta astui ylös seitsemän kaunista ja lihawaa lehmää, ja käwiwät laitumella ruohostossa. Sitten näki hän toiset seitsemän lehmää tulewan ylös wirrasta. Mutta nämä olivat runia ja laihoja. Ja rumat ja laihat söiwät lihawat lehmät, mutta heidän päällänsä ei eninkään tuntunut, että olivat syöneet. Silloin Farao heräsi. Mutta hän nukkui jälleen ja näki taas unta, ja katso, yhdesjä oljessa kaswoi seitsemän tähjinäistä ja kaunista tähkäpäätä. Niitten jälkeen nousi ylös seitsemän pientä ja itätuulelta surkastunutta tähkäpäätä. Ja nämä pienet tähkäpäät nieliwät ne kauniit tähkäpäät.

Namulla oli Farao murheellinen näitten unien tähden. Ja hän lähetti kutsumaan Egyptin tietäjät ja jutteli heille unensa. Mutta ei yksikään taitanut näitä unia selittää. Silloin muisti ylimmäinen juomanlaskija Josefia ja ilmoitti sen Faraolle. Niin lähetti Farao ja antoi heti ottaa Josefin wanfihuoneesta ulos. Ja Josef keritti tuffansa ja muutti waatteensa ja tuli Faraon tykö. Farao sanoi Josefille: „Olen kuullut sinusta sanottawan, että kun unen kuulet, niin sinä taidat sen selittää“. Mutta Josef wastasi, sanoen, ettei se hänen woimisansa ollut, waan että Sumala kuitenkin on ilmoittawa, mitä Faraolle hyväksi tulee. Niin Farao kertoi unensa. Ja Sumala antoi Josefille ymmärryksen, niin että hän osasi ne selittää. Josef sanoi kuningalle: „Sumala ilmoittaa Faraolle, mitä hän on tekewä. Katso, seitsemän wiljaista vuotta tulee koko Egyptin maahan. Ja niitten jälkeen tulee

seitsemän nälkävuotta, niin että entinen viljan kylläisyys unhotetaan Egyptin maalla ja kallis aika hävittää maakunnan, sillä se on olema sängen raskas". Sitten antoi myös Josef Faraolle hyvän neuwon, että hän seitsemänä viljavuotena kokoaisi viidennen osan Egyptin maan viljoista varastohuoneisiin nälkävuosien varaksi, ettei maa häviäisi näljän tähden.

Tämä puhe oli Faraon ja hänen palvelijainsa mieleen. Ja Farao sanoi palvelijoille: „Taidammeko löytää jemmaisen miehen, jossa Jumalan henki on?" Sitten sanoi Farao Josefille: „Että Jumala on näitä kaikkea sinulle ilmoittanut, niin ei ole yhtään niin taitavaa ja ymmärtäväistä kuin sinä olet. Ole sinä minun huoneeni yli ja sinun sanallesi pitää kaiken minun kansani kuuliaisena oleman". Ja kuningas otti formuksen formestaan ja pani sen Josefin käteen, puetti hänen kalliisiin liinawaatteisiin ja ripusti kultakäädhyt hänen kaulaansa. Hän antoi myös Josefin ajaa kuninkaallisissa vaunuissa ja käski kansan kumartaa hänen edessänsä. Josef oli silloin 30 ikävuoden vanha. Ja Farao nimitti Josefin „maailman pelastajaksi" ja antoi hänelle korkeasukuisen emännän.

2. Mutta Josef matkusti ympäri Egyptin maata. Ja maa kasvoi sängen runsaasti viljaa seitsemänä viljavuotena. Ja Josef kokoisi paljon jyviä, niinkuin santaa meressä, ja pani ne kaupunkien varastohuoneisiin.

3. Josefille syntyi Egyptissä kaksi poikaa. Toisen kutsui hän **Manasseffi**; sillä hän sanoi: Jumala on suonut minun unhottaa kaiken waiwani. Mutta toiselle antoi hän nimen **Sfraim**; sillä hän sanoi: Jumala on tehnyt minun hedelmälliseksi kurjuuteni maassa.

1 Moos. 41 l.

1. O sitä Jumalan rikkauden ja wiisauden ja tunnon sywyttä! Kuinka tutkimattomat ovat hänen tuomionsa, ja käsittämättömät hänen tiensä (Rom. 11, 33); 1 Sam. 2, 6. 7; Ps. 62, 2; Dan. 2, 21. 22.

20. Josefin weljet tulewat Egyptiin.

1. Nälkävuodet alkawat Egyptissä ja muissa maissa. — 2. Josefin weljet tulewat Ranaanmaalta Egyptiin ja owat Josefin edessä.

1. Kun seitsemän viljaista vuotta oliwat kuluneet, alkoiwat nälkävuodet. Ja elojen puutos tuli kaikkiin maakuntiin. Ja Egyptin kansa tuli Faraon tykö ja rukoili leipää. Niin Farao

osoitti heidät kaikki Josefii tykö. Ja Josef avasi vilja-aitat ja möi Egyptiläisille eloja. Muistakin maakunnista tulivat ihmiset Egyptiin ja ostivat Josefilta viljaa.

2. Kanaanmaalla oli myöskin näljänhätä. Koska Jaakob sai tietää Egyptissä olevan jyvää myöddä, sanoi hän pojilleen: „Katsso, olen kuullut Egyptissä olevan jyvää; menkää alas sinne ostamaan meille, ettemme kuoliisi“. Niin läksivät kymmenen Jaakobin poikaa aasiansa matkustamaan Egyptiin. Mutta nuorinta poikaansa Benjaminia Jaakob ei lähettänyt muitten kanssa. Kun weljet tulivat Egyptiin, wiettiin he Josefii eteen. Ja he lanke-sivat kaikki maahan kaswoillensa hänen eteen. Kun Josef näki welsensä, tunsi hän heidät kohta. Mutta hän teeskenteli itsensä oudoksi ja puhutteli heitä kowasti, sanoen: „Kusta tulette?“ He wastasivat: „Kanaanmaalta, ostamaan jytävättä“. Mutta Josef sanoi heille: „Te olette wakoojat, jotka olette tulleet katsomaan, mistä maa awoinna oliisi“. Silloin wakuuttivat weljet olevansa wakaita miehiä eikä mitään wakoojia. Ja he kertoivat Josefille olevansa kaikki yhden miehen poikia Kanaanmaalta, ja että heitä oli ollut 12 welsestä, waan että nuorin oli kotona isän luona ja yksii ei ollut enää eleillä. Niin sanoi Josef heille: „Lähettäkäätkäät yksii joukostanne, joka tuo welsenne tänne; mutta te pyysykäätkäät wankina. Näin teidän puheenne koetellaan, onko teissä totuus“. Ja hän antoi panna heidät wankihuoneeseen kolmeksi päiwäksi.

Kolmantena päiwänä tuotti Josef heidät eteen ja sanoi heille: „Jos te tahdotte elää, tehkäätkäät näin; sillä minä pelkään Sumalata. Antakaat yhden welsjistanne olla sidottuna wankihuoneessanne, mutta menkäätkä te ja wiekäätkä kotia, mitä olette ostaneet, ja tuokaat nuorin welsenne minun tyköni, että sananne todeksi nähtäisiin“. Nyt weljet muistivat, mitä pahaa oliwat ennen tehneet Josefille, ja sanoiwat toinen toisellensa: „Me olemme totisesti rikoksen alaiset meidän welsjemme suhteen; sentähden on tämä ahdistus tullut meidän päällemme“. Ja Ruben sanoi: „Nyt hänen werenjä meiltä waaditaan“. Weljet eiwät tietäneet Josefii sitä ymmärtävän, sillä hän puhui heille tulkin kautta. Mutta kun Josef kuuli, mitä weljet puhuiwat, kääntyi hän heistä ja itki. Sen jälkeen otti hän heidän joukostaansa Simeonin ja antoi sitoa hänen heidän nähden. Mutta huoneenhaltijassensa antoi Josef käskyn, että miesten säkit piti täytettämän jywillä ja että jokaisen rahat pantaisiin kunkin säkkiin. Niin weljet sälyttiwät tawaransa aasien päälle ja läksiwät matkustamaan takaisin Kanaanmaalle.

Tultuansa kotia, ilmoittivat he itsellensä Jaakobille kaikki, mitä heille oli tapahtunut. Ja koska he tyhjensivät säkkinsä, katso, itsekunfin rahat olivat heidän säkkinsänsä. Silloin he ja heidän isänsä hämmästyivät vielä enemmän. Ja Jaakob huudahti murheisiansa: „Te olette saattaneet minun lapsittomaksi. Josef ei ole elämissä eikä Simeon, ja Benjaminin tahdotte vielä wiedä pois; nämä kaikki tulevat minun päälleni!“ 1. Moos. 42 l.

2. Herrä saattaa nefin walkeuteen, jotta pimeydessä peitettyt owat, ja ilmoittaa sydänten aiwoitukset (1 Kor. 4, 5); Rom. 2, 9; Luuk. 17, 3; Job 15, 20. 21.

21. Josefin weljien toinen matka Egyptiin.

1. Jaakob lähettää poikansa toisen kerran Egyptiin. — 2. Josef kohtelee weljiänsä ystävällisesti ja ateriioitsee heidän kansjansa. — 3. Josef koettelee weljiänsä. — 4. Josef ilmoittaa itsensä weljilleen. — 5. Weljet palajawat kotia isänsä Jaakobin luo.

1. Kallis aika ahdisti maata edelleen. Kun Jaakob ja hänen perheensä olivat syöneet loppuun ostetut jyvät, täythy Jaakobin taas lähettää poikansa Egyptiin ostamaan jyviä. Mutta Benjaminia hän ei tahtonut päästää menemään heidän kanssaan. Niin weljet sanoivat itsellensä: „Jolles häntä läheta, emme mekään mene“. Ja sitten sanoi Juuda vielä: „Läheta nuorukainen minun kanssani. Minä takaan hänen; jollen tuo häntä takaisin sinulle, niin minä olen wikapää sinun edessäni kaikkena elinaikani!“ Niin Jaakob myöntyi päästämään Benjamininkin matkalle. Ja hän neuvoi poikiansa ja käski heidän wiedä lahjoja mukaansa Egyptin miehelle sekä wiedä takaisin ne rahat, jotka he olivat säkeistensä löytäneet. Ja Jaakob rukoili Sumalaa poikainsa edestä, sanoen: „Sumala kaikkiwaltias suokoon teidän saada laupuden sen miehen edessä“. Ja niin weljet läksiwät matkalle.

2. Egyptiin tultuansa, läksiwät weljet Josefin tykö. Kun Josef näki Benjaminin heidän kansjansa, sanoi hän huoneensa haltijalle: „Wie nämä miehet huoneesen ja tee teurasta ja walmista; sillä heidän pitää minun kanssani päivällistä syömän“. Ja mies teki, niinkuin Josef oli käskenyt ja wei miehet Josefin huoneesen. Mutta weljet pelkäsiwät nyt joutuwansa wankuteen rahojen tähden. Ja he rukoiliwät huoneenhaltijata heitä kuulemaan ja selittiwät hänelle asiansa. Waan huoneenhaltija sanoi heille: „Olkaat hywässä turwasssa, älkää peljätkö; teidän Suma-

lanne on teille tawaran antanut säkkeihinne". Ja hän toi heidän tykönsä Simeoninkin. Sitten toi hän wettä pestä heidän jalkojansa ja antoi ruokaa heidän aaseillensa.

Mutta weljet walmistiwat lahjojansa. Ja kun Jofef tuli huoneesen, kantoivat he hänelle lahjoja ja lankešiwat maahan hänen eteensä. Mutta Jofef puhutteli heitä ystäwällisesti, sanoen: „Onko isäwanhukseenne terweenä?" He wastasivat: „Palwelijasi, meidän isämme, woi hywin". Nähtyänsä Benjaminin, sanoi Jofef: „Onko tämä nuorin weljenne? Sumala olkoon sinulle, poikani, armollinen". Mutta Jofefin sydän paloi rakkaudesta weljeänsä kohtaan; ja hän läksi toiseen huoneesen ja itki siellä. Kun hän oli silmänsä pesnyt, palasi hän weljien tykö ja käski tuoda ruokaa. Weljet istutettiin nyt ikänsä mukaan pöytään; ja he ihmetteliwät sitä keskenänsä. Ja Jofefin pöydältä kannettiin heille ruokaa. Waan Benjaminille annettiin enemmän kuin muille. Niin weljet söiwät ja joiwat Jofefin kanssa.

3. Sitten Jofef käski huoneensa haltijata, sanoen: „Täytä miesten säkit jywillä ja pane itsekunkin rahat hänen säkkinsä suuhun, ja minun hopeamaljani pane nuorimman säkin suuhun". Hän teki, niinkuin Jofef käski. Ja päivän waljetessa läksiwät kaikki weljet iloisella mielellä matkustamaan kotiansa. Mutta kun oliwat lähteneet kaupungista, puhui Jofef huoneensa haltijalle, sanoen: „Nouse ajamaan miehiä takaa; ja kun heidät saawutat, sano heille: miksi olette maksaneet hywän pahalla? Eikö teillä se ole, josta herrani juo?" Mies läksi heti ajamaan weljiä takaa. Ja saawutettuansa heidät, puhui hän heille Jofefin sanat. Silloin hämmästyiwät weljet ja sanoiwat: „Miksi minun herrani senkaltaista puhuu? Jonka tyköä sinun palwelijoistasi se löydetään, hän kuoloon; niin tahdomme me myös jäädä herralleni orjiksi". Ja weljet päästiwät säkkinsä maahan, ja huoneenhaltija rupeši etsimään, alkaen wanhimmaasta nuorimpaan asti; ja malja löydettiin Benjaminin säkistä. Silloin weljet hämmästyksestä repäsivät waatteensa, nostiwat kuormansa aasien päälle ja palasiwat kaupunkiin.

Weljet meniwät jälleen Jofefin huoneesen ja lankešiwat maahan hänen eteensä. Ja Jofef nuhteli heitä, sanoen: „Minkä työn te olette tehneet?" Niin Suuda sanoi: „Millä taidamme itsemme puhdistaa? Sumala on hawainnut palwelijasi wäärhyden; katso, me olemme herramme orjat". Mutta Jofef wastasi: „Pois se, että minä niin tekisin; sen miehen, jolta malja on löydetty, pitää

oleman minun orjani. Mutta menkäätkä te rauhasfa isänne tykö". Nyt astui Juuda Josef in tykö, rukoili häntä ja sanoi: „Ah herrani, älköön wihasi julmistuko palvelijaasi kohtaan. Jos tulisin isäni tykö, eikä olisi meillä nuorukaista kanssamme, niin me saataisimme isämme harmaat karwat murheella hautaan. Minä olen taannut nuorukaisen isäni edessä. Vääköön siis sinun palvelijasi nuorukaisen sijaan herralleni orjaksi; waan nuorukainen menköön weljeinsä kanssa".

4. Nyt ei Josef enää woinut itseänsä pidättää. Hän käski kaikkien palvelijainsa mennä pois huoneesta, ja itki ääneensä, sanoen: „Minä olen Josef. Vieläkö isäni elää?" Mutta weljet eivät taitaneet hänelle mitään wastata. Ja Josef sanoi weljilleen: „Tulkaat waan tyköni. Minä olen Josef, teidän weljenne, jonka

möitte Egyptiin. Teidän henkenne elatuksen tähden on Jumala minun edelläni tänne lähettänyt". Ja Josef halasi welsjeänsä Benjaminia kaulasta ja suuteli itkien kaikkia welsjiänsä. Sitten Josef käski heitä rientämään kotia isän luo ja ilmoittamaan kaikki, mitä oliwat nähneet ja kuulleet, ja tuomaan hänen Egyptiin.

Kun sanoma tuli Faraon huoneeseen siitä, että Josefien welsjet oliwat tulleet, oli se Faraon ja hänen palvelijainsa mieleen. Ja Farao puhui Josefille ja pyysi häntä kutsumaan isäänsä perheineensä tulemaan Egyptiin. Myöskin käski hän Josefien lähettämään Egyptistä wauvoja isänsä perhettä warten. Niin Josef teki, niin kuin Farao oli sanonut. Ja hän antoi welsjillensä juhlawaatteet, ja pani heille ewäät mukaan. Mutta isällensä lähetti hän 20 aasia sälytettyinä jywillä ja kaikella Egyptin hywyhdellä. Ja niin lähetti Josef welsjensä matkaan ja sanoi heille: „Alkää riidellä tiellä“.

5. Kun welsjet tulivat kotia Kanaanmaalle, ilmoittivat he isällensä, sanoen: „Wielä Josef elää ja on koko Egyptin maan herra“. Mutta Jaakob ei uskonut heitä. Niin he sanoivat hänelle kaikki Josefien sanat. Ja kun Jaakob näki wanut ja Josefien lahjat, niin hänen henkensä wirtosi. Ja hän sanoi: „Nyht on minulla kyllä, että poikani Josef wielä elää; minä menen häntä katsomaan ennenkuin kuolen“.

1 Moos. 43—45 l.

2. Katsos, kuinka hywää ja sulaista on, kun welsjetet sowinnoissa keskenänsä asuwat (Ps. 133, 1); Ef. 4, 32. — 4. Rom. 12, 19; Matth. 6, 14; 1 Kor. 13, 4; 1 Piet. 3, 9.

22. Jaakob muuttaa perheineen Egyptiin.

1. Jaakob lähtee Kanaanmaalta ja tulee Egyptiin. — 2. Farao antaa Israelin ja hänen lasten asettua asumaan Gosenin maahan. — 3. Jaakob siunaa poikiensa ja kuolee. — 4. Jaakob haudataan. — 5. Josefien welsjet pyytävät anteeksi. Josef kuolee.

1. Israel walmisti itsensä muuttamaan perheineen Egyptiin. Mutta hän pelkäsi lähteä pois Kanaanmaalta. Niin hän tuli Bersabaan ja uhrasi siellä uhrin Jumalalle. Ja Jumala puhutteli Jaakobia yöllä näyssä, sanoen hänelle: „Älä pelkää mennä Egyptiin, sillä minä teen sinun siellä suureksi kansaksi. Minä menen Egyptiin sinun kanssasi, ja minä jälleen sinun sieltä johdatan“. Nyht läksi Jaakob matkalle Bersabasta kaikkine per-

heinensä, karjainensa ja tavaroinensa ja tuli Egyptin maalle. Ja Josef walmisti waununsa ja läksi isäänsä vastaan. Kun hän hänen kohtasi, halasi hän häntä kaulasta ja itki hetken aikaa hänen kaulasjansa. Silloin sanoi Israel Josefille: „Nyt kuolen mieleläni, että minä näin sinun kaswosi, ja ettäs vielä elät“.

2. Josef tuli Faraon tykö ja ilmoitti, että hänen isänsä ja welsensä oliwat tulleet Kanaanmaalta. Niin Farao sanoi Josefille: „Sijaita isäsi ja welsesi asumaan parhaasen paikkaan tässä maassa; asukoot **Gosenin** maassa“. Ja Josef toi isänsä Faraon eteen. Niin Farao kysyi Jaakobilta: „Kuinka wanha sinä olet?“ Jaakob wastasi Faraolle: „Minun waellukseni aika on 130 ajast-aikaa. Wähä ja paha on mirun elämäni aika“. Ja hän siunasi Faraota. Niin asetui Israel perheinsä asumaan Gosenin maahan ja Josef elätti heidät. Ja oli Israelin lapsia ja lasten lapsia, jotka nyt Egyptisjässä asuiwat, kaikkiansa 70 sielua.

3. Jaakob eli vielä Egyptisjässä 17 ajastaitaa. Kun hänen kuolemahetkensä lähestyi, kutsui hän poikansa Josefin luoksensa ja sanoi hänelle: „Sinun kaksi poikaasi **Manasse** ja **Efraim** olkoot minun, niinkuin Ruben ja Simeon minun owat“. Ja Josef toi poikansa isänsä Jaakobin eteen, ja Jaakob siunasi heitä. Vielä sanoi Jaakob Josefille: „Katsjo, minä kuolen; ja Jumala on teidän kanssanne ja wie teitä jälleen isäinne maahan“.

Sitten kutsui Jaakob kaikki poikansa luokseen, siunasi heitä ja ilmoitti, mitä heille tulewaisina aikoina oli tapahtuwa. Jojallensa Juudalle antoi hän esikois-siunauksen ja sanoi: „Sinua tulewat vielä welsesi kiittämään. Juuda on nuori jalopeura, kuka tohtii hänen herättää? **Ei waltiffaa oteta pois Juudalta, eikä lain opettajaa hänen jalwoistansa, jiksi kuin sankari tulee, ja hänessä kansat riippuwat kiinni**“. Siunatessaan näin poikiansa, huokasi Jaakob: „Herra, minä odotan sinun autuuttasi“. Ja vielä käski hän poikiansa ja wannotti Josefia, etteiwät he häntä hautaisi Egyptiin, waan wiesiwät hänen Kanaanmaalle. Kun Jaakob oli puhunut kaikki nämä sanat lapsillensa, ojenji hän jalkansa wuoteella, ja loppui ja koottiin kansansa tykö. Silloin Josef lankeksi isänsä kaswoille, itki ja antoi hänen suuta.

4. Kun nyt Jaakob oli kuollut, läksi Josef hautaamaan isänsä Kanaanmaalle. Ja koko Jaakobin perhe meni hänen kanssaan. Niin seurasi myös mukana Faraon palvelijoita ja Egyptin maan wanhimpia ynnä niitten kanssa suuri joukko waunuja ja

ratsasmiehiä. Ja niin Jaakob haudattiin Abrahamin perintöhautaan Makpelan wainiolla.

5. Kun Jofef oli palajanut takaisin Eegyptiin, pelkäsiwät weljet hänen nyt kostawan heille. Ja he tulivat Jofefin tykö, ja rukoiwivat häneltä rikoksensa anteeksi. Mutta Jofef itki ja sanoi heille: „Älkää peljätkö. Te ajattelitte minua vastaan pahaa; mutta Sumala on kääntänyt sen hyväksi“. Jofef eli sen jälkeen vielä kauan aikaa. Ja Israelin lapset asuiwat rauhasa Gosenin maalla ja lisääntyiwät. Kun Jofefin aika tuli kuolla, kutsui hän welsensä ja sanoi heille: „Sumala on totisesti etsiwä teitä ja wie teidän tästä maasta siihen maahan, jonka hän on itse wannonut Abrahamille, Isakille ja Jaakobil“. Ja hän wannonotti heitä wiemään silloin hänen luunsa pois Eegyptistä. Niin Jofef kuoli 110 ajastajan wanhana. Ja he woitelivat hänen ja paniwivat arkkun Eegyptisjä.

1 Moos. 46—50 l.

3. Hebr. 11, 21; Jes. 46, 4; Jes. 57, 2. — 4. Hebr. 11, 22; Rom. 12, 17; Matth. 6, 14; Kol. 3, 13; Syr. 28, 2.

III. Moosoksen aika.

23. Moosoksen syntymä ja pako.

1. Israelin lapset lisääntywät ja waiwataan orjuudella. — 2. Mooses syntyy ja pelästetaan wirrasta. — 3. Mooses pakenee Midianilaisten maalle.

1. Sen jälkeen kuin Jofef ja hänen welsensä oliwat kuolleet, asuiwat Israelin lapset vielä kauan aikaa Eegyptisjä. Sumala oli heidän kanssansa, niin että he menestyiwät ja lisääntyiwät suuresti, ja maa heistä tähtettiin. Mutta nuji kuningas tuli Eegyptiin, joka ei mitään tiennyt Jofefin hywistä töistä. Hän rupefi pelkäämään, että Israelilaiset sodan syyttyessä menisiwät wihollisten puolelle. Ja kuningas asetti päämiehet Israelin lasten yli, ja rupefi heitä waiwaamaan orjuudella. Heidän täytyi polttaa tiiliä, rakentaa kaupunkoja ja tehdä kaikellaisista työtä kunninkaal. Ja niin Eegyptiläiset saattoiwat Israelin lasten elämän katteraksi ja rajittiwat heitä armahtamatta. Mutta mitä enemmän he heitä rajittiwat, sitä enemmän he lisääntyiwät. Ja Eegyptin

kuningas oli vihoisiansa Israelin lasten tähden, ja antoi käskyn niille vaimoille, jotka auttoivat äitejä lasten syntymisessä, että heidän piti tappaa kaikki äsken syntyneet poikalapset. Mutta vaimot pelkäsivät Sumalata ja antoivat lasten elää. Ja Israelin kansa yhä lisääntyi. Silloin antoi Farao käskyn koko kansallensa, että kaikki poikalapset, jotka Israelilaisista syntyvät, pitää heitet-
tämän virtaan.

2. Siihen aikaan syntyi poikalapsi yhdelle vaimolle Lewin suvusta. Ja vanhemmat pitivät lasta salassa Faraon käskyn tähden kolme kuukautta. Mutta kun he eivät häntä kauemmin voineet salata, ottivat he kaisilaisen arkun ja siveusivat sen piijillä. Siihen pani äiti lapsensa ja laski arkun kaislistoon virran rannalle. Ja lapsen sisar **Mirjam** seijoi taampana, nähdäksensä,

mitä hänelle tapahtui. Niin Faraon tytär tuli alas pesemään itseänsä wirrassa. Ja hän näki arkun kaislistossa ja lähetti pöytänsä sen sieltä ottamaan. Kun arku awattiin, katso, siinä oli lapsi, ja se itki. Niin Faraon tytär armahti lasta; sillä hän ymmärsi sen olewan Hebrealaisten lapsia. Nyt tuli lapsen sijar ja janoi Faraon tyttärelle: „Tahdotkos, että menen kutsumaan hebrealaisen waimon, joka sinulle sen lapsen imettäisi“. Niin Faraon tytär janoi hänelle: „Mene“. Ja tyttö meni ja toi lapsen äidin. Ja Faraon tytär janoi hänelle: „Ota tämä lapsi ja imetä se minulle, ja minä annan palkan sinulle“. Niin waimo otti lapsen ja imetti sen. Mutta kun lapsi oli kaswanut, toi äiti hänen Faraon tyttärelle. Ja Faraon tytär otti lapsen omaksi pojakseen ja kutsui hänen **Moosetseksi**. Ja Mooses opetettiin kaikessa Egyptiläisten wiisaudessa.

3. Kun Mooses oli neljäntymmenen ajastaitainen, ei hän lufenut kunniaksaan olla Faraon tyttären poikana eikä huolinut Egyptin tawaroista, sillä hän rakasti weljiään, Israelin lapsia. Ja hän meni ulos heitä katsomaan ja näki heidän orjuutensa. Ja kun hän huomasi egyptiläisen miehen lyöwän yhtä hebrealaista miestä, niin syttyi hänen wihansa, ja hän tappoi Egyptiläisen ja kätki hänen maahan. Mutta Mooses luuli hänen weljiensä sen ymmärtävän, että Jumala hänen kauttansa oli heidät orjuudesta wapahtawa; waan eiwät he sitä ymmärtäneet.

Toisen kerran meni hän taas ulos ja näki kaksi hebrealaista miestä riitelewän keskenänsä. Niin Mooses janoi heille: „Kakkaat miehet, te olette weljekset; miksi teette toinen toisellenne wäärhyttä?“ Mutta wäärintekijä janoi: „Kuka sinun on pannut meidän tuomariksemme? Tahdotkos minunkin tappaa, niinkuin tapoit Egyptiläisen?“ Nyt Mooses ymmärsi, että hänen rikoksensa oli ilmi tullut. Ja kun Faraon sai tietää, mitä Mooses oli tehnyt, etsi hän häntä tappaaksensa. Silloin Mooses pakeni Egyptistä ja tuli Midianilaisten maalle. Siellä rupefi hän asumaan yhden Midianilaisten papin luona, jonka nimi oli **Jetro**, ja paimensi hänen lompaitansa. Ja Jetro antoi yhden tyttäristänsä Moosetseksi emännäksi.

2 Moos. 1 ja 2 l.

1. Syr. 2, 5; Ps. 46, 2. — 2. Rom. 11, 33. — 3. Hebr. 11, 24—26; Saaf. 1, 19, 20; Ps. 37, 8; Luuk. 18, 14.

24. Mooses kutsutaan Israelin pelastajaksi.

1. Israelin lapset huutavat Herran tykö orjuuden tähden. — 2. Herra kutsuu Moosoksen kansan pelastajaksi. — 3. Mooses ja Aaron tulevat Egyptiin.

1. Mutta Israelin lapset huokasivat orjuutensa tähden ja huusivat Jumalan tykö. Ja Jumala kuuli heidän huokauksensa ja muisti liittonsa, jonka hän oli tehnyt Abrahamin, Isaakin ja Jaakobin kanssa.

2. Neljäkymmenen ajastajan vanha oli Mooses Egyptistä paetessaan, ja neljäkymmentä ajastaitaa oli hän sitten paimenena Midianilaisten maalla. Ja tapahtui, hänen paimentaessaan appensa lampaita **Sorebin** vuoren tykönä, että hän näki pensaan palawan, ja katso, se ei kuitenkaan kulunut. Silloin kävi Mooses lähemmäksi katsomaan sitä suurta näkyä. Mutta hänen lähestyessään huusi Herra hänelle pensaasta, ja sanoi: „Kiisu kengkäsi jalwoistasi; sillä paikka, jossa seisot, on pyhä maa. Minä olen isäsi Jumala, Abrahamin Jumala, Isaakin Jumala ja Jaakobin Jumala“. Niin Mooses pelkäsi ja peitti kasvosensa. Ja Herra puhui Moosokselle, sanoen: „Minä olen nähnyt Egyptissä olevan kansani ahdistuksen ja olen kuullut heidän huutonsa. Ja nyt mene, ja johdata sinä kansani, Israelin lapset, ulos Egyptistä“. Mutta Mooses vastasi ja sanoi: „Mitä minä olen menemään Faraon tykö ja viemään Israelin lapset ulos Egyptistä?“ Niin Herra sanoi Moosokselle: „Totisesti minä olen sinun kansiasi. Ja tämä olkoon sinulle merkiksi: koska olet johdattanut minun kansani Egyptistä, niin teidän pitää palveleman Jumalaa tällä vuorella“.

Mutta Mooses pelkäsi mennä Egyptiin, ja vastasi, sanoen: „Katso, ei he usko minua“. Silloin Herra antoi Moosokselle voiman tehdä kolme ihmetyötä, jotta Israelin lapset uskoisivat Moosesta. Mutta Mooses ei tahtonut kuulla Herran ääntä, vaan sanoi: „Ah Herra, minulla on hidas puhe ja kankia kieli. Lähetä, jonka tahdot lähettää“. Silloin Herra vihastui suuresti ja sanoi Moosokselle: „Mene nyt. Entkö minä tunne **Aaronia**, veljeäsi, että hän on puhelias? Ja minä olen sinun ja hänen suunsa kanssa, ja opetan teitä, mitä teidän tulee tehdä“. Nyt Mooses totteli Herran sanaa ja läksi sieltä.

3. Ja Mooses jätti appensa hyvästi ja läksi matkustamaan Egyptin maalle. Siellä tuli Aaron Herran käskystä Moosesta vastaan. Ja Mooses ilmoitti veljellensä kaikki Herran sanat ja

kaikki ihmeet, jotka hän oli hänen käskenyt tekemään. Niin tulivat Mooses ja Aaron Egyptiin ja kokosivat Israelin lasten vanhimmat. Ja Aaron puhui heille ne sanat, jotka Herra oli Moosekselle puhunut, ja teki ihmeet kansan edessä. Niin kansa uskoi. Ja kuultuansa, että Herra oli Israelin lapsia etsinyt, lankešivat he maahan ja rukoilivat. 2 Moos. 3 ja 4 l.

1. Ps. 118, 5; Ps. 34, 19. — 2. 2 Kor. 12, 9.

25. Faraon paatumus.

1. Mooses ja Aaron menewät Faraon tykö, mutta Farao tekee Israelin lasten orjuuden raskaammaksi. — 2. Herra lupaa pelastusta, vaan Israelin lapset eivät kuule ahdistuksensa tähden. — 3. Herra rankaisee Egyptiä maanwaiwoilla. — 4. Herra käsksee päästäisuhria uhraamaan ja päästäisjuhlaa wiettämään. — 5. Farao päästää Israelin lapset.

1. Mooses ja Aaron meniwät Faraon tykö ja sanoivat: „Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: päästä minun kansani pitämään minulle juhlaa korwessa“. Mutta Farao wastasi: „Kuka on Herra, jonka ääntä minun tulisi kuulla? En minä siitä Herrasta mitään tiedä, enkä päästä Israelia“. Ja Farao antoi jina päivänä päällysmiehilleen käskyn, että heidän piti panna Israelilaisten päälle vielä raskaampaa työtä kuin ennen. Ja hän sanoi: „He owat joutilaita, sentähden he huutawat, sanoen: me tahdomme mennä uhraamaan meidän Jumalallemme“. Ja nyt tähtyi Israelilaisten itje koota oljet, joita he tiileihin sekoittiwat, ja kuitenkin saada sama määrä tiilejä walmiiksi. Niin syntyi suuri ahdistus kansassa raskaan työn tähden. Ja Israelilaiset työnjohtajat piestiin, kun ei kansa woinut täyttää tiilimääräänsä.

*2. Ja Israelin lapset olivat wihoisiansa Moosekseen ja Aaroniin. Mutta Mooses huusi Herran tykö ja walitti kansan hätää. Niin Herra sanoi Moosekselle: „Sano Israelin lapsille: minä olen Herra ja minä pelastan teitä orjuudestanne, ja otan teitä minun kansakseni ja olen teidän Jumalanne“. Ja Mooses puhui niin Israelin lapsille, mutta he eivät kuulleet häntä heidän henkensä ahdistuksen ja raskaan orjuutensa tähden.

Ja Herra puhui Moosekselle, sanoen: „Minä tahdon paaduttaa Faraon sydämmen, ja tehdä monta ihmettäni ja tunnus-

tähteäni Egyptin maasja. Niin Egyptiläiset tulewat tietämään, että minä olen Herra“.

3. Ja Mooses ja Aron menivät taas Faraon tykö ja tekivät ihmeet hänen edessään. Mutta Farao paadutti sydämensä; hän ei ottanut waaria Herran merkeistä eikä päästännyt Israelin lapsia. Silloin rankaisi Herra Faraota ja Egyptiläisiä, ja antoi sammakkojen, ruttotaudin, rakeitten, heinäsiirkkojen ja muiden raskaitten maanwaiwojen tulla Egyptin maan yli. Näitten waiwojen kestäessä Farao lupasi Moosekselle päästää Israeliläiset ja pyysi Moosesta rukoilemaan Herraa hänen edestään. Mutta kun waiwa oli Moosoksen rukouksen kautta lakannut, paadutti Farao taas sydämensä, eikä päästännyt Israeliläisiä.

*4. Sitten puhui Herra Moosekselle, sanoen: „Wielä minä annan tulla yhden rangaistuksen Faraolle ja Egyptiin, sitten hän päästää teidän täältä“. Ja Herra käski Moosoksen ja Aronin ilmoittamaan Israelin lapsille, että heidän piti itsensä valmistaman lähtemään matkalle saman kuun neljäntenätoista päivänä illalla. Kunkin huonekunnan piti ottaman wirheetön ajastainen karitsa ja teurastaman se. Tämä oli olewa Israeliläisille pääsiäisuhri. Karitsan weri oli pyyhkäistävä owenpäälliseen ja pihtipieliin. Sillä weri oli olewa merkki, että murhan enkeli meni ohitse ja säästäisi huoneessa asuwaiset. Mutta karitsa piti tulella paistettaman, ja luuta ei saanut siinä rikkoa. Yön tultua, piti sen liha syötämän happamattoman leiwän ja katkerain ruohoin kanssa. Ja aterioidessaan tuli huonekunnan jäsenten olla wyötetyt kupeista, kengät jalassa ja sauwa kädessä, niinkuin matkalle kii-ruhtawaiset. Ja myöskin käski Herra, että Israelilaisten piti tästä lähtien joka wuosi pitää pääsiäisjuhlaa.

5. Ja tapahtui puoli-yön aikana, että Herra löi kaikki esikoiset Egyptin maalla, Faraon esikoisesta wangin esikoiseen asti, ja kaikki eläinten esikoiset. Ja suuri suru ja parku oli koko maasja, sillä ei ollut huonetta, jossa ei kuollutta ollut. Silloin kutsui Farao heti Moosoksen ja Aronin, ja käski sanoa heille: „Nouskaat ja menkää pois minun kansastani, sekä te että Israelin lapset“. Ja Egyptiläiset waativat Israelin lapsia menemään pois ja antoivat heille kultaa ja hopeaa, että pikemmin lähtisivät, sillä he sanoivat: „Me kuolemme jokainen“. 2 Moos. 5—12 l.

1. Syr. 10, 14. — 2. Matth. 13, 21; Ap. t. 14, 22. — 3. Tänäpänä, tänäpänä, jos te kuulette hänen äänensä, älkää paaduttako sydämiänne (Hebr. 4, 7); Rom. 2, 4; Jes. 3, 11. — 4. 1 Kor. 5, 7. — 5. Jes. 59, 1.

26. Lähtö Egyptistä.

1. Israelin lapset lähtevät ulos Egyptistä. — 2. Farao fatuu päästäneensä Israelin. — 3. Israel pelastetaan häädystä ja Farao sotajoukkoinensa hukkuu Punaiseen mereen. — 4. Israelin lapset ylistävät Herraa pelastuksen edestä.

1. Israelin lapset läksivät nyt kaikinensa kiireesti ulos Egyptistä. Ja Josefän luut otti Mooses myös mukanaan. Mika, jonka Israelin lapset olivat Egyptisjä asuneet, oli 430 ajastaitkaa. Tällä ajalla olivat he suuresti enentyneet, ja heitä oli nyt lähes 600 tuhatta jalkamiestä paitsi waimoja ja lapsia. Ja Israelin lapset, jotka Herra Jumala oli wälewällä kädellänjä orjuudesta

pelastanut, läksivät waeltamaan Nimeseksen kaupungista. Mutta Herra ei johdattanut heitä suoraa tietä Kanaanmaalle, sillä hän tiesi, mitä hän oli tekewä. Waan hän johdatti heitä korpeen Punaista merta kohden. Ja Herra käwi itse heidän edellensä, päivällä pilwen patsaassa ja yöllä tulen patsaassa.

2. Kun Israelin lapset olivat Egyptistä lähteneet, katui Farao ja hänen palvelijansa, että olivat päästäneet kansan. Farao paadutti taas sydämensä; ja hän otti kuusijataa parasta sotawaunuansa, ja kokosi kaikki sotawäkensä ja päämiehensä ja läksi ajamaan takaa Israelin lapsia. Mutta Farao kuuli, että Israelilaiset waelsivat egyptisissä korwessa. Ja hän saavutti heidät Punaisen meren tykönä.

3. Israelilaiset olivat sijoittaneet itsensä meren rannalle. Ja kun he nostivat silmänsä, katso, Egyptiläiset tulivat heidän peräsänsä. Nyt he peljästyivät sangen suuresti, ja napisiwat Moosesesta vastaan, sanoen: „Eikö hautoja ollut Egyptisjä, ettäs rupeisit meitä johdattamaan korpeen kuolemaan?“ Mooses sanoi heille: „Mikäät peljätkö; Herra sotii teidän puolestanne, ja seisokaat te alallanne“.

Mutta Mooses huusi Herran tykö. Niin Herra sanoi Mooseseffelle: „Sano Israelin lapsille, että he matkalle hankkisiwat. Mutta nosta sauvasi, ja ojenna se meren yli ja jaa se“. Ja pimeä pilwi siirtyi Egyptiläisten ja Israelin joukkojen waiheelle, niin etteiwät koko yönä taitaneet toinen toistansa lähestyä. Mutta Israelin lapsille walaisi Herra tien. Ja kun Mooses ojensi käntensä meren yli, niin antoi Herra wetten juosta pois wahwalla itätuulella ja teki meren kuiville. Ja Israelin lapset läksiwät waeltamaan meren pohjaa myöten. Mutta Egyptiläiset ajoiwat heitä takaa ja seurasiwat heidän jälkeensä. Ja aamun koittaessa olivat Israelin lapset jo toisella rannalla; mutta Egyptiläiset olivat vielä keskellä merta. Silloin Herra katsoi Egyptiläisten puoleen, huhuttaaksensa heidät, ja saattoi häirion heidän keskellensä. Niin he peljästyiwät ja huusiwat: „Paetkaamme, sillä Herra sotii Israelin puolesta“. Mutta Mooses ojensi Herran käskystä käntensä meren yli, ja wedet palasiwat taas woimaansa ja tuliwat waunujen, ratsasmiesten ja koko Faraoon sotajoukon yli, niin että kaikki hukkuiwat. Ja niin osoitti Jumala Egyptiläisille, että hän on Herra.

4. Silloin weisasiwat Mooses ja Israelin lapset Herralle kiitoswirren, sanoen: „Herra on minun wäkewyhteni ja

fiitoswирteni ja autuuteni. Hän on minun Jumalani ja minä kunnioitan häntä. Faraon waunut ja hänen sotawäkinsä hän syöksi mereen". Ja waimot ylistiwät Jumalaa riemuhyhysä, weisaten ja soittaen rummuilla. 2 Moos. 13—15 l.

3. Hebr. 11, 29; Ps. 34, 8, 9; Hebr. 10, 31. — 4. Wuusjesi huuda minua häädäsäsi, niin minä tahdon auttaa sinua ja sinä olet kunnioittawa minua (Ps. 50, 15).

*27. Waelus Sinain wuorelle.

1. Israelilaiset napisewat weden lähden. — 2. Israelilaiset napisewat taas Sinin korwessa, ja Herra rawitsee heitä mannalla. — 3. Israelilaisten napina Moosesta vastaan ja taistelu Amalekilaisten kansja Rafidimisja.

1. Mooses antoi Israelin lasten waeltaa Punaisen meren tyköä. Ja he waelsiwat Surin korwessa löytämättä wettä. Kolmen päivän perästä tuliwat he Maraan, jossa oli lähde; mutta wesi oli karwasta. Silloin napisi kansja Moosesta vastaan. Mutta Mooses huusi Herran tykö. Ja Herra osoitti Moosekselle puun, jonka hän heitti weteen, ja wedet tuliwat makeiksi. Ja Herra pani heidän eteensä käskyn ja oikeuden, sanoen: „Jos sinä kuulet sinun Herrasi Jumalasi äänen, niin en minä pane sinun päällesi yhtäkään witsausta niistä, jotka minä Egyptiläisten päälle pannut olen, sillä minä olen Herra, sinun parantajasi“.

2. Toisen kuukauden 15 p:nä tuliwat Israelilaiset Sinin korpeen. Täällä napisi kansja taas Moosesta ja Aronia vastaan ruuan tähden. He sanoiwat: „Jospa olimme kuolleet Egyptissä, koska istuimme lihapatain ääressä, ja oli leipää yltäkyllä syödäksemme“. Silloinkin Herra auttoi kansaansa, ja käski Moosoksen sanomaan heille: „Kahden ehtoon välillä on teillä lihaa syödäkseenne, ja aamulla te rawitaan leiwästä; ja te huomaatte, että minä olen Herra teidän Jumalanne“. Ja tapahtui ehtoolla, että suuri joukko peltofanoja tuli Israelilaisten leiriin. Ja toisena aamuna, kun kansja meni ulos leiristä, katso, maan päällä oli jotakin walkeista, niinkuin härmä. Muodoltaan oli se niinkuin ympyräisiä siemeniä. Ja Israelin lapset kufuiwat sitä mannaaksi. Niin Mooses sanoi kansalle: „Tämä on se leipä, jonka Herra teille on antanut syödäkseenne“. Ja joka aamu kokosiwat he mannaa sen päivän tarpeeksi; mutta kuudentena päivänä piti heidän koota myöskin sabattipäivän tarpeeksi. Tätä mannaa antoi Herra kansallensa kaiten sen aikaa kuin he korwessa waelsiwat.

3. Sen jälkeen tulivat Israelin lapset Rafidimiin. Siellä riiteli kansa Moosesesta vastaan, ja tahtoi hänen kiivittää, sillä heillä ei ollut wettä. Myöskin kiusasivat he uppiniskaisuudessaan Herraa, sanoen: „Eieneekö Herra meidän keskellä, wai ei?“ Silloin Mooses huusi Herran tykö, ja Herra käski hänen kokoamaan Israelin wanhimmat ja lyömään sauwallansa Horebin kallioon, niin oli siitä wesi juoksawa. Mooses teki niin, ja kansa sai wettä juodaksensa.

Silloin tulivat **Amalekilaiset** sotimaan Israelia vastaan. Ja Mooses käski **Joošuan** walita miehiä ja lähteä sotaan. Mutta Mooses ja Aron astuivat mäen kukkulalle, ja Mooses piti käntensä ylhäällä ja Jumalan sauwa oli hänen kädessänsä. Niin Israel woitti, ja Joošua kukisti Amalekilaiset miekan terällä. Ja Mooses rakensi alttarin ja pani sen nimeksi: „Herra on minun lippuni“.

2 Moos. 16 ja 17 l.

1. Hebr. 12, 8. — 2. Matth. 6, 31. 32; 1 Piet. 5, 7; Ps. 145, 15. 16; Ps. 23, 1. 2; Joh. 6, 48—51; Jlm. 2, 17. — 3. Ps. 95, 7—9; 1 Kor. 10, 1—6.

28. Israel Sinain luona.

1. Herra ottaa Israelin lapset omaksi kansakseen. — 2. Herra tulee alas Sinain wuorelle ja julistaa hymmenen käskysanaa. — 3. Mooses wäpistäa liiton uhrin kautta. — 4. Herra antaa käskyn todistuksen majan rakentamisesta.

*1. Kolmantena kuukautena Egyptistä lähtemisen jälkeen tulivat Israelin lapset ja sijoittivat itsensä **Sinain** wuoren luo. Ja Mooses astui ylös wuorelle Herran tykö. Niin Herra puhui hänelle, sanoen: „Sano näin Israelin lapsille: Jos ahkerasti kuulette minun ääneni ja pidätte minun liittoni, niin teidän pitää oleman minulle kallis omaisuus kaikista kansoista; ja te olette minulle papillinen waltakunta ja pyhä kansa“. Mooses tuli ja puhui Israelin wanhimmille nämä sanat. Ja kansa wastasi: „Kaikki, mitä Herra puhunut on, me tahdomme tehdä“.

Ja Herra sanoi Mooseselle: „Mene kansan tykö ja pyhitä heitä, että he olisivat kolmantena päivänä walmiit. Ja sinun pitää paneman raja wuoren ympärille; joka wuoreen sattuu, sen pitää totisesti kuoleman“. Ja Mooses teki, niinkuin Herra oli käskennyt.

2. Ja tapahtui kolmantena päivänä aamun koittaessa, että paksu pilvi tuli nuoren päälle. Ja tulen leimaukset nähtivät, ja pitkäisen jhlinä ja sangen wahwa pasunan ääni kuului wuorelta, niin että kansa wapiji pelwosta. Mutta Mooses johdatti kansan leivistä nuoren juurelle. Silloin Herra astui alas tulesja monen tuhannen enkelin seurassa Sinain nuorelle. Ja koko wuori wapiji ja suitsi, niin että paksu sawu nousi. Ja pasunan ääni koweni kowenemistansa. Ja Herra puhui kansalle ne **kyymenen käskyhanaa**. Mutta kun kansa näki suitsewan nuoren ja kuuli pasunan äänen, tahtoi se paeta. Mutta Mooses sanoi kansalle: „Älkääät peljätkö; sillä Jumala on tullut teitä pelkoihinsa saattamaan, ettette syntiä tekisi“.

*3. Mooses kirjoitti kirjaan ne sanat, jotka Herra oli puhunut. Sitten hän rakensi alttarin, jossa oli 12 patjasta Israelin sukukuntain jälkeen, ja antoi Israelin nuorukaisten siinä uhrata poltto-uhria Herralle. Ja Mooses otti liiton kirjan ja luki sen kansan kuullen. Niin kansa wastasi: „Kaikki, mitä Herra on puhunut, me tahdomme tehdä, ja olla hänelle kuuliaiset“. Ja Mooses pani uhrin werta maljaan ja priiskoitti siitä alttarille. Ja toisen puolen priiskoitti hän kansan päälle, sanoen: „Tämä on liiton weri, jonka Herra teki teidän kanssanne kaikkein näitten sanain päälle“. Sen jälkeen astuivat Mooses, Aaron ja 70 Israelin wanhinta ylös nuorelle ja näkivät Israelin Jumalan. Ja he aterioivat nuorella.

4. Herran kunnia asui Sinain nuorella, ja pilwi peitti nuoren kuffulan kuusi päivää. Niin Herra kutsui taas Moosoksen astumaan ylös nuorelle. Ja Mooses astui ylös Herran tykö keskelle pilweä ja oli nuorella 40 päivää ja 40 yötä. Täällä näytti Herra Moosokselle Jumalan majan muodon; ja tämän kunnan jälkeen käski Jumala Moosoksen tekemään Israelin lapsille todistuksen majan ja kaikki sen kappaleet. Ja Jumala puhui Moosokselle, antaen hänelle määrähksiä todistuksen majan valmistamisesta ja jumalanpalveluksesta. Myöskin antoi Herra Moosokselle kaksi kivistä taulua, joihin Herra oli kirjoittanut ne kymmenen käskyhanaa.

2 Moos. 19—31 l.

1. Ps. 33, 12. — 2. Kirottu olkoon, joka ei kaikkia näitä lain sanoja täytä, että hän niitten jälkeen tekisi, ja kaikki kansa sanoaan: Amen (5 Moos. 27, 26); Joh. 1, 17; Ps. 119, 18; Rom. 13, 10; 5 Moos. 33, 2; Ap. t. 7, 53. — 3. 5 Moos. 7, 9; Ser. 31, 31; Matth. 26, 28.

*29. Kullainen wasikka.

1. Israelin lapset lankeewat epäjumalanpalvelukseen. — 2. Mooses rukoilee Jumalaa kansan edestä. — 3. Herra antaa uudet liiton taulut.

I. Kun Mooses wiipyi vuorella, unohtivat Israelin lapset lupauksensa Herralle ja lankeewat syntiin. He tulivat Aronin tykö ja sanoivat hänelle: „Tee meille jumalia, jotka käwisiwät edellämme; sillä emme tiedä, mitä liene tapahtunut Moosekselle, joka meidän Egyptin maalta johdatti“. Ja he toivat Aronille kultaisia korwarenkaitansa. Ja Aron teki niistä waletun wasikan. Kun kansa näki wasikan, huusiwat he: „Nämä owat sinun jumalasi, Israel, jotka sinun Egyptin maalta johdattiwat ulos“. Mutta koska Aron sen kuuli, rakensi hän alttarin ja antoi julistaa kansalle: „Huomenna on Herran juhlapäiwä“. Ja toisena päiwänä warhain aamulla uhraiwat he poltto-uhria. Mutta sen jälkeen rupefi kansa syömään ja juomaan, ja nousiwat huwitteleimaan, niinkuin pakanat tekewät.

Silloin Herra vihastui Israelin lapsiin ja sanoi Moosekselle vuorella: „Mene, astu alas; sillä sinun kansasi, jonka Egyptin maalta johdatit ulos, poikkesi pois siltä tieltä, jonka minä heille käskin. Sentähden salli nyt vihani julmistua heihin, että minä hukutan heidän; niin teen sinun suureksi kansaksi“. Mutta Mooses rukoili hartaasti Jumalaa Israelin lasten edestä, että Herra kääntyisi pois wihansa hirmuisuudesta ja muistaisi lupauksiansa palvelijoihensa Abrahamille, Isaakille ja Jaakobille. Niin Herra katui sitä pahaa, jonka hän uhkasi tehdä kansallensa.

Mooses astui nyt alas vuorelta, ja hänen kädessänsä oli ne kaksi todistuksen taulua, joihin Herra Jumala oli kirjoittanut. Niin Moosoksen palvelija Joosua kuuli kansan huodon ja sanoi Moosekselle: „Sodan ääni on leirisä“. Mutta Mooses wastasi: „Ei se ole woittajain, eikä woitettujen huuto; minä kuulen weisaajain äänen“. Ja kun he lähestyiwät leiriä, katso, siellä oli riemu ja hyppy kultaisen wasikan ympärillä. Nyt Moosoksen wiha julmistui. Hän heitti pois taulut käjistänsä ja löi ne rikki wuoren juurella, ja meni ja otti sen kultaisen wasikan, mursi sen rikki ja poltti tulella. Tuhkan hän heitti weteen ja antoi Israelin lasten juoda sitä. Ja Mooses nuhteli Aronia ja kansaa. Mutta kansa oli raiwoisjansa. Niin Mooses antoi Herran tuomion käydä kansan yli; ja sinä päiwänä lankefi miekan kautta liki 3,000 miestä.

2. Toisena päivänä astui Mooses ylös vuorelle ja rukoili Herraa, sanoen: „Tämä kansa teki suuren synnin; waan anna heidän rikoksensa anteeksi. Mutta jollet anna, pyyhki minua nyt pois sinun kirjastasi“. Herra vastasi hänelle: „Joka tekee syntiä minua vastaan, sen minä pyyhkin pois kirjastani. Mene nyt, ja johdata kansa; katso, minun enkelini käy sinun edelläsi. Sillä en minä mene teidän kanssanne, sillä sinä olet niskuri kansa“. Kun kansa kuuli tämän puheen, käwi se surulliseksi ja nöhräytti itsensä Herran edessä. Ja Mooses rukoili Herraa, että hän armahtaisi ja itse johdattaisi kansaansa, ja sanoi: „Jollei sinun kaswosi käy edellä, niin älä wie meitä tästä pois“. Niin Herra kuuli Moosoksen rukouksen ja rupeji taas itse johdattamaan kansaansa.

3. Sitten Mooses Herran käskystä teki kaksi unta kivistä taulua ja astui ylös Herran tykö vuorelle. Siellä Herra kirjoitti uudelleen tauluihin liiton sanat, ne kymmenen käskysanaa. Ja Mooses wiipähi taas vuorella 40 päivää ja 40 yötä. Kun hän astui sieltä alas, paistoiwat hänen kaswonsa, sentähden että Herra oli häntä puhutellut.

1 Moos. 32—34 l.

1. Lapsukaiset, kawahtakaat itseänne epäjumalista (1 Joh. 5, 21); Ps. 115, 3. 4; Matth. 4, 10. — 2. Ps. 33, 12. — 3. 2 Kor. 3, 7. 8.

* 30. Todistuksen maja ja jumalanpalvelus Israelissa.

Todistuksen maja. Mooses teki Todistuksen majan ja walmisti siihen kaikki tapineet, niinkuin Herra oli käskennyt. Tämä maja oli 30 kyynärää pitkä, 10 kyynärää leveä ja 10 kyynärää korkea. Se oli tehty pystyyn asetetuista laudoista ja peitetty kalliilla kankaalla. Esiripun kautta jaettiin maja kahteen osaan. Toinen näistä oli 20 kyyn. pitkä ja kutsuttiin pyhäksi sijaksi; toinen kutsuttiin kaikkein pyhimmäksi. Kun ulkoa astuttiin sisään pyhään osaan, oli oikealla puolella näköleipäin pöytä, jonka päälle joka sabatti asetettiin 12 näköleipää. Vasemmalla puolella oli seitsemääräinen kynttiläjalka, jonka 7 lamppua sytytettiin palamaan ilta-uhria uhrattaessa ja sammutettiin wasta aamu-uhrin aikana. Kesellä pyhää, esiripun edessä, seisoi suitsutus-alttari, jonka päällä poltettiin hywänhajuisia suitsutusta joka aamu ja ilta ja muulloinkin juhlapäivinä. Kaikkein pyhimästä seisoi liiton arkki, jossa todistuksen taulut säilytettiin. Arkin kannen päällä, joka kutsuttiin armo-istuiniksi, oli kaksi kultaista kerubimikuvaa, jotka siivillänsä peittiwät armo-istuimen. Tämä arkki oli Israelin kalliin omaisuus, ja armo-istuimelle ilmeisti Herran kannian kirkaus. Näköleipäin pöytä, suitsutus-alttari ja liiton arkki olivat tehdyt sittiimi- eli akasia-puusta, ja kullalla päällystetyt. Mutta armo-istuin ja seitsemääräinen kynttilä-

jalka olivat puhtaasta kullasta. Todistuksen majan ympärillä oli piha, joka oli 100 kynnärää pitkä ja 50 kynnärää leveä. Pihalla, majan sisäänkäytävän edessä, seisoi poltto-uhri-alttari, joka oli vaskesta ja asetettiin kivi- eli multaperustuksen päälle. Se oli 5 kynnäriä pitkä, 5 kynn. leveä ja 3 kynn. korkea. Lähempänä majan sisäänkäytävää seisoi vaskesta pesumalja, josta pappi uhritoimituksissa pesivät kätensä ja jalkansa.

Papit ja Lewiläiset. Lewin suvun oli Jumala valinnut palvelijoihseen todistuksen majassa. Aaronin huoneen ja heidän jälkeistensä piti olla warsinaisina pappeina; muut Lewiläiset taas olivat heidän apulaisinansa ja palvelijoinansa. Ylimmäisenä pappina oli Aaron itse olewa ja hänen jälkeensä wanhin poika. Pappien päätehtävät olivat uhraaminen ja suitsutaminen Herran majassa sekä lain opettaminen kansalle. Ylimmäinen pappi myöskin uhraisi; sitä paitsi piti hänen eri tilaisuuksissa kysyä Jumalan tahtoa rintakilpensä kautta. Lewiläisten piti auttaa pappeja uhritoimituksissa ja lain opettamisessa kansalle; myöskin piti heidän pitää huolta majan kapineista ja kantaa niitä matkalla. Papeilla oli Wirkaputuna pitkä viitta walkoijesta liinawaatteesta. Ylimmäisellä papilla oli erityinen juhlapuku; siihen kuului paitsi muuta rintakilpi ja kultainen otsalehti, johon oli kirjoitettu: Herran pyhyys.

Uhrin. Uhreja oli Jumala Israelille määrännyt sekä werisiä että werettömiä. Werisiin uhreihin käytettiin raamas-eläimiä, lampaita, wuohia ja myöskin kyyhkyjä. Werettömissä uhreissa uhrattiin wiljaa, jauhoja, hap-pamatonta leipää sekä wiiniä. Uhreja oli neljä päälajia: synti- eli rikos-uhri, wika-uhri, poltto-uhri ja kiitos-uhri. Uhrin kautta sovitettiin Israelilaisten, sekä koko kansan että yksityisten, synnit. Joka aamu ja ehtoouhrausivat papit poltto-uhriin poltto-uhrialttarilla. Samalla kantoivat he Herralle ruoka- ja juoma-uhria sekä suitsuttivat majassa suitsutus-alttarin päällä. Silloin kuin joku yksityinen Israelilainen tahtoi uhrata Herralle, toi hän uhri-eläimen poltto-uhrialttarin luo, pani papin länän-ollessa kätensä uhrin päälle päälle, jonka jälkeen eläin teurastettiin. Pappi otti weren ja priiskoitti tahi kaatoi sen alttarille. Teurastettu eläin poltettiin sitten alttarilla, joko kokonansa tahi sen lihawimmat osat. Uhrieläin sai niinmuodoin kuolla ja wuodattaa wერensä Herran eteen uhraajan edestä. Wuodatettu weri oli jowinto uhraajan syntien tähden, sillä „paitsi werenwuodatukselta ei yhtään anteeksi-antamista tapahdu“. Uhri kuwaa Kristuksen iankaikkista uhria ihmisten syntien tähden.

Juhlapäivät. Israelin juhla-ajat jakaantuwat Sabatti-aikoihin ja wuotuisiin kokousjuhliin. Sabatti-ajoista ja kaikista juhlista oli tärkein Sabatinpäiwä, joka seitsemäs päiwä, joka wietettiin muistoksi siitä, että Herru luomisessa oli seitsemäntenä päiwänä lewännyt karkista töistänsä. Sabatinpäiwän riko3 rangaistiin kuolemalla. Seitsemännen kuun ensimmäisenä päiwänä oli Soittamisen juhla, jolloin papit soittiwat pasunoilla. Joka seitsemäs wuosi oli Sabattiwuosi eli Lepowuosi. Sinä wuonna ei kylvetty eikä niitetty. Mitä pellot, wiinamäet ja öljypuumetsät itsestänsä kantoiwat, piti annettaman köyhille. Sinä wuonna piti myös koko laki luettaman kansalle. Kun seitsemän Sabattiwuotta oli kulunut, wietettiin Rieumuosi eli Wapawuosi, siis joka 50:s wuosi. Silloin lepäsi myöskin maa. Sinä wuonna wapautettiin kaikki ne, jotka köyhyyden tähden oliwat joutuneet toisten orjiksi. Silloin myös kaikki, jotka köyhyyden tähden oliwat perintömaansa myöneet tahi wuokraanneet, saiwat täyden omistusoikeutensa takaisin.

Ne Juhlapäivät eli Kokousjuhlat, jotka wudtuijasti wietettiin Israelissa, olivat Passahjuhla eli Pääsiäinen, Helluntai, Suuri Sowintopäivä ja Lehtimajanjuhla. Pääsiäinen, jota myös sanottiin „happamattoman“ eli „makian leivän juhlat“, aljettiin ensimmäisen kuun 14 p:nä illalla ja kesti 7 päivää. Se wietettiin Egyptin orjuudesta pelastumisen muistoksi. Myöskin kannettiin silloin ensimmäiset kewättädon uutien lyhheet Herralle „häälytys-uhritsi“. — Helluntai wietettiin 50 p:nä Pääsiäisestä, ja kesti ainoastaan yhden päivän. Se oli kiitosjuhla kewättädon päätyttyä. Myöskin wietettiin Helluntaita lain antamisen muistoksi Sinailta. — Suuri Sowintopäivä wietettiin 7:n kuukauden 10 päivänä. Se oli yleinen katumus ja paastopäivä koko Israelissa. Sinä päivänä piti kaikkien „waiwaaman sielunaan“. Ylimmäinen pappi uhrasi silloin koko kansan syntein edestä sekä oman itsensä, huoneensa ja todistuksen majan sowitzamiseksi. Uhrin weren kantoi hän kaikkein pyhimpään ja priiskoitti sitä siellä armo-istuimen eteen. Suuren Sowintopäivän uhritoimitus kuwaa selwemmin kuin mikään muu uhri Herramme Jesuksen Kristuksen itsensä uhramista meidän synteimme edestä (Hebr. 9, 11. 12). — Lehtimajan juhla alkoi 7 kuukauden 15 päivänä ja kesti 7 päivää. Se oli kiitosjuhla päättyneen syysädon johdosta. Silloin iloittiin ja asuttiin lehtimajoissa; Israelin piti niinmuodoin muistuttaa itsellensä Herran armoa ja suojelusta torpivaelluksen aikana. — Hebr. 9, 11—14.

31. Wakoojain lähettäminen ja Israelin lasten uppiniskaisuus.

1. Kansa napisee ja himoitsee lihaa kormessa. — 2. Wakoojat läheteetään Kanaanmaalle. — 3. Kansa on uppiniskainen, ja Herra julistaa heille rangaitustuomion. — 3. Korah nostaa kapinan, mutta hukkuu.

*1. Kokonaisen ajastajan olivat Israelin lapset olleet Sinain nuoren luona. Silloin nosti Herra pilwen todistuksen majan päältä ja läksi johdattamaan kansaansa Kanaanmaalle, sille maalle, jonka hän oli Abrahamille ja hänen siemenellensä luwanut. Mutta Paranin kormessa napisi kansa taas runan tähden. He muisteliwat niitä hyviä ruokia, joita he Egyptissä olivat syöneet, itkiwät ja sanoiwat: „Kuka antaa meille lihaa syödäksemme. Meillä ei ole ikänä mitään, paitsi tätä mannaa“. Silloin Herran wiha julmistui. Mutta Mooses oli ahdistuksissa kansan napinan tähden ja huusi Herran tykö. Niin Herra sanoi Mooselle: „Sano kansalle: pyhittäkää itseenne huomeneksi, että te lihaa söisitte; ja Herra antaa teille lihaa koko kuukaudeksi“. Ja tapahtui, että Herra nosti tuulen, joka toi suuren paljouden pelto-kanoja. Niin kansa noui ja koki itsellensä paljon lihaa syödäkseen. Mutta koska he unohtiwat Herran käskyn ja söiwät hi-

moisansa, löi Herra heitä suurella rangaistuksella. Ja se paikka kutsuttiin Himohaudaksi, koska siihen haudattiin himoitseva kansa.

2. Kun Israelin kansa tuli Kadekseen, lähetti Mooses 12 miestä katsomaan Kanaanmaata, millinen maa se oli, ja min-käläinen kansa siellä asui. Miehet läksivät ja waelsiwat maan läpi etelästä pohjoiseen. Neljänhymmenen päivän kuluttua he palasivat takaisin, tuoden mukanaan wiinapuun oksan, jossa oli kypsiä wiinamarja-rypäleitä, ja granati-omenia ja siikunoita. Ja he kertoivat Moosekselle ja kansalle, että maa oli hyvä ja sangen hedelmällinen, mutta että siellä asui wäkevä kansa, jolla oli wah-wat kaupungit. Niin yksi wakoojista, nimeltä Kaleb, rohkaifi kansaa, sanoen: „Käykäämme rohkaasti ja omistakaamme maa; sillä kyllä me sen voitamme“. Mutta muut wakoajat eivät pel-jänneet Herraa, waan saattoivat sen maan, jota olivat käyneet katselemaassa, pahaan huutoon Israelin lasten kesken. Sillä he sanoivat kansalle: „Kaikki kansa, jonka me siellä näimme, ovat juuri pitkät ihmiset. Emme taida mennä sitä kansaa vastaan, sillä he owat meitä wäkevämmät“.

3. Kun kansa kuuli wakoojien sanat, rupesiwat he parku-maan. Ja he napisiwat Moosesta ja Naronia vastaan, sanoen: „Joska olisimme kuolleet Egyptin maalla! Miksi Herra wie meitä tälle maalle miekalla surmattawiksi?“ Ja he sanoivat toinen toi-sellensa: „Mettakaamme päämies ja palatkaamme Egyptiin“. Silloin Joosua ja Kaleb repäsivät waatteenja ja sanoivat kansalle: „Jos Herralla on hyvä suosio meihin, niin hän wie meidän sille maalle ja antaa sen meille. Älkää peljätkö tämän maan kansaa, sillä Herra on meidän kanssamme“. Mutta kansan joukko tahtoi ki-wittää heitä kuoliaaksi.

Silloin Herran kunnia nähyi todistuksen majassa kaikille Israelin lapsille. Ja Herra uhtasi hävittää uppiniskaisen kansan. Mutta Mooses lankefi kaswoillensa ja rukoili hartaasti kansan edestä, sanoen: „Ole armollinen tämän kansan rikokselle suuren laupeuteji tähden“. Niin Herra antoi anteeksi, ja säästi kansan. Mutta nyt hän julisti Moosoksen kautta, että paitsi Joosuata ja Kalebiala, ei yksikään niistä, jotka Egyptistä lähtiesjään olivat 20 wuotiset ja siitä wanhemmat, ja jotka niin usein olivat olleet uppiniskaiset ja pilkanneet Herraa, saisi nähdä luwattua maata. Ja ne wakoajat, jotka olivat tuoneet pahan sanoman maasta ja saattaneet kansan napisemaan, kuolivat kaikki Herran rangais-tuksesta.

*4. Kun kansa kuuli Herran julistaman tuomion, murehti se suuresti. Mutta tämä murhe ei ollut nöyryyksen ja katumuksen murhetta. Seuraavana päivänä tahtoi osa kansasta omin päin mennä Kanaanmaalle. Mutta Kananealaiset löivät heidät. Sen jälkeen nosti Korah ja hänen kanssansa 250 ylhäistä miestä kapinan kansan kesken Moosesa vastaan. He tahtoivat korvoittaa itsensä Herran papeiksi ja kansan johdattajiksi. Silloin Herran kunnia näkyi seurakunnan majassa, ja Herra tahtoi hukuttaa kansan. Mutta Mooses rukoili taas kansan edestä. Sitten puhui Mooses kansalle, sanoen: „Paetkaat näitten jumalattomain ihmisten majain ympäriltä, ettette myös hukkuisi heidän synneissänkä“. Ja kansa erotti itsensä kapinoitsijain joukosta. Ja tapahtui, että maa halkefi ja nieli Korahin ja koko hänen joukkonsa, niin että he kaifkinsensa hukkuiwat.

4 Moos. 11—16 l.

1. 1 Kor. 10, 6; Matth. 6, 25. — 2. Hebr. 10, 35; Ef. 4, 25. — 3. Tiedä ja näe, kuinka viheliäinen ja surkea se on, ettäs hyljää Herran sinun Jumalasi (Jer. 2, 19); Ps. 115, 11; Ps. 42, 12. — 4. 2 Kor. 7, 10.

32. Israelin waellus korwessa.

1. Israelin lapset waeltawat 38 vuotta korwessa. — 2. Ransa nappisee Riitaweden tykönä. — 3. Aron kuolee Horin nuorella. — 4. Mooses korottaa waskifarmein korwessa.

1. Kanaanmaan rajoilta täytyi Israelin lasten uppiniiskaisuutensa tähden kääntyä takaisin korpeen. Siellä he waelsiwat 38 vuotta. Herra johti kansaansa täälläkin ajalla; mutta hän waiwasi ja koetteli heitä, että he oppisiwat pitämään hänen käskynsä. Herran rangaistustuomio käwi toteen. Wanha kansa kuoli wähitellen korpeen, saamatta nähdä Kanaanmaata.

*2. Kun 40:s wuosi Egyptistä lähtemisen jälkeen alkoi, tuliwat Israelin lapset jälleen Kadefseen. Siellä kuoli Mirjam, Moosoksen sisär. Sen jälkeen joutui kansa hätään, sillä heillä ei ollut wettä. Ja he riiteliwät Moosoksen kanssa. Silloin sanoi Herra Moosokselle: „Ota sauwa ja kokoo kansa, sinä ja sinun welsjesi Aron, ja puhukaat kalliolle heidän silmäinsä edessä, ja se antaa wetenjä“. Mooses ja Aron tekivät niin, ja Mooses löi sauwallansa kallioon, ja katso, kallioista juoksi paljon wettä, niin että kansa ja heidän karjansa saiwat juoda. Mutta Mooses ja Aron efsyiwät tässä sanoissaan ja rikkoiwat Herraa vastaan. Sentähden sanoi Herra

heille: „Ettette uskoneet minun päälleni pyhittääksenne minua Israelin lasten edessä, ei teidän pidä johdattaman tätä joukkoa siihen maahan, jonka minä heille annan“. Tämä paikka kutsuttiin Riitawedeksi.

*3. Edomilaiset ja Moabilaiset eivät sallineet Israelin lasten waeltaa heidän maansa läpi. Ja koska Herra oli kielittänyt Moosessta ryhtymään sotaan heitä vastaan, tähtyi Israelin kansan waeltaa Edomilaisten maan ympäri. Tällä matkalla tulivat he Horin wuoren tykö. Herran käskystä nousivat Mooses, Aron ja Aronin poika Eleasar kansan nähden wuorelle. Siellä riisui Mooses Aronilta ylimmäisen papin waatteet ja puki ne Eleasarin päälle. Ja Aron kuoli tällä wuorella ja koottiin kansansa tykö. Ja Israelin lapset itkiwät häntä.

* 4. Kun Israelin lapset olivat lähteneet Horin vuoren tyköä ja waelsiivat Punaisen meren tietä, napisiivat he Jumalaa vastaan. He sanoivat Moosekselle: „Mitä sinä toit meitä Egyptistä korpeen kuolemaan? Sillä meidän sielumme suuttuu tähän huonoon ruokaan“. Silloin Herra vihastui ja lähetti tuliset kärmeet kansan jekaan, niin että suuri joukko kansaa kuoli. Niin kansa katui pahuuttansa, ja sanoi Moosekselle: „Me teimme syntiä, puhuen Herraa ja sinua vastaan“. Silloin käski Herra Moosoksen tekemään waskifarmeena ja nostamaan sen ylös merkiksi. Mooses teki niin. Ja tapahtui, että se, joka kärmeiltä purtu oli ja katsahti waskifarmeeseen, hän parantui ja jäi elämään.

4 Moos. 20 ja 21 l.

1. Sebr. 3, 17—19; Jes. 20, 17. 18; Ap. t. 7, 42; 5 Moos. 8, 2. — 2. Ps. 106, 32. 33. — 3. 1 Piet. 4, 17. — 4. Niinkuin Mooses ylenäi farneen korwessa, niin myös Ihmisen Poika pitää ylettämän; että jokainen kuin uskoo hänen päälensä, ei pidä hukkuman, mutta iantaittisen elämän saaman (Joh. 3, 14. 15).

* 33. Bileam.

Jdässä, Eufrat wirran tykönä, asui profeta, nimeltä Bileam. Hänen tykönsä lähetti Moabiliaisten kuningas lahjoja ja pyysi häntä tulemaan kiroomaan Israelin kansaa. Mutta Herra sanoi yöllä Bileamille: „Älä mene heidän kansansa; äläkä kiroo kansaa, sillä se on sinuttu“. Niin Bileam oli kuuliainen Herran äänelle, eikä mennyt Moabin kuninkaan lähettiläitten kanssa. Mutta kuningas lähetti toisen kerran päämiehensä ja lupasi Bileamille suuria lahjoja. Silloin Bileam rupefi himoitsemaan Moabin kuninkaan lahjoja; hän waljasti aasinsa ja läksi Moabiliaisten päämiehen kanssa. Mutta Bileamin matkustaessa aasin seljässä, seisoi Herran enkeli, paljastettu miekka kädessä, tiellä hänen edessänsä. Aasi näki Herran enkelin, peljästy ja poikkesi tien oheen. Silloin Bileam löi aasiansa. Mutta Herran enkeli astui taas toisen kerran, ahtaassa paikassa wiinamäkien välissä, Bileamia vastaan. Nyt aasi lankefi polwilleen. Mutta Bileam löi armottomasti aasiaan. Silloin awasi Herra aasin suun, ja aasi nuhteli Bileamia. Ja nyt Bileam näki Herran enkelin seisowan tiellä ja wälkyvän miekan hänen kädessään. Niin hän lankefi kaswoillensa ja tunnusti pahoin tehneensä Herran edessä. Mutta Herra sanoi Bileamille: „Mene niitten miesten kanssa, waan älä muuta puhu, kuin minä sinulle sanon“.

Kun Bileam tuli Moabilaiisten kuninkaan tykö, osoitti kuningas hänelle suuren kunnian. Ja Bileam noudatti kuninkaan tahtoa ja uhrafi nuoren kuffulalla. Mutta Jumala ei sallinut hänen kirota Israelin lapsia. Waan Bileamin täytyi antaa Jumalalle kunnia ja siunata Israelia. Hän ylisti Herran kansaa, sanoen: „Kuinka kauniit ovat sinun majasi, Jaakob, ja sinun asumasi, Israel! Siunattu olkoon se, joka sinua siunaa, kirottu olkoon se, joka sinua kiroo“. Myöskin ennusti Bileam, sanoen: „**Tähti nousee Jaakobista ja waltikka tulee Israelista, ja musertaa Moabin ruhtinaat ja hävittää kaikki Setin lapset**“. Kun Moabin kuningas tämän kuuli, julmistui hänen wihansa Bileamia kohtaan. Ja hän ajoi Bileamin pois luotaan, sanoen: „Pakene kohta sijallesi. Minä ajattelin sinua suuresti kunnioittaa, ja katso, Herra on sen kunnian estännyt sinulta“. Ja Bileam läksi pois kuninkaan tyköä pahoilla mielin, sillä hän oli himoinnut tawarata ja kunniaa.

Mutta Bileamin wiha syytti nyt Israelin lapsiin. Ja hän meni Midianilaisten tykö ja antoi heille pahan neuvon Israelia vastaan. Hän neuvoi heitä kavalasti kutsumaan Israelin lapsia juhlaan ja siinä wiettelemään heitä epäjumalanpalvelukseen ja rietaisiin synteihin. Midianilaiset tekivät niinkuin Bileam oli sanonut, ja suuri joukko Israelin lapsia lankefi epäjumalanpalvelukseen ja huoruuteen. Silloin Herran wiha julmistui, ja hän rankaifi kowasti kansaansa. Mutta sitten antoi hän käskyn Moosekselle kostaa Midianilaisille heidän pahantekonsa tähden. Silloin Israelin lapset läksivät sotaan Midianilaisia vastaan, ja löivät ja huttuivat heidät. Ja profeta Bileam lyötiin myös tässä miekalla kuoliaaksi.

4 Moos. 22—25 l.

4 Moos. 23, 19; 2 Piet. 2, 15; Suud. 11; Alm. 2, 14; 1 Tim. 6, 9, 10.

* 34. Moosoksen kuolema.

1. Israelin lapset walloittawat Amorilaisten waltakunnat. — 2. Mooses teroittaa Israelin lasten mieleen kaikki Herran sanat. — 3. Mooses siunaa Israelia ja kuolee.

1. Waellettuaan Edomilaisten maan ympäri, tulivat Israelin lapset Amorilaisten rajoille. Ja Amorilaisten kuningas tuli sotajoukolla heitä vastaan. Mutta Herra oli Israelin kansja, niin että he löivät Amorilaisten kuninkaat, hävittivät hei-

dän kaupunkinsa ja valloittivat koko heidän maansa. Sen jälkeen palasivat Israelin lapset ja sijoittivat itsensä Jordanin rannalle Jerikon vastapäätä.

2. Mita lähestyi, jolloin Moosoksen piti kuoleman; sillä Herran sanan mukaan hän ei saanut tulla Kanaanmaahan. Mutta Herra oli hyvä Moosokselle ja käski hänen astua ylös Pisga nukkulalle. Sieltä näytti Herra hänelle koko Kanaanmaan ja ilahutti hänen sydäntänsä. Mutta kun Mooses tiesi kuolemansa lähestyvän, kokosi hän Israelin lapset ja muistutti heille kaikki Herran suuret työt ja pyhät käskyt. Hän varoitti heitä luopumasta Herran liitosta, sanoen: „Niin kawahtakaat itseänne, ettette unohtaisi Herran Sumalan liittoa, jonka hän on tehnyt teidän kansjanne“. Mooses myös lohdutti heitä, sanoen: „Sillä Herra Sumalasi on armollinen Sumala; ei hän sinua hylkää, eikä kadota sinua, eikä unhota isäisi liittoa, jonka hän heille on wannonut“. Herra oli Moosokselle sanonut: **Minä herätän heille profetan heidän weljistänsä, sinun kaltaisesi; ja minä panen minun sanani hänen suuhunsa: hän puhuu heille kaikkia, mitä minä hänen käsken.** Ja Mooses puhui kansalle nämä kalliit ennustus sanat. Ja vielä lopuksi waroitti hän kansaa pyshymään elämän tiellä, sanoen: „Minä otan tänäpä rä taiwaan ja maan todistajaksi teistä, että minä panen teidän eteenne elämän ja kuoleman, siunauksen ja kirouksen: niin walitse elämä“.

3. Kun Mooses oli puheensa lopettanut, ilmoitti hän Israelin lapsille, että Joojua oli johdattawa heidät siihen maahan, jonka Herra oli heille luvannut. Myöskin rohkaisi hän Joojuata, sanoen: „Herra, joka itse käy sinun edelläsi, on sinun kansjasi“, ja käski hänen jalkaa Kanaanmaan Israelin lapsille. Mutta kaikki sanat, jotka Herra oli Moosoksen kautta puhunut kansalle, kirjoitti Mooses kirjaan, jonka hän jätti pappein ja kansan vanhimpien huostaan. Ja Mooses siunasi kutakin Israelin sukukuntaa, ja sanoi vielä: „Autuas olet sinä Israel; kuka on sinun kaltaisesi? O sinä kansa, joka Herrassa autuaaksi tulet!“ Sen jälkeen astui Mooses ylös Nebon vuorelle ja kuoli siellä Herran käskyn mukaan. Ja Herra itse hautasi hänet. Mutta Israelin lapset itkivät Moosesta 30 päivää. 5 Moos. kirja.

2. Wanhurskas on Herra kaitisja teisiänsä, ja laupias kaitisja töisiänsä (Ps. 145, 17). — 3. Hebr. 3, 5. 6; Alm. 15, 3; Ps. 90, 12.

IV. Joosuan aika.

35. Joosua johdattaa Israelin lapset Kanaanmaahan.

1. Israelin lapset waeltawat Jordanin yli. — 2. Jerikon valloitus. — 3. Akanin varkaus. — 4. Israelin lapset pääjivät lepoon Kanaanmaalla. — 5. Joosua varoittaa kansaa ja kuolee.

1. Kun Mooses oli kuollut, puhui Herra Joosualle, sanoen: „Nouse nyt ja matkusta tämän Jordanin yli, sinä ja kaikki tämä kansa, siihen maahan kuin minä annan Israelin lapsille. Niinkuin minä olin Moosoksen kanssa, niin olen minä sinunkin kanssasi“. Joosua oli kuuliainen Herran sanalle ja käski kansaa pyhittämään

itseensä ja valmistautuaan matkalle. Papeille antoi hän käskyn, että heidän piti menemän kansan edellä, kantaen liiton arkkia.

Niin kaikki Israelin lapset läksivät waeltamaan Jordanin rannalle. Jordanin wirta oli silloin täynnä wettä partaasen saakka. Ja arkin kantajat astuivat edellä; ja kun heidän jalkansa kastuivat wedessä, katso, silloin seisahdtti se wesi, joka yläpuolelta juoksi, yhteen paikkaan kaukana, ja alapuolella olewa wesi juoksi pois. Nyt papit astuivat eteenpäin ja kantoivat arkin keskelle Jordania. Siinä he seisoiwat niinkauan, kunnes koko kansa oli päässyt yli Jordanin. Ja Joosua antoi wirran pohjalta ottaa 12 kiveä ja asettaa ne rannalle muistopatsaaksi. Kun papit Joosuan käskystä oliwat astuneet ylös arkin kanssa, tuliwat wedet taas ja juoksiwat entiselleen. Mutta Israelin lapset asettuivat nyt leiriin ja wiettiwät pääsiäisjuhlaa. Ja kun he oliwat syöneet maan yhwistä, niin lakkasi manna, jota Jumala oli heille antanut.

2. Kun Kananealaisten kuninkaas saivat tietää, että Herra oli johdattanut Israelin lapset yli Jordanin, peljästyiwät he ja wahwistiwat kaupunkinsa. Lähellä Israelin leiriä oli kaupunki, nimeltä **Jeriko**. Se oli wahwa ja korkeilla muureilla warustettu kaupunki. Israelin lapset epäiliwät, että he woisiwat sitä woittaa; mutta Herra sanoi Joosualle: „Katso, minä olen antanut Jerikon sinun käsiisi“. Ja Joosua antoi Herran käskystä Israelin sotilaitten kulkea kaupungin ympäri kuusi päivää peräkkäin. Sotajoukon etupäässä kannettiin Herran liiton arkkia, jonka edellä kulki 7 pappia, puhaltaen pasunaan. Seitsemäntenä päivänä läksiwät he jo aamuruskon noustessa liikkeelle ja kulkiwat 7 kertaa ympäri kaupungin. Ja seitsemännellä kerralla sanoi Joosua kansalle: „Huutakaat, sillä Herra antoi teille kaupungin“. Silloin kansa huusi suurella äänellä. Ja Jerikon muurit lankesiwat itsestänsä. Ja Israelin sotawäki tuli kaupunkiin ja hufutti kaikki, mitä siinä oli, niinkuin Herra oli käskenyt. Sillä Herra oli kironnut kaikki Kananaan ajukkaat heidän pahojen tekojensa tähden.

* 3. Jumala oli kieltänyt Israelin lapsia ottamasta mitään itselleen siitä, mitä jumalattomat Kananealaiset omistiwat. Mutta yksi mies, nimeltä **Akan**, otti Jerikon häwityksessä kultakaluja ja kätti ne majaan. Silloin julmistui Herran wiha, ja hän ei auttanut Israelin lapsia. Sentähden, kun Joosua lähetti sotawäkeä walloittamaan Ai nimistä kaupunkia, lyötiin Israelin sotilaat ja pakeniwat. Silloin hämmästyti Israelin kansan sydän. Ja Joosua repäisi waatteen sa ja lanke si Herran eteen, sanoen: „Ah, Herra,

Herra, miksi annoit tämän kansan ollenkaan tulla Jordanin yli, hukuttaaksesi meitä?" Niin Herra vastasi ja sanoi: „Israel on syntiä tehnyt ja rikkonut minun liittoni; ja he ottivat kivotusta ja warastivat“. Ja Joosua nousi aamulla warhain ja kokosi Israelin lapset. Ja kun hän antoi heittää arpa, saadakseen tietää, kuka oli warastanut, lankei arpa Akanille. Silloin sanoi Joosua Akanille: „Poikani, anna Herralle kunnia, ja ilmoita minulle, mitäs teit, äläkä salaa sitä minulta“. Niin Aka vastasi: „Totisesti olen minä syntiä tehnyt Herraa, Israelin Jumalaa vastaan“, ja tunnusti rikoksensa. Nyt otti Joosua Akanin ja hänen lapsensa, ja Israelin kansa kiivitti heidät kuoliaaksi. Sitten polttivat he warastetut kalut ja kaikki Akanin omaisuuden ja kokosivat kiivoukkion heidän päällensä.

* 4. Sen jälkeen tulivat Israelin lapset Sikemiin. Siellä pystytti Joosua wuorelle muistokivet, joihin oli piirretty lain sanat. Ja Joosua rakensi myös täällä alttarin ja uhrasi Herralle poltto-uhria ja kiitos-uhria. Sitten taisteli Joosua ankaria taisteluja etelä-osassa ja pohjois-osassa maata. Mutta Herra oli hänen kanssansa, niin että hän kuudessa wuodessa woitti kaikki wiholliset ja walloitti koko Kanaanmaan. Ja niin pääsivät Israelin lapset lepoon ja saivat omistaa sen maan, jonka Herra oli luvannut heille. Eikä heiltä puuttunut mitään siitä hywyydestä, mikä heille oli luvattu.

Jumalan käskystä jakoi Joosua Kanaanmaan arwalla Israelin 12 sukukunnalle. Länsipuolella Jordania tuli asumaan 9½ sukukuntaa, ja 2½ sukukuntaa itäpuolella Jordania. Lewin sukukunnalle, joka Herran käskyn mukaan ei saanut ominaista maanosaa, annettiin 48 kaupunkia muitten sukukuntain keskellä. Näistä kaupungeista olivat 13 pappein kaupunkeja. Lewin suwun ylläpidoksi maksoivat muut Israelilaiset kymmenykset maan tuotteista. Todistuksen maha pystytettiin **Siloon**, joka oli keskellä maata Efraimin alueella.

5. Kun Joosua tuli wanhaaksi, kutsui hän kaikki Israelin wanhimmat kokoon Sikemiin. Siellä hän wakawasti waroitti kansaa koskaan luopumasta pois Herrasta Jumalasta ja palwellemasta epäjumalia, ja neuwoi heitä, sanoen: „Peljätkääät siis nyt Herraa ja palwelkaat häntä täydellisesti ja uskollisesti“. Ja kansa vastasi ja sanoi: „Me tahdomme palwella Herraa, meidän Jumalaamme, ja olemme kuuliaiseta hänen äänellensä“. Ja Israel palweli Herraa kaiffena Joosuan elin-

aikana, ja heillä oli rauha kaikilta vihollisilta. Zoosua kuoli 110 ajastajan vanhana.

Zoosuan kirja.

2. Hebr. 11, 30; 1 Joh. 5, 4. — 3. San. 10, 2; Ps. 139, 1—3. — 4. Pitäkäämme horjumaton toivon tunnustus, sillä hän on uskollinen, joka ne lupasi (Hebr. 10, 23); 5 Moos. 9, 4; 1 Tesj. 5, 24; Hebr. 4, 9. — 5. 1 Tim. 6, 12; Jlm. 2, 10.

V. Tuomarien ja kuningas Saulin aika.

36. Gideon.

1. Israelin lapset luopuvat Herrasta ja joutuvat vihollisten käsiin. — 2. Herra kutsuu Gideonin Israelin pelastajaksi. — 3. Gideon voittaa Midianilaiset 300 miehellä.

1. Zoosuan kuoleman jälkeen oli Israelin lapsilla rauha ja menestys, niinkauan kuin he uskollisesti palvelivat Herraa. Mutta he eivät pitäneet, mitä olivat Zoosualle luvanneet. Waan he luopuivat Herrasta ja rupešivat tekemään liittoja pakanain kanssa ja palvelemaan heidän epäjumalianja Baalia ja Astarotia. Silloin Herran wiha julmistui Israeliin; ja hän rankaisi kansaansa ja antoi heidät vihollisten käsiin, jotta he pahoista töistänsä palajaisivat ja tekisivät parannuksen.

2. Noin 200 vuotta Zoosuan kuoleman jälkeen tapahtui, että Israelin lapset taas tekivät pahaa Herran edessä. Silloin antoi Herra heidät Midianilaisten käsiin 7 ajastajaksi. Midianilaiset tulivat korwesta, niinkuin suuri metsäsiirkain lauma, ja hävittivät maata. Ja Israelilaisten täytyi lymytä wuorten luoliin. Silloin huusivat he suuresja hädäsään Herran tykö. Ja Herra auttoi heitä. Hän lähetti heidän tykönsä profetan opettamaan ja nuhtelemaan heitä. Sitten ilmestyi Herra yhdelle miehelle Manasjen suwusta, nimeltä **Gideon**, ja janoi hänelle: „Herra olkoon sinun kansjasi, sinä wälewä sotamies“. Mutta Gideon wastasi: „Herrani, jos Herra on kansjamme, miksi meille siis kaikki nämät ovat tapahtuneet? Nyt on Herra meidän hyljännyt“. Niin Herra janoi Gideonille: „Mene tässä wälewyydesiäsi; sinä wapahdat Israelin Midianilaisten käsistä. Enkö minä ole sinua lähettänyt?“

3. Gideon läksi nyt ja maahan kufisti, niinkuin Herra oli käskennyt, epäjumalan Baalin alttarin, waikka kaupungin asukkaat

uhkasiwat hänen tappa. Kun Gideon sitten näki Midianilaisten joukot kokoontuneina **Jisreelin** tasangolla, niin tähti Herran Henki hänen, ja hän antoi puhaltaa sotapajunaan vuorella. Ja Gideonin luo kokoontui 32,000 sotamiestä. Mutta Herra sanoi Gideonille: „Olen paljon on väkeä sinun kanssasi. Anna nyt huutaa: joka on pelkuri se palaitkoon“. Sillä Herra ei sallinut Israelin kerksailla itsestänsä ja omasta voimastansa. Silloin palasi 22,000 miestä kotiansa. Mutta Herra sanoi taas Gideonille: „Wielä on paljo kansaa; wie heitä weden tykö, siellä minä koettelen heitä sinulle“. Ja tämän koetuksen kautta eroitti Herra Gideonille ainostaan 300 miestä. Nyt sanoi Herra Gideonille: „Minä wapahtan teitä niillä 300 miehellä ja annan Midianilaiset sinun käsiisi“.

Ja Gideon uskoi Herran sanan ja läksi wihollisia vastaan. Hän jakoi miehenä kolmeen joukkoon, ja antoi jokaiselle miehelle pajunan ja tyhjän sawi-astian, jonka sisällä oli lamppu. Kolmelta puolelta he keskityön aikana lähestyiwät wihollisten leiriä. Ja kun Gideon pajunan äänellä antoi merkin, silloin puhalsiwat he kaikki pajunoihinsa ja huusiwat: Herran ja Gideonin miekka. Samalla rikkoiwat he sawi-astiansa ja tempasiwat lamput käteensä. Silloin hämmästyiwät Midianilaiset, ja kaikki rupešiwat juoksemaan ja pakemaan. Ja Herra sowitti niin, että Midianilaisten joukossa toisen miekka kääntyi toista vastaan. Ja kun he pakeniwat, ajoiwat Israelin miehet heitä takaa ja saiwat suuren voitton.

Kun Gideon palasi sodasta, sanoiwat Israelin miehet hänelle: „Hallitse sinä meitä, sillä sinä wapahtit meidän Midianilaisten käjistä“. Mutta Gideon wastasi heille, sanoen: „En minä tahdo hallita teitä; waan Herra olkoon hallitsijanne“. Ja maa oli sitten lewosja 40 ajastakaa, niinkauan kuin Gideon eli.

Tuom. 6—8 l.

1. San. 14, 34. — 2. Pj. 46, 2. — 3. Ei ole Herralle työläs auttaa monen tahi harwain kautta (1 Sam. 14, 6); Cf. 6, 10; Hebr. 11, 32—34.

* 37. Jesta ja Simson.

1. Israelin lapset joutuwat Ammonilaisten wallan alle. — 2. Jesta welaistaa heidät. — 3. Simson syntyy. — 4. Simson joutuu tekemisiin Filistealaisten kansja. — 5. Simson lyö 1,000 Filistealaista. — 6. Simsonin onnettomuus ja kuolema.

1. Israelin lapset luopuuiwat taas Herrasta ja palveliawat pakanoitten epäjumalia. Niin Herra wihastui ja antoi heidän

Ammonilaisten käsiin. Ammonilaiset tulivat ja waiwasivat Israelia itäpuolella Jordania 18 vuotta; ja sitten he matkustivat yli Jordanin ja ahdistivat suuresti maata. Silloin huusivat Israelin lapset hädässään Herran tykö, sanoen: „Me olemme syntiä tehneet sinua vastaan, sillä me olemme hyljänneet Jumalamme ja palvelleet Baalia“. Mutta Herra ei tahtonut heitä kuulla. Israelin lapset huusivat kuitenkin edelleen: „Muta meitä täällä ajalla“; ja he luopuivat wieraista jumalista ja rupešivat palwelemaan Herraa. Silloin Herra armahti heitä ja herätti heille pelastajan.

2. Gileadisja oli urhoollinen sotamies, nimeltä **Jefta**. Mutta hänen weljensä ylenkatsoivat häntä, ja ajoivat hänen pois isänsä huoneesta. Ja Jeftan täytyi elää wieraalla maalla. Kun Ammonilaiset nyt ahdistivat maata, tuli Herran Henki Jeftan päälle, ja hän waelši maan läpi ja kokoši itsellensä wäkeä. Ennen lähtöään wihollista vastaan, teki Jefta Herralle sen lupauksen, että, jos hän woittajana palajaisi, niin antaisi hän Herran omaksi ja uhraisi Herralle poltto-uhriksi sen, minkä hän kotiin tullessaan ensin kohtaaisi. Ja Herra oli Jeftan kansja, niin että hän löi Ammonilaiset ja pelasti Israelin heidän kätensä alta. Kun Jefta palajsi sodasta, katso, hänen ainoa tyttärensä käwi häntä vastaan kanteleilla ja hyppillä. Niin Jefta repäisi waatteensa ja käwi murheelliseksi. Mutta hän täytti lupauksensa, jonka hän oli Herralle luvannut. Jefta tuomitsi Israelia 6 ajastaitaka.

3. Pahojen tekojensa tähden joutuivat Israelin lapset myöskin **Filistealaisten** wallan alle. Silloin saivat he kauan aikaa kärsiä wihollisten sortoa. Herra ei ollut kuitenkaan hyljännyt kansaansa, waan aikoi heitä auttaa. Danisja eli mies, nimeltä **Manoa**. Hän ja hänen waimonsa olivat hurksaat, mutta heillä ei ollut lasta. Niin Herra ilmestyi ja ilmoitti heille, että heille piti syntymän poika, joka oli olewa Herran nasiri ja joka oli rupeawa pelastamaan Israelia Filistealaisten wallan alta. He uskoivat Herran sanan; ja waimo synnytti pojan ja kutsui hänen **Simsoniksi**. Herra siunasi tätä lasta. Ja kun Simson oli kaswanut, rupeši Herran Henki hänessä waikuttamaan.

4. Mutta Simson ei pysynyt kuuliaisena Herran sanalle. Herran ja vanhempainsa tahtoa vastaan otti hän itsellensä emännän Filistealaisten tyttäristä. Kun Simson oli matkalla Filistealaisten maalle, tuli jalopeura kiljuen häntä vastaan. Silloin Herran Henki tuli hänessä woimalliseksi, ja hän löi jalopeuran, waikka hänellä ei ollut mitään asetta kädessään.

Simfonin avioliitto ei ollut hänelle onnekki. Hänen emäntänsä oli hänelle uskoton, ja Filistealaiset tekivät Simfonille paljon pahaa. Wihdoin he polttivat hänen emäntänsä. Niin nousi Simfonin ja Filistealaisten välillä alituinen wihollisuus. Mutta tämä oli Herran tahto, sillä Simfonin piti ruweta pelastamaan Israelia Filistealaisten käden alta. Ja Simfon wahingoitti Filistealaisia usein ja tappoi heistä paljon.

5. Kun Simfon meni Juudan maalle, tuli Filistealaisten sotajoukko sinne ja waati, että hän piti annettaman heidän käsiinsä. Silloin meni 3000 Juudan miestä Simfonin luo, sitoivat hänen köysillä ja weivät Filistealaisten leiriin. Mutta silloin Herran Henki tuli Simfonin päälle; hän katkaisi köydet käsiwarjistaan ja sai käteensä aasin tuoreen leulaluun ja löi sillä 1,000 Filistealaista. Tämän tehtyä oli Simfon kuolla janosta ja wäsymyksestä. Mutta hän huusi Herran tykö, ja Herra awasi hänelle wesiälhteen. Ja niin Simfonin henki wirkosi jälleen.

6. Simfon rikkoi vielä Herran tahtoa vastaan ja otti itselleen toisen emännän Filistealaisten tyttäristä. Tämä emäntä petti Simfonin ja antoi keritä hänen pitkät hiuksensa. Niin Herran Henki luopui Simfonista. Ja Filistealaiset ottivat hänen kiinni, sitoivat hänen kahleilla, puhkasiwat hänen filmänsä ja panivat hänen wanfihuoneeseen.

Kun sittemmin Filistealaiset wiettiwät juhlaa epäjumalallensa, toiwat he Simfonin soittamaan, saadaksensa häntä ja Israelin Jumalaa pilkata. Ja huone oli täynnä miehiä ja waimoja. Mutta Simfon huusi Herran tykö, sanoen: „Herra, Herra, muista minua ja wahwista minua, Jumala, ainoasti tällä kerralla“. Ja hän tarttui pylwäisiin, joitten päälle huone oli wahwistettu, ja nojasi niihin wahvasti; ja huone kukistui ja lankefi päämiesten ja kaikkien niitten päälle, jotka siinä olivat. Simfon oli tuominnut Israelia 20 vuotta.

Tuom. 13—16 l.

1. Ps. 136, 23. — 2. Saarn. 5, 3. 4. — 4. Saarn. 9, 16. — 6. Rom. 8, 13; Gal. 6, 8.

* 38. Ruut.

1. Naemin mies lähtee Moabinmaalle. — 2. Naemi palajaa Ruutin kanssa takaisin Betlehemiin. — 3. Ruut osoittaa uskollisuuttaan ja tulee Boaksen emännäksi.

1. Tuomarien hallitessa oli kerran kallis aika maasja. Silloin läffi yffi mies Betlehemistä waimonsa **Naemin** ja kahden

poikansa kanssa Moabilaisten maalle. Siellä ottivat molemmat pojat Moabilaisten tyttäristä itsellensä emännät, joitten nimet olivat **Arpa** ja **Ruut**.

2. Kuttuansa Moabin maalla liki 10 vuotta, kuoli mies; ja hänen molemmat poikansa myöskin kuolivat. Kun nyt Naemi köyhänä leskenä palasi kotimaallensa, seurasiivat molemmat miniät hänen mukansa. Mutta Naemi siunasi heitä ja pyysi heitä jäämään omalle maallensa. Silloin Arpa palasi maallensa, mutta Ruut sanoi: „Älä minulle sitä puhu, että luopuisin sinusta; kühunkä sinä menet, sinne minäkin menen. Sinun kansasi on minun kansani, ja sinun Sumalasi on minun Sumalani. Kusja sinä kuolet, siellä minäkin tahdon kuolla“. Niin he waelsiwat yhdesj ja tulivat Suudan maalle.

Kun he tulivat Betlehemiin, sanoi kansa ihmetellen: „Duko tämä Naemi?“ Mutta hän sanoi heille: „Älkäätkä sanoko minua Naemiksi (naemi = iloinen), waan kutsukaat minua Maraksi (mara = murheellinen), sillä Raikkivaltiias on tehnyt minulle paljon murhetta“.

3. Oli juuri ohraleikkuun aika, ja Ruut läksi poimimaan tähtäpäitä leikkaajain jäljestä. Ja Herra johdatti niin, että hän tuli yhden miehen pellolle, jonka nimi oli **Boas**. Mutta tämä Boas oli sukulainen Ruutin mieswainajalle.

Kun Boas tuli elonleikkaajiensa luo, tervehti hän heitä, sanoen: „Herra olkoon teidän kanssanne“. Leikkaajat kiittiwät ja wastasiwat: „Herra siunatkoon sinua“. Sitten Boas kysyi palvelijaltansa, kuka tähtänpoimija oli. Ja kun hän kuuli, että se oli Naemin miniä Ruut, puhutteli Boas häntä ystävällisesti, sanoen: „Minulle ilmoitettiin kaikki, mitä tehnyt olet anopillesi, miehesi kuoltua. Herra maksakoon sinulle työsi jälkeen“. Myöskin käski hän palvelijoitansa olemaan ystävällisiä Ruutia kohtaan. Niin Ruut poimi tähtäpäitä, ja puituaan ne, toi hän jywät anopillensa. Ja kun hän kertoi, missä hän oli tähtäitä poiminut, ja että Boas oli ollut hywä häntä kohtaan, sanoi Naemi: „Tämä mies on meidän perillisemme. Hän olkoon siunattu Herralta, sillä hän on tehnyt laupiuden eläviä ja kuolleita kohtaan“.

Ruut poimi tähtäpäitä Boaksen pellolla kaiken leikkuun-ajan ja kantoi jywät anopillensa. Mutta kun Boas näki Ruutin uskollisuuden, tuli Ruut hänelle rakkaaksi. Ja kun likimmäinen perillinen ei tahtonut Ruutia naida, otti Boas hänen emännäkseen. Ja Herra oli heidän kanssansa. Ruut synnytti pojan ja kutsui

hänen **Obediksi**. Obedista syntyi sittemmin **Isai**, joka oli kuningas **Dawidin** isä.

Kuutin kirja.

Jumaluus on tarpeellinen kaikissa asioissa, jolla on sekä nykyisen että tulevaisen elämän lupaus (1 Tim. 4, 8); Ps. 128, 1, 2; San. 2, 7.

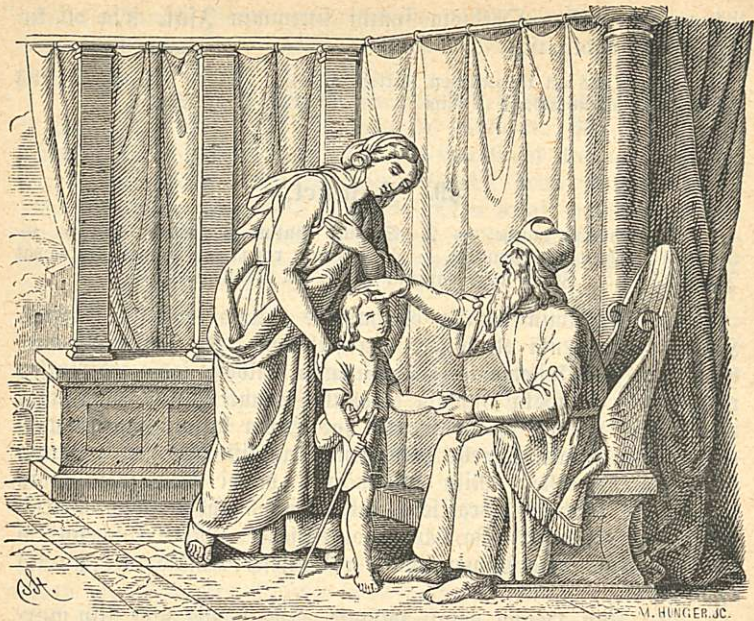
39. Samuel.

1. Hannan murhe. — 2. Samuel syntyy ja tuodaan Siloon. — 3. Herra pyhuttelee Samuelia. — 4. Herran rangaistustuomiot kohtaavat Israelia. — 5. Israel tekee parannuksen ja saa awun Herralta.

1. Efrainin maalla eli hurstkas waimo, nimeltä **Hanna**. Hänen sydämensä oli sängen murheellinen. Ja hän waelsti miehensä kanssa rukoilemaan ja uhraamaan Siloon, jossa todistuksen maja oli. Ja koska Jumala ei ollut antanut hänelle lasta, niin rukoili hän Herraa ja lupasi, että jos Herra katsoisi hänen ahdistustaan ja antaisi hänelle pojan, niin antaisi hän sen poikansa kokonansa Herralle. Niin ylimmäinen pappi **Eli**, joka silloin samalla oli tuomari Israelissa, näki waimon ahdistetulla mielellä rukoilewan majassa. Ja hän sanoi hänelle: „Mene rauhaan; ja Israelin Jumala antakoon sinulle rukouksesi, minkäs olet häneltä rukoillut“.

2. Kun Hanna palasi kotiansa, ei hän enää ollut niin murheellinen, sillä Herra oli hänelle suonut lohdutuksen. Ja Jumala kuuli hänen rukouksensa. Hanna synnytti pojan ja kutsui hänen **Samueliksi** (Samuel = Jumalalta anottu). Ja muutaman wuoden perästä weiwät wanhemmat pienen Samuelin Herran huoneesen Siloon ja antoiwat hänen ylimmäisen papin Elin haltuun, jotta Samuel todistuksen majassa palvelisi Herraa kaiken elinaikansa. Mutta Hanna rukoili, sanoen: „Minun sydämeni riemuitsee Herrassa“, ja ylisti Herraa suuresti kaikesta hänen hywistä töistään ja laupendestaan ihmisiä kohtaan. Ja poikainen Samuel jäi Herran palvelijaksi todistuksen majaan, ja Herra oli hänen kanssansa. Samuel kasvoi ja oli otollinen sekä Herran että ihmisten edessä. Mutta hänen äitinsä käwi joka wuosi juhalla Silossa, ja toi pojalleen hameen.

3. Mutta ylimmäisen papin Elin pojat oliwat jumalattomat. He eiwät totelleet Herraa, waan saastuttiwat papillisen wirkansa pahalla elämällä. Tämä rikos oli sängen suuri Herran edessä. Heidän isänsä heitä kyllä nuhteli siitä, että he pahoin teki-

wät, mutta hän ei rangaissut heitä, niinkuin hänen olisi pitänyt tehdä. Eli kunnioitti siis poikiansa enemmän kuin Jumalata, ja sentähden Jumalan wiha syytti.

— Poikainen Samuel makasi todistuksen majassa. Yhtenä yönä Herra huusi häntä, sanoen: „Samuel!“ Silloin nuorukainen nousi ja meni Elin luo, sillä hän luuli Elin häntä kutsuneen. Mutta Eli sanoi: „En minä kutsunut; mene jälleen ja pane maata“. Mutta Herra kutsui Samuelia toisen ja kolmannenkin kerran. Silloin Eli hymmärsi, että Herra kutsui nuorukaista. Ja hän sanoi Samuelille: „Jos sinua vielä kutsutaan, niin sano: puhu Herra, palvelijasi kuulee“. Ja kun Samuel oli pannut maata, tuli Herra ja kutsui häntä taas, sanoen: „Samuel, Samuel!“ Nyt Samuel vastasi: „Puhu, sillä palvelijasi kuulee“. Silloin herra puhui ja ilmoitti Samuelille, että rangaistus oli tulewa Elille ja koko hänen huoneellensa, ja että tämä oli olewa merkifji koko Israelille.

Namulla janoi Eli Samuelille: „Mikä jana se on, joka sinulle sanottiin? Älä salaa sitä minulta“. Ja Samuel puhui hänelle kaikki. Waan Eli janoi: „Hän on Herra, hän tehköön, niinkuin hänen hyväksi näkyy“. Ja Herra ilmestyi eteenkinpäin Samuelille, ja Samuel otti tarkasti waarin Herran janoista. Niin Samuel tuli Herran profetaksi.

4. Herran uhkaamat rangaistustuomiot kävivät toteen. Sota sytytti Filistealaisten kanssa, ja Israelin sotajoukko lyötiin. Niin Israelin vanhimmat lähettivät Siloon ja antoivat noutaa Herran liiton-arkin; ja kaikki Elin poikia seurasi arkin kanssa so-taan. Mutta Eli, joka oli 98 ajastajan vanha, istui istuimel-laan Silossa ja odotti sanomaa sodasta. Niin tuli sanansaattaja rewiästhyillä waatteilla ja ilmoitti, että suuri tappio oli Israelin kansassa tapahtunut, Jumalan arkki oli otettu pois ja molemmat Elin pojat oliwat kuolleet. Kun Eli kuuli mainittawan Jumalan arkkia, lankefi hän maahan istuimeltaan ja kuoli.

Nyt tuli kova aika Israeliin, ja Filistealaiset waltitsi-wat maassa. Herran arkin weiwät wiholliset omalle maallensa ja aset-ti-wat sen epäjumalansa huoneesen. Mutta Herra pakotti suurten witsausten kautta Filistealaisia lähettämään arkin takaisin Israe-lin maalle. Israelilaiset otti-wat ja asetti-wat sen Kirjat-Sea-rimiin.

* 5. Filistealaiset waltitsi-wat maassa 20 vuotta. Tällä ajalla kehoitti Samuel ahkerasti kansaa kääntymään kaikesta sy-dämmestänsä Herran tykö ja heittämään tykönsä wieraat juma-lat. Hän puhui heille, janoen: „Walmistakaat sydämmenne Her-ran tykö ja palwellaat häntä ainoata, niin hän pelastaa teidän Filistealaisten käfistä“. Niin Israelin kansa heitti pois epä-jumalansa. Ja kun Samuel kutsui kokoon kansan Mitspaan, paastosi-wat he ja tunnusti-wat syntinsä Herran edessä, janoen: „Me olemme syntiä tehneet Herraa vastaan“. Kun he näin teki-wät totijen parannuksen, armahiti Herra ja auttoi heitä. Herra peljättytti Filistealaisten sotajoukon, niin että Israelilaiset sai-wat heistä suuren woiton ja ajoi-wat heidän omalle maallensa. Mutta Samuel pystytti yhden kiven ja kutsui sen Eben=etseriksi (apu-kiveksi) ja janoi: „Tähän asti on Herra auttanut meitä“. Ja Herra antoi rauhan Israelille, sillä Samuel tuomitsi kansaa hurkskaudessa ja oikeudessa.

1 Sam. 1—7 l.

1. Matth. 7, 7; Matth. 5, 4; 2 Kor. 7, 10. — 3. Ef. 6, 4; San. 1, 10; Anna minulle, poikani, sydämmesi, ja sinun silmäsi pitäköön minun tieni (San. 23, 26); Ps. 51, 12. — 4. San. 13, 21. — 5. Ps. 118, 5.

40. Saul.

1. Kansä waatti itsellensä kuningasta. — 2. Saul tulee kuninkaaksi.
— 3. Saul lyöpi wiholliset, mutta luopuu Herrasta.

1. Kun Samuel wanheni, pani hän poikansa tuomareiksi Israelisja. Mutta nämä pojat eivät waeltaneetkaan isänsä teitä, waan noudattiwat ahneutta, ottiwat lahjoja ja käänsiwät oikeuden. Niin Israelin wahimmat tuliwat Samuelin tykö Ramaan ja sanoiwat hänelle: „Msetä nyt meille kuningas, joka meitä tuomitssi, niinkuin kaikilla pakanoilakin on“. Samuel otti tämän puheen pahaksi, mutta Herra sanoi hänelle: „Kuule kansan ääntä; sillä ei he ole sinua hyljänneet, waan minun he owat hyljänneet“.

* 2. Siihen aikaan oli Benjaminin maalla mies nimeltä Kis. Hän kadotti aasintamansa ja lähetti poikansa Saulin ja yhden palvelijansa niitä etsimään. Etsittyään turhaan kolme päivää, sanoi Saul palvelijalle: „Käykäämme kotia jälkensä, ettei minun isäni murehtisi meitä“. Mutta palvelija sanoi: „Katso, tässä kaupungissa on kuuluisa Sumalan mies. Käykäämme sinne; kuka tietää, hän sanoo meille meidän retkemme“. Niin he meniwät kaupunkiin Samuelin luo. Mutta Herra oli jo päivää sitä ennen ilmoittanut Samuelille: „Huomenna tällä ajalla lähetän minä sinun tykösi miehen Benjaminin maasta, woitele se minun kansani Israelin päämieheksi“. Kun Samuel näki Saulin, sanoi Herra hänelle: „Katso, tämä on se mies, josta minä sinulle sanonut olen“. Niin Samuel ilmoitti Saulille, että aasintammat, joita he etsiwät, jo oliwat löydetyt, ja kutsui Saulin palvelijan kanssa uhri-aterialle. Siellä asetti hän heidän ylimmäiseksi kaikkista, jotka söiwät. Mutta Saul ihmetteti tätä ja piti itsensä halpana tänkaltaiseen kunniaan. Kun he oliwat lähteneet aterialta, otti Samuel Saulin huoneesensa ja puhutteli häntä katolla. Namulla warhain läksi Saul palvelijoinensa kotimatalle. Samuel saattoi heitä kaupungin ääreen, ja siellä otti hän öljyjarwen ja woiteli Saulin Israelin päämieheksi. Ja kun Saul oli Samuelin tyköä lähtenyt, antoi Herra hänelle toisen sydämmen.

Sen jälkeen antoi Samuel kutsua kansan kokoon Mitspaan walitsemaan kuningasta. Niin he heittiwät arpa, ja arpa lankefi Benjaminin suwulle ja Saulille. Mutta Saul oli kaunis mies ja päätänsä pitempi kaikkea kansaa. Ja kansa riemuitsi ja huusi: „Olkoon kuninkaalle onneksi!“ Sitten kuninkaan waali juhlallisesti wahvistettiin ja kiitosuhri uhrattiin Herralle. Mutta Samuel

waroitti kansaa sekä kuningasta pyyhymään Herran pelwosja uskollisesti, lausuen vielä lopuksi: „Mutta jos te teette pahaa, niin sekä te että teidän kuninkaanne hukkuu“.

3. Kun Saul oli tullut kuninkaaksi, wapahti hän Gileadin maan Ammonilaisten wallan alta. Monta muutakin wihollista vastaan hän soti ja sai heistä woiton. Sen jälkeen sanoi Herra profeta Samuelin kautta Saulille: „Mene nyt ja lyö Amalek ja hukuta kaikki, mitä hänellä on, ja älä jäästä häntä“. Mutta Saul, joka jo oli ruwennut luopumaan Herrasta ja waeltamaan omia teitänsä, löi Amalekilaiset, waan säästi heidän kuninkaansa ja parhaat karjasta. Kun Saul palasi sodasta, sanoi Samuel hänelle: „Miks'et kuulut Herran ääntä, mutta annoit itsesi saaliin puoleen, ja teit pahoin Herran silmäin edessä?“ Mutta Saul tahtoi itseänsä puolustaa sillä, että hän oli jäästännyt karjaa, uhrauksensa ne Herralle. Niin Samuel sanoi hänelle: „Kelpaako Herralle paremmin poltto-uhri, kuin että sinä kuulisit Herran äänen? Katso, kuuliaisuus on parempi kuin uhri. Ettäs siis olet hyljännyt Herran sanan, on hän sinun myös hyljännyt“. Tästä lähtien Saul eksi yhä kauemmaksi Herran tieltä; ja wihdoin luopui Herran Henki hänestä kokonansa. Mutta Samuel murhehti Saulia.

1 Sam. 8—15 l.

1. Pf. 146, 3.

3. Pf. 51, 12; Luuk. 12, 47.

VI. Kuningas Dawidin aika.

41. Dawid woidellaan kuninkaaksi. Dawid lyö Goliatin.

1. Samuel woitelee Dawidin kuninkaaksi. — 2. Dawid soittaa harppua Saulin edessä ja wirwoittaa häntä. — 3. Filistealaiset tulewat Suidan maahan taistelemaan Israelia vastaan. — 4. Dawid taistelee Goliatin kansja ja lyö hänen. — 5. Jonatan rakastaa Dawidia.

1. Herra sanoi Samuelille: „Mene **Isain**, Betlehemiläisen tykö, sillä hänen pojistansa olen minä katsonut itselleni kuninkaaksi“. Ja Samuel meni Betlehemiin. Siellä hän kutsui Isain poikienja uhri-aterialle, koetellaksensa heitä ja nähdäksensä, kenen Herra oli kuninkaaksi walinnut. Kun Isai tuli ja seitsemän poikaa hä-

nen kanssaan, katseli Samuel vanhinta poikaa, ajatellen Herran walinneen hänen, sillä hän oli kaunis ja kookas nuorukainen. Mutta Herra janoi Samuelille: „Älä katso hänen muotoansa, eikä suurta kookansa. Ihminen näkee sen kuin silmäin edessä on, mutta Herra katsoo sydämeeseen“. Niin tulivat Işain pojat kaikki vuoron perään Samuelin eteen, mutta Herra ei ollut näistä yhtäkään valinnut.

Silloin Samuel janoi Işaille: „Koko nyt täällä ovat kaikki pojat?“ Işai vastasi: „Nuorin on jäljellä, ja hän kaitsee lampaita“. Ja Samuel käski lähettää häntä noutamaan. Niin tuli **David** kedolta; ja hän oli kaunismuotoinen nuorukainen. Silloin Herra janoi Samuelille: „Nouse ja voittele tämä, sillä tämä se on“. Niin otti Samuel öljyjarvensa ja voiteli Davidin kuningaaksi. Siitä päivästä tuli Herran Henki Davidiin.

2. Koska Saul oli Jumalasta luopunut, rupeşi paha henki häntä waiwaamaan. Niin hänen palvelijansa neuwoivat häntä etsimään miestä, joka soittaişi harppua hänen edessänsä. Ja kun Saul jai kuulla, että Betlehemiläisellä Işaillla oli poika, nimeltä David, joka tuişi soittaa harppua, ja oli toimellinen ja ihana nuorukainen, lähetti hän häntä noutamaan. Niin David tuli Saulin tykö. Ja hän soitti harppua Saulin edessä, kun paha henki kuningasta waiwasi. Niin Saul wirwoitettiin ja tuli paremmaksi. Mutta David tuli Saulille aiwan rakkaaksi, ja Saul otti hänen aseensa kantajaksi.

3. Tähän aikaan tulivat Filistealaiset sotimaan Işraelia vastaan ja asettuivat leiriin yhdelle wuorelle Işudan maassa. Saul kokosi sotamiehensä ja asetti leirinsä toiselle wuorelle, niin että wihollisen ja hänen wälillänşä oli laakso. Niin tuli Filistealaisten leiristä yksi mies, nimeltä **Goliat**, joka oli kuutta kynnärätä ja kämnenen leweyttä pitkä. Wastilakki oli hänellä päässä, suomuksen kaltainen rautapantfari yllä ja hirweän suuri keihäs kädessä. Hän huusi kerskaten Işraeliläisille, jatoen: „Walitkaat yksi teistänne, joka tulee tänne alas minun tyköni. Jos hän lyö minun, niin me olemme teidän palvelijanne; mutta jos minä hänen woitan, niin teidän pitää meitä palweleman“. Kun Saul ja Işraelin miehet kuuliwat Filistealaisen puhetta, pelkäsiwat he, eikä kukaan rohjennut mennä sotimaan hänen kanssaan. Joka aamu ja ehtoo tuli Goliat kerskaten ja pilkkasi Işraelin sotajoukkoa. Kuningas Saul lupasi tehdä sen, joka tämän hirweän miehen löişi, aiwan rikkaaksi sekä antaa hänelle tyttärenşä emännäksi.

4. Dawid oli Saulin lähtiesjä jotaan palannut kotia ja paimensi ifänsä lampaita. Mutta hänen vanhemmat weljensä olivat jodasja Saulin kansja. Miin Ifai lähetti Dawidin wiemään ruokaa weljille. Kun Dawid tuli sotajoukon luo ja oli weljiänsä tervehtinyt, tuli Goliat ja puhui niinkuin ennenkin. Ja Dawid kuuli sen. Silloin Dawid sanoi niille, jotka hänen ympärillänsä seisoivat: „Mikä tämä ympärileikkaamaton Filistealainen on, kuin häpäisee elävän Jumalan sotajoukkoa?“ Sillä hänen sydämensä syytti sen häväistykfen tähden, mikä nyt Israelille tapahtui. Ja Dawid ilmoitti tahtowansa mennä sotimaan Filistealaista vastaan. Kun Saul sai sen kuulla, kutsutti hän Dawidin luokseen ja sanoi hänelle: „Et sinä woi mennä ja sotia tätä Filistealaista vastaan, sillä sinä olet nuorukainen“. Mutta Dawid kertoi Saulille, kuinka hän, paimentaessaan ifänsä lampaita oli lyönyt jalo-

peuran ja toisen kerran karhun, kun nämä olivat tulleet lampaita haaskaamaan. Ja hän sanoi vielä: „Niin pitää tämän ympärileikkaamattoman Filistealaisen oleman, kuin yksi niistä, sillä hän on pilkannut elävän Jumalan sotajoukkoa“. Silloin sanoi Saul: „Mene, Herra olkoon sinun kanssasi“.

Sitten antoi Saul Davidille sotapuvun ja aseet. Mutta David pani ne pois, sillä hän ei ollut niihin tottunut. Ei edes miekkaa hän ottanut käteensä. Waan hän walitsi ojasta wiiji fileätä kiveä, jotka hän pisti paimenkuffaroonsa. Ja niin läksi hän Goliatia vastaan, linko toisessa kädessä, toisessa paimensaauwa.

Kun Filistealainen näki Davidin tulewan häntä vastaan, kiroili hän Davidia jumaliensa kautta ja sanoi: „Olenko minä koira, ettäs tulet sauvoilla minun tyköni? Tule tänne, ja minä annan sinun lihasi taiwaan linnuille“. Mutta David wastasi hänelle: „Sinä tulet minun tyköni miekalla, keihäällä ja kilwellä, waan minä tulen sinun tykösi Herran Sebaotin, Israelin sotawäen Jumalan nimeen, jonka sinä pilkannut olet. Tänäpäinä antaa Herra sinun minun käsiini, että kaikkein maan asuwaisten pitää tietämän Israelisja olewan Jumalan“. Ja David otti kiven kuffarostansa, juoksi Goliatia vastaan ja linkosi; ja kivi sattui Filistealaisen otsaan, niin että hän kaatui maahan kaswoillensa. Silloin juoksi David hänen luokseen, weti hänen ison miekkansa huotrasta ja hakkasi sillä Goliatilta pään poikki.

Kun Filistealaiset näkiwät, että heidän wäkewimpänsä oli kaatunut, hämmästyiwät he. Ja Israelilaiset saivat heistä suuren woiton ja ajoivat heitä takaa heidän maansa kaupunkeihin saakka.

5. Kuningas Saulilla oli urhoollinen ja hurstkas poika, nimeltä **Jonatan**. Hän mieltyi Davidiin ja rakasti häntä niin kuin omaa sydäntään. Ja Jonatan lahjoitti Davidille ystäwyden ojsotukseksi waatteensa, miekkansa ja joutsensa. Mutta Saul ei enää päästännyt Davidia luotansa, waan otti hänen sotamiestensä joukfoon.

1 Sam. 16—18 l.

1. Ps. 23, 1; 1 Kor. 1, 28. — 4. Meidän apumme on Herran nimesjä, joka taiwaan ja maan tehnyt on. — Saak. 4, 6; Ps. 27, 1.

42. Dawidin waino.

1. Saul rupeaa wihaamaan Dawidia. — 2. Saul heittää keihäänsä Dawidin perään. — 3. Dawid naihi Mikalin ja tulee Saulin wävyksi. — 4. Dawid pakenee paikasta toiseen. — 5. Dawid tapaa Saulin Engedin luolassa. — 6. Saul ja Dawid Sifin kormessa. — Dawid pakenee Filistealaisyksien tykö.

1. Kun Israelin wäki palasi lyömästä Filistealaiset, tulivat waimot kaikista kaupungeista weijaten riemuwirsjiä ja soittaen kanteleilla Saulia vastaan. Mutta kun he lauloivat, sanoen: „Saul löi tuhannen, mutta Dawid kymmenen tuhatta“, niin Saul närkästyhi sängen suuresti ja sanoi: „Wielä hän kuninkaanfin waltakunnan saa“. Ja siitä päivästä asti katsoi Saul Dawidia julmin silmin. Sikä hän antanutkaan tyttärensä Dawidille, niinkuin oli sille luvattu, joka Goliatin löysi, waan antoi hänen toiselle.

2. Kerran waiwaji paha henki taas Saulia. Ja Dawid soitti harppua hänen edessjensä, niinkuin hänen tapansa oli. Niin Saul otti keihäänsä ja heitti Dawidin perään, tahtoien häntä läwistää seinää vastaan. Mutta Dawid wäistyi syrjään ja pakeni kuninkaan huoneesta. Kun Saul näki, että Herra oli Dawidin kanssa, rupehi hän pelkäämään häntä. Ja kansa rakasti Dawidia, sillä hän oli toimellinen kaikissa teissjensä ja urhoollinen sodassa Filistealaisia vastaan.

* 3. Saulin nuorempi tytär **Mikal** rakasti Dawidia. Kun Saul sai tämän kuulla, käskei hän palvelijoihensa suositella Dawidia ja lupasi hänelle antaa tyttärensä emännäksi, jos hän löysi 100 Filistealaista. Sillä hän ajatteli Dawidin kaatuwan Filistealaisten käden kautta. Ja Dawid otti miehensä, läksi matkaan ja löi 200 Filistealaista. Niin Saul antoi tyttärensä Mikalin Dawidille emännäksi. Mutta Dawid piti itsensä halpana tulemaan kuninkaan wävyksi, ja sanoi: „Minä olen köyhä ja halpa mies“.

Mutta Saul wihaji Dawidia vielä enemmän kuin ennen. Ja hän lähetti miehiä tappamaan Dawidia hänen omassa huoneessaan. Mutta Mikal laskei hänen alas akkunasta, ja niin pääsi Dawid pakeneeseen.

* 4. Nyt Dawidin täytyi paeta paikasta toiseen, sillä Saul wäijyi hänen henkeänsä. Ja niitä, jotka puolustiwat Dawidia, kohteli Saul julmasti. Oma poikaansa Jonatania rupehi hän myöskin wihaamaan. Sillä Jonatan oli Dawidin ystävä ja puolesti Dawidia isjensä edessä. Mutta Dawid tuli Suudan wuori-

maahan ja kätkeytyi vuorten luoliin. Tänne kokoontuivat hänen luokseen hänen veljensä ja kaikki miehet, joita Saul wainosi. Ja Dawidin luona oli lähes 600 miestä. Mutta Dawid turwasi Jumalaan näinä waiwan aikoina ja weisafi Herralle monta wirttä. Ja Herra lohdutti häntä.

* 5. Kun Saul jai tietää, että Dawid oleskeli yhdesä luolassa Engedin korwessa, kofosi hän 3000 walittua miestä ja läksi Dawidia etsimään. Niin tapahtui, että Saul meni yötä lepäämään yhteen luolaan. Mutta saman luolan peräkulmiin oli Dawid miehinensä kätkeynyt, josta ei Saul mitään tiennyt. Silloin sanoivat miehet Dawidille: Katso, tämä on se päivä, jolloin Herra on antanut wihamiehesi sinun käsiisi“. Mutta Dawid sanoi: „Herra antakoon sen kaukana olla minusta, että jatuttaisiin käteni minun herrani, Herran woidetuum“. Ja Dawid leikkasi salaa kappaleen Saulin waatteen liepeestä ja läksi pois.

Kun Saul oli lähtenyt luolasta, meni Dawid hänen jälkeensä. Ja Dawid huusi Saulia, sanoen: „Herrani kuningas! Miksis uskot ihmisten sanoja, jotka sanovat: Dawid etsii sinun wahinkoasi? Katso, minun isäni, tätä tilkaa sinun hameestasi minun kädesjäni“. Kun Saul kuuli Dawidin puheen, itki hän ja sanoi: „Sinä olet huraskaampi minua, sillä sinä olet osoittanut minulle hyvää, mutta minä olen osoittanut sinulle pahaa“. Sen jälkeen palasi Saul kotiansa. Mutta Dawid meni etemmäksi korpeen.

* 6. Saulin katumus ei ollut oikeata laatua. Sillä jonkun ajan perästä läksi hän taas 3,000 miehen kanssa etsimään Dawidia Sifin korwesta. Siellä Dawid meni Abisain kanssa yhtenä yönä Saulin leiriin. Ja Dawid otti kuninkaan pääalajimen wierestä hänen keihäänsä ja wesiäljansa. Eikä kukaan leirisjä herännyt. Niin läksi Dawid wuoren tukkulalle ja huusi sieltä Saulin päällikköä **Abneria**, sanoen hänelle: „Mikset wanjellut sinun herraasi kuningasta? Katso, kussa kuninkaan keihäs ja wesiälja on, kuin hänen päänsä pohjassa oliwat?“ Mutta Saul tunsi Dawidin äänen, ja sanoi: „Eikö se ole sinun äänesi, poikani Dawid?“ Dawid wastasi: „Minun ääneni se on, herrani kuninkaan. Miksi minun herrani wainoo palwelijatansa? Sillä mitä minä olen tehnyt?“ Niin Saul sanoi: „Minä olen syntiä tehnyt. Tule jälleen, minun poikani Dawid! En minä sinulle enää tee pahaa“. Mutta Dawid ei uskonut itseänsä Saulille, waan pyysi jonkun tulla ottamaan kuninkaan keihään ja wesiäl-

jan. Tämä oli viimeinen kerta, kun Dawid puhui Saulin kanssa. Sen jälkeen palasi Saul kotiansa.

Mutta Dawid pelkäsi Saulia ja läksi Filistealaisten maalle Gatin kuninkaan tykö. Ja Filistealaisten kuningas antoi Dawidille Ziklagin kaupungin ajuntopaiskaksi. Kun Saul sai kuulla Dawidin paenneen Filistealaisten tykö, lakkasi hän häntä etsimästä.

1 Sam. 18—26 l.

Herran enkeli piirittää niitä, jotka häntä pelkäävät, ja pelastaa heitä. Ps. 34, 8. — Älkää itse kostako, minun rakkaani, vaan antakaat Jumalan vihan sijaa saada. Rom. 12, 19.

43. Saulin kuolema. Dawid tulee kuninkaaksi.

1. Saul kuolee sodassa. — 2. Dawid tulee kuninkaaksi ja rupeaa ajumaan Jerusalemissa. — 3. Dawid voittaa Israelin viholliset. — 4. Dawid aitoo rakentaa Herralle huonetta.

1. Filistealaiset kokosivat kaiken sotajoukkonsa ja tulivat sotimaan Israelia vastaan. Mutta Saulin sydän oli suuresti hämmästynyt. Hän kysyi Herralta, mutta Herra ei hänelle mitään vastannut. Sikä ollut profetaakaan, joka olisi voinut Saulille antaa neuvoa; ja Samuel oli jo kuollut. Silloin meni Saul yhden noitawaimon luo Endoriin. Täällä antoi Herra Samuelin ilmaantua Saulille ja ilmoittaa hänelle, että hänen ja hänen poikainsa piti jo seuraavana päivänä kuoleman. Tästä peljästyi Saul suuresti; mutta nautittuansa ruokaa, wahvistui hän ja palasi vielä samana yönä sotajoukkonsa tykö.

Seuraavana päivänä tuli Filistealaisten sotajoukko, ja suuri tappelu syntyi Gilboan vuorella. Israelin sotawäki lyötiin; ja Bonatan ja kaksi muuta Saulin poikaa kaatuivat. Saulin ympärillä oli jota ankara. Vihollisten joutsimiehet hyökkäsivät hänen päällensä ja haavoittivat hänen. Silloin sanoi Saul aseensa kantajalle: „Wedä miekkasi ja pistä minua läpitse“. Mutta aseenkantaja pelkäsi sitä tehdä. Niin Saul lankei omaan miekkaansa ja kuoli. Ja paljon Saulin miehiä kaatui tässä kuninkaan kanssa. Jäänyt Israelin sotawäki pakeni.

Kolmantena päivänä ilmoitettiin Dawidille, mikä onnettomuus oli Israelille tapahtunut. Niin Dawid hynnä hänen miehensä repäisivät waatteensa surusta, itkiwät ja paastosivat ehtoosen asti Saulin ja hänen poikansa hynnä Herran kansan tähden.

Ja Dawid weisaji surulaulun Saulista ja ystävästään Jonatanista.

* 2. Kun Saul oli kuollut, walitsiivat Juudan miehet Dawidin kuninkaaksi. Ja hän rupeji asumaan **Hebronissa**. Mutta Saulin sotapäämies Abner antoi muissa sukukunnissa huutaa Saulin pojan **Isbosetin** kuninkaaksi. Ja niin oli kaksi kuningasta Israelissa. Mutta jonkun ajan perästä murhasiivat Isbosetin omat miehet kuninkaan. Sen jälkeen walittiin Dawid koko waltakunnan kuninkaaksi.

Seitsemän ajastaikaa hallitsi Dawid Hebronissa. Sitten läksi hän **Jerusalemia** vastaan, joka oli Jebusilaisten wallassa, ja voitti sen. Siellä oli **Sionin** linna, johon Dawid rupeji asumaan, ja hän kutsui sen Dawidin kaupungiksi. Sen jälkeen kutsui hän koko Israelin kansan; ja suurella riemulla ja patsunan helinällä saatettiin Herran liiton arkki Jerusalemiin. Kuningas hyppäsi muitten kansa arkin edellä riemuhyppysä. Jerusalemissa pantiin arkki majaan, jonka Dawid oli rakentanut Sionin nuorelle. Ja Dawid asetti Lewiläisiä weisaamaan Herralle kiitosta ja soittamaan kanteleilla ja harpuilla Herran majassa. Dawid itse teki Herran kunniaksi monta wirttä, joita weisaajat sitten weisajiwat. Myöskin ennusti hän wirtsisään, että **Kristus oli kärsiwä ja olewa pappi iankaikkisesti Melkisedekin jäädyn jälkeen** sekä että hän oli istuwa Jumalan oikealla kädellä.

* 3. Kuningas Dawid joti voitollisesti kaikkia Israelin wihollisia vastaan. Herran käskystä läksi hän ensin Filistealaisia vastaan, ja voitti heidät sekä poltti heidän epäjumalan kumansa. Tästä lähtien eivät Filistealaiset enää Israelia ahdistaneet. Sitten antoi Herra Dawidin käsiin myös Syrialaiset pohjoisessa, Moabilaiset ja Ammonilaiset itäpuolella kuollutta merta ja Edomilaiset etelässä. Kaikki nämä wiholliset, jotka ennen oliwat ryöstäneet Israelia, tuliwat nyt Dawidin palvelijoiksi. Näinmuodoin tuli Dawidin waltakunta suureksi; se ulottui Wälimerestä Eufrat wirtaan ja Damaskosta aina Egypettiin saakka.

4. Kun Dawid oli saanut rauhan wihollisistaan ja istui huoneessaan, ajatteli hän rakentaa Herralle temppelin. Hän sanoi profeta Natanille: „Katsa, minä asun sedripuisessa huoneessa ja Jumalan arkki asuu waatetten keskellä“. Natan sanoi hänelle: „Tee kaikki, mitä sydämessäsi on“. Mutta samana yönä tuli

Herran sana profeta Natanille, ja Herra käski sanaa kuningas Davidille, ettei hänen pitänyt rakentaa temppeliä, vaan että hänen poikansa oli sen tekävä. Herra sanoi näin: „Hän rakentaa minun nimelleni huoneen, ja minä vahvistan hänen valtakuntansa istuimen iankaikkisesti. Minä olen hänen isänsä, ja hän on minun poikani. Mutta David nöhryytti itsensä Herran edessä, kiitti ja ylisti Herran nimeä.

1 Sam. 27—31 l. 2 Sam. 1—8 l.

1 Kit. 10—18 l.

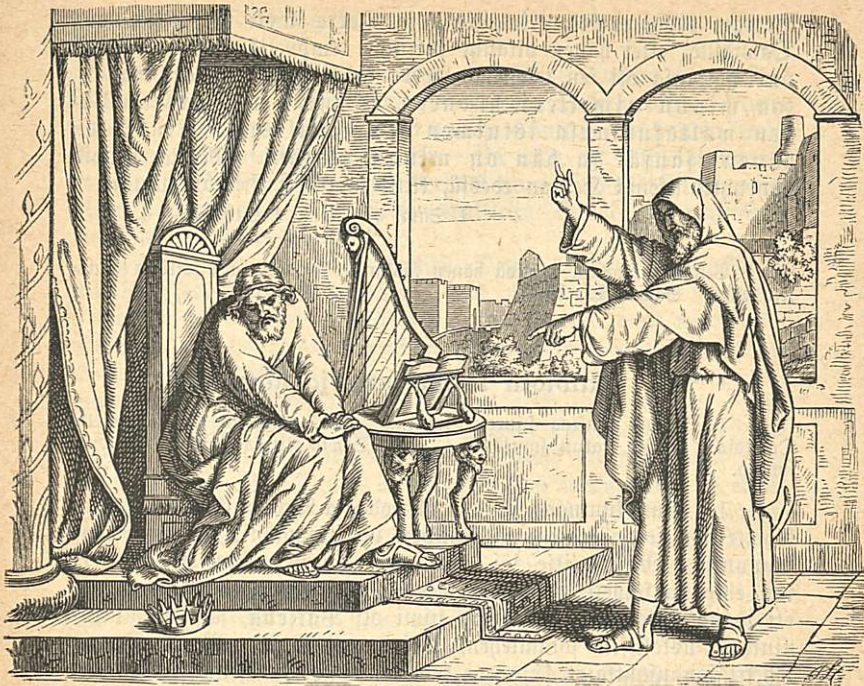
Belkää Jumalata ja pidä hänen käskynsä; sillä sitä tulee kaikkien ihmisten tehdä. Saarn. 12, 13.

* 44. Davidin lankeemus ja katumus.

1. David lankeaa suureen syntiin. — 2. Profeta Natan nuhtelee Davidia. David katuu syntiänsä. — 3. David kiittää Herraa. Salomo syntyy.

1. Kun kuningas David oli sodassa Ammonilaisten kanssa, lähetti hän sotapäämiehensä **Joabin** piirittämään vihollisten pääkaupunkia. Mutta itse jäi hän Jerusalemiin. Kun David keran ehtoolla käveli huoneensa katolla, näki hän sieltä waimon, joka oli ihana näköänsä. Waimon nimi oli **Batseba**, ja hän oli kuninkaan uskollisen sotamiehen, **Urian**, emäntä. Mutta David lähetti sanansaattajat ja antoi tuoda waimon luokseensa. Sen jälkeen lähetti hän Joabille kirjeen, jossa oli kirjoitettu: „Pankaat Uria kowimman sodan eteen ja käätkäät teitänne hänen tyköänsä takaperin, että hän lyötäisiin ja kuolisi“. Joab teki niinkuin kuningas oli käskenyt. Ja kun Ammonilaiset hyökkäsivät ulos kaupungista, kaatuivat muutamat Davidin sotajoukosta ja Uria myös kuoli. Niin Joab lähetti kuninkaalle sanan siitä, mikä oli tapahtunut. Kun David sai kuulla, että Uria oli kuollut, otti hän Batseban itsellensä emännäksi. Mutta tämä työ, jonka David oli tehnyt, oli paha Herran edessä.

2. Herra lähetti profeta Natanin Davidin tykö. Kun Natan tuli kuninkaan eteen, sanoi hän: „Kaksi miestä oli yhdessä kaupungissa: toinen oli rikas, toinen köyhä. Rikkaalla oli paljon lampaita ja karjaa. Mutta köyhällä oli ainoastaan yksi karitsa, jonka hän oli kasvattanut ja joka oli hänelle sangen rakas. Kun nyt rikkaalle miehelle tuli wieras, niin ei raskinut hän ottaa

omista lampaistansa, waan otti köyhän miehen karitsan ja walmisti sen ateriaksi wieraalle". Kun Dawid tämän kuuli, julmistui hänen wihansa suuresti sitä miestä vastaan. Ja hän sanoi Natanille: „Niin totta kuin Herra elää, se mies on kuoleman lapsi, joka sen teki“. Silloin sanoi Natan Dawidille: „Sinä olet se mies. Näin sanoo Herra Israelin Jumala: minä olen woidellut sinun Israelin kuninkaaksi ja olen pelastanut sinun Saulin kädestä. Miksi katsoit Herran sanan ylön, tehden pahaa hänen filmäinsä edessä? Urjan olet sinä lyönyt miekalla ja hänen waimonsa olet sinä ottanut itsellesi emännäksi. Näin sanoo Herra: katso, minä herätän pahuuden sinua vastaan sinun omasta huoneestasi“.

Nyt heräsi Dawidin omatunto; hän tunnusti syntinsä ja sanoi: „Minä olen syntiä tehnyt Herraa vastaan“. Niin profeta Natan sanoi hänelle: „Niin on myös Herra sinun syntisi ottanut pois; ei sinun pidä kuoleman. Mutta ettäs tämän työn kautta saatit Herran viholliset pilkkaamaan, pitää sen pojan, joka sinulle syntynyt on, totisesti kuoleman“. Ja Natan meni kotiansa. Mutta Dawid katui suuresti syntiänsä ja murehti lapsen tähden, joka sairasti kuolemallansa. Seitsemän päivää paastosi hän, itki ja rukoili paljon sekä makasi yönä maan päällä. Hän huuksi Herran tykö, sanoen: „Jumala, ole minulle armollinen sinun hyvyhtesi tähden; pyyhi pois minun syntini sinun suuren laupentesi tähden. Beje minua hywin wäärhydestäni, ja puhdistu minua synnistäni; sillä minä tunnen pahat tekoni ja minun syntini owat aina edessäni. Sinua, sinua ainoata vastaan minä syntiä tein ja pahasti tein sinun edessäsi. Jumala, luo minuun puhdas sydän ja anna minulle uusi wahwa henki“.

3. Kun lapsi oli kuollut, antoi Herra Dawidille lohdutuksen. Dawid nousi, meni Herran majaan, ja kiitti ja ylisti Herran nimeä.

Sittemmin synnytti Batseba Dawidille toisen pojan, jonka hän kutsui **Salomoffi**. Ja Herra rakasti tätä lasta. Ja Dawid antoi hänen profeta Natanin kasvatettavaksi.

2 Sam. 11 ja 12 l.

Sentähden, joka luulee seijowansa, katsookoon, ettei hän lankee. 1 Kor. 10, 12.

45. Dawid ja Absalom.

1. Absalom voittaa wiekkaudella Israelin miesten sydämmet. — 2. Dawid pakenee Absalomia. — 3. Absalom lyödään ja Dawid palajaa Jerusalemiin.

1. Dawidilla oli monta poikaa. Yksi niistä oli nimeltä **Absalom**. Hän oli kauniin mies koko Israelissa ja ei ollut hänen ruumiisjansa yhtään wirhettä. Dawid rakasti tätä poikaansa suuresti. Mutta Absalom teki pahaa Herran edessä. Hän tappoi welsensä Amnonin, ja sentähden täytyi hänen paeta wieraalle mtaalle. Wiiden vuoden perästä otti Dawid hänen taas armoihin, ja Absalom tuli ja asui Jerusalemissa. Mutta sen jälkeen

nouxi hänessä se paha ajatus, että hän syöksisi isäänsä pois halitus-istuimelta ja tulisi itse kuninkaaksi hänen sijaansa.

Herättääkseen kansan huomiota, hankki hän itselleen wau-
nut ja hewoset ja antoi 50 miestä käydä edellänsä. Warhain
aamulla asetui hän kuninkaan huoneen porttiin ja puhutteli jo-
kaista, joka haki oikeutta jossakin asiassa kuninkaan tykönsä. Ky-
selytyään hänen asiataansa, sanoi Absalom hänelle: „Sinun asiaksi
on oikea ja selvä; mutta ei ole yhäkään siellä kuninkaalta asetettu,
joka sinua kuulisi. Kuka minun asettaisi tuomariksi maassa, että
jokainen tulisi minun tyköni, ja minä auttaisin häntä oikeuteen“.
Ja kun joku tuli Absalomia kumartaen terwehtimään, niin tarttui
hän hänen käteenä ja antoi hänen suuta. Tällä tavalla warasti
Absalom Israelin miesten sydämmet.

2. Yhtenä päivänä pyysi hän isältänsä saada lähteä Heb-
roniin toimittamaan Herralle luvattua uhria. Dawid sanoi hä-
nelle: „Mene rauhassa“. Mutta Hebronin tultuansa, antoi Ab-
salom soittaa pasunalla ja julistaa itsensä kuninkaaksi. Ja hänen
tykönsä kokoontui paljon kansaa. Kun Dawid sai tietää, mitä
Hebronissa oli tapahtunut, pakeni hän palwelijoittensa kanssa Je-
rusalemista. Murheellisella mielellä ja awojaloin waeli kuningas
tietä myöten **Ujymäen** yli. Hän muisti suuret syntinsä ja
muisti, kuinka Herra oli uhamut herättää pahunden häntä was-
taan hänen omasta huoneestaan. Tiellä tuli Dawidille vastaan
yhksi mies Saulin huoneesta, nimeltä Simej, joka pilkkasi ja kiroi
Dawidia, kutsuen häntä werikoiraksi. Silloin tahtoi Abisai mennä
lyömään pilkkaajan kuoliaaksi. Mutta Dawid sanoi: „Anna hä-
nen kirotta; sillä Herra on hänelle sanonut: kiroile Dawidia“. Ja
Dawid pääsi pakenemaan yli Jordanin ja tuli Mahanaimin
kaupunkiin. Sinne tulivat myös Dawidin sotapäälliköt ja kokosi-
wat sotajoukon.

3. Absalom tuli Jerusalemiin ja luuli jo onnistuneensa
aikeissaan. Mutta Herra pelasti Dawidin Absalomilta ja hänen
wiekkaitten neuwon-antajiensa käsistä. Kun Absalom suuren sota-
joukon kanssa tuli Dawidia kuitstamaan, läksi Dawidin wäki
häntä vastaan. Mutta Dawid käski päälliköitään jäästämään
Absalomilta henkeä. Esraimin metsällä syntyi taistelu, ja Absalo-
min sotajoukko lyötiin. Absalom itse pakeni muulin seljässä, ja
Soabin miehet ajoivat häntä takaa. Ratsastaessaan oksaisen tam-
men alitse, tarttui hänen päänsä tammeen ja aasi juoksi pois hä-
nen altansa, ja niin jäi hän riippumaan taiwaan ja maan välille.

Miehet eivät rohjenneet tappaa Abjalomia, koska he pelkäsiivät kuninkaan kieltoa. Mutta kun Joab sai kuulla Abjalomin riippuvan puussa, kiiruhdi hän sinne ja pisti keihäänsä hänen sydämeensä. Ja niin Abjalom kuoli. Joab antoi heittää Abjalomin kuoppaan ja koota suuren kivirokkion hänen päällensä. Sitten käski hän puhaltaa pasunaan ja julisti rauhan kansalle.

Mutta kun Dawid sai kuulla, että Abjalom oli kuollut, suri hän poikaansa suuresti, sanoen: „Minun poikani Abjalom, minun poikani Abjalom! O, joska minä olisin kuollut sinun edestäsi!“ Ja Suudan miehet saattoivat sitten kuningas Dawidin suurella riemulla takaisin Jerusalemiin. 2 Sam. 13—19 l.

Jumala käski, sanoen: kunnioita isääsi ja äitiäsi; ja joka kiroilee isää eli äitiä, hänen pitää kuolemassa kuoleman. Matth. 15, 4. — Lapset, olkaat kuuliaiset teidän vanhemmillenne Herrassa; sillä se on oikein. Ef. 6, 1.

46. Dawidin kansanlasku ja kuolema.

1. Seba nostaa kapinan. — 2. Dawid antaa laskea kansan luvun. — 3. Salomo huudetaan kuninkaaksi. — 4. Dawid puhuu kansalle ja Salomolle ja kuolee.

* 1. Abjalomin kuoleman jälkeen oli Dawidilla vielä monta koettelemusta. Yksi mies Benjaminin suvusta, nimeltä Seba, nosti kapinan pohjoisissa sukukunnissa Dawidia vastaan. Joabin onnistui kuitenkin rangaista kapinannostajat ja rauhoittaa valtakunnan.

* 2. Sen jälkeen julmistui Herran wiha taas Israelia vastaan, ja hän salli saatanan wietellä Dawidin ylpeyden syntiin. Dawid käski sotapäämiehensä menemään ja laskemaan kansan luvun koko valtakunnassa. Joab koetti estää kuninkaan aikomusta, mutta Dawid pysyi päätöksessään. Silloin läksivät päämiehet ja laskiivat kansan luvun. Yhdeksän kuukauden 20 päivän perästä tuli Joab ja ilmoitti kuninkaalle kansan luvun. Israelissa oli 800,000 ja Suudassa 500,000 miehen wetawätä sotamiestä. Lewin ja Benjaminin sukuja Joab ei lutenut.

Mutta kun kansa oli luettu, tyhytti Dawidin sydän ja hän näki pahoin tehneensä Herran edessä. Ratumuksessa huusi hän Herran tykö, sanoen: „Minä olen sängen suuresti syntiä tehnyt, että minä sen tein“. Niin Herra lähetti profeta Gad in Dawidin tykö. Ja Gad tuli ja sanoi Dawidille: „Näin sanoo Herra:

kolme minä panen sinun eteesi; walitse itsellesi niistä yksi. Tahdotkos, että näkää tulee seitsemäksi ajastajaksi sinun maakunnallesi, taikka ettäs kolme kuukautta pakenet wihamiestesi edellä, tahi että rutto on kolme päivää sinun maallasi?" Mutta Dawid sanoi Gadille: „Minulla on sängen suuri ahdistus; mutta sallii meidän langeta Herran käsiin, sillä Herran armo on suuri. En minä tahdo langeta ihmisten käsiin“. Niin Herra antoi ruttotaudin tulla koko waltakuntaan. Kun Dawid näki Herran enkelin lyöwän kansaa, huusi hän Herran tykö, sanoen: „Katso minä olen syntiä tehnyt; mitä nämä lampaat owat tehneet? Anna siis sinun kätesi olla minua vastaan ja minun isäni huonetta vastaan“. Kolmen päivän perästä lakkasi ruttotauti. Ja Dawidin waltakunnassa kuoli niinä päiwinä 70,000 miestä. Niin Dawid rakensi alttarin ja uhrasi Herralle poltto-uhrin.

* 3. Jonkun ajan perästä, kun Dawid jo oli wanhaaksi tullut, tapahtui, että Dawidin poika Adonia nousi isäänsä vastaan ja tahtoi tehdä itsensä kuninkaaksi. Hän oli saanut Soabin kin puolelleen. Mutta kun Dawid sai sen tietää, antoi hän heti huutaa poikansa Salomon kuninkaaksi. Ja kansa saattoi suurella riemulla Salomoa Jerusalemiin. Adonia puyhi ja sai isältänsä armoa.

4. Kun kuningas Dawid tunsi elämänsä lopun lähenewän, kutsui hän eteensä kansan wanhimmat ja päämiehet. Ottaen Sumalan todistajaksi, waroitti Dawid heitä sekä poikaansa Salomoa, että he waeltaiwivat Herran teillä ja pitäisiwät hänen käskynsä. Myöskin käski hän Salomoa rakentamaan Herralle temppelin, ja jätti hänelle temppelin huoneitten ja kapineitten muodon sekä kaikki aarteet, jotka hän oli koonnut temppelin rakentamista warten. Ja Dawid kiitti Herraa kaiken kansan edessä, sanoen: „Kiitetty ole sinä Herra, Israelin meidän isämme Sumala, iankaikkisesta iankaikkiseen! Sillä sinun, Herra, on suuruus, woima, kunnia, woitto ja kiitos“. Niin nukkui Dawid isäinjä kansa ja haudattiin Dawidin kaupunkiin. Ja koko Dawidin ikä oli 70 ajastaka; 40 ajastaka oli hän Israelia hallinnut.

2 Sam. 20—24 l. 1 Kun. 1 ja 2 l.

1 Mik. 21, 22, 28, 29 l.

Se murhe, joka Sumalan mielen jälkeen tapahtuu, saattaa katumisen autuudeksi. 2 Kor. 7, 10. — Mutuas on se, jonka pahat teot owat annetut anteeksi, ja jonka synnit peitettyt owat. Ps. 32, 1.

VII. Kuningas Salomon aika.

47. Salomon hallitus.

1. Salomo rukoilee Herralta wiisautta. — 2. Salomo rakentaa temp-
pelin ja wihtii sen. — 3. Salomon wiisaus ja rikkaus tulee kuuluisaksi. —
4. Salomo luopuu Herrasta.

1. Dawidin kuoltua, istui Salomo ijänsä istuimella. Ja Sa-
lomo rakasti Herraa ja waelsi ijänsä Dawidin jäädyissä. Kun
kuningas oli kansansa kanssa Gibeonissa Herralle uhraamassa,
ilmaantui Herra hänelle yössä, sanoen: „Anos, mitä minä
annan sinulle“. Niin Salomo sano: „Herra, minun Jumalani,
sinä olet tehnyt palvelijasi kuninkaaksi ja minä olen nuorukainen,
ja en tiedä käydä ulos taikka sisälle. Anna sentähden sinun pal-
velijallesi ymmärtäväinen sydän tuomita sinun kansaasi ja eroit-
taa pahaa ja hyvää“. Tämä puhe kelpasi Herralle. Ja Herra
antoi Salomolle tietäväisen ja ymmärtäväisen sydämen, niin
ettei hänen wertaistansa ollut. Sen lisäksi antoi Herra hänelle
wielä rikkautta ja kunniaa.

2. Neljäntenä hallituksensa wuotena alkoi kuningas Salomo
rakentaa Herralle temppeliä Morian wuorelle. Tyron kuningas
Siram, joka oli ollut Dawidin ystävä, antoi Salomolle paljon
sedripuita Libanonista ja rakentajia. Seitsemän wuoden perästä
oli tämä kunnis Herran huone walmis. Sisältä olivat sen sei-
nät, laki ja lattia kullalla päällystetyt. Ja Salomo kutsui koon
kaikki Israelin sukukuntain ylimmäiset ja päämiehet Lehtimajan
juhlaan Jerusalemiin. Papit kantoivat Herran liiton arkkia ja
asettivat sen temppelin kaikkein pyhimpään. Ja kun arkki oli
siallensa pantu, laskeutui pilwi alas ja Herran kunnia täytti koko
temppelin. Mutta kuningas Salomo seisoi Herran alttarin edessä
koko Israelin joukon nähden, hajotti kätensä ylös taivaasen päin
ja kiitti ja ylisti Herraa, Israelin Jumalata. Myöskin rukoili
hän Jumalata, että hän kuulisi kaikki rukoukset, jotka tässä temp-
pelissä nousewat hänen tykönsä. Ja kun Salomo oli lakannut
rukoilemasta, siunasi hän koko Israelin kansaa ja uhrasi Herralle
paljon härkiä ja lampaita. Ja Israelin kansa wietti juhlaa neljä-
toista päivää. Sitten he palasivat majoilleensa iloiten kaikesta
siitä hywyhdestä, kuin Herra oli kansallensa osoittanut.

Sen jälkeen ilmaantui Herra Salomolle yöllä unessa ja sanoi hänelle: „Minä olen kuullut sinun rukouksesi ja olen pyhittänyt tämän huoneen; ja minun silmäni ja sydämeni ovat alati siinä“.

* 3. Salomo hallitti kansaansa viiäudesä ja noudatti oikeutta. Ja koko Israelissa oli rauha; kukin asui levollisesti viinapuunsa ja siitunapuunsa varjossa. Salomon viisaus ja rikkaus tuli kuuluisaksi kaikkien pakanain kesken. Muut kuningaat lähettivät hänelle lahjoja. Ja kaikista kansoista tultiin kuulemaan Salomon viisautta ja taitoa. Sillä hän tiesi 3000 sananlaskua. Myöskin osasi hän puhua kaikista kasvuista ja eläimistä maan päällä. Ja Arabian kuningatar tuli suuren joukon kanssa Jerusalemiin näkemään ja kuulemaan Salomoa. Ja kun hän oli kuulut Salomon viisaat sanat ja nähnyt hänen huoneensa ja tavaransa, ihmetteli hän ja antoi Salomolle suuria lahjoja. Kuningas Salomon laivat kulkiwat Punaisesta merestä muihin maihin ja toivat sieltä kultaa ja kalliita tawaroita.

4. Mutta Salomo lankefi rikkauden ja hekuman pauloihin. Hän otti itsellensä monta muukalaista waimoa, jota Herra oli kieltänyt tekemästä. Ja kun Salomo vanhentui, wietteliwät waimot hänen sydämensä heidän jumaliensa puoleen. Hän rakensi alttareita, jossa nämä waimot suitsuttiwat ja uhraiwat epäjumalilleen. Sentähden Herra wihastui ja sanoi Salomolle: „Et'te sinä pitänyt minun liittoani ja minun käskyjäni, niin minä totisesti repäisen waltakunnan sinulta. Yhden sukukunnan minä annan sinun pojalleesi, Dawidin minun palvelijani tähden ja Jerusalemin tähden“. Salomo kuoli hallittuaan Israelia 40 ajastaijaa.

¹ 1 Kun. 2—11 l.

² 2 Mtä. 1—9 l.

1. Ja kaikki, mitä te anotte rukouksessa, uskoen, sen te saatte (Matth. 21, 22); Jaak. 1, 5. — 2. 5 Moos. 6, 4, 5. — 4. Mitä se auttaa ihmistä, jos hän kaiken maailman voitaisi ja sielullensa saisi wahingon (Matth. 16, 26); 1 Kor. 10, 12; Matth. 24, 13.

VIII. Kahden waltakunnan aika.

48. Waltakunnan jako.

1. Waltakunta jaetaan. — 2. Jerobeam hallitsee Israelin waltakuntaa.

1. Salomon kuoleman jälkeen kokoontui koko Israel Sikeemiin tekemään Salomon poikaa **Rehabeamia** kuninkaaksi. Ja kansa puhui Rehabeamille, sanoen: „Sinun isäsi on meidän ikeemme raskauttanut. Huojenna nyt sinä tämä raskas ies, niin me palwellemme sinua“. Mutta Rehabeam ei seurannut wanhojen neuwonantajien neuwoa, jotka neuwoivat häntä antamaan kansalle hyyviä sanoja; waan hän wastasi kansalle tylysti, sanoen: „Minun isäni on teidän ikeenne raskauttanut, mutta minä lisään vielä teidän ikeesenne“. Silloin luopuivat kaikki pohjoisemmat sukukunnat Rehabeamista ja walitsivat **Jerobeamin** kuninkaakseen. Ja niin käwi, niinkuin Herra oli Salomolle puhunut.

Kun tämä oli tapahtunut, kokoji Rehabeam Juudan miehet ja aikoi lähteä sotimaan Israelin sukukuntia vastaan. Mutta Herra kielsi heitä profetansa kautta sitä tekemästä, ja he kuuliwat Herran sanaa. Ja niin oli Israelin kansa jakaantunut kahteen waltakuntaan. Rehabeam hallitsi Juudan waltakuntaa ja asui Jerusalemissa, ja Jerobeamille jäi Israelin waltakunta, jonka pääkaupungiksi tuli Sikem ja myöhemmin Samaria.

2. Mutta Jerobeam pelkäsi, että hänen waltakuntansa asukkaat menisiwät Jerusalemiin, koska siellä oli Herran temppeli. Sentähden asetti häu kaksi kultaista wafikkaa, toisen Beteliin ja toisen Daniin ja antoi waltakunnassaan julistaa: „Katso, tässä on sinun Sumalasi, Israel, joka sinun on johdattanut Egyptin maalta“. Mutta tämä oli paha Herran edessä. Ja Herra waroitti Jerobeamia profetansa kautta; mutta Jerobeam ei kääntynyt pahalta tieltänsä. Sentähden lähetti Herra onnettomuuden Jerobeamin suwulle.

1 Kun. 12—14 l.

Wanhurskaus korottaa kansan, waan synti on kansan häpiä (San. 14, 34).

49. Profeta Elia.

1. Ahabin jumalattomuus. — 2. Jumala elättää Eliaa Kritin ojan tykönä. — 3. Elia Sarpatin lesken luona. — 4. Elia kotoaa kansan Karmelin vuorelle ja uhraa Herralle. — 5. Herra puhuttelee Eliata Sorebin vuorella. — 6. Ahab tekee syntiä halatessaan Nabotin viinamäkeä. — 7. Herra ottaa Eliaa taivaaseen.

1. Israelin valtakunnan kuninkaat waelsiwat Jerobeamin jälkiä. Yksi niistä oli Ahab, joka teki pahaa Herran edessä vielä enemmän kuin kaikki hänen edeltäkäwijänsä. Hän otti emännäkseen Isebelin, Sidonin kuninkaan tyttären, ja rakensi pääkaupunkiinsa Samariaan epäjumalan temppelin, jossa palweltiin Baalia ja Astarotia. Ja Ahab asetti epäjumalien papit temppelissä palwemaan; mutta Herran profetat antoi hän tappaa.

2. Silloin profeta Elia tuli Ahabin luo ja sanoi hänelle: „Niin totta kuin Herra Israelin Jumala elää, ei pidä näillä

vuosilla sadetta tuleman, muutoin kuin minun sanani jälkeen". Se tapahtuikin. Ja koko maahan tuli kallis aika. Mutta Ahab ei tehnyt parannusta synneistänsä; waan hän etsi Eliata tap=paaksensa.

Elia meni Jumalan käskystä ja kätki itsensä Ritin ojan tykönä. Siellä kaarneet toivat hänelle leipää ja lihaa, ja ojasta joi hän wettä.

3. Mutta kun oja kuivui, sanoi Herra Elialle: „Nouse ja mene Sarpatiin; katso, minä olen käskenyt leskiwaimon sinua siellä elättää". Kun Elia tuli kaupungin portille, niin katso, siellä oli leskiwaimo, joka koki puita. Elia pyysi häneltä wettä juo=daaksensa, ja sanoi vielä: „Tuo myös minulle pala leipää käde=säsi". Mutta köyhä waimo sanoi: „Niin totta kuin Herra elää, ei ole minulla leipää, waan ainoastaan piwo jauhoja wakkasessa ja wähä öljyä astiasa; ja katso, minä menen valmistamaan itsel=leni ja pojalleni, syödäksemme ja fitten kuollaksemme". Niin Elia sanoi hänelle: „Älä pelkää, mene ja tee, niinkuin sanonut olet. Niin sanoo Herra Israelin Jumala: ei jauhot wakkasesta pidä puuttuman, siihen päivään asti, kuin Herra antaa sataa maan päälle". Västi uskoi nämä sanat, ja leipoi leivän, ja antoi Elial=lekin. Elia jäi hänen luokseen asumaan; ja jauhot wakkasesta ei=wät loppuneet, eikä puuttunut öljyä astiasta.

Sen jälkeen tapahtui, että lesken poika sairastui ja kuoli. Silloin sanoi leskiwaimo Elialle: „Sinä Jumalan mies olet tullut minun tyköni, että minun pahat tekoni muistettaisiin ja minun poikani kuolisi". Niin Elia otti pojan sylkinsä, meni huoneesensa ja pani hänet omaan wuoteesensa. Sitten hän ojensi itsensä nuorukaisen päälle ja huusi Herran tykö, sanoen: „Herra, minun Jumalaui, anna tämän nuorukaisen sielu tulla häneen jälleensä". Ja Herra kuuli Elian äänen ja lapsi wirkosi elämään. Silloin sanoi leskiwaimo: „Nyt minä ymmärrän, että Herran sana on tosi sinun suusjasi".

4. Kun taiwas oli ollut suljettu kolme ajastaitaa ja kuusi kuukautta ja suuri näljänhätä oli maassa, tuli Herran sana Elialle, sanoen: „Mene ja ojoita itseji Ahabille, ja minä annan sataa maan päälle". Kun Ahab näki Elian tulewan, sanoi hän hänelle: „Etkö sinä ole se, joka Israelia willitset?" Elia wastasi: „En minä willitse Israelia, mutta sinä ja sinun isäsi huone, että olette hyljänneet Herran käskyt ja sinä waellat Baalin jälkeen". Ja Elia käski kuningasta kotoamaan Israelin kansan ja kaikki Baalin

profetat Karmelin vuorelle. Ahab teki, niinkuin Elia oli käskennyt.

Kun kansa oli kokoontunut, sanoi profeta Elia heille: „Kuinka kauan te onnutte molemmille puolille? Jos Herra on Jumala, niin waeltakaat hänen jälkeensä; mutta jos Baal, niin waeltakaat hänen jälkeensä“. Mutta ei kansa mitään wastannut. Niin Elia puhui vielä, sanoen: „Minä ai-noasti olen jäänyt Herran profetoista, mutta Baalin profetoita on 450 miestä“. Ja hän käski tuomaan kaksi kalppia. Toisen antoi hän Baalin papeille ja käski heidän uhrata se ja awuksi huutaa jumalansa nimeä; toisen tahtoi hän itse uhrata Herralle. Elia sanoi: „Kumpi jumala wastaa tulen kautta, hän olkoon Jumala“. Ja kansa wastasi, sanoen: „Se on oikein“.

Niin Baalin papit ottivat kalpen, walmistivat sen ja pa-nivat alttarille halkojen päälle. Ja he hyppelivät alttarin ympä-rillä, huutaen huomenesta puolipäivään asti: „Baal, kuule meitä!“ Mutta ei ollut wastaajata. Niin he yhä kowemmalla äänellä huusivat ja wiileskelivät itseänsä weitsillä, niin että he werta tiukkuiwat; mutta Baal ei antanut wastausta.

Kun puolipäivä kulunut oli, otti Elia 12 kiveä ja rakensi alttarin Herran nimeen. Siihen latoi hän halot ja pani kalpin kappaleet halkojen päälle. Altтарin ympärille antoi hän kiiwaa ojan ja käski kansan kaataa wettä uhrin ja halkojen päälle, niin että oja täyttyi. Sitten, koska ehto-uhrin aika oli tullut, rukoili Elia Herraa ja sanoi: „Herra, Abrahamin, Isaakin ja Jaakobin Jumala! ilmoita tänäpänä, että sinä olet Israelin Jumala ja minä sinun palvelijasi. Kuule minua, ettäs kääntäisit heidän sydämensä takai-sin“. Niin lankefi Herran tuli ja poltti poltto-uhrin ja alttarin, ja nuoli weden ojasta. Silloin kaikki kansa lankefi kaswoillensa maahan ja sanoiwat: „Herra on Jumala! Herra on Ju-mala!“ Nyt Elia käski ottaa kiinni Baalin profetat ja antoi tappa heidät kaikki Kisonin ojan tykönä.

Sen jälkeen kuuli Herra Elian rukouksen ja antoi runsaan sateen. Ja Ahab kiiruhti kotiansa. Mutta kuningas paadutti sydämensä, eikä kääntynyt pahalta tieltänsä.

* 5. Kun Jeabel sai kuningas Ahabilta kuulla, mitä Elia oli tehnyt, tahtoi hän hänen tappa. Mutta Elia pakeni Bersaban korpeen. Siellä istui hän pensaalle ja rukoili sielunsa fuolemaan, sanoen: „So kyllä on, Herra, ota nyt minun sieluni;

sillä en minä ole parempi minun isäni". Ja hän pani maata ja nukkui siihen. Mutta Herran enkeli tarttui häneen ja sanoi: „Nouse ja syö, sillä sinulla on pitkä matka". Ja kun Elia heräsi ja katsahti ympärillensä, niin katso, hänen vieressään oli hiilillä kypsytetty leipä ja astia wettä. Hän nousi, söi ja joi, ja matkusti sen ruuan woinalla Horebin wuorelle asti. Siellä oli hän yhdessä luolasssa yötä. Ja Herran sana tuli hänelle, sanoen: „Mitä tässä teet, Elia?" Elia vastasi: „Minä olen kiwannut Herran Sumalan Sebaotin tähden; sillä Israelin lapset owat hyljänneet sinun liittoji ja tappaneet sinun profetasi. Ja he etsiwät minun henkeäni, ottaaksensa sitä pois". Niin Herra käski Elian mennä ulos wuorelle. Ja katso, Herra kulki niitä ohitse. Herran edellä käwi wäkewä tuuli ja senjälkeen tuli maanjäristys ja sitten tulta; mutta ei Herra ollut näissä. Tulen perästä tuli wieno tuulen hyminä. Kun Elia sen kuuli, peitti hän kaswonsa. Ja Herran ääni sanoi Elialle: „Palaja tietäsi myöten ja woitele **Elia** profetaksi sinun sijaasi. Minä jätän 7,000 Israeliin, jotka eivät ole Baalia kumartaneet". Elia palasi ja teki, niinkuin Herra oli käskenyt.

6. Kuningas Ahab teki edelleen pahaa Herran edessä. Hänellä oli huone Sisreelin kaupungissa. Lähellä kuningaan huonetta asui **Nabot**, jolla oli wiinamäki. Niin kuningaan mieli teki tätä wiinamäkeä, ja hän puhui Nabotille, sanoen: „Anna minulle wiinamäkesi, että se on niin läsnä minun huonettani; ja minä annan sinulle hopeata niin paljon kuin se maksaa". Mutta Nabot sanoi Ahabille: „Herra warjalkoon minua antamasta sinulle minun isäni perintöä!" Sillä se oli laissa kielletty. Silloin wihastui Ahab ja meni kotiansa pahalla mielellä. Ja hän heitti itsensä wuoteeseen, eikä syönyt ruokaa. Kun Ahabin emäntä Isebel sai tietää syyn kuningaan murheeseen, kirjoitti hän kuningaan nimessä kirjeen Sisreelin wanhimmille, ja käski heitä asettamaan kaikki miestä, jotka todistaisiwat Nabotia vastaan, että hän oli kironnut Sumalata ja kuningasta. Sisreelin wanhimmat tekivät niin; ja Nabot tuomittiin kuolemaan, wiettiin ulos kaupungista ja kiwitettiin kuoliaaksi. Kun Isebel kuuli Nabotin kuolleeksi, sanoi hän Ahabille: „Nouse ja omista wiinamäki, sillä Nabot on kuollut". Ja Ahab läksi omistamaan wiinamäkeä. Mutta hänen mennessään, tuli Elia, Herran käskystä, häntä vastaan. Ja Elia sanoi Ahabille: „Näin sanoo Herra: pitkö sinun tappaman ja vielä päälliseksi omistaman?" sekä julisti hänelle, että toivain piti

nuolesteleman hänen werensä ja että hänen koko sukunsa oli tulewa hävitetyksi. Samoin julisti Elia Isebelistä, että koirain piti hänet syömän Iisreelin muurin tykönä. Kun Ahab kuuli nämä sanat, nöyryytti hän itsensä Herran edessä ja katui pahatekoansa. Niin Herra armahti Ahabia ja antoi hänelle vielä vähän aikaa menestystä. Mutta Herran rangaistustuomiot kävivät kuitenkin toteen. Ahab ja Isebel kuolivat, niinkuin Herra oli sanonut; ja jonkun aikaa Ahabin kuoleman jälkeen hävitettiin koko hänen sukunsa.

7. Kun aika tuli, että Herra tahtoi ottaa Elia ylös taivaasen, kävivät Elia ja Elisa yhdessä Jordanin lähellä. Ja heidän puhellessaan keskenänsä, tulivat tuliset waunut tulisten hevosten kanssa ja eroittivat heidän toisistaan. Ja niin Elia meni ylös tuulispäässä taivaasen.

Elisa näki hänen menewän taiwaasen ja huusi hänen jälkeensä: „Isäni, isäni!“ Mutta sitten hän ei enää häntä nähnyt.

1 Kun. 16—22 l. 2 Kun. 1 ja 2 l.

Katso, Herran filmät katsovat niitä, jotka häntä pelkäävät, jotka hänen laupeutensa toivovat, että hän pelastaisi heidän sielunsa kuolemasta ja elättäisi heitä näljän aikana (Ps. 33, 18, 19). — 3. Ps. 50, 15. — 6. Saak. 1, 14, 15. — 7. Salm. 14, 13; 1 Kor. 2, 9.

50. Profeta Elisa.

1. Elisa auttaa profetan leskää. — 2. Syrianainen Naeman puhdistetaan spitalistaan. — 3. Herra suojelee Elisaa.

1. Herra kuuli Elisan rukouksen ja antoi Elian hengen ja woiman tulla hänen päällensä. Ja Elisa teki suuria merkkejä ja ihmeitä Herran nimeen, ja auttoi ja wahwisti monta Israelisissa.

Yhdessä paikassa, jossa monta profetain opetuslasta asui, tuli profetan leski Elisan tykö ja sanoi: „Minun mieheni kuoli; ja nyt tuli welkames ja tahtoo ottaa kaksi minun poikaani orjaksensa“. Elisa sanoi hänelle: „Mitä sinun huoneessasi on?“ Hän wastasi: „Sinun piillasi ei ole muuta kuin yksi öljyastia“. Niin Elisa sanoi leskelle: „Mene ja ano sinun kyläkunnaltasi tyhjiä astioita; ja sulje owi sinun ja sinun poikasi perään ja kaada niihin astioihin“. Hän teki niin, ja kaasi astiastansa öljyä; ja kaikki astiat täyttyivät. Ja leski tuli ja ilmoitti sen Sumalan miehelle. Niin Elisa sanoi hänelle: „Myh öljy ja maksa welkasi; mutta sinä ja poikasi eläkää jäänestä“.

2. Syrian kuninkaalla oli jodanpäämies, nimeltä Naeman. Hän oli kuuluisa mies ja kunniasa pidetty herransa edessä; mutta hänessä oli spitalitauti. Niin oli Naemanin emännällä palvelijana tyttönen, jonka sotawäki oli ottanut Israelin maalta. Tämä tyttö sanoi emännälleen: „O, jos minun herrani olisi profetan tykönä, joka on Samariassa, niin hän parantaisi hänen spitalitansa“. Kun Naeman sai tämän kuulla, läksi hän hewosineen ja waunuineen matkustamaan Israelin maalle ja otti mukaansa paljon kultaa ja hopiata.

Mutta kun hän tuli Israelin maalle ja seisahtui profetan huoneen owen eteen, lähetti Elisa sanansaattajan hänen tykönsä, sanoen: „Mene ja pese itseji seitsemän kertaa Jordanissa, ja sinun lihaji tulee puhhtaaksi“. Niin Naeman wihastui ja meni matkaansa,

sanoen: „Minä luulin hänen kumminkin tulewan ulos minun tyköni ja huutawan avuksensa Herran Jumalansa nimeä ja kädel-
länsä parantawan spitalin. Eikö wirrat Damaskossa ole kaikkia
Israelin wesiä paremmat?“ Mutta hänen palvelijansa puhutteli-
wat häntä, sanoen: „Minun isäni! jos profeta olisi sanonut sinulle
jotakin suurta asiata, eikö sinun pitänyt sitä tekemän? Mitä enem-
min, että hän sanoi sinulle: pese itsesi ja sinä tulet puhtaaksi“. Naeman kuuli palvelijainsa neuwoa, ja meni ja pesi itsensä Bor-
danissa. Ja katso, hän tulikin puhtaaksi spitalistansa.

Nyt palasi Naeman koko joukkonsa kanssa Jumalan miehen
luo ja sanoi hänelle: „Katso, nyt minä tiedän, ettei yh-
täkään Jumalata ole kaikessa maassa, waan Israe-
lissa“. Ja hän tahtoi antaa Elisalle suuria lahjoja. Mutta

Elisa sanoi: „Niin totta kuin Herra elää, en ota minä sitä. Mene rauhaan!“ Ja Naeman palasi kotimaallensa jälleen.

* 3. Kun Syrialaiset olivat tulleet sotimaan Israelia vastaan ja wäijywät Israelin sotajoukkoa, ilmoitti Elisa Israelin kuninkaalle kaikki vihollisten aikomukset. Saatuansa tiedon tästä, lähetti Syrialaiisten kuningas miehensä ja antoi yöllä piirittää Dotanin kaupungin, jossa profeta Elisa oli. Sillä hän tahtoi ottaa kiinni Jumalan miehen. Kun Elisan palvelija aamulla warhain meni ulos huoneesta, niin katso, suuri sotajoukko hevos-ten ja waunuin kanssa piiritti kaupungin. Niin palvelija häm- mästy ja sanoi Elisalle: „Woi, minun herrani! mitä me nyt teemme?“ Mutta Elisa sanoi hänelle: „Älä pelkää, sillä niitä on enempi, kuin meidän kanssamme ovat, kuin niitä, jotka heidän kanssansa ovat“. Niin Herra awasi palvelijan silmät, että hän näki, ja katso, wuori oli täynnä tulisia waunuja ja hevosia Eli- san ympärillä. Ja Herra löi Syrialaiset sokendella, ja Elisa joh- datti heidät Israelin kuninkaan tykö Samariaan. Mutta Elisan neuwosta kuningas ei heitä lyönyt, waan syötti ja juotti nämä viholliset ja lähetti heidän niin omalle maallensa takaisin.

2 Kun. 2—6 l.

2. Mutuas on se, jonka apu Saakobin Jumala on, jonka toivo Her- rasä hänen Jumalassansa on (Ps. 146, 5); Ef. 6, 5. 6. — 3. Herran en- felt piirittää niitä, jotka häntä pelkäävät ja pelastaa heitä (Ps. 34, 8).

* 51. Profeta Joona.

1. Joona pakenee Herraa ja kiritetaan. — 2. Joona saarnaa Nini- wessä.

1. Assyrian kuninkaan pääkaupunki **Niniwe** oli suuri ja rikas kaupunki. Sinne lähetti Herra profeta Zoonan, sanoen hä- nelle: „Nouse ja mene siihen suureen kaupunkiin Niniween ja saar- naa siinä; sillä heidän pahuutensa on tullut minun kaswoini eteen“. Mutta Joona ei totellut Herran sanaa, waan pakeni merelle.

Mutta Herra antoi suuren tuulen tulla merelle, niin että haakki, jossa Joona oli, luultiin rikkautuwan. Ja haaksimiehet pelkäsiwät ja huusiwat kufin jumalansa tykö. Mutta Joona nuk- kui alahalla haahdesä. Niin haahden haltija meni ja sanoi hä- nelle: „Mitkäs makaat? Nouse ja rukoile Jumalatasi, ett'emme huk- kuiji“. Ja haaksimiehet heittiwät arpaa tietääksensä, kenenkä täh-

den tämä onnettomuus oli heidän päällensä tullut. Ja arpa lankefi Zoonalle. Silloin Zoonan tunnusti miehille paenneensa Herran edestä. Ja Zoonan janoi heille: „Heittäkää minä mereen; sillä minä tiedän, että tämä suuri ilma tulee teidän päällenne minun tähteni“. Niin he heittivät Zoonan mereen, ja meri asetui lainehtimasta. Mutta haaksimiehet pelkäsivät Herraa ja tekivät hänelle uhria.

Mutta Herra ei antanut Zoonan hukkua. Hän toimitti suuren kalan, joka nieli Zoonan. Ja Zoonan oli kolme päivää ja kolme yötä kalan watsassa, ja huusi hädässään Herran tykö. Niin Herra armahdi Zoonaa ja antoi kalan oksentaa hänen maalle.

2. Sen jälkeen käski Herra toisen kerran Zoonan menemään Niniween ja saarnaamaan siellä. Silloin Zoonan nousi ja meni Niniween. Ja hän saarnasi, niinkuin Herra oli käskenyt, ja huusi kaupungin kaduilla, sanoen: „Wielä on neljäkymmentä päivää, niin Niniwen pitää hukkuman“. Silloin Niniwen asukkaat uskoivat Herran sanan ja tekivät parannuksen. Kuningas itse riisui päältänsä kalliit waatteensa, ja antoi julistaa kansalle, että kaikkein piti huutaman Herran tykö ja paastoaman sekä palajaman pahoilta teiltänsä. Ja Sumala kuuli heidän huutonja ja armahdi heitä, eikä hukuttanutkaan kaupunkia.

Mutta Zoonan pani sen kowin pahaksensa ja janoi: „Minä kuolisin paremmin kuin eläisin“. Ja hän läksi ulos kaupungista ja teki itsellensä siellä majan, nähdäksensä, miten kaupungille tapahtuisi. Ja Herra antoi yhden pensaan kasvaa, joka warjosi Zoonaa ja wirvoitti häntä, niin että hän suuresti iloitji siitä. Mutta toisena päivänä antoi Herra madon syödä pensasta, niin että se kuivettui. Kun nyt aurinko nousi ja poltti Zoonan päätä, toivotti hän taas itsellensä kuolemata. Mutta Sumala janoi Zoonalle: „Sinä armahdit pensasta, josta et mitään waiwaa nähnyt. Eikö minun pitäisi armahdaman sitä suurta kaupunkia Niniweä?“

Zoon. 1—4 l.

Kuule neuwoa ja ota kuritus hyväksesi, tullaaksesi wihdoin wiisaaksi (San. 19, 20). — Laupias ja armollinen on Herra, kärsiwäinen ja aiwan hywä (Ps. 103, 8). — Matth. 12, 39—41; Luuk. 11, 29. 30.

52. Israelin valtakunnan häviö (722 e. Kr. j.)

1. Israelin valtakunta ylenkatsoo Herran varoitukset. — 2. Assyrialaiset hävittävät Israelin valtakunnan. — 3. Assyrian kuningas lähettää pafanoita ajumaan Israeliin.

1. Ahabin jälkeiset kuninkaas tekivät kaikki pahaa Herran edessä. Muutamat heistä murhattiin, ja murhaaja tuli kuninkaaksi. Kansakin waipui yhä sywemmälle epäjumalanpalwelukseen ja suuriin synteihin. Herra oli kuitenkin pitkämielinen ja antoi valtakunnalle vielä jonkun aikaa menestystä. Hän lähetti profetansa **Joonan**, **Hosean** ja **Amoksen** opettamaan ja waroittamaan kansaa. Mutta he eivät ottaneet waaria Herran varoituksesta, eivätkä tehneet parannusta. Silloin ennustivat Amos ja Hosea, että valtakunta piti häwitettämän ja kansa wietämän wanfenteen.

2. Muutamia vuosia profeta Hosean kuoleman jälkeen tulivat Assyrialaiset ja tekivät Israelin valtakunnan weronalaiseksi. Mutta Israelin kuningas Hosea teki liiton Egyptin kuninkaan kanssa ja tahtoi tehdä itsensä wapaaksi tästä weronalaisuudesta. Silloin tuli Assyrian kuningas Salmanassar toisen kerran, ja piiritti Samarian kaupunkia kolme vuotta ja walloitti sen. Ja Assyrialaiset häwittivät koko maan, ja waiwät sekä kuninkaan että kansan pois wanfenteen Assyrian ja Median maalle.

3. Assyrian kuningas lähetti pafanoita ajumaan Israelin valtakunnan häwitettyyn maahan ja antoi heille yhden papin, jonka piti opettaa kansaa palwelemaan Jumalata. He palwelivat sekä Israelin Jumalata että pafanain jumalia. Heidän jälkeensä kutsuttiin Samarialaisiksi. 2 Kun. 17 ja 18 l.

Jumala antaa itselullekin ihmiselle ansionsa jälkeen ja maksaa hänen tiensä jälkeen (Job. 34, 11).

53. Juudan valtakunnan kuninkaas ja profetat.

1. Herra säästää Juudan valtakuntaa Dawidin tähden. — 2. Kuningas Josafat. — 3. Kuningas Ahas. — 4. Kuningas Hiskian hallitus. — 5. Profeta Jesaja ennustaa Kristusta. — 6. Profeta Mita.

1. Juudan valtakunnassa hallitsi Dawidin jälkeiset pääkaupungissaan Jerusalemissa. Moni heistäkin uihoiti Herran käskyt ja waeli epäjumalien jälkeen. So Nehabeam kääntyi muukalaisten waimojensa jumalien puoleen, waikka Herra häntä wa-

voitti ja kuritti. Sentähden Juudan kansain alkoi nuorten kulkuloilla ja lehdoissa uhrata epäjumalille. Mutta Herra kuitenkin säästi Juudan Dawidin tähden ja niitten kuninkaitten tähden, jotka palvelivat Herraa ja käänsivät kansan hänen tykönsä. Herra antoi Dawidin juvon istua kuninkaan istuimella waltakunnan loppuun asti.

* 2. Kuningas Josafat, joka hallitji samaan aikaan kuin Ahab oli kuningas Israelissa, oli Jumalata pelkääväinen ja waelji esi-isänsä Dawidin tiellä. Hän häwitti epäjumalien alttarit ja lähetti papit ja lewiläiset ympäri maata opettamaan kansalle Herran lakia. Ja Herra oli Josafatin kanssa.

* 3. Ahas oli sangen jumalaton kuningas. Hän rakensi alttareita Baalille ja uhrasi poikansa epäjumalalle Molokille, ja wieteli niinmuodoin kansaa epäjumalia palvelemaan. Myöskin antoi hän sulkea Herran temppelin owet ja särki Herran huoneen astiat.

4. Hänen poikansa **Hiskia** oli hurstkas ja tefi, mitä Herralle oli otollinen. Hän awasi jälleen temppelin owet, antoi puhdistaa Herran huoneen ja käski häwittää epäjumalanpalveluksen koko waltakunnasta. Myöskin asetti hän jälleen temppeliin weisaajat ja soittajat ylistämään Herraa, ja kokosi kansan wiettämään pääsiäisjuhlaa Jerusalemiin. Moni tuli myös Israelin äsken häwitetyistä waltakunnasta Jerusalemiin Herraa palvelemaan.

Assyrian kuningas Sanherib, jonka isä Salmanassar oli Israelin waltakunnan häwittänyt, lähetti suuren sotajoukon Juudan waltakuntaa vastaan. Assyrialaiset walloittiwat monta kaupunkia ja piirittiwät Jerusalemia. Ja Sanheribin sotapäällikkö lähetti sanansaattajat Hiskialle ja pilkkasi ylpeästi Israelin Jumalata. Mutta Hiskia turwasi hädässään Jumalaan. Hän meni Herran temppeliin ja rukoi apua. Ja Herra kuuli Hiskian rukouksen ja lähetti profeta **Jesajan** hänen tykönsä häntä lohduttamaan ja ilmoittamaan pelastusta Assyrialaisen käjistä. Ja tapahtui, että Herran enkeli meni ja löi yhtenä yönä Assyrialaisen leirissä 185,000 miestä. Amulla kun noustiin, katso, leiri oli täynnä kuolleita. Silloin läkji Sanherib kiireesti matkaan ja tuli omaan pääkaupunkiinsa Niniveen. Ja hänen siellä rukoilemistaan jumalansa huoneessa, tappoiwat omat poikansa hänen miekalla. Mutta Juudassa oli rauha, niinkauan kuin Hiskia hallitji.

Kuningas Hiskia sairasti Herran kuolemallaan. Profeta Jesaja tuli hänen tykönsä ja sano: „Toimita sinun talosi, sillä

sinun pitää nyt kuoleman". Mutta Siskia itki hartaasti ja rukoili elämän pidennystä. Ja ennenkuin Besaja oli ennättänyt kotiansa, tuli Herran sana hänelle, sanoen: „Palaja ja sano Siskialle: minä olen kuullut sinun rukoukseksi ja nähnyt sinun kyynelesi; katso, minä lisään sinun ikääsi viisitoista ajastaitaa". Besaja teki, niin kuin Herra oli käskenyt. Ja kolmen päivän perästä oli kuningas terveenä, ja meni Herran temppeleihin ja kiitti Herraa.

5. Profeta Besaja nuhteli Suudan kansaa heidän synteinsä tähden ja waati heitä parannukseen. Mutta myöskin ennusti hän Messiasista eli Kristusta, joka oli kärsiwä ihmisten syntein edestä. Hän ennusti, sanoen: **Katso, neitsyt siittää ja synnyttää pojan; sen nimi pitää kutsuttaman Immanuel** (s. o. Jumala meidän kanssamme). — Meille oli lapsi syntynyt, ja poika on meille annettu, jonka hartioilla herraus on; ja hänen nimensä kutsutaan Ihmeellinen, Neuwonantaja, Wätewä Jumala, Jankkainen Isä, Rauhan päämies. — Witja on yttähtawa Isain kannosta ja weja on hedelmöittäjä hänen juurestansa, jonka päällä Herran Henki lepää. — Totisesti, hän kantoi meidän sairautemme, ja meidän kipumme hän sälytti päällensä; mutta me pidimme hänen Jumalalta rangaistuna, piestynä ja waiwattuna. Waan hän on haavoitettu meidän pahain tekojemme tähden, ja meidän synteimme tähden on hän hosituttu. Rangaistus on hänen päällensä, että meillä rauha olisi, ja hänen haawainsa kautta olemme me paratut. Me waelimme kaikki eksyksissä niinkuin lampaat; itsekukin meistä poikkesi omalle tiellensä. Mutta Herra heitti kaikki meidän wäärhytemme hänen päällensä. Myöskin ennusti Besaja, että Suudan kansa oli wietävä wankeuteen Babeliin.

6. Profeta Mika waiwutti myöskin samaan aikaan kuin Besaja Suudan kansan keskellä. Hän ennusti Kristuksen tuloa, sanoen: **Ja sinä Betlehem Efrata, joka vähäinen olet Suudan tuhanten seassa, sinusta on minulle se tulewa, joka Israelisja on hallitsija olewa, jonka uloskäymys on ollut alusta ja iankaikkisuudesta.**

2 Kun. 18—20 l.

2 Matt. 17—20, 28—32 l.

4. Parempi on uskaltaa Herraan, kuin luottaa päämiehiin (Ps. 118, 9); Walwokaat siis, sillä ette tiedä, millä hetkellä teidän Herranne on tulewa (Matt. 24, 42).

54. Juudan valtakunnan häviö (w. 606—588 e. Kr. s.)

1. Kuningas Manasfen jumalattomuus ja katumus. — 2. Kuningas Josia hallitsee Juudasja. — 3. Babelin kuningas hävittää Juudan valtakunnan. — 4. Profeta Jeremia ennustaa Jerusalemin raunioilla.

* 1. Hiskian poika Manasse teki suuresti syntiä Herran edessä. Hän rakensi jälleen ne epäjumalien alttarit, jotka hänen hurskas isänsä oli hävittänyt. Herran temppeleinkin hän asetti alttareita ja epäjumalain kuvia. Ja Manasse wiettelä Juudan asukkaat tekemään pahemmin kuin pakanat. Mutta Herra oli vielä vähän aikaa kärsiwäinen Juudan kanssa ja wiivytteli rangaistustuomioitaan. Elämänsä lopulla joutui kuningas Manasse wankenteen Babeliin. Siellä hän hädässään nöyryytti itsensä Sumalan edessä ja teki parannuksen. Ja Herra armahti häntä ja antoi hänen tulla valtakuntaansa takaisin. Sitten Manasse lausautti epäjumalanpalveluksen Jerusalemissa.

2. Kaksi vuotta Manasfen kuoleman jälkeen tuli Josia kuninkaaksi. Hän teki jo nuoruudesta asti mitä oikein on Sumalan edessä, ja tahtoi waeltaa isänsä Dawidin teillä. Kun Herran huoneen tawarat kuninkaan käskystä järjestettiin, löysi ylimmäinen pappi Moosoksen lakikirjan. Ja kuninkaalle luettiin tästä kirjasta. Kun hän kuuli lain sanat, repäisi hän waatteen sa ja sanoi: „Herran wiha on hirmuinen, joka meihin on syytynyt, ettei meidän isämme ole pitäneet Herran sanaa ja tehneet, niinkuin tässä kirjassa kirjoitettu on“. Ja Josia kutsui kansan kokoon Jerusalemiin ja antoi lukea heille kaikki lakikirjan sanat, ja uudisti liiton Herran kanssa. Myöskin hävitti hän epäjumalan alttarit Juudasta ja Israelin maasta. Ferobeamin alttarin Betelisä hän myös hävitti. Ja Josia järjesti Herran huoneen palveluksen, niinkuin kuningas Dawid oli käskenyt, ja kutsui kansan pitämään Herralle juhlaa Jerusalemissa. Profetat Jeremia ja Zefanja waikuttivat myös siihen aikaan Juudasja ja julistivat Herran sanaa kansalle. Niin tapahtui, että Herra vielä wiivytti rangaistustuomiotaansa Juudan yli ja antoi Josian rauhassa kuolla. Ja profeta Jeremia ja Juudan kansa itkiwät kuningas Josiaa.

3. Josian poika Jojakim tuli kuninkaaksi isänsä jälkeen. Hän alkoi taas jumalattomuutta harjoittaa, eikä totellut Herran sanaa. Silloin Herran kärsiwällisyys loppui, ja hän antoi Juudankin valtakunnan joutua perikatoon. Neljäntenä vuonna Josian kuoleman jälkeen tuli Babelin kuningas Nebukadnesar sota-

joukon kanssa Jerusalemiin, valloitti kaupungin ja teki koko valtakunnan itsellensä weronalaiseksi. Myöskin ryösti hän temppelistä astioita sekä otti useita ylhäisiä nuorukaisia ja wei ne wankeina Babeliin. Näitten nuorukaisten seasja oli profeta Daniel.

Muutamman vuoden perästä luopui Bojakim Babelin kuningasta ja turvautui Egyptin kuninghaasen. Profeta Jeremia neuvoi häntä ja kansaa pysymään uskollisina Kaldealaisille; mutta kuningas ylenkatsoi profetan neuwon ja antoi heittää hänen wankuteen. Silloin Jeremia ennusti Jerusalemin häwityksen ja kansan wiemisen Babelin wankuteen. Kuningas Nebukadnesar tuliin kohta toisen kerran Jerusalemiin ja valloitti kaupungin. Nyt wei hän Bojakimin pojan Bojakinin, joka isänsä kuoltua oli äskettäin kuningaskaaksi tullut, ynnä monta tuhatta ylhäistä Buntalaista wankuteen Babeliin. Kuningaskaaksi Jerusalemiin asetti Nebukadnesar Bojiaan nuorinman pojan Sedekian.

Wielä oliji ollut aikaa parannukseen ja nöyryymiseen; ja profeta Jeremia waroitti kuningasta luopumasta Babelin kuningasta. Mutta Sedekia ei nöyryhnyt Jumalan johdatuksen alle. Ja Juudan ylhäiset wihajiwat Jeremiata ja tahtoivat hänen tappaa. Sedekia turvasi Egyptin apuun ja luopui Babelin kuningasta. Silloin tuli Nebukadnesar kolmannen kerran ja piiritti Jerusalemia kaksi vuotta. Suuri näljänhäätä ja ahdistus syntyi silloin Jerusalemissa. Wihdoin saivat wiholliset kaupungin waltansa, polttiwat temppelin, hajottiwat muurit ja häwittiwät koko kaupungin raunioiksi. Kaikki temppelin kallit tawarat wei Nebukadnesar Babeliin ja asetti ne siellä epäjumalan huoneesen. Herran liiton arkista ei lukaan tiedä, mihin se joutui. Mutta Sedekia tuotiin kahleissa Babelin kuningaan eteen. Ja Babelin kuningas antoi tappa Sedekian lapset isänsä nähden, sitten antoi hän puhkaista hänen silmänsä ja wiedä hänen wankina Babeliin. Ja kaikki muu kansa, joka oli miekalta ja näljältä jätännyt, wiettiin myös Babeliin. Ainoastaan halwemmat kansasta jätettiin maahan peltoja ja wiinamäkiä wiljelemään.

4. Profeta Jeremia jäi asumaan Jerusalemin raunioille. Siellä hän itki Herran kansan hylkäämistä ja kirjoitti Walituswirtensä. Myöskin kirjoitti hän wangeille Babelissa, ja ennusti heille, että kun 70 vuotta kuluneet ovat, on Herran johdattawa heitä takaisin isäinsä maalle.

2 Kun. 21—25 l.

2 Aik. 33—36 l.

IX. Babelin wankeus ja sieltä palaaminen.

55. Daniel ja hänen kolme ystäväänsä.

1. Israelilaiset itkivät ja halajavat kotimaallensa takaisin. — 2. Kuningas Nebukadnesar ottaa Danielin ja hänen ystävänsä palvelijoikseen. — 3. Kuningas pystyttää kultaisen kuwan. — 4. Daniel selittää kuningaan unen. — 5. Kuningas Darius antaa heittää Danielin jalopecurain luolaan.

1. Babelin wirtain tykönä nyt Israelin wangit itkivät, muistellessaan Jerusalemia ja kadotettua isänsä maata. Heidän orjuuttajansa waativat heitä weisaamaan Sionin wirsiä ja iloitsemaan, mutta he eivät woineet iloita wieraalla maalla. Ja moni heistä rupefi nyt totuudessa etsimään isänsä Jumalata ja halajamaan takaisin kotimaahan. Sentähden armahti Herra heitä ja antoi profetainsa **Danielin** ja **Hesekielin**, jotka myöskin olivat wiedyt wankeina Babeliin, lohduuttaa heitä ja ennustaa heille tulewasta Kristuksesta.

2. Kuningas Nebukadnesar oli antanut Israelin wangeista walita muutamia kauniita ja hymmätäväisiä nuorukaisia, jotka ylhäistä sukua olivat, ja käskenyt kaswattaa heitä kuningaan huoneessa ja opettaa heille Babelalaisten wiisautta. Näitten seasja oli myöskin Daniel ja hänen kolme ystäväänsä Sadrak, Mesaf ja Abednego. Herra oli näitten nuorukaiden kanssa ja antoi heille suuren taidon ja hymärriksen. Ja kuningas Nebukadnesar otti heidät palvelijoikseen.

3. Kuningas pystytti kultaisen kuwan, joka oli 60 kynnärvää korkea. Sitten hän kutsui koon kaikki waltakunnan ylhäiset tätä kuwaa wiskimään. Ja kuuluttaja julisti, että kun pajuman helinä ja kanteleitten ja rumpujen ääni kuului, silloin piti kaikkein lankeaman maahan ja kumartaman kuningaan kuwaa. Joka ei tätä käskyä noudattanut, oli heitettävä tuliseen pätsiin. Kun siis soiton helinä kuului, lankefi kaikki kansa maahan ja kumarfi kuwaa. Mutta kohta sen jälkeen ilmoitettiin kuningalle, että kolme juutalaisia miestä, Sadrak, Mesaf ja Abednego, jotka Nebukadnesar oli asettanut maakuntien päämiehiksi, eivät olleet kuwaa kumartaneet. Silloin kuningas wihastui ja kutsui miehet eteensä ja sanoi heille: „Kuinka, ettekö te tahdo minun jumaliani kunnioittaa? Annas nähdä, kuka se Jumala on, joka teitä minun käsistäni pe-

lastaa taitaa?" Ja kuningas oli suuresti vihoisjaan ja käski tehdä päätin seitsemän kertaa tavallista kuumemmaksi. Ja ne kolme miestä sidottiin ja heitettiin pätsiin. Mutta kun kuningas katseli pätsiin, hämmästytti hän suuresti ja sanoi neuvonantajillensa: „Emmekö me kolmea miestä sidottuna antaneet tuleen heittää? Katso, minä näen neljä miestä vallallansa käyvän tulen keskellä, ja se neljäs on niinkuin Jumalan poika“. Silloin kuningas huusi miehille tulesja: „Te korkeimman Jumalan palvelijat, lähtekää ulos ja tulkaat tänne“. Ja he tulivat ulos tulesja. Ja tuli ei ollut heille mitään tehnyt, ei edes heidän vaatteitanja polttanut. Mutta kuningas Nebukadnesar sanoi: „Kiitetty olkoon Sadrakin, Mesakin, ja Abednegon Jumala, joka enkelinjä lähetti ja palvelijansa pelasti, jotka häneen uskalsivat!“ Ja hän antoi käskyn, ettei kukaan koko waltakunnasja saanut Israelin Jumalata pilkata. Mutta näille kolmelle Danielin ystäwälle antoi kuningas suuren wallan Babelin maalla.

* 4. Herran näki kuningas Nebukadnesar unen, joka häntä suuresti peljästyi; mutta hän unohti sen. Niin hän antoi kutsua kotoon kaikki Babelin tietäjät. Mutta kun ei kukaan voinut kunnian unta tietää eikä selittää, vihastui kuningas suuresti ja tahtoi antaa tappaa kaikki tietäjät. Silloin Daniel ja hänen ystävänsä rukoilivat Herraa, että hän armahtaisi heitä ja kaikkia tietäjiä. Ja Herra ilmoitti Danielille näyssä kuninkaan unen salaisuuden. Niin Daniel kiitti Sumalata, ja meni kuninkaan luo ja selitti hänelle unen. Kuningas oli nähnyt suuren ja hirmuisen kuvan, jonka pää oli kullasta, rinta ja käsivarret hopeasta, vatsa ja laanteet vaskesta, jätet raudasta, ja jalat puolittain raudasta ja saavasta. Ja kivi heitettiin ilman käden voimaa, joka kuvan muren. Mutta tämä kivi tuli suureksi suureksi, niin että se kattoi maan täytti. Ja tämä oli unen selitys: neljä suurta valtakuntaa oli peräkkäin noussut ja häviävä; ja sen jälkeen oli Sumala taiwaasta asettava yhden valtakunnan, joka on iankaikkisesti pysyvä. Kun kuningas selityksen kuuli, lankei hän maahan ja antoi kunnian Danielin Sumalalle. Mutta Danielin korotti kuningas kaikkien viijasten ja ylhäisten päämieheksi valtakunnassaan; ja hän asui kuninkaan kartanossa.

5. Jonkun aikaa Nebukadnesarin kuoleman jälkeen hävitettiin babylonialainen valtakunta ja Darius Mediaasta tuli kuninkaaksi Babelissa. Kun Darius näki, että Danielissa oli korkea henki, asetti hän hänen päämieheksi ja päätti panna hänen koto valtakunnan yli. Mutta valtakunnan toiset päämiehet kadehtivat Danielia ja tahtoivat hänen hukuttaa. Ja kun eivät löytäneet muuta syytä häntä vastaan, koska Daniel oli uskollinen kaikissa toimituksissaan, turvautuivat he wiekkanteen. He osajivat puhutella kuningasta, niin että hän antoi käskyn valtakunnassaan, että se, joka 30 päivänä rukoili jotakin jumalalta tai ihmiseltä, heitettäisiin jalopeurain luolaan. Mutta Daniel rukoili edelleen Sumalantansa, niinkuin hänen tapansa oli; kolme kertaa päivässä hän lankei polvilleen ja rukoili, kiitti ja ylisti Sumalata. Silloin Danielin vihemiehet kantoivat hänen päällensä kuninkaalle. Kuningas tuli murheelliseksi ja tahtoi pelastaa Danielia. Mutta Danielin vihemiehet sanoivat kuninkaalle: „Tiedä, Herra kuningas, että Medialaisten ja Persialaisten oikeus on, että kuninkaan käskyt pitää muuttumattomat oleman“. Ja kuninkaan täytyi antaa käsky, että Daniel heitettäisiin jalopeurain luolaan. Ja kuningas puhutteli Danielia, sanoen: „Sinun Sumalasi, jotas lakkaamatta

palvelet, anttakoon sinua!" Ja kuningas antoi sulkea luolan oven ja lukitsi sen omalla sinitillänjään.

Mutta kuningas ei syönyt eikä nukkunut. Namulla warhain hän kiiruusti meni jalopeurain luolan tykö. Ja kuningas huusi Danielia surkealla äänellä, ja sanoi: „Daniel, sinä elävän Sumalan palvelija, onko sinun Sumalasi voinut sinun jalopeuroilta pelastaa?" Mutta Daniel vastasi ja sanoi: „Kuningas eläköön kauan! Minun Sumalani on lähettänyt enkelinjä, joka jalopeurain kidad on pitänyt kiinni, etteivät he mitään pahaa minulle tehneet ole". Silloin kuningas ihastui suuresti ja käski ottaa Danielin ylös luolasta. Sen jälkeen käski hän, että ne miehet, jotka olivat kantaneet Danielin päälle, piti lapsinensa ja waimoinensa heittämmän luolaan. Ja ennenkuin he luolan pohjaan ennättivät, repivät jalopeurat heidät kappaleiksi. Mutta kuningas Darius antoi kirjoittaa kaikille kansoille waltakunnassaan tämän käskyn: „Kaikesja minun kuninkaan-waltakunnassani pitää Danielin Sumalata peljättämän, sillä hän on elävä Sumala, joka iankaikkisesti pyssyy". Dan. 1—6 l.

2. Ps. 119, 9. — 3. Älkää peljätkö niitä, jotka ruumiin tappawat, ja eiwät woi sielua tappa; mutta peljätäkää enemmän sitä, joka woi sekä sielun että ruumiin helwetissä hufuttaa (Matth. 10, 28). — 5. Herran enkeli piivittää niitä, jotka häntä pelkääwät ja pelastaa heitä (Ps. 34, 8).

56. Palaus wankeudesta (536 e. Kr. j.)

1. Kores antaa Israelilaisille käskyn palata Jerusalemiin. — 2. Israelilaiset palajawat ja laskewat Herran temppelin perustukset. — 3. Temppelel saadaan walmiiksi. — 4. Esra tulee Jerusalemiin. — 5. Nehemia rakentaa Jerusalemin muurit.

1. Dariuksen jälkeen tuli Persialaisten ruhtinas Kores Babelin kuninkaaksi. Hallituksensa ensimmäisenä vuonna antoi hän julistaa waltakunnassaan, että kaikki Israelilaiset saisiwat palata maallensa ja jälleen rakentaa temppelinjä. Hän antoi näin kirjoittaa alamaifillensa: „Herra taiwaan Sumala on käskennyt minun rakentaa hänelle huoneen Jerusalemiin. Ruka on teidän seasjanne kaikesta hänen kansastansa, hän menköön Jerusalemiin ja rakentakoon Israelin Sumalan huoneen". Ja kuningas käski myös antaa Israelilaisten päämiehille takaisin ne kultaiset ja hopeaiset astiat, jotka Nebufadnesar oli Jerusalemiin temppeleistä

ottanut. Kun tämä tapahtui, oli kulunut juuri 70 vuotta siitä kuin Israelilaiset wiettiin wankeuteen Babeliin.

2. Silloin läksi lähes 50,000 Israelilaista, Juudan, Benjaminin ja Lewin suvuista, waeltamaan kotimaallensa. Herra oli heitä wankeudessa kurruttanut heidän parhaakseen, ja he palasivat nyt riemuiten ja kiittäen Jumalata. Ruhtinas Serubabel, joka oli Dawidin suvusta, ja ylimmäinen pappi Zoosua johdattivat heitä. Kun he tulivat Jerusalemiin, rakensivat he Herralle alttarin ja uhrasivat poltto-uhria. Ja toisen vuoden alussa rupešivat he rakentamaan Herran temppeliä. Kun rakentajat laskevat perustuskiivet, seisoiwat papit ja lewiläiset soittaen ja wiesaten Herralle ylistystä, että hän on hywä ja hänen lauppentensa pöyşy iankaikkisesti. Ja kansa huusi ilosta ja kiitti Herraa. Mutta wanhat, jotka oliwat nähneet Salomon temppelin, itkiwät, niin ettei kansassa woinut ilon ääntä itkun äänestä eroittaa.

3. Samarialaiset tulivat ja tahtoivat rakentaa temppeliä yhdessä Juutalaisten kanssa. Mutta kun heille ei sitä sallittu, lähettiwät he sanan Korekşelle ja panetteliwät Juutalaisia kunniaan edessä. Ja niin temppelin rakennus estettiin 14 vuotta. Mutta Herran profetat **Haggai** ja **Sakarja** lohduttiwat kansaa. Heidän kehoituksesta ruvettiin myös jatkamaan temppelin rakentamista, waikka wiholliset sitä yhä tahtoivat estää. Haggai ennusti tästä uudesta temppelistä, sanoen: **Tämän jälkimmäisen huoneen kunnian pitää suurempi oleman kuin ensimmäisen.** Ja profeta Sakarja ennusti Kristuksesta, sanoen: **Illoitse, sinä Sionin tytär, suuresti, ja riemuitse, sinä Jerusalemin tytär! Katso, sinun kunninkaasi tulee sinulle, wanhurşkas, auttaja, köyhä, ja ajaa aasilla ja aasin tamman warşalla.** Neljän vuoden perästä saatiin temppeli walmiiksi. Ja kansa wietti suurella ilolla Herran huoneen wihkimysjuhlaa.

* 4. Lähes 80 vuotta ensimmäisen palauksen jälkeen läksi taas joukko Israelilaisia Babelista Jerusalemiin Esran johdolla, joka oli hurşkas mies ja Raamatuisssa oppinut. Jerusalemissa sai hän kuulla, että moni kansasta oli luopunut Herran laista ja tehnyt liittoa pakanain kanssa ja ottanut heidän tyttäristänsä itsellensä emäntiä. Silloin Esra repäisi waattonsensa, tuli sangan murheelliseksi ja rukoi Herraa. Ja hän kutsui kansan kokoon ja waati heitä syntinsä tunnustamiseen ja katumukseen Herran edessä. Kansu teki parannuksen ja eroitti luotansa pakanalliset waimot. Ja Esra opetti kansalle Herran lakia.

* 5. Persian kuninkaalla Babelisä oli juomanlastija nimeltä Nehemia, joka oli Israelilainen ja hurstas mies. Hän sai kuulla sanoman Jerusalemistä, että sen muurit olivat rautina ja että kansa sentähden oli suuressa onnettomuudessa ja hädässä. Niin hän tuli siitä murheelliseksi, paastosi monta päivää ja rukoili Sumalata. Yhtenä päivänä kysyi kuningas, miksi hän niin murheellinen oli. Niin vastasi Nehemia kuninkaalle: „Eikö minun kaswoni mahda olla murheelliset, koska se kaupunki, jossa minun isäni hautaushuone on, kylmillä on, ja hänen porttinsa ovat tulella kulutetut?“ Kuningas salli nyt Nehemian lähteä Jerusalemiin rakentamaan kaupungin muureja. Ja Nehemia tuli Jerusalemiin 14 vuotta sen jälkeen, kuin Esra oli sinne palannut, ja oli Persian kuninkaan maaherrana Jerusalemissä. Kohta rupeesi kansa Nehemian käskystä kaupungin muureja rakentamaan. Mutta kun Samarialaiset ja muut viholliset sen näkiwät, tulivat he sotimaan Jerusalemiä vastaan. Ja Israelilaisten täytyi yöt ja päivät wartijoida kaupunkiansa; ja työtä tehdesä oli kaikilla miekka sidottu wyölle. Mutta Nehemia rakasti kansaansa ja teki kaikille hyvää. Hänen palvelijainsa täytyi tehdä työtä muureilla kansan kanssa. Wihdoin saatiin muurit valmiiksi. Ja kaikki kansa koontui wiettämään juhlaa, ja he kiittiwät ja ylistiwät Herran nimeä.

Tällä tavalla oli Jumala tahtonut valmistaa kansaansa odottamaan ja vastaanottamaan Kristusta, maailman Wapauttajaa. Hän olikin kohta tulewa maailmaan. Profeta Maleaki, joka eli Nehemian aikana, ennustaa Kristuksesta, sanoen: „**Kohta tulee temppeliinsä se Herra, jota te etjitte, ja liiton enkeli, jota te tahdotte; katso, hän tulee, sanoo Herra Sebaot.**“

Esran ja Nehemian kirj.

* 57. Job.

Uusin maalla oli mies nimeltä Job. Hän oli Sumalata pelkkääväinen ja wältti pahaa. Ja hänellä oli 7 poikaa ja 3 tyttärtä sekä sängen paljon lampaita, kameleita ja muuta karjaa. Job oli woimallisempi kuin kaikki muut, jotka siinä maassa asuiwat. Hänen poikansa pitiwät huoneesfansa pidot itsefukin päivänänsä, ja kutsuiwat sijarensa heidän kanssaan syömään ja juomaan. Mutta Job uhrafi semmoisina päiwinä poltto-uhria ja rukoili heidän

edestänsä; sillä hän ajatteli: poikani ovat kenties unohtaneet Jumalan sydämnessänsä.

Yhtenä päivänä, jolloin Jobin pojat pitivät pitoja, tuli sanansaattaja hänen tykönsä ja sanoi: „Härjillä kynnettiin ja aasit kävivät läsnä laitumella; niin tulivat Arabialaiset ja ottivat ne ja löivät palvelijat miekan terällä“. Hänen vielä puhuessaan, tuli toinen sanansaattaja ja sanoi: „Jumalan tuli lankefi taiwaasta ja sytytti lampaat ja palvelijat, ja poltti ne; minä ai-noastaan yksin pääsin sanomaan sinulle“. Ja kun hän vielä puhui, tuli kolmas ja sanoi: „Kaldealaiset hyökkäsivät kameleihin päälle ja ottivat ne, ja löivät palvelijat miekan terällä“. Ja sen jälkeen tuli heti neljäs ja sanoi: „Sinun poikasi ja tyttäresi söivät ja joivat wanhimman weliensä huoneessa; ja katso, suuri tuulispää tuli, ja huone lankefi nuorukaisten päälle, niin että he kuolivat“. Silloin Job repäisi waatteensa, lankefi maahan ja rukoili, sanoen: „Herra antoi ja Herra otti; Herran nimi olkoon kiitetty!“

Sen jälkeen tapahtui, että saatana löi Jobin pahoilla painumilla kiireestä kantapäähän asti. Ja Job istui tuskissaan tuhuwassa ja otti sawi-astian ja kaapi itseänsä sillä. Hänen emäntänsä sanoi: „Wieläkös pysyt wakuudessasi? Siunaa Jumalata ja kuole“. Mutta Job sanoi hänelle: „Jos me olemme hywää saaneet Jumalalta, eikö meidän myöskin pidä ottaman pahaa vastaan?“

Kun ystäwät saivat kuulla Jobin onnettomuuden, tulivat he häntä lohduttamaan. Nähdessään häntä kauempaa, eivät he häntä tunteneet. Ja he repäisivät waatteensa ja itkiwät, walittaen Jobin onnettomuutta. He istuivat nyt Jobin tykönä 7 päivää, eivätkä woineet sanaakaan puhua, sillä he näkiwät hänen kipunsa suureksi, eivätkä hymmärtäneet, miksi niin suuri onnettomuus oli hurstkasta Jobia kohdannut.

Nyt tuli Job kärsimättömäksi ja kirofi syntympäiwäänsä. Ja ystäwät rupešiwat puhumaan ja tahtoiwat selittää, miksi Jobille oli näin käynyt. Mutta he eivät oikein puhuneet, sillä he eivät hymmärtäneet, että Jumala koettelee hurstkaita heidän parhaaksensa. Jobin elähi syntiin, kun hän ystäwilleen rupeši itseänsä hurstkaaksi kerskaamaan ja käymään oikeutta Jumalan kanssa. Ja Job sanoi ystäwilleen: „Te olette kaikki häijyt lohduttajat. Tietäkää, että Jumala hukuttaa minun“.

Mutta Herra itse opetti ja nuhteli Jobia. Ja Job nöyryytti itsensä Herran edessä ja katui syntinsä. Ja Herra paransi

hänen ja siunasi hänen enemmän kuin ennen. Job eli vielä 140 ajastaka ja sai nähdä lasten lapsensa neljanteen polveen. Ja Herra antoi hänelle 7 poikaa ja 3 tyttäätä, sekä karjaa ja omaisuutta enemmän kuin hänellä ennen oli ollut. Jobin kirja.

Herra koettelee vanhurskasta (Ps. 11, 5). — Jota Herra rakastaa, sitä hän myös rankaisee (Hebr. 12, 6). — Sillä meidän wainamme, joka ajallinen ja kewiä on, saattaa meille iankaikkisen ja määrättömän kunnian (2 Kor. 4, 17). — Saak. 5, 10, 11.

P i s ä y s .

Viimeiset 400 vuotta.

1. Juutalaiset Makedonialaisten ja Egyptin wallan alla. — 2. Juutalaiset kärsiwät sortoa Syrialaisien wallan alla. — 3. Makkabilaiset wappauttawat kansansa, mutta wihdoin joutuwat Juutalaiset Romalaisten wallan alle. — 4. Juudan kansan tila tällä ajalla.

1. Persialaisten kuninkaitten waltakunta kesti noin 200 vuotta. Aleksanteri suuri sen kukisti (w. 331 e. Kr. s.) ja perusti kreikkalaisen eli makedonialaisen maailmanwaltakunnan, josta myös profeta Daniel oli ennustanut. Nyt joutuivat Juutalaisetkin Aleksanterin wallan alle. Aleksanteri itse käwi Jerusalemissa ja kohteli Juutalaisia lempeästi. Hänen kuolemansa jälkeen walloitti Egyptin kuningas Ptolemaio Jerusalemin. Hän siirsi 100,000 Juutalaista Egyptiin asumaan. Muutoin kohteli hän heitä hyvästi; ja he menestyiwät Egyptissä. Täällä muutamats kirjanoppineet Juutalaiset Aleksandriassa käänsiwät Raamatun kreikan kielelle (w. 280 e. Kr. s.)

2. Noin vuonna 200 e. Kr. joutuivat Juutalaiset Syrian kuningaan Antiocho suuren poika Antiocho Epifanes ryösti Jerusalemin temppelin ja aikoi sieltä kokonaan häwittää pois Israelin Jumalan palveluksen. Hän kielsi Juutalaisia uhraamasta temppelisissä ja pitämästä sabattia, ja asetti Jerusalemin temppeliin ja muihin Juudan kaupungeihin epäjumalien alttareita. Myöskin antoi hän polttaa lakikirjat ja tappaa kaikki, jotka Herran lakia noudattiwat. Nyt tapahtui, niinkuin profeta Daniel oli ennustanut, että „häwitetyksen kauhistus“ wallitsi pyhässä sijassa.

3. Moni Juutalaisista luopui nyt Jumalasta ja uhrafi epäjumalille. Mutta toiset pysyiwät uskollisina waiwoisfakin ja kärsiwät urhoollisesti kuoleman, ennenkuin luopuivat isäinjä Jumalasta, sillä he odottiwat ylösnousemista iankaikkiseen elämään. Yhdessä Juudan kaupungissa oli pappi nimeltä Mattatias. Hän ja hänen 5 poikaansa oliwat hurskaita ja murehtiwat suuresti sitä surkuntaa, mikä nyt Juudassa ja Jerusalemissa wallitsi. Niin tuli Antiochon päämiehes myös siihen kaupunkiin ja waati kaikkia tottelemaan kuningas-

kaan kästyä ja suitsuttamaan epäjumalille. Ja Mattatiaalle lupasi hän vielä suuria lahjoja, jos hän täyttäisi kuninkaan kästyn. Mutta Mattatias sanoi: „Joskin vielä jokainen luopuisi isäinsä laista ja mielistyisi kuninkaan kästyn, en kuitenkaan minä, eikä poikani, tahdo hyljätä isäin lakia; siitä meitä Jumala varjeltoon!“ Kun hän oli tämän sanonut, astui yhti juutalainen esiin ja uhraasi epäjumalalle. Silloin syttyi Mattatiaan kiivas lain puolesta. Hän juoksi ja pisti kuoliaaksi sen juutalaisen, niinmyös tappoi hän kuningas Antiokon käskyläisen ja maahan kufisti epäjumalan alttarin. Sen jälkeen pakeni hän poikineensa ja perheineensä vuorimaahan, sillä he pelkäsivät kuninkaan vihaa. Ja heidän luokseen kokoontui suuri joukko wainotuita juutalaisia. Nyt Mattatias läksi ja waelsi ympäri maata, kufistaen epäjumalien alttareita ja tehoittaen taisteluun sortajia vastaan (w. 169 e. Kr. s.).

Mattatiaan kuoleman jälkeen nousi hänen poikansa Juudas, liifanimestä Makkabi, ja soti wihollisia vastaan. Juudas oli pelmoton, niinkuin nuori jalopeura, joka saalistaan ajaa takaa, ja löi Syrialaiset kolmessa tappelusja. Nähdessään wihollisen suuren sotajoukon, sanoi Juudas: „Jumala taitaa antaa witon witon niin wähällä kuin paljollakin joukolla. Sillä woitto tulee taimaasta, eikä wäen paljoudesta“. Ja Juudas menestyi toimissaan, niin että wihollisten täytyi paeta maasta. Myöskin puhdisti hän Jerusalemin temppelin epäjumalanpalveluksen saastaisuudesta, jonka tapauksen johdosta kansa sittemmin wietti temppelin wihkimysjuhlaa. Mutta uusien waarojen kohdatessa, rupeşi Juudas kuitenkin pelkäämään wihollisia, ja lähetti sanansaattajat solmiamaan liittoa Romalaiseiden kansa. Siitä ajasta asti otti Jumala pois häneltä menestyksen. Ennenkuin sanansaattajat olivat Romasta palanneet, tulwät Syrialaiset ja löiwät Juudaan sotajoukon, ja Juudas itse kaatui tappelusja.

Juudaan kuoleman jälkeen sotiwat hänen welsensä Jonatan ja Simon urhoollisesti ja menestyksellä wihollisia vastaan. Jonatan kaatui murhaajan kautta, mutta Simonin onnistui saada rauha tehdyksi, jossa Syrialaiset myönsiwät Juutalaisille itsenäisyyden (w. 141 e. Kr.) Ja Simon Makkabilainen tuli nyt Juutalaisten ruhtinaaksi. Mutta hänen jälkeisensä, jotka ottiwat itsellensä kuninkaan nimen, rupeşiwat katsomaan enemmän omaa funniatansa ja waltaansa kuin Jumalan funniata ja kansan hyötyä. He harjoittiwat murhaa ja muuta jumalattomuutta, ja kansan kesken wallitsi eripuraisuus. Sentähden joutuiwat Juutalaiset weronalaisiksi Romalaisille (w. 64 e. Kr. s.). Jonkun aikaa sen jälkeen (w. 40 e. Kr. s.) asettiwat Romalaiset Herodeksen, jolle on annettu liifanimi suuri, Juudamaan eli Palestinan kuninkaaksi. Hän rakensi uudelleen Jerusalemin temppelin ja teki sen entistään kauniimmaksi, mutta oli hallituksessaan julma ja jumalaton mies. Hänen aitanansa aika täytettiin ja Jumala lähetti lupauksensa mukaan Poikansa maailmaan ihmisten Wapahtajaksi.

4. Maleakin jälkeen ei kukaan Herran profeta enää nousşut ennustamaan Mesşiaasta eli Kristuksesta. Mutta kansa odotti häntä kuitenkin hartaasti ja yhä hartaammin, mitä lähemmäksi hänen ilmeştymisensä aika tuli. Mutta suurin osa kansaa odotti häntä maallijana hallitsijana. Siihen oli syynä heidän kihalinen mielsensä ja omawanhurskautensa. Babelin waukeuden jälkeen eiwät kaikki hurşkaat Juutalaiset enää menneet Jerusalemiin rukoilemaan ja uhraamaan, waan he rakensiwat moneen paikkaan synagogoja, joihin he kokoontuIWat sabattina ja juhlapäiwinä rukoilemaan ja pyhiä raamattuita kuulemaan. Kirjanoppineet, joita kutsuttiin funnianimellä

Rabbi, tutkivat raamatuita ja opettivat niitä kansalle. Nämä kirjanoppineet liijäsivät Moosoksen lakiin omia selityksiään ja kaikenlaisia sääntöjä rukouksesta, almujen antamisesta, pesemisistä y. m., joita ruvettiin kansan kesken pitämään yhtä tärkeänä kuin Jumalan sanaa. Näitä sääntöjä kutsuttiin vanhinten säännöiksi. Korkeimpana tuomarina Moosoksen lain asioissa ja ylimalkain kaikissa uskonasioissa oli Jerusalemissa oikeus, nimeltä suuri Raati, jonka esimiehenä oli ylimmäinen pappi ja johon kuului 70 jäsentä.

So Mattabilaisten aikana syntyi Juutalaisten kesken kaksi eri oppikuntaa, Farisealaiset ja Saddukealaiset. Farisealaiset olivat Moosoksen lain kiivaita noudattajia. Mutta he tyytyivät useimmiten lain ulkonaisen eli puustavilliseen täyttämiseen, eivätkä lukua pitäneet sydämen ajatuksista ja himoista, jonkatahden heidän jumalishuutensa usein oli ulkokuulaisuutta ja omawanhurskautta. He vihasivat kaikkea muukalaisuutta ja toivoivat, että Kristus, kun hän tulee, uudistaa Israelin valtakunnan. Useimmat kirjanoppineet olivat Farisealaisia. — Saddukealaiset olivat wälinpitämättömät uskon asioissa ja vanhinten sääntöjen pitämisesä. He eivät uskoneet enkeleitä eikä ruumiin ylösnousemista olewan, waan katsoivat etupäässä, kuinka tässä maailmassa hyvästi eläisivät. Entähden etsivät he ylhäisten seuraa ja woimallisten muukalaistenkin suojiota.

Waikka kowakorwaisuus Herran sanalle ja omawanhurskaus suuressa määräsä tälläkin ajalla wallitsi Herran kansan keskellä, löytyi niitäkin, jotka toitiesta sydämestä Herraa etsivät ja odottivat profetain ennustusten mukaan „Israelin lohdutusta“. Samoin oli pakanainkin seasä moni ruwennut etsimään totista Jumalata ja kääntynyt Juutalaisten uskosta lohdutusta saamaan. Näitä kutsuttiin profelyteiksi, tahi „uusiksi Juutalaisiksi“ ja „jumaliksiksi“ pakanoiksi. Näinmuodoin oli Herra walmistanut kansoja wastaanottamaan maailman Wapahtajata. Ja koska aika oli täytetty, lähetti Jumala Poikansa, syntyneen waimosta, lain alaiseksi tehdyn; että hän ne, jotka lain alaiset ovat, lunastaisi, että me hänen lapsiksensa luettaisiin (Gal. 4, 4).

Wanhan Testamentin kirjat.

Wanhan Testamentin kirjat ovat joko Kanonisia kirjoja tahi Apokryfisia kirjoja. Kanoniseksi sanotaan niitä kirjoja, joilla on täysi Jumalan sanan arwo ja jotka ovat taattuina ohjeina uskollemme ja elämällemme. Apokryfisia ovat ne kirjat, joilla ei ole täyttä Jumalan sanan arwoa; kuitenkin ovat ne hyödylliset lukea, koska niissä on hurstasten ihmisten opetuksia ja historiallisia totuuksia.

Kanoniset kirjat ovat kirjoitetut Hebrean kielellä, Apokryfiset kirjat Kreikan kielellä. Kanoniset kirjat ovat syntyneet noin 1000 wuoden kuluesä, wuodesta 1500 wuoteen 400 e. Kr. §. Nehemia antoi koota ne kaikki yhteen vuonna 444 e. Kr. §. Kanoniset kirjat käännettiin Kreikan kielelle Aleksandrian kaupungissa w. 280 e. Kr. §., jona käännös kantaa nimen Septuaginta eli 70 kääntäjän käännös.

Wanhan Testamentin Kanoniset kirjat jaetaan: 1) Historiallisiin kirjoihin, 2) Opetuskirjoihin ja 3) Profetallisiin kirjoihin.

1) Historialliset kirjat ovat: 5 Moosoksen kirjaa, Joosuan kirja, Tuomarein kirja, Ruutin kirja, 2 Samuelin kirjaa, 2 Kuningasten kirjaa, 2 Mikakirjaa, Esvan kirja, Nehemian kirja ja Esterin kirja. — Moosoksen kirjat ovat erittäin tärkeät sentähden, että ne sisältävät lain, joka on vanhan liiton perustuksena.

2) Opetuskirjat ovat seuraavat: Jobin kirja, Psalmtari, Salomon Sananlaskut, Salomon Saarnaaja, Salomon Korkea Weijsu.

3) Profetalliset kirjat ovat seuraavien profetain kirjoittamat: Jesaja, Jeremia, Hesekiel, Daniel, Hosea, Joel, Amos, Obadja, Joona, Miika, Nahum, Habakuk, Sefanja, Haggai, Safarja, Maleaki.

Apokryfiset kirjat ovat seuraavat: Juditan kirja, Wiisauden kirja, Tobian kirja, Syrakin kirja, Barukin kirja, 2 Makkabilaisten kirjaa, Kappaleita Esterin kirjasta, Kappaleita Danielin kirjasta ja Manasssen rukous.

Uusi Testamentti.

I. Jesuksen lapsuuden aika.

1. Enkeli ilmoittaa Johannes kastajan syntymisen.

1. Johanneksen vanhemmat. — 2. Enkeli Gabriel ilmestyy Sakarialle.

1. Judean kuninkaan Herodeksen aikana eli pappi nimeltä Sakaria. Hänen emäntänsä nimi oli Elisabet. Molemmat olivat hurksaat Jumalan edessä. He olivat jo iäällisiksi tulleet, eikä heillä ollut lasta.

2. Kun Sakaria oli toimittamassa papin virkaa Jerusalemissa, lankefi arpa hänelle, että hänen piti sytyttämän suitsutusta Herran temppelisijä. Ja katso, Herran enkeli seijoi suitsutusalttarin oikealla puolella. Silloin hämmästyhi Sakaria. Mutta enkeli sanoi hänelle: „Älä pelkää Sakaria; sillä sinun rukoukseji on kuulnu ja sinun emäntäsi synnyttää sinulle pojan, ja sinun pitää kutsuman hänen nimensä Johannes. Hän tulee suurekfi Herran edessä; ja hän täytetään Pyhällä Hengellä ja käy edellä Herran edessä Elian hengellä ja voimalla, toimittaaksensa Herralle valmistetun kansan“. Sakaria sanoi: „Mistä minä sen hymärrän, sillä minä olen vanha ja minun emäntäni on jo iäällinen?“ Niin enkeli vastasi, sanoen: „Minä olen Gabriel, joka seijon Jumalan edessä ja olen lähetetty saattamaan näitä iloilja sanomia sinulle. Ja katso, sinä tulet kielettömäkfi, etkä saa puhua, hamaan siihen päiwään asti, jona nämä tapahtuivat, etkes uskonut minun sanojani“. Mutta kansa seijoi ulkona suitsutuksen aikana ja rukoi. Ja kun Sakaria tuli ulos temppelistä, ei hän

osannut puhua, waan wiittasi kansalle. Ja hän jäi myhäksi. Ja kun hänen wirkansa aika oli täytetty, läksi hän kotiansa.

Luuk. 1 l.

2. Enkeli ilmoittaa Jesuksen syntymisen.

1. Enkeli Gabriel ilmestyy Marialle. — 2. Maria käy tervehdimässä Elisabetia.

1. Kuudentena kuukautena sen jälkeen lähetettiin enkeli Gabriel Galilean kaupunkiin Natsaretiin neitsyen luo, joka oli kihlattu yhdelle miehelle Dawidin huoneesta, nimeltä **Josef**; ja neitsyen nimi oli **Maria**. Ja enkeli tuli hänen tykönsä ja sanoi: „Terwe, armoitettu! Herra on sinun kanssasi; siunattu sinä waimoin seasja!“ Mutta Maria hämmästyhi ja ajatteli, millainen se terwehdys oli. Ja enkeli sanoi hänelle: „Älä pelkää, Maria, sillä sinä löysit armon Jumalan tykönä. Katso, sinä synnyität pojan, ja sinun pitää kutsuman hänen nimensä **Jesus**. Hänen pitää oleman suuren ja pitää kutsuttaman **Ylimmäisen Pojaksi**. Ja Herra Jumala antaa hänelle Dawidin hänen isänsä istuimen, ja hänen waltakunnallansa ei pidä loppua oleman“.

Mutta Maria sanoi enkelille: „Kuinka tämä tulee, sillä en minä miehestä mitään tiedä?“ Enkeli wastasi ja sanoi hänelle: „Pyhä Henki tulee sinun päällesi ja Ylimmäisen woima warjoo sinun; sentähden myös se Pyhä, kuin sinusta syntyy, pitää kutsuttaman Jumalan Pojaksi. Sillä Jumalan edessä ei ole mitään mahdotonta“. Niin Maria uskoi nöyrästi Herran lupauksen ja sanoi: „Katso, Herran piikka; taapahtuoon minulle sinun sanasi jälkeen“. Ja enkeli läksi hänen tykönsä.

* 2. Ja senjälkeen läksi Maria Sundan wuorimaahan tervehdimään Elisabetia, Sakarian emäntää. Kun Elisabet kuuli Marian terwehdyksen, täytettiin hän Pyhällä Hengellä ja huusi suurella äänellä, sanoen: „Siunattu ole sinä waimoin seasja, ja siunattu on sinun kohtusi hedelmä! Ja kusta se minulle tulee, että minun Herrani äiti tulee minun tyköni?“ Ja Maria sanoi: „Minun sieluni suuresti ylistää Herraa, ja minun henkeni iloitsee Jumalassa, minun Wapahtajassani, että hän katsoi piikkansa nöyryyttä. Sillä katso, tästedes pitää kaikkien sukukuntain minua autuaaksi kutsuman. Ja hänen laupeutensa pyhyh suwusta sukun

niille, jotka häntä pelkäävät". Ja Maria wiipyi Elisabetin tykönä lähes kolme kuukautta ja palasi taas kotiansa.

Luuk. 1 l.

3. Johanneksen syntymä.

1. Johannes syntyy ja ympärileikataan. — 2. Safaria ennustaa. — 3. Johannes kasvaa formessä.

1. Elisabet synnytti pojan, niinkuin enkeli Gabriel oli ilmoittanut; ja langot ja kyläläiset iloitsivat hänen kansansa. Kahdeksantena päivänä tulivat he lasta Moosoksen lain jälkeen ympärileikkaamaan. Ja he tahtoivat kutsua poikaa Safariaksi, hänen isänsä nimellä. Mutta äiti sanoi: „Ei suinkaan; waan hän pitää kutsuttaman Johannes". Niin he sanoivat: „Ei ole ketään sinun sukukunnasjasi, joka kutsutaan sillä nimellä". Ja he wiittasivat isälle, miksi hän tahtoi hänen nimittää. Niin Safaria anoi taulua ja kirjoitti: „Johannes on hänen nimensä". Ja kohta aukeni hänen suunsa ja hänen kielsensä siteet päästettiin, ja hän puhui kiittäen Jumalata. Ja kaikki, jotka tämän kuuliwat, hämmästyivät ja panivat sen sydämiinsä, sanoen: „Minkäs luulet tästä lapsesta tulewan?"

2. Mutta Safaria täytettiin Pyhällä Hengellä ja ennusti, sanoen: „Kiitetty olkoon Herra, Israelin Jumala! sillä hän on etsinyt ja lunastanut kansaansa; ja on meille korottanut autuuden sarwen, Dawidin hänen palvelijansa huoneessa. — Ja sinä, poikani, pitää kutsuttaman Ylimmäisen profetaksi; sillä sinun pitää käymän Herran kaswojen edessä, walmistamaan hänen tietänsä ja antamaan autuuden tunnon hänen kansallensa, heidän syntinsä anteeksi saamiseksi".

3. Ja lapsi kasvoi ja wahvistui hengesjässä; ja hän oli formessä siihen päivään asti, jona hänen piti Israelin kansan eteen tuleman.

Luuk. 1 l.

4. Jesuksen syntymä.

1. Jeesus syntyy Betlehemissä. — 2. Enkelit ilmestyvät paimenille ja ilmoittawat heille ilosanoman.

1. Niinä päivinä antoi keisari Augustus käskyn, että koko maailma piti werolliseksi lasfettaman. Ja kufin meni kaupun-

KAVHNAUMANN

kiinsa antamaan itseänsä arvata. Niin läksi myös Josef Galileasta, Natšaretin kaupungista, Judean maalle, Dawidin kaupunkiin, joka kutsutaan Betlehem, antamaan itseänsä arvata, kihlatun emäntänsä Marian kanssa; sillä he olivat Dawidin huoneesta ja suvusta. Ja heidän siellä ollessaan, Marian synnyttämisen päivät täytettiin; ja hän synnytti pojan, esikoisensa, kapaloitsi hänen ja pani seimeen, sillä heillä ei ollut sijaa majataloissa.

2. Ja muutamat paimenet walvoivat sinä yönä kedolla ja wartijoitsivat laumaansa. Ja katso, Herran enkeli seiso i heidän tykönänsä ja Herran firkkauus ympärivalaishi heitä; ja he peljästyivät. Mutta enkeli sanoi heille: „Älkää peljättkö! Sillä katso, minä ilmoitan teille suuren ilon, joka tulewa on kaikelle kansalle. Teille on tänäpänä syntynyt Wapah-taja, joka on Kristus Herra, Dawidin kaupungissa. Ja tämä on teille merkitki: te löydätte lapsen kapaloittuna makaawan seimeessä“. Ja kohta oli enkelin kanssa suuri taiwaallisen sotawäen joukko, jotta kiittiwät Jumalata, sanoen: „Kunnia olkoon Ju-

malalle korkeudessa ja maassa rauha ja ihmisille hyvä tahto!"

Sen jälkeen menivät enkelit heidän tykönsä taivaaseen. Mutta paimenet sanoivat keskenänsä: „Käykäämme Betlehemiin ja katsokaamme sitä, kuin tapahtunut on, jonka Herra meille ilmoitti“. Ja he läksivät kiireesti ja löysivät Marian ja Josefia ja lapsen, joka makasi seimessä. Ja paimenet julistivat kaikki, mitä enkelit olivat tästä lapsesta sanoneet. Jotka tämän kuulsivat, ihmettelivät sitä. Mutta Maria kätki kaikki nämä sanat ja tutkisteli niitä sydämessänsä. Ja paimenet palasivat, ylistäen ja kunnioittaen Jumalata kaikista, mitä olivat nähneet ja kuulleet.

Luuk. 2 l.

5. Jeesus wiedään temppeleihin.

1. Jeesus lapsi ympärileikataan. — 2. Jeesus wiedään temppeleihin, jossa Simeon kiittää Herraa ja ennustaa. — 3. Hanna myös kunnioittaa Herraa.

1. Kahdeksan päivän vanhana lapsi ympärileikattiin Moos-

seksen lain jälkeen, ja hänelle annettiin nimi Jeesus, niinkuin enkeli Gabriel jo oli Marialle ilmoittanut.

2. Kun neljäkymmentä päivää oli kulunut hänen syntymisestäään, veivät Josef ja Maria Jeesus lapsen Jerusalemin temppeliin, asettaaksensa häntä Herran eteen ja uhrataksensa hänen edestään kaksi kyyhkyläistä, niinkuin Moosoksen laisja oli säädetty. Ja Jerusalemissa oli hurstkas mies, nimeltä Simeon, joka odotti Israelin lohdutusta. Hänelle oli Pyhä Henki sanonut, ettei hänen pitänyt kuoleman, ennenkuin oli nähnyt Herran Kristuksen. Hän tuli nyt tällä hetkellä Hengen johdatuksesta temppeliin. Ja kun hän näki Jeesus lapsen, otti hän hänen syliinjä ja kiitti Suomalata, sanoen: „Nyt sinä lasket, Herra, palvelijasi rauhaan menemään sanasi jälkeen; sillä minun silmäni ovat nähneet sinun autuutesi, jonka sinä valmistit kaikkein kansain eteen, walkeudekksi walistamaan pakanoita ja sinun kansasi Israelin kunniaaksi“. Ja Simeon sanoi myös Marialle, hänen äidillensä: „Natsjo, tämä on pantu lankeemisekksi ja nousemisekksi monelle Israelisja, ja merkiksi, jota vastaan sanotaan“. Mutta Josef ja Maria ihmettelivät niitä, joita lapsesta sanottiin.

3. Samalla hetkellä tuli myös siihen profetisja Hanna, joka oli wanha leski, lähes 84 vuoden ijällä, ja palveli Herraa uskollisesti temppelissä alinomaisissa rukouksisja ja paaštoisja. Ja kun hän näki lapsen äitimensä, kunnioitti hän suuresti Herraa ja puhui hänestä kaikille, jotka Jerusalemissa odottivat lunastusta.

Luuk. 2 l.

6. Tietäjän tulo itäiseltä maalta.

1. Tietäjät itäiseltä maalta tulewat Jerusalemiin. — 2. Tietäjät tulewat Jeesus lapsen tyty Betlehemiin.

1. Kun Jeesus oli syntynyt Betlehemissä, tuli tietäjiä itäiseltä maalta Jerusalemiin ja sanoivat: „Kussa on se syntynyt Juutalaisten kuningas? Sillä me näimme hänen tähtensä idässä ja tulimme häntä kumartaen rukoilemaan“. Kun kuningas Herodes sen kuuli, hämmästyhi hän ja kaikki Jerusalem hänen kansansa. Ja hän kokosi ylimmäiset papit ja kirjanoppineet ja kysyi heiltä, missä Kristuksen piti syntyvän. Miin he sanoivat hänelle: „Betlehemissä, Juudan maalla, sillä näin on profetan kautta kirjoi-

Me näimme hänen tähtensä idässä.

tettu: Sinä Betlehem Juudan maassa, et sinä ole suinkaan vähin Juudan pääruhtinasten seassa; sillä sinusta on tulewa se ruhtinas, jonka minun kansaani Israelia pitää hallitseman". Silloin Herodes salaa kutsui tietäjät ja tutkisteli heitä tarkoin, millä ajalla tähti oli ilmestynyt, ja lähetti heidät Betlehemiin, sanoen heille: „Menkää ja kysykääti wistusti lapsesta; ja koska te löydätte, niin ilmoittakaat minulle, että minäkin tulisin ja kumartaisin häntä”.

2. Ja tietäjät läksivät matkaan Jerusalemissa. Ja katso, tähti, jonka he olivat itäisellä maalla nähneet, käwi heidän edellänsä ja seisautui sen paikan päällä, jossa lapsi oli. Kun he tähden näkivät, ihastuivat he suuresti. Ja he menivät huoneeseen ja löysivät lapsen äitinsä Marian kanssa; ja he maahan lankeuivat ja rukoiluivat lasta, awasiwat tawaransa ja lahjoittiwat hänelle kultaa, pyhää sawua ja mirhamia. Mutta Jumala kielsi heitä unessa Herodeksen tykö palajamasta. Ja he meniwät toista tietä omalle maallensa takaisin.

Matth. 2 1.

Rääntäkääte teidän minun tyköni, niin te autuaakki tulette, kaikki maailman ääret; sillä minä olen Jumala ja ei kenkään muu (Jes. 45, 22).

7. Pako Egyptiin ja palajaminen Natsaretiin.

1. Josef ja Maria pakenevat Egyptiin. — 2. Herodes antaa murhata poikalapset Betlehemissä. — 3. Josef ja Maria palajavat Egyptistä ja asuvat Natsaretissä.

1. Kun tietäjät olivat lähteneet pois Betlehemistä, ilmestyi Herran enkeli Josefille unessa ja sanoi hänelle: „Nouse ja ota lapsi äitinsä tykösi, ja pakene Egyptiin ja ole siellä siihen asti kuin minä sinulle sanon; sillä Herodes on etsivä lasta hukuttaaksensa häntä“. Silloin otti Josef lapsen äitinsä tykönsä ja läksi yöllä pakenemaan Egyptiin.

2. Kun Herodes näki, etteivät tietäjät tulleetkaan takaisin hänen luokseen Jerusalemiin, vihastui hän suuresti; ja hän lähetti tappamaan kaikki poikalapset Betlehemissä, jotka kaksivuotiset tai nuoremmat olivat, sen ajan jälkeen, jonka hän oli tietäjiltä tutkinut.

3. Mutta kun Herodes oli kuollut, ilmestyi Herran enkeli Josefille unessa Egyptissä ja sanoi: „Nouse ja ota lapsi äitinsä, ja mene Israelin maalle; sillä ne ovat kuolleet, jotka lapsen henkeä väijyhvät“. Niin Josef palasi Marian ja lapsen kanssa takaisin Israelin maalle. Mutta kun hän kuuli, että Herodeksen poika Arkelaus oli kuningas Judeassa, pelkäsi hän mennä sinne. Ja Sumala antoi hänelle unessa käskyn mennä Galileaan; ja hän tuli ja asui Natsaretissä. Mutta lapsi kasvoi ja vahvistui Hengesjä ja täytettiin wiisaudella, ja Sumalan armo oli hänen kanssansa.

Matth. 2 l.

Ratso, joka Israelta warjeelee, ei se torku eikä makaa (Ps. 121, 4).

8. Jeesus kahdentoista'vuotiaana tempelisä.

Jeesuksen vanhemmat waelsivat joka Ewuosi pääsiäisjuhalle Jerusalemiin. Kun Jeesus oli 12 ajastajan wanha, ottivat he hänen mukanaan juhalle. Ja kun juhlapäivät olivat kuluneet ja he palasivat kotia, jäi poikanen Jeesus Jerusalemiin. Josef ja Maria eivät sitä huomanneet, waan luulivat hänen olewan seurasssa. Ja he käwiwät yhden päivän matkan ja etsiwät häntä lanhojen ja tutuwain seassa. Mutta kun eivät häntä löytäneet, palasivat he Jerusalemiin, etsien häntä.

Kolmen päivän perästä tapasivat he hänen tempelisä istuwan opettajien keskellä, kuuntelewan heitä ja kyselewan heiltä. Ja

kaikki, jotka häntä kuuliwat, hämmästyiwät hänen ymmärryständänsä ja wastauksiansa. Kun Josef ja Maria näkiwät hänen, hämmästyiwät he; ja hänen äitinsä sano i hänelle: „Poikani, miksis meille näin teit? Katso, sinun isäsi ja minä olemme murehtien etsineet sinua“. Niin Jeesus sano i heille: „Mitä te minua etsitte? Ettekö tietäneet, että minun pitää niissä oleman, jotka minun Isäni owat?“ Ja eiwät he ymmärtäneet, mitä hän heille sano i.

Ja hän meni alas heidän kansansa Natsaretiin ja oli heille alamainen. Mutta Maria, hänen äitinsä, kätki sydämmeheensä kaikki sanat, jotka Jeesus oli sanonut. Ja Jeesus menestyi wiisaudessa, iässäsä ja armossa Jumalan ja ihmisten edessä.

Luuk. 2 l.

II. Jesuksen julkisen vaikutuksen aika.

9. Johannes Kastaja saarnaa ja kastaa Jesuksen.

1. Johannes saarnaa ja kastaa Jordanilla. — 2. Johannes nuhtelee itsewanhurskaita. — 3. Johannes ilmoittaa Kristuksen tulewan. — 4. Jeesus kastetaan.

1. Kun Johannes oli korpessa, tuli Herran sana hänelle, että hänen piti astuman Israelin kansan eteen. Ja hän tuli Jordanille ja saarnasi, sanoen: „Tehkää parannus; sillä taiwaan valtakunta on lähestynyt“. Mutta Johanneksella oli waate kamelin karvoista ja hihnainen wyö oli hänen wyölänsä; ja hänen ruokansa oli heinäjirvat ja metsähunaja. Silloin tuli hänen tykönsä paljon kansaa Jerusalemistä, Judeasta ja kaikista maakunnista Jordanin ympärillä, ja tunnustiwat syntinsä ja antoivat itsensä kastaa Jordanissa.

*2. Johannes nuhteli kaikkia itsewanhurskaita, jotka pitivät itsensä hurstkaina ja luottiwat siihen, että Abraham oli heidän isänsä, sanoen: „Tehkää parannuksen soweliaita hedelmiä. Ja älkää ajatelko itseskenne: Abraham on meidän isämme. Sillä minä sanon teille: Jumala voi näistä kivistä herättää Abrahamille lapset. Mutta jo on kirwes pantu puitten juurelle; sentähden jokainen puu, joka ei tee hywää hedelmätä, hakataan pois ja tuleen heitetään“.

3. Ja kaikki kansa ajatteli sydämessänsä Johanneksesta: lieneekö hän Kristus? Mutta Johannes wastasi ja sanoi heille: „Minä kastan teitä wedellä parannukseen, mutta se, joka minun jälkeeni tulee, on wäkevämpi minua, jonka kengän nauhoja en minä ole kelwollinen päästämään; hän kastaa teitä Pyhällä Hengellä ja tulella“.

4. Siihen aikaan oli Jeesus lähes 30 vuoden iässä. Ja hän tuli Galileasta Jordanille, että Johannes hänen kastaisi. Mutta Johannes kieltäytyi Jeesusta kastamasta, sanoen: „Minä tarwitsen sinulta kastettaa, ja sinä tulet minun tyköni?“ Niin Jeesus wastasi ja sanoi hänelle: „Salli nyt, sillä näin meidän sopii kaikkea wanhurskautta täyttää“. Ja Johannes salli sen hänelle. Ja kun Jeesus oli kastettu, astui hän ylös wedestä; ja katso, taiwaat aukeniwat, ja Johannes näki Jumalan Hengen tulewan alas, niin-

kuin kyyhkysen, hänen päällensä, ja ääni kuului taivaasta: „Tämä on minun rakas poikani, johon minä mielistyin“.

Matth. 3 l.

10. Jeesus kiusataan.

Kun Jeesus palasi Jordanilta, wei Henki hänen korpeen, että hän siellä kiusattaisiin perkeleeltä. Ja koska hän oli paastonnut 40 päivää ja 40 yötä, isoji hän. Ja kiusaaja tuli hänen tykönsä ja sanoi: „Jos sinä olet Jumalan Poika, niin sano, että nämä kivet leiviksi tulevat“. Mutta Jeesus vastasi, sanoen: „Kirjoitettu on: Ei ihminen elä ainoastaan leivästä, mutta jokaisesta sanasta, kuin Jumalan suusta lähtee“.

Silloin otti perkele hänen kanssansa pyhään kaupunkiin ja asetti hänen temppelin harjalle, ja sanoi hänelle: „Jos sinä olet Jumalan Poika, niin laske itseji alaspäin; sillä kirjoitettu on: Hän antaa käskyn enkeleillensä sinusta, ja he käsisjä kantawat sinun, ettes jostus jalkaaji kiveen loukkaa“. Mutta Jeesus sanoi hänelle: „Taas on kirjoitettu: Ei sinun pidä kiusaaman Herraa sinun Jumalataasi“.

Senjälkeen wei perkele Jeesuksen sangen korkealle vuorelle ja osoitti hänelle kaikki maailman valtakunnat ja niitten kunnian, ja sanoi hänelle: „Nämä kaikki minä annan sinulle, jos sinä lankeat maahan ja rukouset minua“. Mutta Jeesus sanoi hänelle: „Menä pois, saatana; sillä kirjoitettu on: „Herraa sinun Jumalataasi pitää sinun kumartaman ja häntä ainoata palweleman“. Silloin jätti hänen perkele; ja katso, enkelit tulivat ja palvelivat häntä.

Matth. 5 l.

Sillä ei meillä ole se ylimmäinen pappi, joka ei taida meidän heikkouttamme armahtaa, vaan se, joka kaikissa kiusattu on, niinkuin mekin, kuitenkin ilman syntiä (Hebr. 4, 15).

* 11. Jeesus kutsuu ensimmäiset opetuslapsensa.

1. Johannes kastaja todistaa Jeesuksesta. — 2. Johannes, Andreas ja Simon tulevat Jeesuksen tykö. — 3. Filippus ja Natanael kutsutaan.

1. Korvesta tuli Jeesus taas Jordanille. Kun Johannes näki Jeesuksen tulewan, sanoi hän: „Katso Jumalan karitsa, joka poisottaa maailman synnit. Tämä on se, josta

minä sanoin: minun jälkeeni tulee mies, joka minun edelläni on ollut; sillä hän oli ennenkuin minä“.

2. Toisena päivänä seijoi Johannes taas Jordanilla ja kaksii opetuslastansa hänen kanssansa. Ja kun Johannes näki Jesuksen käyvän siitä, sanoi hän opetuslapsilleen: „Katsso, Sumalan karitsa!“ Silloin opetuslapset menivät Jesuksen tykö, ja se oli lähes kymmenes hetki päivästä. Nämä opetuslapset olivat Johannes ja Andreas. Andreas löysi ensin welsjenjä Simonin, ja sanoi hänelle: „Me löysimme Messiaan“. Ja hän wei hänet Jesuksen tykö. Kun Jeesus näki Simonin, sanoi hän hänelle: „Sinä olet Simon, Zoonan poika, ja sinä pitää kutsuttaman Kefas (s. o. kallio = Pietari).“

3. Toisena päivänä meni Jeesus Galileaan; ja hän löysi Filippuksen ja sanoi hänelle: „Seuraa minua!“ Filippus löysi Natanaelin ja sanoi hänelle: „Me olemme sen löytäneet, josta Mooses kirjoitti laisja ja profetat, Jesuksen, Josefijn pojan Natšaretista“. Niin Natanael sanoi hänelle: „Tulleeko Natšaretista jotain hywää?“ Filippus wastasi: „Tule ja katso“.

Kun Jeesus näki Natanaelin tulewan tykönsä, sanoi hän: „Katsso, totisesti oikea Israeililainen, jossa ei petosta ole“. Natanael tyhyi ihmetellen: „Mistäs minun tunnet?“ Jeesus wastasi ja sanoi hänelle: „Ennen kuin Filippus kutsui sinua fiikunapuun alla ollesfasi, näin minä sinun“. Niin Natanael huudahti ja sanoi: „Rabbi (s. o. opettaja), sinä olet Sumalan Poika; sinä olet Israelin kuningas!“ Jeesus sanoi hänelle: „Sinä uskot, että minä sanoin sinulle: minä näin sinun fiikunapuun alla; sinä saat vielä suu-
vempia nähdä“.

Joh. 1 I.

Maistakaat ja katsokaat, kuinka Herrä on suloinen; autuas on se, joka häneen turvaa (Ps. 34, 9).

12. Häät Galilean Kanaassa.

Sen jälkeen olivat häät Galilean Kanaassa, ja Jesuksen äiti oli siellä. Jeesus ja hänen opetuslapsensa kutsuttiin myös häihin. Koska wiina puuttui, sanoi Maria Jesukselle: „Heillä ei ole wiinaa“. Niin Jeesus wastasi ja sanoi hänelle: „Waimo, mitä minun on sinun kanssasi? Ei minun aikani ole vielä tullut“. Mutta Maria meni ja sanoi palwelijoille: „Mitä hän teille sanoo, se tehkää“.

Ja siinä oli kuusi suurta kivistä wesi-astiata. Niin Jeesus sanoi palvelijoille: „Täyttäkää wesi-astiat wedellä“. Ja he täyttiwät ne reunoja myöten. Nyt käski Jeesus heidän ammentaa pienempiin astioihin ja wiedä edeskäywälle. Ja he tekivät, niinkuin Jeesus käski. Kun edeskäypä oli maistanut wettä, joka wiinakki oli tullut, kutsui hän yljän ja sanoi hänelle: „Jokainen antaa ensiksi hyvää wiinaa, ja kun juowutaan, niin sitten huonompata; sinä kätkit hyvän wiinan tähän asti“.

Tämä oli ensimmäinen tunnustähti, jonka Jeesus teki, ja ilmoitti sen kautta kunniansa. Ja hänen opetuslapsensa uskoivat hänen päällensä.

Joh. 2 l.

Suuret ovat Herran työt; joka niistä ottaa waarin, hänellä on jula riemu niistä (Ps. 111, 2).

* 13. Jeesus ja Nikodemus.

1. Jeesus puhdistaa tempelin. — 2. Jeesus puhuu Nikodemuksen kanssa.

1. Kun pääsiäisjuhla lähestyi, meni Jeesus ylös Jerusalemiin. Ja tempelissä oli niitä, jotka myöskentelivät karjaa, lampaita ja kyyhkyksiä, ja rahanvaihtajia. Niin Jeesus ajoi heidät kaikki ulos ja sanoi heille: „Wiekää nämä täältä pois, ja älkää tehkö minun Isäni huonetta kauppuhuoneeksi“.

2. Ja Jerusalemissa oli yksi Farisealainen ja Juutalaisten ylimmäinen, nimeltä Nikodemus. Hän tuli Jeesuksen tykö yöllä ja sanoi hänelle: „Mestari, me tiedämme, että sinä olet Jumalasta opettajaksi tullut; sillä ei taida kenkään niitä tunnustähtejä tehdä, kuin sinä teet, jollei Jumala ole hänen kanssansa“.

Jeesus wastasi ja sanoi hänelle: „Totisesti, totisesti sanon minä sinulle: ellei joku wastuudesta synny, ei hän taida Jumalan waltakuntaa nähdä“. Nikodemus ihmetteli ja kysyi: „Kuinka taitaa ihminen vanhana syntyä?“ Niin Jeesus sanoi hänelle: „Totisesti, totisesti sanon minä sinulle: ellei joku synny wedestä ja Hengestä, ei hän taida Jumalan waltakuntaan sisälle tulla. Mitä lihasta syntynyt on, se on liha; ja mitä Hengestä syntynyt on, se on Henki. Älä ihmettele, että minä sanoin sinulle: teidän pitää uudesta syntymän“. Nikodemus wastasi ja sanoi hänelle: „Kuinka ne taitawat tapahtua?“ Mutta Jeesus sanoi hänelle: „Sinä olet mestari

Israelisja ja et tiedä sitä? Niinkuin Mooses yleni karmeeseen korwessa, niin myös Ihmisen Poika pitää ylennettämän. Sillä niin on Jumala maailmaa rakastanut, että hän antoi hänen ainoan Poikansa, että jokainen, kuin uskoo hänen päälensä, ei pidä hukku-
man, mutta iankaikkisen elämän saaman“.

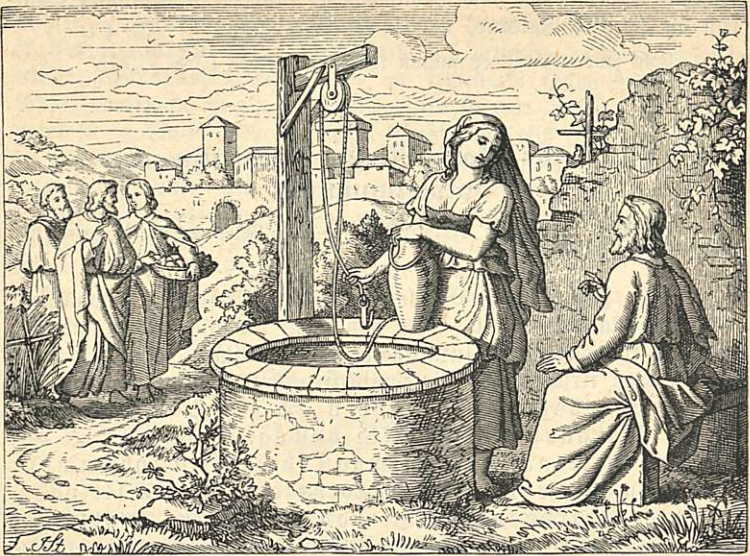
Joh. 3 l.

* 14. Samarialainen waimo.

Jesus jätti Judean ja meni jälleen Galileaan. Ja hän kulki Samarian kautta. Matkallaan tuli hän kaupunkiin, nimeltä Sikar. Siellä oli kaupungin ulkopuolella Jaakobin lähde. Koska Jesus oli matkasta väsynyt, istui hän kaimon päälle; ja hänen opetuslapsensa menivät kaupunkiin ruokaa ostamaan. Ja oli lähes kuudes hetki päivästä.

Niin tuli yksi waimo kaimolle wettä ammentamaan. Ja Jesus sanoi hänelle: „Anna minun juodakseni“. Koska eivät Juutalaiset pitäneet mitään kanssakäymistä Samarialaisten kanssa, ihmetteli waimo ja sanoi Jesuskelle: „Kuinka sinä minulta juoda anot, joka olet Juutalainen, ja minä olen Samarialainen?“ Mutta Jesus sanoi hänelle: „Jos sinä tietäisit Jumalan lahjan, ja kuka se on, joka sinulle sanoo: anna minun juodakseni, niin sinä anoisit häneltä ja hän antaisi sinulle elävätä wettä“. Waimo sanoi Jesuskelle: „Herra, eipä sinulla ole, milläs ammennat, ja lähde on syvä; kusta siis sinulla on sitä elävätä wettä?“ Jesus vastasi ja sanoi hänelle: „Jokainen, kuin juo tästä wedestä, hän janoo jälleen; mutta joka siitä wedestä juo, kuin minä hänelle annan, ei hän janoo iankaikkisesti“. Sanoi waimo hänelle: „Herra, anna minulle sitä wettä, etten minä janoisi, eikä minun tarvitsisi tulla tänne ammentamaan“. Niin Jesus sanoi waimolle: „Mene, kutsu sinun miehesi ja tule tänne“. Mutta waimo vastasi ja sanoi Jesuskelle: „Ei minulla ole miestä“. Sanoi Jesus hänelle: „Oikein sinä sanoit: ei minulla ole miestä. Sillä wiisi miestä on sinulla ollut, ja se, kuin sinulla nyt on, ei ole sinun miehesi; sen sinä oikein sanoit“.

Niin waimo sanoi Jesuskelle: „Herra, minä näen, että sinä olet profeta. — Meidän isämme owat tällä wuorella kumartaneet ja rukoilleet, ja te sanotte: Jerusalemissa on se sija, jossa pitää

rukoiltaman?" Niin vastasi Jeesus ja sanoi: „Waimo, usko minua, hetki tulee ja jo nyt on, että totiset rukoilijat rukoilevat Isää hengessä ja totuudessa; sillä Isä tahtoo myös senkaltaisia, jotka häntä rukoilevat. Jumala on Henki, ja jotka häntä rukoilevat, niitten pitää hengessä ja totuudessa häntä rukoileman“. Waimo sanoi Jeesukselle: „Minä tiedän, että Messias on tuleva, joka kutsutaan Kristus; koska hän tulee, niin hän ilmoittaa meille kaikki“. Niin Jeesus sanoi waimolle: „Minä olen se, joka puhun sinun kanssasi“.

Nyt jätti waimo wesi-astiansa kaimolle ja meni kaupunkiin ja puhui siellä ihmisille, sanoen: „Tulkaat katsomaan sitä ihmistä, joka minulle sanoi kaikki, mitä minä tehnyt olen; olleeko hän Kristus?“ Niin he läksivät ulos kaupungista ja tulivat Jeesuksen tykö. Ja monta Samarialaista siitä kaupungista uskoi hänen päällensä. He pyyhivät häntä wiipymään heidän tyfönänsä; ja Jeesus wiipyi siellä kaksi päivää. Ja vielä useimmat uskoivat hänen sanansa tähden. Ja he sanoivat waimolle: „Emme nyt silleen usko sinun

puheesi tähden; sillä me olemme itse kuulleet ja tiedämme, että hän on totisesti Kristus, maailman Vapahtaja". Joh. 4 l.

Soka janoo, se tulfoon minun tyköni ja juokoon (Joh. 7, 37).

15. Jeesus Natsaretissa. Halwattu mies Kapernaumisissa.

1. Jeesus maikuttaa Natsaretissa. — 2. Jeesus parantaa halwatur miehen Kapernaumisissa.

* 1. Jeesus palasi Galileaan, ja tuli Natsaretin kaupunkiin, jossa hän kasvatettu oli. Ja hän meni tapansa jälkeen sabatin päivänä synagogaan ja luki Naamatuista kansalle. Hän luki profeta Jesajan kirjasta, jossa oli näin kirjoitettu: „Herran Henki on minun päälläni, sentähden on Herra minua voidellut saarnaamaan köyhille hyvää sanomaa; hän on minun lähettänyt parantamaan särjetyitä sydämmiä, saarnaamaan wangeille lunastusta ja sidotuille pääsemistä; saarnaamaan Herran otollista vuotta ja meidän Sumalamme kostopäivää; lohduuttamaan kaikkia murheellisia“. Ja Jeesus istui ja rupefi puhumaan heille, sanoen: „Tänäpäivänä on tämä kirjoitus täytetty, kuin te nyt kuulitte“. Ja kaikki ihmettelivät niitä armon sanoja, jotka hänen suustansa läksivät. Mutta kun Jeesus rupefi soimaamaan heidän epäuskoansa, wihastuivat he ja ajoivat hänen ulos kaupungista, ja weivät hänen wuoren tukkulalle, syöstäksensä häntä alas. Mutta Jeesus käwi heidän keskeltänsä ja meni pois. Ja hän tuli ja asui Kapernaumin kaupungissa.

2. Ja sanoma Jeesuksesta lewisi kauas. Paljon kansaa kookoontui häntä kuulemaan; ja kaikkinaisia sairaita tuotiin hänen tykönsä ja hän paransi kaikki. Ja tapahtui yhtenä päivänä, kun Jeesus oli huoneessa, että monta kookoontui hänen luokseen, niin ettei sijaa ollut owenkaan tykönä. Niin tuotiin halwattu mies, jota kantoi neljä. Ja kun eivät kansan tähden woineet lähestyä, menivät he ja kiskoivat huoneen katon ja laskiwat wuoteen alas, jossa halwattu makasi.

Kun Jeesus näki heidän uskonsa, sanoi hän halwattulle: „Poikani, sinun syntisi annetaan sinulle anteeksi“. Niin oli siellä muutamia firjanoppineita, jotka ajattelivat sydämmessänsä: mitä

tämä näin pilkkaa puhuu? Kuka voi synnit anteeksi antaa paitsi ainoata Jumalata? Mutta Jeesus tunsi hengesjansa, että he niin itsensä ajattelivat, ja sanoi heille: „Mitä te näitä ajattelette teidän sydämmisjanne? Rumpi on keweämpi sanoa halwatulle: synnit annetaan sinulle anteeksi, taikka sanoa: nouse, ota sinun wuoteesi ja käy?“ Mutta että he tietäisivät, että Ihmisen Pojalla on walta maan päällä antaa synnit anteeksi, niin sanoi hän halwatulle: „Nouse, ota wuoteesi ja mene kotias“. Ja hän nousi kohta, otti wuoteensa ja meni ulos, kunnioittaen Jumalata. Ja suuri hämmästys tuli kaikkiin, ja he kunnioittivat Jumalata, sanoen: „Emme ole ikänä sen muotoista nähneet“.

Luuk. 4; Marf. 2 l.

16. Pietarin kalansaalis.

1. Jeesus opettaa kansaa wenheestä. — 2. Pietarin ihmeellinen kalansaalis. — 3. Raffitoista apostolia.

1. Jeesus oli Galilean meren rannalla. Ja kun kansa koontui hänen tykönsä kuulemaan Jumalan sanaa, niin hän astui wenheesen ja käski laskea vähän ulos maasta; ja hän opetti kansaa wenheestä.

2. Kun hän lakkasi puhumasta, sanoi hän Simonille: „Wie sywälle (s. o. ulommaksi), ja heittäkää teidän werkkonne apajalle“. Niin wastasi Pietari, sanoen: „Mestari, me olemme kaiken yötä työtä tehneet, ja emme mitään saaneet; mutta sinun käskystäsi minä heitän ulos werkon“. Ja kun he sen tekivät, niin julkivat he suuren kalain paljouden; ja heidän werkkonsa repei. Niin he wiittasivat kumppaneilleensa, tulemaan heitä auttamaan; ja he tulivat ja täyttivät kaloilla molemmat wenheet, niin että ne rupeivät wajoamaan. Koska Simon Pietari tämän näki, lankei hän Jeesuksen eteen ja sanoi: „Herra, mene pois minun tyköäni, sillä minä olen syntinen ihminen“. Sillä hämmästys oli kalansaaliin tähden käsittänyt hänen ja kaikki, jotka hänen kansansa olivat. Mutta Jeesus sanoi heille: „Seuratkaat minua, ja minä teen teidän ihmisten kalamiehiksi“. Niin he wetivät wenheensä maalle, jättivät kaikki ja seurasivat häntä.

3. Ja Jeesus walitsi itselleen 12 opetuslasta, jotka hän myös nimitti apostoleiksi, sillä hän lähetti heidän saarnaamaan. Näitten nimet olivat seuraawat: 1. **Simon**, joka **Pieta-**

riffi kutsutaan, Zoonan poika Betsaidasta, ja 2. hänen welsensä **Andreas**, 3. **Johannes** Sebedeuksen poika Betsaidasta ja 4. hänen welsensä **Zaakob** (Zaakob Wanhempi), 5. **Filippus**, 6. **Bartolomens** (eli Natanael), 7. **Zuomas** ja 8. **Mattens** (eli Lewi), 9. **Zaakob** Alfensin poika (Zaakob Nuorempi), 10. **Zundas** Zaakobin poika, 11. **Simon**, joka kutsutaan Selotes, Kanaasta, ja 12. **Zundas** Iskariot.

Luuk. 5; Matth. 10; Mark. 3 ja Luuk. 6 l.

17. Jesuksen wuorisaarna.

Kun paljon kansaa oli kokoontunut Jesuksen tykö, meni hän ylös wuorelle. Ja opetuslapset tulivat hänen tykönsä. Ja kun Jesus oli istunut, awasi hän suunsa, opetti heitä ja sanoi: „Mutuaat owat hengellisesti waiwaiset, sillä heidän on taiwaan waltakunta. — Mutuaat owat murheellisiet, sillä he saawat lohdutuksen. — Mutuaat owat siwiät, sillä he saawat maan perä. — Mutuaat owat, jotka isoowat ja janoowat wanhurskautta, sillä he rawitaan. — Mutuaat owat laupiaat, sillä he saawat laupeuden. — Mutuaat owat puhtaat sydämmestä, sillä he saawat nähdä Jumalan“.

„Alkääät luulko, että minä tulin lakia ja profetoja päästämään; en tullut päästämään, vaan tähttämään. Minä sanon teille: ellei teidän wanhurskautenne ole paljon enempi kuin kirjanoppineitten ja farisealaisten, niin ette tule taiwaan waltakuntaan. — Rakastakaat wihollisianne, siunatkaat niitä, jotka teitä sadattawat, tehkääät niille hyvää, jotka teitä wihaawat, ja rukoilkaat niitten edestä, jotka teitä wainoowat ja wahingoittawat. Että te olisitte teidän isänne pojat, joka on taiwaisa; sillä hän sallii aurinkonsa koittaa niin pahain ylitse kuin hywäinkin, ja antaa sataa niin wäärille kuin wanhurskaillekin. — Olkaat siis te tähdellisiet, niinkuin teidän taiwaallinen Isänne tähdellinen on“.

„Koska sinä rukoilet, niin mene sinun kammiohosi, ja sulje sinun owesi, ja rukoile sinun Isääsi, joka on salaisuudessa; ja sinun Isääsi, joka salaisuudessa näkee, maksaa sinulle julkisesti. — Näin teidän pitää rukoileman: Isä meidän, joka olet taiwaisa. Pyhitetty olkoon sinun nimesi. Kähestyköön sinun waltakuntasi. Tapahtukoon sinun tahtosi niin

maassa kuin taivaassa. Anna meille tänä päivänä meidän jokapäiväinen leipämme. Ja anna meille meidän syntimme anteeksi, niinkuin mekin anteeksi annamme meidän velvollistemme. Ja älä johdata meitä kiusaukseen. Mutta päästä meitä pahasta. Sillä sinun on valtakunta, ja voima, ja kunnia iankaikkisesti. Amen!"

„Älkää tavarata footko maan päällä, kussa koi ja ruoste raiskaavat, ja kussa warfaat kaiwavat ja warastavat. Waan footkaat itsellenne tavarata taivaassa, kussa ei koi eikä ruoste raiskaa, ja kussa eivät warfaat kaiwa, eivätkä warasta. Sillä kussa teidän tavaranne on, siellä on myös teidän sydämenne“.

„Ratsokaat taivaan lintuja, eivät he kylvä, eivätkä niitä, eivätkä myös kokoo riiheen, ja teidän taivaallinen Isänne ruokii heidän. Ettekö te paljon enempi ole kuin he? — Ja mitä te surette waatteista? Ratsokaat kulkasia kedolla, kuinka he kaswavat; eivät he työtä tee, eivätkä kehää. Ja kuitenkin sanon minä teille,

ettei Salomo kaikessa kunniasjansa ollut niin waatetettu, kuin yksi heistä. Jos Sumala näin waatettaa pellon ruohon, joka tänä päivänä seisoo ja huomenna päätään heitetään, eikö hän paljon enemmän teidän sitä tee, te vähäuskoiset? — Etsikää ensin Sumalan waltakuntaa ja hänen wanhurskauttansa, ja niin kaikki nämät teille annetaan“.

„Mikä te tuomitte, ettei teitä tuomittaisi; sillä millä tuomiolla te tuomitsette, pitää teitä tuomittaman, ja sillä mitalla, jolla te mittaatte, pitää teille jälleen mitattaman. — Anokaat, niin teille annetaan; etsikää, niin te löydätte; kolkuttakaat, niin teille awataan. — Kaikki, mitä te tahdotte, että ihmisten pitää teille tekemän, niin te myös heille tehkää“.

„Menkää ahtaasta portista sisälle; sillä se portti on lauea ja awara tie, joka wie kadotukseen, ja niitä on monta, jotka siitä sisälle menewät. Ja se portti on ahdas ja tie kaita, joka wie elämähän, ja harwat ovat, jotka sen löytävät“.

„Kawahtakaat itseänne wääristä profetoista, jotka teidän tykönsä lammasten waatteissa tulewat, mutta sisältä he owat raatelewaiset judet. — Ei jokainen, kuin minulle sanoo: Herra, Herra, tule taiwaan waltakuntaan; mutta joka tekee minun Isäni tahdon, kuin on taiwaisja“.

Ja kun Jesus oli nämät puheensa lopettanut, hämmästyi kansa hänen oppiansa. Sillä hän opetti heitä woimallisesti, eikä niinkuin kirjanoppineet.

Matth. 5—7 l.

18. Jesus parantaa sadanpäämiehen palvelijan.

Kapernaumisja oli yksi romalainen sadanpäämies, jonka palvelija sairasti kuolemallansa. Sadanpäämies rakasti tätä palvelijataansa, ja lähetti Suutalaisten wanhimmat Jesuksen tykö ruokomaan häntä, että hän tulisi ja parantaisi palvelijan. Wanhimmat meniwät ja ruokoilivat Jesusta hartaasti, sanoen: „Hän on mahdollinen, ettäs hänelle sen teet; sillä hän rakastaa meidän kansaamme ja rakensi meille synagogan“.

Miin Jesus meni heidän kansjansa. Ja kun oliwat jo lähellä huonetta, lähetti sadanpäämies ystävänsä sanomaan Jesukselle: „Herra, älä waiwaa itseäsi, sillä en minä ole mahdollinen, ettäs minun kattoni alle tulisit. Sentähden en minä myös itseäni

lukenut mahdolliseksi tulemaan sinun tykösi, mutta sano sanalla, niin minun palvelijani paranee. Sillä minä olen myös ihminen, joka olen wallan alle asetettu, ja minun allani on sotamiehiä, ja sanon tälle: mene, niin hän menee, ja toiselle: tule, ja hän tulee, ja minun palvelijalleni: tee se, ja hän tekee“.

Koska Jeesus sen kuuli, ihmetteli hän ja sanoi kansalle, joka häntä seurasi: „Minä sanon teille, en ole minä Israelissa senkaltaista uskoa löytännyt“. — Ja kun lähetetyt palašivat kotia, löysivät he palvelijan terveenä, joka oli sairastanut.

Luuk. 7 l.

19. Jeesus herättää Nainin lesken pojan.

Ja tapahtui sen jälkeen, että Jeesus meni yhteen kaupunkiin, jonka nimi oli Nain. Hänen kansansa meni monta hänen opetuslastansa ja paljon väkeä. Ja kun hän kaupungin porttia lähestyi, katso, kuollutta kannettiin ulos, joka oli äitinsä ainoa poika, ja äiti oli leski. Ja paljon kaupungin kansasta kävi hänen kansansa.

Kun Herra näki lesken, armahdi hän häntä, ja sanoi hänelle: „Älä itke“. Ja Jeesus meni ja rupeš paariin, ja kantajat seisahuivat. Ja hän sanoi: „Nuorukainen, minä sanon sinulle: nouse ylös!“ Ja kuollut nousi istualle ja rupeš puhumaan; ja äiti sai poikansa jälleen.

Ja pelko tuli kaikille, jotka tämän näkiwät; he kunnioittiwat Sumalata ja sanoiwat: „Suuri profeta on nousnut meidän sekaamme ja Sumala on kansaansa etsinyt“. Ja sanoma hänestä lewisi kaikkeen Sudeaan ja lähimaakuntiin.

Luuk. 7 l.

20. Synfinen waimo.

Yksi Tarisealainen, nimeltä Simon, pyysi Jeesusta ruualle kanssaan; ja Jeesus meni hänen huoneensa ja atrioitši. Niin oli siinä kaupungissa yksi waimo, joka oli paljon syntiä tehnyt. Kun hän sai kuulla, että Jeesus atrioitši Simonin huoneessa, otti hän astian kallista woidetta ja tuli sinne. Ja hän seisoi Jeesuksen takana, hänen jalkaisa juuresa itkien, ja kastoi kynnelillä hänen jalkojansa ja kuwasi ne hiuksillansa, ja woiteli ne woiiteella.

Kun Farisealainen tämän näki, ajatteli hän itsensä: jos tämä olisi profeta, niin kyllä hän tietäisi, että tämä waimo, joka häneen rupee, on syntinen. Niin Jeesus sanoi hänelle: „Simon, minulla on jotakin sinulle sanomista. Yhdellä lainaajalla oli kaksi welfamiestä; toinen oli welfaa 500 penninkiä, ja toinen 50. Koska heillä ei ollut waraa maksaa, antoi hän molempain anteeffi. Sano siis, kumpi näistä häntä enemmän rakastaman pitää?“ Simon vastasi, sanoen: „Minä luulen, että se, jolle hän enemmän anteeffi antoi“. Niin Jeesus sanoi hänelle: „Oikein sinä tuomitset“. Ja sitten kääntyi hän waimon puoleen, ja sanoi Simonille: „Näetkös tämän waimon? minä tulin sinun huoneeseesi, et sinä antanut wettä minun jalwoilleni; mutta tämä kyyneleillä kasti minun jalkani, ja ne hiukfillansa kuivasi. Et sinä minun päätäni öljyllä woidellut; mutta tämä woiteella minun jalkani woiteli. Minä sanon sinulle: sentähden, että hänelle paljon syntiä anteeffi annettiin, niin hän paljon rakasti; mutta jolle vähempi anteeffi annetaan, se vähemmän rakastaa“. Ja Jeesus sanoi waimolle: „Sinun syntisi owat anteeffi annetut“. Niin rupešiwat ne, jotka atrioitsiwat, keskenänsä sanomaan: Kuka tämä on, joka synnitkin anteeffi antaa? Mutta Jeesus sanoi vielä waimolle: „Sinun uskosi on sinun wapaaksi tehnyt; mene rauhaan“.

[Luuk. 7 l.

Me rakastamme häntä; sillä hän rakasti meitä ensin (1 Joh. 4, 19).

* 21. Seisemän wertausta taiwaan walfakunnasta.

1. Kanja kokoontuu Jeesuksen tykö Galilean iaren rannalle. — 2. Wertaus siementyhylwöstä. — 3. Wertaus pellon ohdakkeista. — 4. Wertaus si-
napin siemenestä. — 5. Wertaus hapatuksesta. — 6. Wertaus peltoon kät-
ketystä tawarasta. — 7. Wertaus kallista helmeistä. — 8. Wertaus wer-
kosta.

1. Jeesus istui Galilean meren tykönä. Ja kun hän näki paljon kansaa kokoontuwan hänen tykönsä, meni hän haahteen, joka oli lähellä rantaa; ja kanja seisoi rannalla. Ja hän puhui heille seuraawat wertaukset.

2. „Kylwäjä meni ulos siementä kylwämään. Ja hänen kylwäisjansä lankešiwat muutamat tien oheen, ja se tallattiin ja taiwaan linnut söiwät sen. Muutamat lankešiwat kivistöön ja nousiwat pian hyls; mutta koska aurinko nousi, niin ne kui-

Y. A. MANNICHMÜLLER

wettuivat, sillä niillä ei ollut märkhyttä. Mutta muutamat lankešivat orjantappuroihin, ja orjantappurat kävivät myös ylös ja tukahuttivat ne. Muutamat taas lankešivat hywään maahan ja kantoivat satakertaisen hedelmän. — Tolla on korwat kuulla, se kuulkoon“.

Niin opetuslapset tulivat Jeesuksen tykö ja kysyivät häneltä: „Mikä on tämä vertaus?“ Jeesus selitti sen heille ja sanoi: „Sien on Jumalan sana. Jotka tien oheen lankešivat, ovat ne, jotka kuulevat; waan sitten tulee perkele ja ottaa sanan heidän sydämmistänsä, etteivät he uskoisi ja wapaiksi tulisi. — Mutta jotka kiivistöön, ovat ne, jotka kuulevat ja ottawat sanan ilolla vastaan; waan heillä ei ole juurta, ja kiusauksen ajalla he lankeewat pois. — Mutta se, joka orjantappuroihin lankeši, ovat ne, jotka kuulevat, ja menewät pois ja tukahutetaan surusta, rikaudesta ja elämän hefumasta, eivätkä kannu hedelmätä. — Mutta jotka hywään maahan, ovat ne, jotka sanan kuulevat ja kätkevät hywällä ja toimellisella sydämmellä ja tuottawat hedelmän kärjivällisyydessä“.

3. „Taiwaan valtakunta on ihmisen wertainen, joka kylwi hyvän siemenen peltoonsa. Mutta ihmisten maatesa, tuli hänen wihollisensa ja kylwi ohdakkeita nisujen sekaan. Koska oras rupefi kaswamaan ja hedelmän kantoi, silloin näkyivät myös ohdakkeet. Mutta perheen ijännän palvelijat tulivat ja sanoivat hänelle: „Serra, etkös hywää siementä kylwänyt peltoosi? Kusta siis sille owat ohdakkeet?“ Niin ijäntä wastasi, sanoen: „Wihamies sen teki“. Ja palvelijat sanoivat hänelle: „Tahdotkos, että me menemme ja kokoomme ne?“ Mutta hän sanoi: „En, ettette ohdakkeita kootessanne myös tempaisi ynnä heidän kanssansa nisuja pois. Sallikaat molempain kasvaa elonaikaan asti; ja elonajalla janon minä elomiehille: kootkaat ensin ohdakkeet, ja sitokaat ne lyhteisin poltettaa, mutta nisut kootkaat minun aittaani“.

Dpetuslapset sanoivat Jesukselle: „Selitä meille se wertaus pellon ohdakkeista“. Niin hän wastasi heille, sanoen: „Joka kylwää hyvän siemenen, se on Ihmisen Poika. Mutta pelto on maailma. Hyvä siemen on waltakunnan lapset; ohdakkeet owat pahan lapset. Wihollinen, joka ne kylwi, on perkele. Elonaika on maailman loppu. Elomiehet owat enkelit. Niinkuin ohdakkeet haetaan kokoon ja tulella poltetaan, niin pitää myös tämän maailman lopulla oleman. Ihmisen Poika lähettää enkelinsä, ja heidän pitää kotooman hänen waltakunnastansa kaikki pahennukset ja ne, jotka wäärhyttä tekewät. Ja heittäwät heidän tuliseen pätjiin; siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys. Silloin pitää wanhurskasten kiiltämän, niinkuin aurinko, heidän Ijäsä waltakunnassa. — Jolla on korwat kuulla, se kuulkoov“.

4. „Taiwaan valtakunta on sinapin siemenen wertainen, jonka ihminen kylwi peltoonsa. Se on pienin kaikkia siemeniä; mutta koska se kaswanut on, on se suurin kaalein seassa, ja tulee puuksi, niin että taiwaan linnut tulewat ja tekewät pesänsä sen oksille“.

5. „Taiwaan valtakunta on hapatusen wertainen, jonka waimo otti ja sekoitti kolmeen wakkiaan jauhoja, siihen asti kuin kaikki happani“.

6. „Taas on taiwaan valtakunta tawaran wertainen, joka on peltoon kätetty; sen löysi yksi ihminen ja kätki sen, ja ilon tähden, kuin hänellä siitä oli, meni hän pois ja möi kaikki, mitä hänellä oli, ja osti sen pellon“.

7. „Taiwaan valtakunta on kaupamiehen wertainen, joka

etfii hyviä päärhjä; ja koska hän löysi yhden kalliin päärlyn, meni hän pois ja möi kaikki, mitä hänellä oli, ja osti sen".

8. „Taas on taivaan valtakunta werkon wertainen, joka on mereen heitetty ja kaikellaisia kofofi. Koska se täyteen tuli, metiwät he sen rannalle ja istuiwat ja erottiwat hyvät astioihinja, mutta mädäntyneet he heittiwät pois. Näin on tapahtuwa maailman lopulla: enkelit menewät ulos ja erottawat pahat wanhurskasten keskeltä, ja heittäwät heidän tuliseen pätziin; siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys".

Luuk. 8 l. ja Matth. 13 l.

22. Jesus asettaa myrskyn.

Yhtenä päivänä tapahtui, että Jesus astui haahteen opetuslastensa kanssa; ja hän sanoi heille: „Menkäämme ylitse toiselle rannalle“. Ja he läksiwät matkalle, ja oli heidän kansansa myös muita wenheitä. Heidän purjehtiessaan, nukkui Jesus haahteen. Ja katso, kowa ilma nousi merellä, niin että aalto täytti haahden, ja he olivat suuressa hädässä.

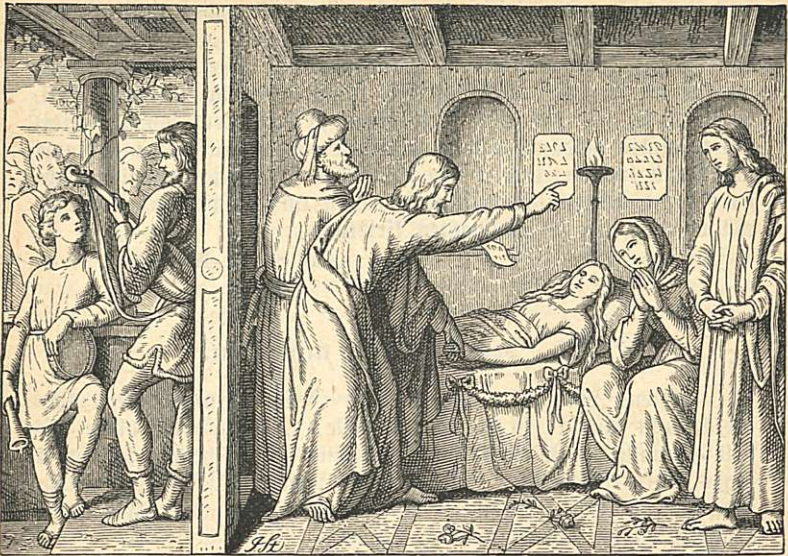
Niin meniwät opetuslapset ja herättiwät Jesusken, sanoen hänelle: „Herra, auta meitä, me hukumme“. Niin hän sanoi heille: „Te heikko-uskoiset, miksi te olette pelkurit?“ Ja hän nousi ja asetti tuulen ja meren, ja tuli tyveneksi. Niin ne ihmiset, jotka tämän näkiwät, ihmetteliwät, sanoen: „Millinen tämä on? sillä tuulet ja meri owat myös hänelle kuuliaiset“. Ja he tuliwat toiselle puolelle merta Gergesenein maakuntaan.

Matth. 8 l. ja Luuk. 8 l.

23. Jesus herättää Zairuksen tyttären.

1. Synagogan päämies Zairus tulee Jesusken tykö. — 2. Jesus parantaa sairaan waimon. — 3. Jesus herättää Zairuksen tyttären kuolleista.

1. Synagogan päämies, nimeltä Zairus, Kapernaumisja, tuli Jesusken tykö, lankefi hänen eteenjä, rukoili ja sanoi: „Minun pieni tyttäreni on viimeisillänjä; tule ja pane kätesi hänen päällensä, että hän paraniisi ja eläisi“. Ja Jesus meni hänen kansansa, ja paljon kansaa seurasi häntä.

2. Ja yksi waimo, joka oli 12 vuotta sairastanut punaista tautia, ja oli monelta parantajalta turhaan apua etsinyt, tuli wäkijoukossa ja rupesti Jeesuksen waatteisiin; sillä hän ajatteli itsensä: jos minä ainoastaan saan ruweta hänen waatteisiinsa, niin minä paranen. Ja hänen werilähteenä kohta kuivettui, ja hän tunsi ruumiisensa, että hän oli parattu. Mutta kun Jeesus tunsi woiman itsestänään lähtewän, käänsi hän itsensä kansan seassa ja sanoi: „Kuka rupesti minun waatteisiani?“ Niin waimo tuli peljäten, lankei hänen eteen ja sanoi hänelle kaiken totuuden. Mutta Jeesus sanoi hänelle: „Tyttäreni, sinun uskosi paransi sinun; mene rauhaan ja ole terve witsauksestasi“.

3. Kun hän vielä puhui, tulivat muutamat synagogan päämiehen huoneesta ja sanoivat Sairukselle: „Sinun tyttäresi on kuollut; mitäs Meistaria waiwaat?“ Mutta Jeesus, kuultuansa sen, sanoi hänelle: „Älä pelkää, ainoastaan usko“. Ja kun he tulivat päämiehen huoneesen, oli siellä niitä, jotka itkivät ja porasivat paljon. Ja Jeesus meni sisälle ja sanoi heille: „Mitä te pau-

haatte ja itkette? Lapsi ei ole kuollut, vaan makaa". Niin he pilkkasivat häntä. Mutta Jeesus ajoi ulos kaikki, ja otti ainoastaan lapsen isän ja äidin sekä kolme opetuslastansa, Pietarin, Saakobin ja Johanneksen, mukaansa ja meni huoneeseen, kussa lapsi makasi. Ja hän tarttui lapsen käteen ja sanoi: „Piikainen, nouse ylös!" Ja hänen henkensä tuli jälleen häneen, ja hän nousi ja kävi. Mutta tyttönen oli 12 vuoden vanha. Ja lapsen vanhemmat hämmästyivät suuresti. Ja Jeesus kielsi heitä, ettei kenkään saisi tietää, mitä oli tapahtunut. Mutta sanoma siitä levisi koko maahan.

Mark. 5 1.

Serra, minä uskon, auta minun epäuskoani! (Mark. 9, 24).

* 24. Johannes kastajan kuolema.

1. Herodes antaa heittää Johanneksen wankuteen. — 2. Herodes antaa tappaa Johanneksen.

1. Herodes, Galilean ruhtinas, oli ottanut welsensä Filippuksen puolison, Herodiaan, itsellensä emännäksi. Mutta Johannes kastaja nuhteli Herodesta, sanoen hänelle: „Ei sinulle ole luwallista pitää welsjesi emäntää". Silloin antoi Herodes ottaa Johanneksen kiinni ja pani hänen wankuteen. Ja Herodias wihasi Johannesta ja tahtoi antaa hänen tappaa, mutta ei hän saanut. Sillä Herodes pelkäsi Johannesta, koska hän tiesi hänen hurksaaksi mieheksi, ja otti waarin hänestä ja kuuli häntä monessa asiassa.

2. Kun Herodes wietti syntymäpäiväänsä, teki hän ehtoollisen Galilean ylimmäisille ja päämiehille. Ja Herodiaan tytär tuli sijalle ja hyppäsi heidän edesjäsä. Ja se kelpasi Herodokselle ja muille atrioitsewille; ja kuningas lupasi tytölle wannotulla wਾਲalla antaa, mitä ikänä hän anoi, aina puoleen hänen waltakuntaansa asti. Silloin meni tyttö äitinsä luo ja kysyi häneltä: „Mitä minun pitää anoman?" Niin äiti wastasi hänelle: „Johannes kastajan päättä". Ja tyttö meni kiireesti kuningaan tykö ja sanoi hänelle: „Minä tahdon, että minulle annat juuri nyt Johannes kastajan pään wadissa". Niin kuningas tuli sangen murheelliseksi; mutta walan tähden ja niitten tähden, jotka ynnä atrioitsiwat, ei hän kuitenkaan tahtonut sitä kieltää. Ja hän lähetti kohta wankihuoneesen ja käski tuoda Johanneksen pään. Niin

pyöveli meni ja tappoi Johanneksen ja toi hänen päänsä wadissa. Ja se annettiin tyttölle, ja tyttö wei sen äidillensä.

Kun Johanneksen opetuslapset saivat kuulla, mitä oli tapahtunut, tulivat he ja ottivat hänen ruumiinsa ja paniwat sen hautaan.

Marf. 6 l.

Joka loppuun asti wahwana pyyhy, hän tulee autuaaksi (Matth. 10, 22).

25. Jeesus ruokkii 5000 miestä.

1. Kanssa seuraa Jeesusta erämaahan. — 2. Jeesus ruokkii 5000 miestä.
- 3. Kanssa tahtoo tehdä Jeesuksen kuninkaaksi.

1. Jeesus meni opetuslastensa kanssa haahdella meren toiselle rannalle; ja he tulivat erämaahan. Mutta paljon kansaa seurasi häntä maata myöten kaupungeista. Ja Jeesus armahti heitä, sillä he olivat niinkuin lampaat ilman paimenta; ja hän rupeesi heitä opettamaan ja paransi heidän sairaitansa. Mutta koska ehtoo tuli, tulivat opetuslapset hänen tykönsä ja sanoivat: „Tämä on erämaa, ja aika on jo kulunut, laske kansa, että he menisivät kyliin itsellensä ruokaa ostamaan“. Niin Jeesus sanoi heille: „Antakaat te heidän syödä“. Mutta Filippus vastasi, sanoen: „Kahdensadan penningin leivät eivät täytyisi heille, että kukaan heistä vähän saisi“. Niin sanoi Andreas: „Tässä on yksi poikainen, jolla on wiiji ohraista leipää ja kaksi kalaa; waan mitä ne owat näin paljolle?“

2. Ja Jeesus sanoi opetuslapsilleen: „Asettakaat kansa ateriointijamaan“. Ja he asettivat heidän istumaan, 50 ja 100 kusfakin joukossa. Ja siinä paikassa oli paljon ruohoa. Ja Jeesus otti ne wiiji leipää ja kaksi kalaa, kiitti, mursi, ja antoi opetuslapsilleen; mutta opetuslapset jakoivat kansalle. Ja he söivät kaikki ja rawittiin. Mutta kun he olivat rawitut, sanoi Jeesus opetuslapsilleen: „Kootkaat murut, kuin jäivät, ettei mitään hukkuisi“. Ja he kokojivat 12 koria muruja. Mutta niitä, jotka olivat syöneet, oli lähes 5000 miestä, paitsi waimoja ja lapsia.

3. Kun ihmiset näkivät sen merkin, jonka Jeesus teki, sanoivat he: „Tämä on totisesti se profeta, joka maailmaan tulewa oli“. Mutta koska Jeesus hymmärsi, että he tahtoivat tulla ja

tehdä hänen kuninkaaksi, erkani hän heistä ja meni nuorelle yksinänjäksi.

Matth. 14 l. ja Joh. 6 l.

Riitos ruuan jälkeen: „Riittäkää Herraa, sillä hän on hyvä, ja hänen laupeutensa pysyy iankaikkisesti“ (Ps. 136, 1).

26. Kananealainen waimo.

Jesus poikkesi Tyron ja Sidonin maan ääriin. Ja katso, Kananealainen waimo, joka niistä maan-ääristä oli tullut, huuksi häntä, sanoen: „Herra, Dawidin poika, armahda minua! minun tyttäreni waiwataan hirmuisesti perfeleeltä“. Mutta Jeesus ei hänelle sanaakaan wastannut. Niin opetuslapset rukoilivat häntä, sanoen: „Croita hän luotasi, sillä hän huutaa meidän jälkeemme“. Jeesus sanoi heille: „En ole minä lähetetty, waan kadotettujen lammasten tykö Israelin huoneesta“.

Mutta waimo tuli ja kumarfi häntä, sanoen: „Herra, auta minua“. Jeesus wastasi ja sanoi: „Ei ole sowlas, ottaa lasten

leipää ja heittää penikoille". Mutta waimo sanoi: „Totta, Herra, shöwät kuitenkin penikatkin niistä muruista, jotka heidän herrainsa pöydältä putoawat". Silloin wastasi Jeesus ja sanoi hänelle: „O waimo, suuri on sinun uskoji; tapahtukoon sinulle, niinkuin sinä tahdot". Ja hänen tyttärensä tuli sillä hetkellä terweeksi.

Matth. 15 l.

Knokaat, niin teille annetaan, etsikäät, niin te löydätte; kolkuttakaat, niin teille awataan (Matth. 7, 7).

27. Jeesus kirkastetaan.

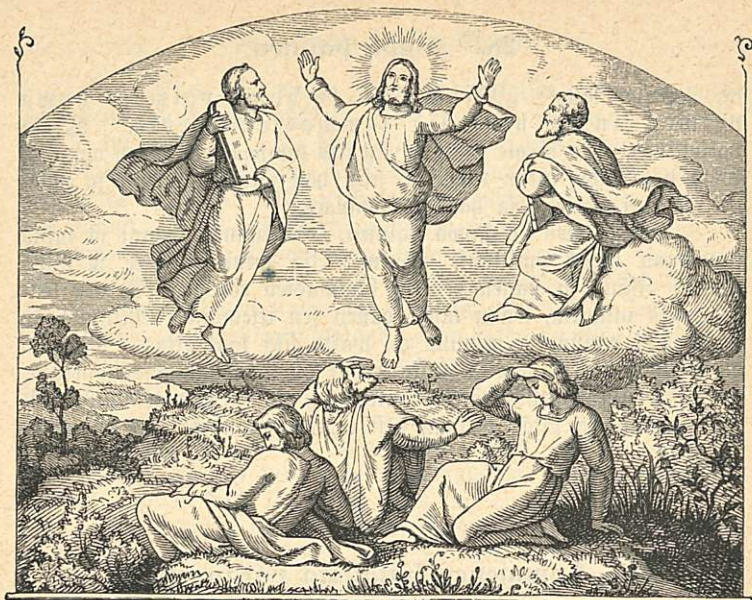
1. Pietari tunnustaa Jeesuksen Kristuskeksi, Jumalan Pojaksi. — 2. Jeesus puhuu kärsimisestään ja kuolemastaan. — 3. Jeesus kirkastetaan.

* 1. Kun Jeesus oli tullut Kesarea Filippi nimisen kaupungin seuduille, kysyi hän opetuslapsiltansa: „Kenenkä sanovat ihmiset minun, Ihmisen Pojan, olewan?" Niin he wastasivat, sanoen: „Moniaat Johannes kastajan, mutta muutamat Elian, muutamamat taas Jeremian, taikka jonkun profetoista". Jeesus sanoi heille: „Mutta kenenkä te sanotte minun olewan?" Niin wastasi Simon Pietari ja sanoi: „Sinä olet Kristus, sen elävän Jumalan Poika". Ja Jeesus sanoi hänelle: „Mutuas olet sinä, Simon Zoonan poika, sillä ei liha eikä weri ilmoittanut sitä sinulle, mutta minun Isäni, joka on taiwaisssa. Minä myös sanon sinulle: sinä olet Pietari, ja tämän kallion päälle tahdon minä raketa minun seurakuntani, ja helwetin porttien ei pidä sitä voittaman".

2. Siitä ajasta rupeesi Jeesus ilmoittamaan opetuslapsillensa, että hänen piti Jerusalemissa paljon kärsimän kansan vanhimpien, pappein päämiesten ja kirjanoppineitten kautta, ja tapettaman ja kolmantena päivänä nouseman ylös.

3. Kuusi päivää sen jälkeen otti Jeesus Pietarin, Saakobin ja Johanneksen kansansa ja meni erinänsä kirkkalle wuorelle rukoilemaan. Ja hän kirkastettiin heidän edessängsä; hänen kaswonsa paistoiwat niinkuin aurinko ja hänen waatteensa tuliwat kiiltäwiksi kuin lumi. Ja heille näkyiwät kunniasa Mooses ja Elia, jotka puhuiwat Jeesuksen kanssa hänen menostansa, jonka täyttävä oli Jerusalemissa.

Ja tapahtui, koska he läksiwät hänen tyköängsä, sanoi Pietari Jeesukselle: „Herra, meidän on tässä hywä olla; jos sinä tahdot,

niin me teemme tähän kolme majaa, sinulle yhden, Moosesekselle yhden ja Elialle yhden". Mutta hänen puhuisfansa tuli paistawa pilwi ja ympäri warjosi heidät. Ja ääni tuli pilvestä, sanoen: „Tämä on minun rakas Poikani, johon minä mielistyin; kuulkaat häntä". Kun opetuslapset sen kuuliwat, lankefiwat he kaswoillensa ja peljästyiwät sängen kowin. Mutta Jeesus tuli ja rupefi heihin, sanoen: „Nouskaat, älkää peljätkö". Ja kun he silmänfä nostiwat, eiwät he ketään nähneet, waan Jeesuksen yksinänfä.

Ja kun he meniwät alas wuorelta, sanoi Jeesus heille: „Älkää kellenkään tätä nähyä sanoko, siihen asti kuin Ihmisen Poika kuolleista nousee".

Matth. 16 ja 17 l.

Ja Sana tuli lihaksi ja asui meidän seasamme, ja me näimme hänen kunniansa niinkuin ainoan Pojan kunnian Isästä, täynnä armoa ja totuutta (Joh. 1, 14). — 3. 2 Piet. 1, 17. 18.

28. Hyvä paimen.

Jesús sanoi: „Minä olen se hyvä paimen, hyvä paimen antaa henkensä lammasten edestä. Mutta palkollinen, joka ei ole paimen, eivätkä lampaat ole hänen omanja, koska hän näkee suden tulewan, niin hän jättää lampaat ja pakenee, ja susi raatelee ja haastaa lampaat“.

„Minä olen se hyvä paimen, joka tunnen omani ja minä tunnetaan myös omiltani, niinkuin Isä minun tuntee ja minä tunnen Isän; ja panen henkeni lammasten edestä. Ei ota kenkään sitä minulta, vaan minä panen sen itsestäni. Minulla on valta sitä panna, ja minulla on valta sitä taas ottaa. Minulla on myös muita lampaita, jotka eivät ole tästä lammashuoneesta; ne pitää minun myös tänne saattaman, ja he saavat kuulla minun ääneni, ja pitää oleman yksi lammashuone ja yksi paimen“.

Joh. 10 l.

29. Kymmenen spitalista parannetaan.

1. Jesús parantaa 10 spitalista miestä. — 2. Yksi palajaa kiittämään Jesúsista.

1. Jesús meni Jerusalemiin päin ja matkusti keskeltä Samarian ja Galilean. Ja kun hän tuli yhteen kylään, kohtasi häntä kymmenen spitalista miestä. He seisoiivat kaukana ja huusivat: „Jesús, rakas Mestari, armahda meitä!“ Kun Jesús ne näki, sanoi hän heille: „Menkää ja osoittakaat itsenne papeille“. Ja taapahtui, että he mennessänsä tulivat puhtaitfi.

2. Mutta yksi heistä, kun hän näki, että hän oli parannettu, palasi jälleen ja kunnioitti Jumalata suurella äänellä. Ja hän lankefi kasvoillensa Jesuksen jalkain juureen ja kiitti häntä. Ja hän oli Samarialainen. Niin Jesús sanoi: „Eikö kymmenen puhdistettu? Kussa yhdeksän ovat? Ei ole muita löydetty, jotka palasivat Jumalata kunnioittamaan, kuin tämä muukalainen“. Ja hän sanoi vielä parannetulle: „Nouse ja mene; sinun usko on sinun wapahtanut“.

Luuk. 17 l.

Riittä Herraa, minun sieluni, ja älä unohda, mitä hyvää hän minulle tehnyt on! (Pj. 103, 2).

30. Suuri ehtoollinen.

Kun Jeesus oli ruualla yhden Farisealaisen huoneessa, puhui hän heille tämän vertauksen: „Yksi ihminen teki suuren ehtoollisen ja kutsui monta. Ja hän lähetti palvelijansa ehtoollisen hetkellä sanomaan kutsutuille: Tulkaat, sillä kaikki ovat valmistetut. Mutta he rupešivat kaikki itseänsä estelemään. Ensimmäinen sanoi palvelijalle: Minä ostin pellon, ja minun pitää menemän sitä katsomaan; minä rukoilen sinua, sano minun esteeni. Ja toinen sanoi: Minä ostin wiisi paria härkiä, ja menen niitä koettelemaan; minä rukoilen sinua, sano minun esteeni. Ja kolmas sanoi: Minä olen emännän nainut, ja en taida sentähden tulla.

Palvelija tuli ja puhui kaikki nämä herrallensa. Silloin perheenisäntä vihastui ja sanoi palvelijallensa: Mene nopeasti kaupungin kaduille ja kujille, ja saata tänne waiwaijet ja raajarikot, ontuvat ja sofiat. Niin palvelija teki niinkuin herra hänen käski. Ja hän tuli ja sanoi herrallensa: Herra, minä olen tehnyt, niinkuin sinä käskit, ja vielä nyt on sijaa.

Silloin herra sanoi palvelijallensa: Mene maanteille ja aidoille ja waadi heitä sisälle tulemaan, että minun huoneeni täytettäisiin. Sillä minä sanon teille, ettei yhdenkään niistä miehistä, jotka kutsuttiin, pidä maistaman minun ehtoollistani“.

Luk. 14 l.

Monta ovat kutsutut, mutta harvat ovat walitut (Matth. 20, 16).

* 31. Rikas mies ja Latsarus.

Jeesus puhui Juutalaisille tämän vertauksen: „Oli yksi rikas mies, joka waatetti itseänsä purppuralla ja kallilla linawaatteella, ja eli joka päivä ilossa ja herkuksilla. Oli myös kerjääjä, nimeltä Latsarus, joka makasi hänen owensa edessä täynnänsä paisumia ja rawitti itsensä niistä muruista, jotka rikkaan miehen pöydältä putošivat. Koivat myös tulivat ja nuolivat hänen paisumansa.

Niin tapahtui, että kerjääjä kuoli, ja enkelit weiwät hänen Abrahamin helmaan. Niin kuoli myös rikas mies ja haudattiin.

Ja koska hän helwetisissä waiwasssa oli, nosti hän silmänsä ja näki Abrahamin taampana ja Latsaruksen hänen helmasaan. Ja hän huusi, sanoen: Isä Abraham, armahda minua, ja lähetä

Latsarus kastamaan formensa pää weteen, että hän jäähdyttäisi minun kieleni, sillä minä waiwataan hirmuifesti tässä liekissä. Mutta Abraham wastasi ja sanoi hänelle: Poikani, muista, että sinä sait sinun hywäsi elämäsäsi, niin myös Latsarus pahaa; mutta nyt hän lohdutetaan ja sinä waiwataan. Ja paitfi kaikfia näitä on meidän ja teidän välillä suuri juopa kiinnitetty, että ne, jotka tahtowat täältä sinne teidän tyköenne mennä, eiwät woi, eikä fieltä tännekään tulla.

Niin hän sanoi: Minä rukoilen siis sinua, isä, että lähetat hänen minun isäni kotoon, sillä minulla on wiiji weljeä, todista=maan heille, etteiwät he myös tulifi tähän waiwan sijaan. Abra=ham sanoi hänelle: Heillä on Mooses ja profetat; kuulkaan niitä. Mutta hän sanoi: Ei, isä Abraham, waan jos joku kuolleista me=niifi heidän tykönsä, niin he parannuksen tekisiwät. Niin Abraham sanoi hänelle: Elleiwät he Moosesa ja profetoja kuule, niin eiwät he myös usko, jos joku kuolleista noujifi ylös“.

Luuk. 16 l.

Se kuin ihmisille on korkia, se on Jumalan edessä kauhistus (Luuk. 16, 15).

Wanhurskasten fielut owat Jumalan kädesä, eikä kuoleman waiwa lähesty heitä (Wif. 3, 1).

32. Vertaus laupiaasta Samarialaisesta.

1. Yksi lainoppinut kiusaa Jესusta. — 2. Jესus kertoo lainoppineelle vertauksen Laupiaasta Samarialaisesta.

1. Yksi lainoppinut tuli kerran Jესuksen tykö, kiusasi häntä ja sanoi: „Mestari, mitä minun pitää tekemän, että minä ian=kaikkisen elämän perisin?“ Mutta Jესus sanoi hänelle: „Mitä laisja kirjoitettu on? Kuinkas luet?“ Hän wastasi, sanoen: „Si=nun pitää rakastaman Herraa sinun Jumalatafi kaikesta sinun sydämmestäsi, ja kaikesta sinun sie=lustasi, ja kaikesta sinun woimastasi, ja sinun lähimmäistäsi, niinkuin itseäsi“. Niin Jესus sanoi hänelle: „Tee se, niin sinä saat elää“.

2. Mutta hän tahtoi itsensä tehdä wanhurskaaksi ja sanoi Jესukselle: „Kuka minun lähimmäiseni on?“ Niin Jესus wastasi, sanoen: „Yksi ihminen meni alas Jerusalemistä Jerikoon ja tuli ryöwäriten käsiin, jotka hänen alasti riisuiwat, haavoittiwat ja

K. A. T. H. NAUMANN.

menivät pois, jättäen hänen puolikuolleeksi tielle. Niin tapahtui, että yksi pappi sitä tietä waelsti, ja kun hän näki hänen, meni hän ohitse. Niin myös matkusti lewiläinen, ja kun tuli sille paikalle ja näki hänen, meni hän ohitse. Mutta yksi Samarialainen waelsti siitä myöskin, ja kun hän tuli hänen tykönsä ja näki hänen, armahti hän häntä. Ja hän tuli ja sitoi hänen haawansa, ja wuodatti siihen öljyä ja wiinaa. Sitten pani hän hänen juhtansa päälle ja wei hänen majataloon ja korjasi häntä. Ja toisena päivänä läksi hän matkalle ja antoi isännälle kaksi penninkiä, sanoen: Korjaa häntä; ja jos sinä enemmän kulutat, niin minä palatesani maksan sinulle“.

Sitten Jeesus kysyi lainoppineelta, sanoen: „Kuka siis näistä kolmesta oli sinun lähimmäisesi hänen lähimmäisensä, joka ryövärittien käsiin oli tullut?“ Niin hän wastasi: „Joka laupuden teki häntä kohtaan“. Jeesus sanoi hänelle: „Mene ja tee sinä myös niin“.

Luuk. 10 l.

33. Bertaus kuninkaasta, joka laski lukua palvelijainsa kanssa.

1. Jeesus neuwoo Pietaria, kuinka usein tulee anteeksi antaa. — 2. Bertaus kuninkaasta, joka laski lukua palvelijainsa kanssa. — 3. Jeesuksen waroitus sen johdosta.

1. Simon Pietari tuli Jeesuksen tykö ja sanoi hänelle: „Herra, kuinka usein minun pitää antaman anteeksi welsjelleni, joka rikko minua vastaan? Onko seitsemässä kerrässä kyllä?“ Jeesus wastasi hänelle, sanoen: „En minä sano sinulle ainoastaan seitsemän kertaa, waan seitsemänkymmentä kertaa seitsemän“.

2. Ja Jeesus sanoi: „Sentähden on taiwaan waltakunta kuninkaasen werrattu, joka tahtoi lukua laskea palvelijainsa kanssa. Ja kun hän rupefi laskemaan, tuli yksi hänen eteensä, joka oli hänelle welkaa kymmenen tuhatta leiwiskää. Mutta koska hänellä ei ollut waraa maksaa, käski kuningas, että hän myötäisiin, ja hänen emäntänsä ja lapsensa, ja kaikki, mitä hänellä oli, että welka sillä maksettaiisiin. Silloin se palvelija lankefi maahan ja rukoili häntä, sanoen: Herra, ole kärsiwällinen minun kanssani, ja minä maksan kaikki sinulle. Niin armahdi herra sitä palvelijata, päästi hänen ja antoi hänelle welan anteeksi.

Kun se palvelija meni ulos, löysi hän yhden kanssapalvelijoihstansa, joka oli hänelle welkaa sata penninkää. Ja hän tarttui häneen ja kiristi häntä kirkusta, sanoen: Maksa minulle welkasi. Niin hänen kanssapalvelijansa lankefi maahan hänen jalkainsa juureen ja rukoili häntä, sanoen: Ole kärsiwällinen minun kanssani, ja minä maksan kaikki sinulle. Mutta hän ei tahtonut, waan meni ja heitti hänen torniin, siihen asti kuin hän welan maksai.

Mutta kun muut kanssapalvelijat näkiwät, mitä oli tapahtunut, murehtiwat he suuresti, tuliwat ja ilmoittiwat herrallensa kaiken, mitä tehty oli. Silloin kutsui herra hänen eteenjä ja sanoi hänelle: Sinä paha palvelija, minä annoin sinulle anteeksi kaiken sen welan, ettäs rukoilit minua; eikö myös sinun pitänyt armahdaman sinun kanssapalvelijatafi, niinkuin minäkin armahdin sinua? Ja herra wihastui ja antoi hänen pyheweleille, siihen asti kuin hän maksai kaikki, mitä hän oli hänelle welkaa“.

3. Ja Jeesus sanoi: „Niin myös minun taiwaallinen Isäni tekee teille, joslette kufin welsjellensä teidän sydämestänne anna anteeksi heidän rikoksiansa“.

Matth. 18 l.

Olkaat keskenänne ystävälliset ja laupiaat, ja anteeksi antakaat toinen toisellenne, niinkuin Jumala teillekin Kristuksen kautta anteeksi antanut on (Ef. 4, 32).

* 34. Jeesus puhuu rukouksesta ja nöyryydestä.

1. Jeesus kehoittaa wäsymättömään rukoukseen. — 2. Vertaus farisealaisesta ja publikanista. — 3. Jeesus puhuu farisealaisista ja kirjanoppineista. — 4. Lesken ropo.

1. Siitä, että aina tulee rukoilla ja ei wäshä, puhui Jeesus wertauksen, sanoen: „Yhdessä kaupungissa oli tuomari, joka ei peljännyt Jumalata eikä häwennyt ihmisiä. Niin oli yksi leski siinä kaupungissa, joka tuli hänen tykönsä, sanoen: Auta minua riitawelsjeltäni. Ja hän ei tahtonut kauan aikaa; mutta viimein sanoi hän itsensä: Waikka en minä Jumalata pelkää, enkä häpeä ihmisiä, kuitenkin, että tämä leski waiwaa minua, tahdon minä häntä auttaa, ettei hän viimein tulisi ja nurisifi minua“.

Niin Herra sanoi: „Kuulkaat, mitä tämä wäärä tuomari sanoo. Eikö Jumalan pitäisi hänen walituitansa auttaman, jotka höt ja päiwät häntä huutawat; pitäisikö hänen sitä kärsimän? Minä sanon teille: hän auttaa heitä pian. Kuitenkin koska Ihmisen Poika on tulewa, löytäneekö hän uskoa maan päällä?“

2. Jeesus sanoi myös muutamille, jotka itsensä uskalsiwat, että he oliwat huraskaat, ja muita katsoiwat ylös, tämän wertauksen: „Kaksi miestä meni ylös temppeeliin rukoilemaan, yksi farisealainen, toinen publikani. Farisealainen seisoi ja rukoili näin itsensä: Minä kiitan sinua, Jumala, etten minä ole niin kuin muut ihmiset, ryhwäri, wäärä, huorintekijä, taikka myös niin kuin tämä publikani. Kahdesti wiikossa minä paastoon ja annan kymmenekset kaikista, kuin minulla on.

Mutta publikani seisoi taampana, eikä tahtonut silmiänsäkään nostaa ylös taiwaasen päin, waan löi rintoihinsa ja sanoi: Jumala armahda minua syntistä. — Minä sanon teille: Tämä meni kotiansa huraskaampana kuin se toinen. Sillä jokainen, kuin itsensä ylentää, se aletaan; ja joka itsensä alentaa, se yletään“.

3. Farisealaisista ja kirjanoppineista puhui Jeesus kansalle ja opetuslapsillensa, sanoen: „Moosoksen istuimella istuwat kirjanoppineet ja farisealaiset. Kaikki siis, mitä he teidän käskewät pitää, se pitäkää ja tehkää; mutta heidän töittensä jälkeen älkää te tehkö. He rakastawat ylimmäisiä sijoja pidoissa ja ylimmäisiä istuimia synagogoissa, ja terwehdyksiä turulla, ja tahtowat ihmisi-

siltä kutsuttaa: rabbi, rabbi. Mutta älkää te antako itseänne kutsuttaa rabbiksi; sillä yksi on teidän Mestarinne, joka on Kristus. Ja yksi on teidän Isänne, joka on taiwaisja. Joka teistä suurin on, se olfoon teidän palvelijanne“.

4. Ja Jeesus istui uhriarkun kohdalla, ja katseli, kuinka kansa pani rahaa uhriarkkuun. Monta rikasta pani paljon; niin tuli yksi köyhä leski ja pani kaksi ropoa. Niin Jeesus kutsui opetuslapsensa tykönsä ja sanoi heille: „Totisesti sanon minä teille: tämä köyhä leski pani enemmän uhriarkkuun, kuin kaikki ne, jotka siihen panivat. Sillä he owat kaikki panneet siitä kuin heillä liiakki oli; mutta tämä pani köyhyydestänsä kaiken tawaransa, mitä hänellä oli“.

Luu. 18; Matth. 23; Mark. 12 l.

Rukoilkaat laffaanatta (1 Tess. 5, 17).

35. Vertaukset kadonneesta lampaasta ja tuhlaaja pojasta.

1. Vertaus kadonneesta lampaasta. — 2. Vertaus tuhlaaja pojasta.

1. Jeesuksen tykö tulivat publikanit ja syntiset, kuulemaan häntä. Farisealaiset napisiwat siitä ja sanoiwat: „Tämä syntisiä vastaanottaa ja syö heidän kanssansa“. Niin hän puhui heille tämän vertauksen, sanoen: „Ruka on teistä se ihminen, jolla on sata lammasta, ja jos hän yhden niistä kadottaa, eikö hän jätä yhdeksänkymmentä ja yhdeksän korpeen ja mene sen jälkeen, joka kadonnut on, siihen asti että hän sen löytää? Ja kun hän sen löytää, niin hän panee sen olallensa iloiten. Ja koska hän tulee kotiansa, niin hän kutsuu kokoon ystävänsä ja kylänsä miehet, ja sanoo heille: Ilotkkaat minun kanssani, sillä minä löysin lampaani, joka kadonnut oli.“

Minä sanon teille: Niin pitää ilon oleman Jumalan enkeleillä yhdestä syntisestä, joka itsensä parantaa“.

2. Ja Jeesus puhui toisen vertauksen, sanoen: „Yhdellä miehellä oli kaksi poikaa. Nuorempi heistä sanoi isällensä: Isä, anna minulle osa tawarasta, kuin minun tulee. Ja isä jakoi heille tawaran. Ja ei kauan sen jälkeen, koska nuorempi poika oli kaikki koonnut, meni hän kaukaiselle maalle ja hukkasi siellä tawaransa irstaijuudessa.“

Isä, minä olen syntiä tehnyt taivasta vastaan ja sinun edessäni

Mutta kun hän oli kaikki tuhlassaan, tuli suuri nälkä siihen maakuntaan; ja hän rupeesi hätääntymään. Niin hän meni pois ja suostui yhden sen maakunnan kauppiamiehen kanssa, joka hänen lähetti maatyöläisiä kaitsemaan sikoja. Ja hän pyysi watsaansa rawalla täyttää, jota siat söiwät; ja ei kenkään hänelle sitäkään antanut. Silloin malttoi hän mieltensä ja sanoi itsekseen: Kuinka monella minun isäni palkollisella on kylä leipää ja minä kuolen nälkään! Minä nousen ja käyn minun isäni tykö ja sanon hänelle: Isä, minä olen syntiä tehnyt taivasta vastaan ja sinun edessäni, enkä ole mahdollinen sinun pojaksesi kutsuttaa; tee minun niinkuin yhden sinun palkollisistasi.

Ja hän nousi ja tuli isänsä tykö. Mutta kun hän vielä taampana oli, näki hänen isänsä hänen ja armahti häntä; ja hän juosten lankeksi hänen kaulaansa ja suuta antoi hänen. Mutta poika sanoi hänelle: Isä, minä olen syntiä tehnyt taivasta vastaan ja sinun edessäni, enkä ole mahdollinen tästedes sinun pojak-

jesi kutsuttaa. Niin isä sanoi palvelijoille: Tuokaat tänne ne parhaat vaatteet ja pukeaat hänen yllensä, ja antakaat formus hänen käteensä ja kengät hänen jalkoihinsa. Ja tuokaat se syötetty wafikka ja tappaat se, ja syökäämme ja riemuitkaamme. Sillä tämä minun poikani oli kuollut ja wirkosi jälleen; hän oli kadonnut ja on taas löydetty.

Mutta hänen vanhempi poikansa oli pellolla; ja kun hän tuli ja huonetta lähestyi, kuuli hän laulun ja hyppyt. Niin hän kutsui yhden palvelijoista ja kysyi: Mikä se on? Hän sanoi hänelle: Sinun welfesi tuli; ja isäsi antoi tappa sen syötetyn wafikan, että hän sai hänen terweenä jälleen. Niin hän wihastui, eikä tahtonut mennä sifälle. Hänen isänsä meni siis ulos ja neuwoi häntä. Mutta hän wastasi ja sanoi isälleen: Katso, niin monta vuotta minä palvelen sinua, enkä ole koskaan sinun kashjäksi käynyt ylitse, ja et sinä ole minulle wohlaakaan antanut, riemuitakseni ystäväini kanssa. Mutta että tämä sinun poikasi tuli, joka tawaransa on tuhlanut porttojen kanssa, tapoit sinä hänelle sen syötetyn wafikan. Mutta isä sanoi hänelle: Poikani, sinä olet aina minun tykönäni, ja kaikki, mitä minun on, se on sinun. Niin piti sinunkin riemuitseman ja iloitseman; sillä tämä sinun welfesi oli kuollut ja wirkosi jälleen, hän oli kadonnut ja on taas löydetty".

Suuf. 15 l.

Siwät terweet tarwitse parantajata, waan sairaat; en ole minä tullut wanhurškaita kutsumaan, waan syntisiä parannukseen (Suuf. 5, 31. 32).

* 36. Kolme käyntiä Betaniasa.

1. Jeesus opettaa Marttaa ja Mariaa. — 2. Jeesus herättää Latsaruksen. — 3. Pappien päämiehet päättävät tappa Jeesuksen. — 4. Maria woitelee Jeesusta kallilla woiteella.

1. Toisella puolella Öljymäkeä, lähes 15 wakomittaa Jerusalemistä, oli kylä, nimeltä Betania. Siellä asui Latsarus, ja hänen sifarensa Martta ja Maria. Jeesus rakasti heitä ja käwi usein heidän luonansa. Kun Jeesus kerran waeltaessaan käwi heidän tykönänsä, istui Maria hänen jalkainsa juureen ja kuunteli hänen puhettansa. Mutta Martta teki paljon askareita ja palveli heitä. Niin tuli Martta ja sanoi Jeesukselle: „Herra, etkös tottele, että minun sifareni jätti minun yksinäni askaroitsemaan? Sano siis hänelle, että hän minua auttaji“. Jeesus was-

täsi ja sanoi hänelle: „Martta, Martta, paljon sinä suret ja pyrit; mutta yksi on tarpeellinen. Maria on hyvän osan valinnut, jota ei häneltä pidä otettaman pois“.

2. Taphtui kerran, että Latzarus sairasti Betaniasa. Niin hänen sijarensa lähettivät Jeesuksen luo sanan: „Herra, katso, se sairastaa, jotas rakastat“. Kun Jeesus sen kuuli, sanoi hän: „Ei tämä tauti ole kuolemaaksi, vaan Jumalan kunniaaksi, että Jumalan Poika sen kautta kunnioitettaisiin“. Ja hän wiipyi vielä kaksi päivää sinä paikassa, missä hän oli. Sitten sanoi hän opetuslapsilleen: „Menkäämme jälleen Judeaan. Meidän ystävämmme Latzarus makaa; mutta minä menen häntä unesta herättämään“. Niin sanoivat opetuslapset: „Herra, jos hän makaa, kyllä hän paranee“. Mutta Jeesus sanoi heille selvästi: „Latzarus on kuollut; mutta menkäämme hänen tykönsä“. Ja he läksivät.

Kun Jeesus tuli Betaniaan, oli Latzarus jo neljä päivää maannut haudassa. Ja monta Juutalaista oli tullut Jerusalemissa lohduttamaan Marttaa ja Mariaa heidän weljensä tähden. Kun Martta kuuli Jeesuksen tulewan, juoksi hän häntä vastaan kylän ulkopuolelle ja sanoi hänelle: „Herra, jos sinä olisit täällä ollut, niin ei minun weljeni olisi kuollut“. Jeesus wastasi ja sanoi hänelle: „Sinun weljesi on nousewa ylös“. Martta sanoi: „Minä tiedän hänen nousewan ylösnousemisessa viimeisenä päivänä“. Mutta Jeesus sanoi hänelle: „Minä olen ylösnousemus ja elämä. Joka uskoo minun päälleni, hän elää, ehkä hän olisi kuollut; ja jokainen, joka elää ja uskoo minun päälleni, ei hänen pidä kuoleman iankaikkisesti. Uskotte sen?“ Martta wastasi ja sanoi hänelle: „Herra, minä uskon sinun Kristukseksi, Jumalan Pojaksi, joka tulewa oli maailmaan“.

Niin tuli Mariakin Jeesuksen tykö; ja Juutalaiset häntä seurausivat. Ja Maria sanoi Jeesukselle: „Herra, jos sinä olisit täällä ollut, ei olisi minun weljeni kuollut“. Kun Jeesus näki heidän itkewän, kauhistui hän hengessä ja tuli sängen murheelliseksi. Ja hän sanoi: „Kuhunka te hänen panitte?“ He sanoivat hänelle: „Herra, tule ja katso“. Ja Jeesus itki.

Jeesus tuli haudan tykö. Ja kivi oli pantu haudan päälle. Niin sanoi hän: „Ottakaat kivi pois“. Silloin sanoi Martta hänelle: „Herra, jo hän haisee“. Mutta Jeesus wastasi, sanoen: „Enkö minä sinulle sanonut, jos sinä uskoisit, niin sinä

näki sit Jumalan kunnian". Ja he ottivat kiven pois sijal-
tanja. Mutta Jeesus nosti silmänsä ylös ja sanoi: „Mä, minä
kiitän sinua, ettäs minua kuulit. Mutta minä tiedän myös, ettäs
aina minua kuulet". Ja kun hän nämä oli sanonut, huusi hän
suurella äänellä, sanoen: „Eatsjarus, tule ulos!" Ja katso,
kuollut tuli ulos sidottuna käsistä ja jalvoista kääriliinalla, ja hä-
nen kaswonsa olivat sidotut ympäri hikiliinalla. Ja Jeesus sanoi
heille: „Päästäkää häntä ja antakaat hänen mennä".

3. Monta niistä Juntalaijista, jotka olivat Jerusalemissa
tulleet, uskoivat Jeesuksen päälle. Mutta toiset menivät ja ilmoit-
tivat pappien päämiehille, mitä Jeesus oli tehnyt. Ja ylimmäi-
set papit ja farisealaiset pitivät siitä päivästä neuvoa, kuinka he
olisivat Jeesuksen tappaneet.

4. Kuutta päivää ennen pääsiäistä tuli Jeesus taas Beta-
niaan ja atrioitti spitalisen Simonin huoneessa. Martta palveli
heitä. Ja Eatsjarus oli yksi niistä, jotka Jeesuksen kanssa atrioitti-
vat. Niin otti Maria naulan kallista narduswoidetta ja voiteli
Jeesuksen pään ja jalat, ja kuiwasi hänen jalkojansa hiukfillansa.
Ja huone täytettiin woiteen hajusta. Niin sanoi yksi Jeesuksen
opetuslapsista, Jundas Iskariot, joka hänen sitten petti: „Mihinkä
kelpaa tämä haaskaus? Miksi ei tätä woidetta myöty kolmeen sa-
taan penninkiin ja annettu waiwaisille?" Mutta Jeesus sanoi:
„Miksi te waiwaatte tätä waimoa? Hän teki hyvän työn minua
kohtaan. Sillä teillä owat aina waiwaiset; mutta en minä teillä
aina ole. Tämä teki, mitä hän woi, ja ennätti woitelemaan mi-
nun ruumistani hautaamiseksi. Totisesti minä sanon teille: kussa
ikänä tämä ewankeliumi saarnataan kaikessa maailmassa, niin myös
tämä, kuin hän teki, pitää mainittaman hänen muistoksensa".

Luk. 10; Joh. 11 ja 12; Matth. 26 l.

37. Jeesus siunaa lapsia.

1. Jeesus opettaa, kuka on suurin taiwaanwaltakunnassa. — 2. Jeesus
siunaa lapsia.

1. Opetuslapset tulivat Jeesuksen tykö ja kysyivät häneltä,
sanoen: „Kuka on suurin taiwaanwaltakunnassa?" Niin Jeesus
kutsui tykönsä lapsen ja asetti sen heidän keskellensä. Ja kun hän
oli sen ottanut syliinsä, sanoi hän heille: „Totisesti minä
sanon teille: ellette käännny ja tule niinkuin lapset,

niin ette suinkaan tule sisälle taiwaan waltakuntaan. Sentähden, joka itsensä alentaa, niinkuin tämä lapsi, se on suurin taiwaanwaltakunnassa. Katsokaat, ettette katso ylön yhtäkään näistä pienimmistä; sillä minä sanon teille: heidän enkelinsä taiwaisissa näkewät aina minun Isäni kaswot, joka on taiwaisissa“.

2. Kerran tuotiin Jesuksen tykö lapsia, että hän pani käteensä heidän päällensä ja siunasi heitä. Niin opetuslapset nuhtelivat heitä, jotka niitä toivat. Mutta koska Jesus sen näki, närkästyhi hän ja sanoi heille: „Sallikaat lasten tulla minun tyköni ja älkäätkö kieltäkö heitä; sillä senkaltaisten on taiwaan waltakunta. Totisesti sanon minä teille: joka ei Jumalan waltakuntaa ota vastaan niinkuin lapsi, ei hän suinkaan siihen tule sisälle“. Ja hän otti heidät syliinsä, pani käteensä heidän päällensä ja siunasi heitä.

Matth. 18; Mark. 10 I.

* 38. Wiinamäen työmiehet.

Jesus puhui wertauksen, sanoen: „Taiwaan waltakunta on perheen isännän wertainen, joka warhain huomieneltain läksi ulos palkkaamaan työwäkeä wiinamäkeenjä. Ja kun hän oli sopinut heidän kanssansa päiväpenningistä, lähetti hän heidän wiinamäkeenjä. Ja hän meni ulos liki kolmannella hetkellä, ja näki muita seisowan joutilasna turulla, ja sanoi heille: Menkää te myös wiinamäkeen, ja mitä kohtuullinen on, niin minä annan teille. Niin he menivät.

Taas hän meni ulos liki kuudennella ja yhdeksännellä hetkellä, ja teki myös niin. Mutta yhdellätoistakymmenellä hetkellä läksi hän ulos, ja löysi muita joutilasna seisomasta. Ja hän sanoi heille: Miksi te tässä kaiken päivää joutilasna seisotte? He sanoivat hänelle: Ei ole kenkään meitä palkannut. Niin hän sanoi heille: Menkää te myös minun wiinamäkeeni, ja mitä kohtuus on, pitää teidän saaman.

Kun ehtoo tuli, sanoi wiinamäen isäntä huoneenhaltijallensa: Kutsu työwäki ja maksa heidän palkkansa, ruweten wiimeisistä ensimmäisiin asti. Ja kun ne tulivat, jotka liki yhdellätoistakymmenellä hetkellä tulleet olivat, saivat he kukin penninkinsä. Mutta koska ensimmäiset tulivat, luuliwat he enemmän saavansa; ja he myös saivat kukin penninkinsä. Niin he napisiwat perheen isäntää vastaan, sanoen: Nämät wiimeiset owat yhden hetken työtä tehneet, ja sinä teit heidät meidän werraksemme, jotka olemme kantaneet päivän kuorman ja helteen. Niin hän wastasi ja sanoi yhdelle heistä: Ystäväni, en tee minä sinulle wäärähyttä; etkös sopinut minun kanssani määrätystä penningistä? Ota se, kuin sinun tulee, ja mene matkaasi; mutta minä tahdon tälle wiimeiselle antaa niinkuin sinullekin. Wai enkö minä saa tehdä minun kalustani, mitä minä tahdon? Taikka katsotkos sentähden karfaasti, että minä hywä olen?

Niin wiimeiset tulewat ensimmäisiksi ja ensimmäiset wiimeisiksi. Sillä monta owat kutsutut, mutta harwat walitut“.

Matth. 20 l.

Armosta te olette autuaaksi tulleet uskon kautta, ja ette itse teistäanne; Jumalan lahja se on (Ef. 2, 8).

* 39. Jeesus ja Sakeus.

Viimeisellä matkallansa Jerusalemiin waelsi Jeesus Jerikon läpi. Siellä oli yksi mies, nimeltä **Sakeus**, joka oli publikanein päämies ja rikas. Hän tahtoi saada nähdä Jeesusta, waan ei saanu sitä kansalta, sillä hän oli lyhyt warreltansa. Niin hän juoksi edelle ja nousi yhteen metsäsiitunapuuhan; sillä Jeesus oli siitä kulkewa. Kun Jeesus tuli siihen paikkaan, katsahti hän ylös ja sanoi Sakeukselle: „Sakeus, astu nopeasti alas; sillä minun pitää tänä päivänä oleman sinun huoneesfasi“. Ja hän astui nopeasti alas ja wei Jeesuksen iloiten huoneesensa. Mutta ne, jotka tämän näkiwät, napisiwät ja sanoiwat: „Hän meni sisälle syntisen miehen tykö olemaan“.

Ja Sakeus seisoj ja sanoi Herralle: „Katsjo, Herra, puolen minun tawaratani annan minä waiwaisille; ja jos minä jonkun pettänyt olen, sen minä neljäkertaisesti jälleen annan“. Niin Jeesus sanoi hänelle: „Tänä päivänä on tälle huoneelle autuus tapahtunut, että hänkin on Abrahamin poika. Sillä Ihmisen Poika tuli etsimään ja wapahtamaan sitä kuin kadonnut oli“.

[Luuk. 19 l.

40. Jeesus rassastaa Jerusalemiin. □

1. Jeesus lähettää kaksi opetuslastansa Betfageen. — 2. Ransa huutaa Gosianna Dawidin pojalle. — 3. Jeesus itkee Jerusalemin yli. — 4. Jeesus puhdistaa tempelin.

1. Jeesus waelsi Jerusalemiin pääsiäisjuhalle. Kun hän lähestyi Betfagen kylää, Olymäen luona, lähetti hän kaksi opetuslapsistansa ja sanoi heille: „Menkää kylään, joka on teidän edesjänne, ja te löydätte kohta aasintamman sidottuna ja warjan hänen kanssansa; päästäkää ne ja tuokaat minulle. Ja jos joku teille jotakin sanoo, niin sanoakaat: Herra niitä tarvitsee; ja kohta hän laskee heidän“. Opetuslapset meniwät ja löysiwät, niinkuin Jeesus oli sanonut. Kun he päästiwät warjaa, sanoi sen isäntä heille: „Miksi te päästätte warjaa?“ Waan he sanoiwat: „Herra tätä tarvitsee“. Ja he taluttiwät aasintamman ja warjan Jeesuksen tykö, ja asettiwät waatteensa warjan päälle, ja istuttiwät Jeesuksen sen päälle. Tämä tapahtui, että tähtettäisiin, mitä oli ennus-

tettu profetan kautta, joka sanoo: Sanokaat Sionin tyttärelle: katso, sinun Kuninkaasi tulee sinulle, siwiä ja istuen aasintamman päällä ja ikeenalaijen aasin warjan päällä.

2. Mutta heidän matkustaessaan, hajoitti kansa waatteenensa tielle; toiset karšivat oksia puista ja hajoittivat tielle. Ja kun hän lähestyi menemään alas Oljymäeltä, niin ne, jotka edellä käwivät, ja jotka seurasivat, huusivat, sanoen: „Hosianna Dawidin pojalle! Kiitetty olkoon se, joka tulee Herran nimeen! Hosianna korkeudessa!“

3. Ja kun he tulivat lähemmäksi Jerusalemia, nosti Jeesus silmänsä kaupunkia kohden, itki ja sanoi: „Jos sinäkin tietäisit, niin sinä ajattelisit tällä sinun ajallasi, mitä sinun rauhaasi sopisi. Mutta nyt owat ne kätkeyt sinun silmäisi edestä. Sillä niitten päiväin pitää tuleman sinun ylitse, että sinun wihollisesi saartawat sinun ja ympäröiwät sinun ja ahdistawat sinua joka kulmalta, ja maahan tasoittawat sinun ja sinun lapsesi, jotka sinussa owat, ja eiwät jätä sinussa kiveä kiven päälle, ettes sinun etsikkösi aikaa tuntenut“.

4. Kun Jeesus tuli sisään Jerusalemiin, niin koko kaupunki tuli liikkeelle, ja he kysyivät: „Kuka on tämä?“ Mutta kansa, joka seurasi Jeesusta, sanoi: „Tämä on Jeesus, se profeta Galilean Natšaretista“. Ja Jeesus meni sisään temppeliin, ja ajoi ulos kaikki, jotka möivät ja ostivat temppelisä, ja rahanvaihtajain pöydät ja kyyhkysten kaupitsijain istuimet hän kuki, sanoen heille: „Kirjoitettu on: minun huoneeni pitää rukoushuoneeksi kutsuttaman; mutta te olette sen tehneet ryöväriten luolaksi“.

Kun pappien päämiehet ja kirjanoppineet kuuliivat lasten temppelisä huutawan: „Hosianna Dawidin pojalle“, närkästyivät he ja sanoivat Jeesukselle: „Kuuletkos, mitä nämä sanovat?“ Niin Jeesus sanoi heille: „Kuulen kyllä. Ettekö te koskaan ole lukeneet: Lasten ja imewäisten suusta olet sinä kiitoksen valmistanut?“ Ja Jeesus luopui heistä ja meni ulos kaupungista Betaniaan.

Matth. 21; Luuk. 19 l.

2. Glottse, sinä Sionin tytär, suuresti ja riemuitse, sinä Jerusalemin tytär! Ratso, kuninkaasi tulee sinulle, vanhurskas, ja auttaja, köyhä, ja ajaa aasilla ja aasin tamman warsalla (Sak. 9, 9). — Tehkää portit awaraksi ja owet maailmassa kortiaksi, kunnian kuninkaan mennä sisälle! (Ps. 24, 9); Ps. 118, 25. 26.

* 41. Pahat peltomiehet.

Jeesus puhui Buutalaisille, sanoen: „Kuulkaat tämä vertaus. Oli yksi perheen-isäntä, joka istutti wiinamäen ja pani aidan sen ympäri, ja kaivoi siihen wiinakuurnan ja rakensi tornin, ja antoi sen nuorolle peltomiehille, ja waelsi muille maille. Mutta koska hedelmän aika lähestyi, lähetti hän palvelijansa peltomiesten tykö, ottamaan sen hedelmiä. Mutta peltomiehet ottivat kiinni hänen palvelijansa; yhden he pieksivät, toisen he tappoivat, kolmannen he kiwittivät. Niin hän lähetti toiset palvelijat, usiammat kuin ensimmäiset; ja he tekivät myöskin heille samoin. Mutta viimein lähetti perheen-isäntä heidän tykönsä oman poikansa, sanoen: he karttavat minun poikaani. Mutta kun peltomiehet näkivät pojan, sanoivat he keskenensä: Tämä on perillinen, tulkaat, tappakaamme hän, niin me saamme hänen perintönsä. Ja he ottivat hänen kiinni, sykäsiwät ulos wiinamäestä ja tappoivat“.

„Koska siis wiinamäen isäntä tulee, mitä hän niitten peltomiesten tekee?“ He sanoivat hänelle: „Ne pahat hän pahasti huttuaa, ja antaa wiinamäensä toisille wiinamäen-miehille, jotka

hänelle antawat hedelmät ajallansa". Niin sanoi Jeesus heille: „Ettekö raamatuisja ole lukeneet: Jonka tiwen rakentajat hylkäsiwät, se on tullut kulmakiveksi. Herralta se on tullut, ja on ihmeellinen meidän silmäimme edessä. Sentähden sanon minä teille: Jumalan waltakunta pitää teiltä otettaman pois ja annettaman pakanoille, jotka sen hedelmän tekewät“.

Matth. 21 l.

* 42. Kymmenen neitsettä.

Jeesus puhui opetuslapsilleen, sanoen: „Silloin pitää taiwaan waltakunnan oleman kymmenen neitseeseen kaltainen, jotka ottiwat lamppunsa ja meniwät ulos ylkää vastaan. Mutta wiisi heistä oli taitawata, ja wiisi tyhmää. Ne tyhmät ottiwat lamppunsa, ja eiwät ottaneet öljyä astioihin. Mutta taitawat neitseet ottiwat öljyä astioihinsa ynnä lamppunsa kanssa. Koska ylkä wiipyi, tuliwat he kaikki uneliaiksi ja makasiwat.

Mutta puoliyön aikana kuului huuto: katso, ylkä tulee, menkää ulos häntä vastaan. Niin nousiwat kaikki neitseet ja walmistiwat lamppunsa. Mutta silloin sanoiwat tyhmät taitawille: Antakaat meille teidän öljyistäne, sillä meidän lamppumme sammuwat. Niin wastasiwat taitawat, sanoen: Ei suinkaan, ettei meiltä ja teiltä puuttuisi; mutta menkää paremmin niitten tykö, jotka myöwät, ja ostakaat itsellenne. Mutta heidän mennessänsä ostamaan, tuli ylkä. Ja jotka oliwat walmiit, ne meniwät hänen kanssansa häihin, ja owi suljettiin. Wiimein tuliwat nekin toiset neitseet, ja sanoiwat: Herra, herra, awaa meille. Mutta hän wastasi ja sanoi heille: Totisesti sanon minä teille: en tunne teitä“.

„Walwokaat sentähden, sillä ette tiedä päiwää, ettekä hetkeä, jona Ihmisen Poika tulee“.

Matth. 25 l.

43. Wiimeinen tuomio.

Jeesus sanoi opetuslapsilleen: „Kun Ihmisen Poika tulee kunniasjansa ja kaikki pyhät enkelit hänen kanssansa, silloin hän istuu kunniansa istuimella. Ja hänen eteensä kootaan kaikki kansat. Ja hän eroittaa toiset toisistaansa, niinkuin paimen eroittaa lampaat

vuohista. Lampaat hän ajettaa oikealle puolelensa, mutta wuohet wafemmallensa.

Silloin sanoo kuningas niille, jotka hänen oikealla puolelansa ovat: „Tulkaat, minun Isäni siunatut, omistakaat se waltakunta, joka teille on walmistettu maailman alusta. Sillä minä isofin ja te ruokitte minun; minä janofin, ja te juotitte minun; minä olin outo, ja te minun huoneesen otitte, alasti, ja te waatetitte minun, sairasma, ja te opitte minua; minä olin wankina, ja te tulitte minun tyköni“. Silloin wastaawat wanhurskaat ja sanowat hänelle: „Herra, koska me näimme sinun isoowan ja ruokimme sinun, taikka janowan, ja annoimme sinun juoda? Mutta koska me näimme sinun outona, ja huoneesen otimme sinun, taikka alastonna, ja waatetimme sinua? Ja koska me näimme sinun sairasma, taikka wankina

ja tulimme sinuun tykösi?" Niin vastaa kuningas ja sanoo heille: „Totisesti sanon minä teille: Sen, kuin te olette tehneet yhdelle näistä vähimmistä minun veljistäni, sen te teitte minulle“.

Silloin kuningas myös sanoo niille, jotka vasemmalla ovat: „Menkää pois minun tyköäni, te kirotut, siihen iankaikkiseen tuleen, joka valmistettu on perkeleelle ja hänen enkeleillensä. Sillä minä isosin, ja ette minua ruokkineet; minä janoisin, ja ette minua juottaneet. Minä olin outo, ja ette minua huoneesen ottaneet, alasti, ja ette minua vaatettaneet, sairas ja wankina, ja ette minua oppineet“. Silloin nekin häntä vastaavat, sanoen: „Herra, koska me näimme sinun isooowan, taikka janoowan, taikka outona, taikka alasti, taikka sairasna, taikka wankina, ja emme sinua palvelleet?“ Mutta hän vastaa heille ja sanoo: „Totisesti sanon minä teille: Mitä ette tehneet yhdelle näistä vähimmistä, sitä ette tehneet minulle“. — Sa niitten pitää menemän iankaikkiseen waiwaan, mutta wanhurskaat iankaikkiseen elämään“.

Matth. 25 l.

Ei jokaisen, kuin sanoo minulle: Herra, Herra, pidä tuleman taiwaan waltakuntaan, mutta joka tekee minun isäni tahdon, kuin on taiwaassa (Matth. 7, 21).

III. Jeesuksen kärkeäminen ja kuolema.

44. Jeesus pesee opetuslasten jalat ja asettaa pyhän ehtoollisen.

1. Juudas juostuu ylimmäisten pappien kansa ja lupaa antaa Jeesuksen heidän kästinsä. — 2. Jeesus pesee opetuslastensa jalat. — 3. Jeesus asettaa pyhän Ehtoollisen. — 4. Jeesus puhuu pettäjästänsä ja lohduttaa opetuslapsiansa.

1. Kun Jeesus oli lopettanut kaikki puheensa, janoi hän opetuslapsillensa: „Te tiedätte, että kahden päivän perästä on pääsiäinen, ja Ihmisen Poika hönannetaan ristiinnaulittaa“. Mutta pappein päämiehet, kirjanoppineet ja kansan wanhimmat kokoontui-

wat ja pitivät neuvoa, kuinka he Jeesuksen kiinniottaisivat ja tappaisivat. Ja Juudas Iskariot meni heidän tykönsä, ja sanoi: „Mitä te tahdotte minulle antaa, ja minä teille hänen saatan?“ Niin he ihastuivat ja määräsiwät hänelle 30 hopeapenninkiiä. Ja siitä asti etji hän soweliaasta aikaa pettääksensä häntä.

2. Mutta ensimmäisen makianleiwän päivänä lähetti Jeesus kaikki opetuslapsistansa Jerusalemiin valmistamaan pääsiäislampan ateriata. Ja ehtoolla tuli Jeesus opetuslastensa kanssa kaupunkiin ja istui pöytään heidän kanssansa. Ja Jeesus sanoi heille: „Minä olen halulla halajanut syödä tätä pääsiäislamasta teidän kanssanne, ennenkuin minä kärsin. Sillä minä sanon teille, etten minä suinkaan siitä syö, siihenasti kuin se täytetään Jumalan waltakunnassa“. Heidän aterioidessaan nousi Jeesus ja riisui waatteensa, otti liinaisen ja wyötti itsensä sillä. Sitten pani hän wettä maljaan ja rupesti pesemään opetuslasten jalkoja ja kuivasi ne liinaisella. Kun hän tuli Simon Pietarin tykö, sanoi Pietari hänelle: „Herra, sinäkö minun jalkani peset? Ei sinun pidä itkänä pesemän minun jalkojani“. Mutta Jeesus sanoi hänelle: „Ellen minä sinua pese, niin ei sinulla ole osaa minun kanssani“. Silloin Pietari sanoi: „Herra, ei ainoastaan minun jalkojani, mutta myös kädet ja pää“. Niin Jeesus wastasi ja sanoi hänelle: „Joka pesty on, ei se muuta tarvitse, waan että jalat pestään, ja niin on hän kokonansa puhdas; ja te olette puhtaat, ette kuitenkaan kaikki“. Sillä Jeesus tiesi, kuka oli hänen pettäwä.

Kun Jeesus oli jälleen ottanut waatteensa ja istunut, puhui hän heille, sanoen: „Tiedättekö, mitä minä teille tehnyt olen? Jos minä, joka olen Herra ja Mestari, olen teidän jalkanne pesenyt, niin pitää teidänkin toinen toisenne jalat pesemän. Minä annoin teille esikuvan, että te niin tekisitte, kuin minä tein teille. Ei ole palvelija suurempi herraansa, eikä sanansaattaja suurempi kuin se, joka hänen lähetti. Jos te nämä tiedätte, te olette autuaat, jos te niitä teette“.

3. Ja Jeesus otti leiwän, kiitti ja mursi ja antoi opetuslapsille, sanoen: „Ottakaat ja syökäät! Tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan. Se tehkäät minun muistokseni!“ Niin otti hän myös kalkin ehtoollisen jälkeen, kiitti, antoi heille ja sanoi: „Juokaat tästä kaikki! Tämä kalkki on se uusi testamentti minun weressjäni, joka teidän ja monen edestä wuodatetaan syntein an-

ZÄ. HEINR. NAUMANN.

teeksi antamiseksi. Se tehkää, niin usein kuin te juotte, minun muistokseni!”

4. Ja heidän vielä atrioidessaan, sanoi Jeesus heille: „To-
tisesti sanon minä teille: Yksi teistä on minun pettävä”. Niin
tulivat he murheelliseksi ja rupeivat toinen toisensa jälkeen kysy-
mään häneltä: „Ollenko minä se?” Ja Johannes sanoi Jeesukselle:
„Herra, kuka se on?” Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: „Se on se,
jolle minä kastetun palan annan”. Ja kun hän oli leivän kasta-
nut, antoi hän sen Juudas Iskariotille ja sanoi hänelle: „Mitä
teet, niin tee pikemmin”. Mutta sen palan jälkeen meni häneen
perkele. Ja Juudas meni kohta ulos; ja yö oli.

Kun hän oli mennyt ulos, sanoi Jeesus: „Myt on Ihmisen
Poika kirkastettu ja Jumala on kirkastettu hänessä. Uuden kä-
s-
kyn minä annan teille, että te rakastaisitte teitä
keskenänne, niinkuin minä teitä rakastin, että te myös
toinen toistanne rakastaisitte. Siitä pitää kaikkien tunte-
man teitä minun opetuslapsikseni, jos te keskenänne rakkauden
pidätte”. Myöskin lohdutti hän opetuslapsiansa, ettei heidän sy-
dänmensä olisi murheellinen maailman suruissa ja wainoissa.

Ja hän lupasi heille lähettää Lohduttajan, Pyhän Hengen, joka oli heitä opettava ja johdattava kaikkeen totuuteen. Vielä antoi hän heille rauhansa, sanoen: „Rauhan minä jätän teille, minun rauhani minä annan teille; en minä anna niinkuin maailma antaa. Älkään teidän sydämmenne murheellinen olko, älkään myös peljätkö“.

Kristus antoi itsensä meidän edestämme, että hän meitä kaikesta väryydestä lunastaisi, ja itsellensä erinomaisesti kansaksi puhdistaisi, ahteraksi hyviin töihin (Tit. 2, 14).

45. Jeesus kärsii Getsemanessa.

1. Jeesus ilmoittaa Pietarille, kuinka hän on mestarinsa kieltävä. — 2. Jeesuksen katkera kärsimys Getsemanessa. — 3. Juudas ja kansan joukko tulevat Jeesusta kiinni ottamaan. — 4. Opetuslapset jättävät Jeesuksen ja pakenewat.

1. Kun he olivat kiitoswirren weisanneet, menivät he Kidronin ojan yli Öljymäelle. Siellä sanoi Jeesus opetuslapsille: „Tänä yönä te kaikki pahenette minussa“. Niin vastasi Pietari ja sanoi hänelle: „Jos vielä kaikki sinussa pahenisi, en minä tänä yönä pahene“. Jeesus sanoi hänelle: „Totisesti sanon minä sinulle: tänä yönä ennenkuin kuko kahdesti laulaa, sinä kolmasti minun kiellät“. Mutta Pietari sanoi: „Baikka minun pitäisi kuoleman sinun kanssasi, en kiellä minä sinua“. Niin sanoivat myös kaikki opetuslapset.

2. Ja he tulivat paikkaan nimeltä Getsemane, jossa oli hirttarha. Siihen meni Jeesus opetuslastensa kanssa. Ja hän sanoi heille: „Istukaat tässä, niinkauan kuin minä menen ja rukoilen tuolla“. Mutta hän otti tykönsä Pietarin, Saakobin ja Johanneksen ja rupesi murhehtimaan ja wapisemaan. Ja hän sanoi heille: „Minun sieluni on suuresti murheisjansa kuolemaan asti; olkaat tässä ja walwokaat minun kanssani“. Niin käwi hän vähän etemmäksi heistä, lankefi kaswoillensa maahan ja rukoili, sanoen: „Minun Isäni, jos mahdollinen on, niin menkään pois minulta tämä kalkki; ei kuitenkaan niinkuin minä tahdon, mutta niinkuin sinä“. Ja kua hän tuli opetuslastensa tykö, löysi hän heidän mätäamasta, ja sanoi Pietarille: „Niin ette woineet walwoa yhtä hetkeä minun kanssani? Walwokaat ja rukoilkaat, ettette kiujauk-

seen lankeisi. Henki on altis, mutta liha on heikko”.

Taas meni hän toisen kerran ja rukoili, sanoen: „Minun Isäni, ellei tämä kalkki taida mennä pois minulta, muutoin jos en minä sitä juo, niin tapahtukoon sinun tahtosi”. Ja hän tuli opetuslastensa tykö ja löysi heidän taas makaamasta, sillä heidän silmänsä olivat rasfaat. Ja hän jätti heidän, meni pois kolmannen kerran ja rukoili samat sanat. Niin enkeli taivaasta ilmestyi ja vahvisti häntä. Ja kun hän sangen suuressa ahdistuksessa oli, rukoili hän hartaammin. Ja hänen hienensä oli niinkuin werenpisarat, jotka maan päälle putosivat.

Kun hän nousi rukoilemasta, tuli hän opetuslasten tykö ja sanoi heille: „Katso, hetki on tullut, että Ihmisen Poika annetaan yllön syntisiin käsiin. Nouskaat, käykäämme; katso, se lähestyy, joka minun peittää”.

3. Ja vielä hänen puhuisjansa, katso, Jumdas tuli ja hä-

nen kansansa joukko kansaa, joka oli varustettu tulijoihduilla, miekoilla ja seipäillä. Niin Jeesus meni heitä vastaan ja sanoi heille: „Ketä te etsitte?“ He vastasivat: „Jeesusta Natsarealaista“. Sanoi Jeesus heille: „Minä olen“. Kun he tämän kuuliivat, astuivat he takaperin ja lankeasivat maahan. Mutta hän sanoi heille: „Jos te siis minua etsitte, niin antakaat näitten mennä“. Niin Juudas lähestyi Jeesusta ja antoi hänen suuta, sanoen: „Terwe Rabbi!“ Mutta Jeesus sanoi hänelle: „Jätäväni, mitä warten sinä tulit? Suun antamisellako sinä Ihmisen Pojan petät?“

4. Koska opetuslapset näkiwät, mitä tulewa oli, sanoivat he Jeesukselle: „Herra, emmekö lyö miekalla?“ Ja Simon Pietari weti miekkansa ja löi ylimmäisen papin palvelijata ja hakkasi pois hänen oikean korwansa; ja sen palvelijan nimi oli Malkus. Mutta Jeesus sanoi Pietarille: „Pistä miekkasi sijallensa; sillä kaikki, jotka miekkaan rupeewat, ne miekkaan hukkawat. Eikö minun pidä juoman sitä kalkkia, kuin Jä minulle antoi?“ Ja hän kutsui palvelijan lähemmäksi ja paransi hänen korwansa. Mutta kansan joukko otti Jeesuksen kiinni ja sitoi hänen. Silloin kaikki opetuslapset jättiwät hänen ja pakeniwat.

Sinä sait minun työtä tekemään sinun synneisijäsi, ja olet tehnyt minulle waiwaa sinun pahoisja teoisjasi (Jes. 43, 24).

46. Jeesus ylimmäisten pappien ja suuren Raadin edesjä.

1. Jeesus Hannaan edesjä. — 2. Pietari kieltää Mehtarinsa. — 3. Jeesus kansan wanhimpien, kirjanoppineitten ja suuren Raadin edesjä. — 4. Juudas hirttää itsensä.

1. Ne, jotka oliwat Jeesuksen kiinni ottaneet, weliwät hänen ylimmäisen papin Hannaan tykö. Ja ylimmäinen pappi kysyi Jeesukselta hänen opetuslapsistansa ja opetusjastansa. Jeesus wastasi häntä, sanoen: „Minä olen maailman edesjä julkijesti puhunut; minä olen synagogassa ja temppelisjä opettanut. Kysy niiltä, jotka kuuliwat; katso, ne tietäwät, mitä minä sanonut olen“. Silloin antoi yksi palvelijoista Jeesukselle korwapuustin, sanoen: „Niinkö sinä wastaat ylimmäistä pappia?“ Mutta Jeesus wastasi ja sanoi hänelle: „Jos minä pahasti puhuin, niin tunnusta se pahaksi; mutta jos minä oikein puhuin, miksis minua lyöt?“

2. Mutta Pietari seurasi Jēstusta taampana ja tuli ylimmäisen papin pihaan. Ja hän seisoi siellä palvelijain kanssa ja lämmitteli, sillä he olivat hiilistä tehneet tullen. Niin yksi piika tuli ja sanoi Pietarille: „Sinä olit myös Jēstuksen kanssa Galileasta“. Mutta hän kielsi, sanoen: „En minä tunne häntä, enkä tiedä, mitä sanot“. Ja kun hän meni ulos, lauloi kufko. Mutta toinen piika näki hänen ja sanoi samalla tavalla. Niin Pietari taas kielsi wannotulla walalla ja sanoi: „En tunne minä sitä ihmistä“. Mutta jonkun ajan perästä tuli yksi palvelija ja sanoi: „Enkö minä sinua nähnyt yrttitarhassa hänen kanssansa?“ Ja toiset, jotka siinä olivat, sanoivat: „Totisesti olet sinä yksi heistä, sillä sinä olet Galilealainen ja sinun puheesi ilmoittaa sinun“. Mutta Pietari rupeesi itseänsä sadattelemaan ja wannomaan, ja sanoi: „En tunne minä sitä ihmistä“. Ja kufko taas lauloi. Silloin käänsi Jēsus itsensä ja katsahti Pietariin. Ja Pietari muisti Herran sanat, ja meni ulos ja itki katkerasti.

3. Hannas lähetti Jēstuksen sidottuna ylimmäisen papin Raifaan tykö, jonka luokse kirjanoppineet ja kansan wanhimmat olivat kokoontuneet. Ja he etsivät syhtä Jēstusta vastaan saada- seen hänen tappa. Mutta waikka monta wäärää todistajaa tuli, niin eiwät heidän todistuksensa olleet soweliaat. Ja ylimmäinen pappi nousi ja sanoi Jēstukselle: „Etkö mitään wastaa, mitä nämä sinua vastaan todistawat?“ Mutta Jēsus oli ääneti.

Niin ylimmäinen pappi sanoi Jēstukselle: „Minä wannotan sinua sen elävän Jumalan kautta, ettäs sanot meille, oletko Kristus, Jumalan Poika“. Jēsus wastasi ja sanoi: „Minä olen. Ja tästedes pitää teidän näkemän Ihmisen Pojan istuwan woiman oikealla kädellä ja tulewan taiwaan pilwisjä“. Silloin ylimmäinen pappi repäisi waatteensa ja sanoi: „Mitä me silleen todistuksia tarwitsemme? Katso, nyt te kuulitte hänen pilkkansa. Mitä te luulette?“ Niin he wastasivat ja sanoivat: „Hän on wika-pää kuolemaan“.

Mutta ne miehet, jotka Jēstusta pitivät, pilkkasivat häntä, shjeskelivät hänen kaswoillensa ja löivät häntä poskelle; toiset peittiwät hänen kaswonsa ja löivät häntä, sanoen: „Arwaa meille, Kriste, kuka sinua löi?“

Ja aamulla warhain kokoontui Juutalaisten suuri Raati ja tuomitfi Jēstuksen kuolemaan, koska hän oli sanonut itsensä Ju-

malan Bojakkii. Ja he antoivat sitoa hänen ja weivät hänen maaherralle Pontius Pilatukselle.

4. Mutta kun Juudas näki, että Jeesus oli kuolemaan tuomittu, latui hän ja wei rahat takaisin pappein päämiehille, sanoen: „Minä pahasti tein, että minä petin wiattoman weren“. Mutta he sanoivat hänelle: „Mitä meidän siihen tulee? Katsjo itseäsi“. Ja hän heitti rahat temppeleihin, läkji pois ja hirtti itsensä.

2. 4. Se murhe, joka Jumalan mielen jälkeen tapahtuu, saattaa katumisen autuudeksi; mutta maailman murhe saattaa kuoleman (2 Kor. 7, 10).

3. Hän on haavoitettu meidän pahain tekojemme tähden ja meidän synnteimme tähden on hän hoiutuu (Jes. 53, 5).

47. Jeesus Pilatuksen ja Herodeksen edessä.

1. Jeesus Pontius Pilatuksen edessä. — 2. Jeesus Herodeksen edessä. — 3. Jeesus toisen kerran Pilatuksen edessä. Jeesus tuomitaan ristiinnaulittavaksi.

1. Pappein päämiehet ja kansan wanhimmat, jotka olivat tuoneet Jeesuksen maaherran tykö, eivät menneet sifään oikeusfaliin, etteivät itseänsä saastuttaiji. Waan Pilatus tuli ulos heidän tykönsä ja sanoi: „Mitä kannetta te tuotte tätä miestä vastaan?“ Niin he rupefiwat kantamaan hänen päällensä, sanoen: „Tämän me löhyimme kansaa wiettelewän ja kieltävän keisarille weroa antamasta ja sanowan itsensä olewan kuninkaan Kristuksen“.

Silloin meni Pilatus sifään oikeusfaliin, ja sanoi Jeesukselle. „Dietkos sinä Juutalaisten kuningas?“ Jeesus wastasi: „Ei minun waltakuntani ole tästä maailmasta. Jos minun waltakuntani olisi tästä maailmasta, niin tosin minun palvelijani olisiwat sotineet, etten minä olisi tullut annetuksi ylön Juutalaisille. Mutta ei minun waltakuntani oli täältä“. Niin Pilatus sanoi hänelle: „Niin sinä olet kuningas?“ Jeesus wastasi, sanoen: „Sitä warten olen minä syntynyt, ja sitä warten maailmaan tullut, että minä totuuden tunnustan. Sofainen, joka on totuudesta, se kuulee minun ääneni“. Niin Pilatus sanoi hänelle: „Mikä on totuus?“ Ja kun hän tämän sanonut oli, meni hän ulos Juutalaisten tykö ja sanoi heille: „En minä löhdä yhtään syytä hänessä“. Mutta he kantoiwat yhä hänen päällensä, että hän keloittaa kansaa ja on opettanut koko maassa Galileasta lähtien. Kun

Pilatus kuuli, että Jeesus oli Galileasta, lähetti hän hänen Herodeksen tykö, joka myös silloin oli Jerusalemissa.

2. Kun Herodes näki Jeesuksen, ihastui hän suuresti, sillä hän oli hänestä paljon kuullut ja toivoi nyt saadaksensa nähdä Jeesuksen tekemän jonkun ihmeen. Ja hän kysyi häneltä moninaista, mutta Jeesus ei hänelle mitään vastannut. Niin Herodes huomionsa pilkkasi häntä, puetti hänen walkeaan vaatteesen ja lähetti hänen jälleen Pilatuksen tykö. Ja sinä päivänä tulivat Pilatus ja Herodes ystäviksi; sillä he olivat ennen olleet vihamiehet keskenään.

3. Oli tapana, että maaherra pääsiäisenä päästi yhden wangin wapaaksi. Niin oli siellä kuuluisa wanki sidottu, nimeltä Barabbas, joka oli kapinannostaja ja murhaaja. Ja Pilatus meni ulos kansan tykö ja sanoi: „Kummanko te tahdotte, että minä teille päästän, Barabbaan taikka Jeesuksen, joka kutsutaan Kristus?“ Niin he huusivat ja sanoivat: „Päästä meille Barabbas“. Mutta Pilatus sanoi heille: „Mitäs minun siis pitää tekemän Jeesukselle?“ Niin he huusivat kaikki: „Ristiinnaulitse häntä!“

Silloin Pilatus otti Jeesuksen ja antoi hänen ruoskittawaksi. Sotamiehet wäänsivät kruunun orjantappuroista, ja panivat sen hänen päähänsä. Ja he pukivat hänen purppurawaatteesen, antoivat ruowon hänen oikeaan käteensä, kumaršivat maahan hänen eteensä ja pilkkasivat häntä, sanoen: „Terwe, Suutalaisten kuningas!“ Toiset sylkivät hänen päällensä ja löivät häntä päähän.

Sitten meni Pilatus taas ulos ja sanoi Suutalaisille: „Katsokaat, minä tuon hänen teille ulos, että te tietäisitte, etten minä löydä yhtään syytä hänessä“. Ja Jeesus tuli ulos, kantaen orjantappuraista kruunua ja purppuraisista manttelia. Ja Pilatus sanoi: „Katsa ihmistä!“ Mutta kun ylimmäiset papit ja palvelijat hänen näkivät, huusivat he, sanoen: „Ristiinnaulitse, ristiinnaulitse häntä!“ Pilatus sanoi: „En minä löydä yhtään syytä hänessä“. Niin Suutalaiset wastasivat ja sanoivat: „Meillä on laki, ja meidän lakimme jälkeen pitää hänen kuoleman, että hän teki itsensä Jumalan Pojaksi“. Silloin pelkäsi Pilatus vielä enemmän ja tahtoi Jeesusta päästää. Mutta Suutalaiset huusivat, sanoen: „Jos sinä hänen päästät, niin et ole keisarin ystävä“.

Kun Pilatus tämän kuuli, ja kun hän näki, että pauhina kansassa yhä eneni, istui hän tuomioistuimelle. Ja hän käski tuomaan wettä ja pesi käteensä kansan edessä, sanoen: „Wiaton olen minä tämän wanhurskaan miehen wereen; katsokaat itseänne“.

Niin kaikki kansa vastasi: „Hänen werensä tulfoon meidän päällemme ja meidän lastemme päälle“. Silloin päästi Pilatus Barabbaan, mutta Jesuksen tuomitsi hän ristiinnaulittavaksi.

Koska hän rangaistiin ja waiwattiin, niin ei hän suutansa awannut; niinkuin karitsa, joka teuraaksi wiedään, ja niinkuin lammas, joka keritsijänsä edessä waiwenee, niin ei hän myös suutansa awannut (Jes. 53, 7).

Minä annoin selläni niille, jotka minua pieksiwät, ja posteni niille, jotka minua repeliwät (Jes. 50, 6).

48. Jeesus ristillä.

1. Jeesus matkalla Golgatalle. — 2. Jeesus ristiinnaulitaan Golgatalle. — 3. Jeesus pilkataan ja lohduttaa ryöwäriä ristillä. — 4. Jesuksen viimeiset sanat ristillä ja tuolema.

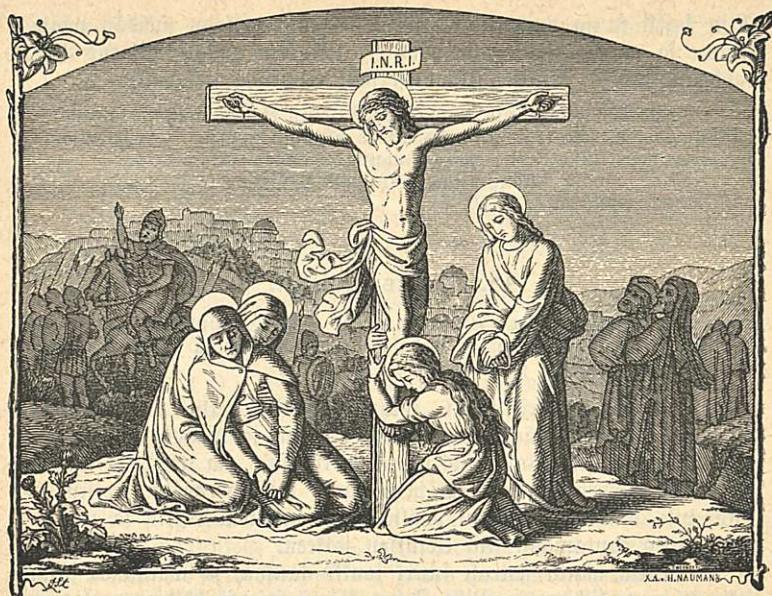
1. Silloin riisuiwat sotamiehet Jesukselta purppuraisen waatteen, pukiwat hänen omiin waatteisiinsa ja weiwät hänen ristiinnaulittavaksi. Ja Jeesus kantoi ristiänsä. Ja tiellä kohtasiwat he yhden miehen, nimeltä Simon, joka oli Kyrenestä kotoisin, ja joka tuli maalta. Hänen päällensä he paniwat ristin ja waatiwat häntä kantamaan sitä Jesuksen jälkeen.

Mutta häntä seurasi suuri joukko kansaa, ja waimoja, jotka itkiwät ja walittiwat. Niin Jeesus käänsi itsensä heidän puoleensa ja sanoi: „Jerusalemmin tyttäret, älkää minua itkekö, waan itkekää itseänne ja lapsianne. Sillä katso, päiwät tulewat, jolloin he rupeewat sanomaan nuorille: langetkaat meidän päällemme, ja kulkuloille: peittäkää meitä. Sillä jos he nämät tekewät tuoreessa puussa, mitä sitten kuivassa tapahtuu?“

2. Kun he tuliwat paikalle, jonka nimi oli Golgata, niin he ristiinnaulitsiwat siellä Jesuksen ja kaksi pahantekijätä, toisen hänen oikealle, toisen wasemmalle puolellessa. Ja Jeesus sanoi: „Isä, anna heille anteeksi, sillä eiwät he tiedä, mitä he tekewät“. Ja he antoiwat hänelle myrralla sekoitettua winaa juoda, mutta ei hän sitä ottanut.

Pilatus pani kirjoituksen ristin päälle, ja oli siinä kolmella kielellä näin kirjoitettu: „Jeesus Natsarealainen Juutalais-ten kuningas“. Mutta sotamiehet, jotka oliwat Jesuksen ristiinnaulinneet, jakoiwat keskenänsä hänen waatteesensa ja heittiwät arpa hänen hameestansa.

3. Mutta kansa, pappien päämiehet ja kirjanoppineet pilkasiwat häntä, sanoen: „Muita hän auttoi; ei hän woi itseänsä

auttaa. Kristus, Israelin kuningas, astukaan nyt alas ristikstä, että me näkisimme ja uskoisimme!" Sotamiehet häntä myös pilkkasivat ja sanoivat: „Jos sinä olet Juutalaisten kuningas, niin vapahda itseäsi“. Niin pilkkasi häntä myös toinen ristiinnaulituista pahantekijöistä, sanoen: „Jos sinä olet Kristus, niin vapahda itseäsi ja meitä“. Mutta toinen nuhteli häntä, sanoen: „Etkö sinäkään Jumalata pelkää, ettäs olet yhdesjä kadotuksesja? Me saamme meidän töittemme ansion jälkeen, mutta ei tämä mitään pahaa tehnyt“. Ja hän sanoi Jesukselle: „Herra, muista minua, koskas tulet waltakuntaasi“. Niin Jesus wastasi ja sanoi hänelle: „Totisesti sanon minä sinulle: tänä päivänä pitää sinun oleman minun kansjani paradisisja“.

4. Ja Jesuksen ristin tykönä seijoi hänen äitinsä ja muita waimoja. Kun Jesus näki äitinsä ja sen opetuslapsensa siinä seijowan, jota hän rakasti, sanoi hän äitillensä: „Waimo, katso sinun poikasi“. Ja opetuslapselle sanoi hän: „Katso sinun äitisi“. Ja siitä hetkestä otti opetuslapsi Jesuksen äidin tykönsä.

Mutta kuudennesta hetkestä hamaan yhdeksänteen asti oli pimiä koto maassa. Ja liki yhdeksännellä hetkellä huusi Jeesus suurella äänellä, sanoen: „Minun Jumalani, minun Jumalani, miksi minun ylönnannoit?“ Sitten koska Jeesus tiesi kaikki jo tähtettyksi, sanoi hän: „Minä janoon“. Niin he tähttivät sienen etikalla, asettivat sen ruowon päähän ja panivat hänen suunsa eteen. Kun Jeesus oli etikata ottanut, sanoi hän: „Se on tähtetty“. Ja Jeesus huusi taas ja sanoi: „Isä, sinun käsiisi annan minä henkeni“. Ja kun hän oli sen sanonut, kallisti hän päänsä ja antoi henkensä.

Ja katso, tempelin esiwaate repeşi kahtia ylhäältä alas asti, ja maa järjisi ja kalliot halkesivat. Koska sadanpäämies, joka siinä lähellä seisoi, näki mitä tapahtui, pelkäsi hän ja sanoi: „Totisesti oli tämä ihminen Jumalan Poika!“ Ja ne, jotka sinne olivat tulleet katselemaan, löivät rintaansa ja palasivat kotiansa.

2. Hän oli pahantekijäin sekaan luettu (Jes. 53, 12). — Julmain parwi saartain läwisti niinkuin jalopeura minun käteni ja jalkani. — He jakawat keskenänsä waatteeni ja heittävät minun hameestani arpa (Ps. 22, 17, 19).

4. He antoiwat minulle sappea syödäkseni ja etikata juodakseni minun janosjani (Ps. 69, 22).

Tietääät, ettette ole katoawaisella hopealla eli kullalla lunastetut, waan kallilla Kristuksen werellä, niinkuin wiattoman ja puhtaan karitsan (1 Piet. 1, 18).

49. Jeesuksen hautaaminen.

1. Sotamiehet rikkowat ryömärien luut ja pistävät Jeesusta kylkeen.
— 2. Jeesus haudataan. — 3. Pappein päämiehet lukitsewat haudan.

1. Oli pääsiäisen valmistuspäiwä, ja Juutalaiset eiwät tahtoneet, että ristiinnaulittujen ruumiit riippuisiwat ristillä seuraawana päiwänä, sillä se oli suuri sabatti. Sentähden pyysiwät he Pilatusta, että hän antaisi rikkoa heidän säärilunnsa ja ottaa alas ruumiit. Niin sotamiehet tuliwat ja särkiwät molempien pahantekijäin luut. Mutta kun he näkiwät, että Jeesus jo oli kuollut, eiwät he rikkoneet hänen luitansa. Waan yksi sotamiehistä pisti keihäänsä hänen kylkeensä, ja siitä wuosi wesi ja wesi.

2. Ja yksi rikas ja hurstas raatimies, nimeltä Josef, joka oli Arimatiasta kotoisin, meni Pilatuksen luo, ja pyysi saada ottaa Jeesuksen ruumiin. Kun Pilatus kuuli sadanpäämie-

heltä, että Jeesus jo oli kuollut, antoi hän Josefín ottaa hänen ruumiinsa. Niin tuli myös Nikodemus, joka oli käynyt Jeesuksen tykönä yöllä, ja toi kallista voidetta lähes sata naulaa. Ja he ottivat Jeesuksen ruumiin ja käärivät sen liinawaatteeseen hywänhajuisien yrteiden kanssa, niinkuin Juutalaisten tapa on haudata. Ja lähellä sitä paikkaa, jossa Jeesus ristiinnaulittiin, oli Josefilla yrteitarha, ja siinä oli uusi, kallioon hakattu hauta. Siihen he panivat Jeesuksen ja asettivat kiven haudan owelle. Mutta muutamia waimoja oli siinä, jotka katjelivat hautaa ja kuinka hänen ruumiinsa pantiin. Sitten he palasivat ja walmistivat hywänhajuisia yrtejä ja woiteita. Mutta sabattina he lepäsivät lain käskyn jälkeen.

3. Mutta toisena päivänä tulivat pappein päämiehet Pilatuksen luo ja sanoivat hänelle: „Herra, me muistamme sen wiettelijän sanoneen eläisjäsä: Kolmen päivän perästä minä nousen. Käske siis warjeltaa hautaa kolmanteen päivään asti, etteivät hänen opetuslapsensa tulisi yöllä ja warastaisi häntä ja sanoisi kansalle: hän nousi kuolleista; ja niin jälkimäinen willitys tulee pahemmaksi kuin ensimmäinen“. Niin Pilatus antoi heille wartijat. Ja he menivät ja asettivat wartijat haudalle, ja lukitsivat kiven sinetillänsä.

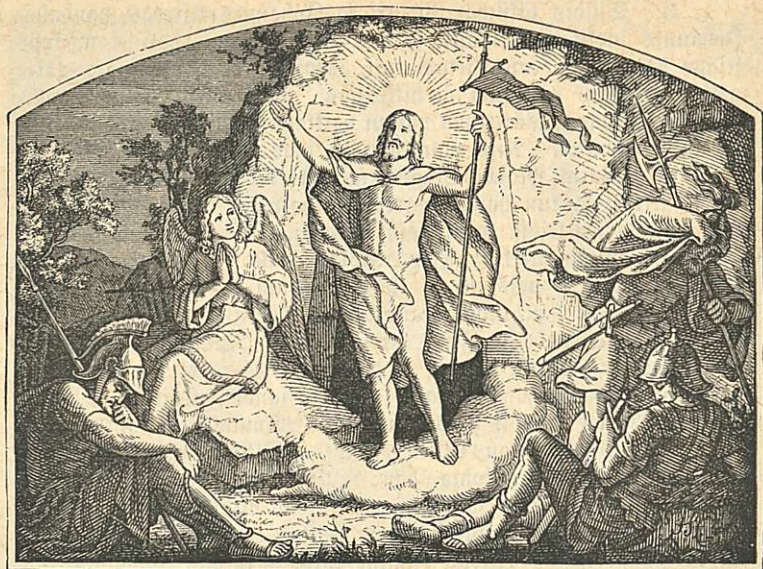
1. Ei teidän pidä luuta riffoman hänessä (2 Moos. 12, 46). — He saawat nähdä, ketä he owat pistäneet (Joh. 19, 37). — Kuolema on synnin palkka, mutta iankaikkinen elämä on Jumalan lahja Kristuksessa Jeesuksessa meidän Herrasamme (Rom. 6, 23).

IV. Jeesuksen ylösnouseminen ja taiwaasen astuminen.

50. Jeesuksen ylösnouseminen.

1. Jeesus Kristus nousee ylös. — 2. Waimot tulewat haudalle, jossa heille ilmoitetaan, että Jeesus on nousut ylös. — 3. Vietari ja Johannes tulewat haudalle. — 4. Jeesuksen imestyminen Maria Magdalenalle.

1. Kun sabatinpäiwä oli kulunut ja kolmas päivä koitti, katso, suuri maanjäristys tapahtui. Ja Herran enkeli taiwaasta tuli ja wieritti kiven haudan owelta ja istui sen päälle. Hän

K. H. NAUMANN

oli nähdä niinkuin pitkäisen tuli, ja hänen vaatteensa olivat walkeat niinkuin lumi. Ja wartijat hämmästyivät ja olivat niinkuin kuolleet.

2. Samana aamuna sängen warhain läksivät Maria Magdalena, Maria, Jaakobin äiti, ja Salome haudalle, tullaaksensa woitelemaan Jesta. Tiellä he puhuiwat keskenänsä, sanoen: „Kuka meille wierittää kiven haudan owelta?“ Mutta kun he tulivat haudalle, näkiwät he kiven pois wieritettyksi ja haudan awoimeksi. Silloin juoksi Maria Magdalena ja ilmoitti sen Pietarille ja Johannekselle.

Niin toiset waimot meniwät hautaan sisälle, mutta Herran Jesuksen ruumista eivät he löytäneet. Ja kun he siitä epäiliwät, katso, kaksi miestä kiiltämissä waatteissa seisoi heidän tykönsä. Waimot peljästyivät. Mutta enkelit sanoiwat heille: „Mitä te eläwätä kuolletten seassa etsitte? Ei hän ole täällä, waan nousi ylös; muistakaat, kuinka hän teille janoi“. Niin he palasiwät hämmästyksissä nopeasti haudalta.

3. Silloin läksivät Pietari ja Johannes kiireesti haudalle. Johannes juoksi nopeammin ja tuli ensin sinne, waan ei mennyt sijalle hautaan. Kun Pietari tuli, menivät he hautaan, ja näkivät kääriliinat pantuina ja hikiliinan, joka hänen päänsä päällä oli ollut, erinänsä käärittynä yhteen paikkaan. Mutta häntä itseänsä eivät he nähneet. Niin palasivat he taas kaupunkiin.

4. Mutta Maria Magdalena tuli takaisin haudalle, ja seisoi ja itki. Ja kun hän kumartui katsoaksensa hautaan, näki hän kaksi enkeliä valkeissa vaatteissa istuwan. Ne sanoivat hänelle: „Waimo, mitäs itket?“ Hän vastasi heille: „He ovat minun Herrani ottaneet pois, ja en tiedä, kuhunka he ovat hänen panneet“. Ja kun hän, tämän sanottuansa, kääntyi, näki hän Jesuksen siinä seisowan. Ja Jesus sanoi hänelle: „Waimo, mitäs itket? Ketäs etsit?“ Mutta Maria ei tietänyt, että se oli Jesus, waan luuli häntä yrittitarhan haltijaksi. Ja hän sanoi Jesukselle: „Herra, jos sinä hänen kannoit pois, niin sano minulle, kuhunkas hänen panit, ja minä tahdon hänen ottaa“. Silloin sanoi Jesus hänelle: „Maria!“ Ja kohta hän tunsi hänen, ja lankei hänen eteensä. Mutta Jesus sanoi hänelle: „Älä minuun rupee. Waan mene minun weljeini tykö ja sano heille, että minä menen ylös minun Isäni tykö ja teidän Isänne tykö, ja minun Jumalani tykö ja teidän Jumalanne tykö“.

Sillä et sinä hylkää minun sieluani helwetissä, että jalli sinun pyhäsi näkewän turmellusta (Ps. 16, 10). — Hän on meidän synteimme tähden annettu ulos, ja meidän wanhurskauttamisemme tähden herätetty ylös (Rom. 4, 25).

51. Jesus ilmoittaa itsensä tiellä Emmaukseen ja Jerusalemissa.

1. Jesus puhuttelee kahta opetuslasta tiellä Emmaukseen. — 2. Jesus ilmoittaa itsensä opetuslapsilleen Jerusalemissa. — 3. Jesus tulee toisen terran opetuslasten keskelle ja puhuttelee Tuomasta.

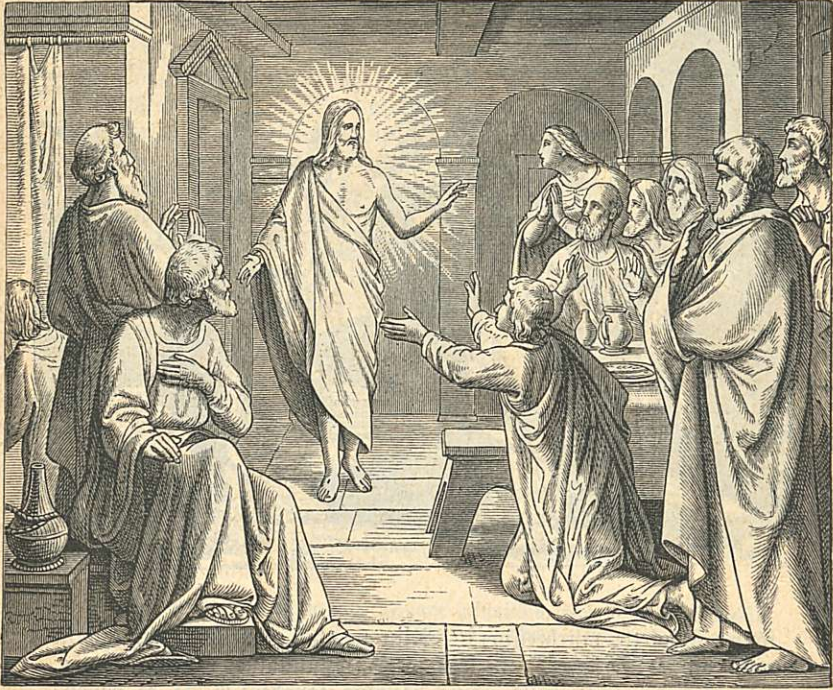
1. Samana päivänä läksi kaksi opetuslasta matkustamaan yhteen kylään, nimeltä Emmaus, joka oli penikulman matkan päässä Jerusalemissa. Ja he puhelivat keskenänsä tiellä Jesuksesta ja hänen kuolemastaan. Silloin lähestyi Jesus ja kävi heidän kanssansa. Mutta he eivät tunteneet häntä. Ja hän sanoi heille: „Mitkä puheet ne ovat, kuin te pidätte keskenänne käydes-

sänne ja olette murheelliset?" Niin vastasi hänelle toinen, jonka nimi oli Kleofas: „Oletkos ainoa muukalainen Jerusalemissa, joka et tiedä, mitä siellä näinä päivinä tapahtui?" Ja he rupe-sivat kertomaan hänelle, että ylimmäiset papit ja päämiehet olivat ristiinnaulinneet Jeesuksen Natsarealaisen, joka oli väkewä profeta sanoissa ja töissä, ja että he olivat luulleet hänen fiksi, joka oli Israelin lunastawa. Jeesus vastasi ja sanoi heille: „O te tomp-pelit ja hitaat sydämmestä uskomaan niitä kaikkia, kuin profetat puhuneet ovat! Eikö Kristuksen pitänyt näitä kärsimän, ja kun-niaansa käymän sijalle?" Ja hän rupe-si heille selittämään Moos-sesesta ja profetoista kaikki kirjoitukset, mitkä hänestä olivat kir-joitettut.

Ja kun kylään tulivat, tahtoi hän ruweta edelleen käymään. Mutta he waativat häntä, sanoen: „Ole meidän kanssamme, sillä ehtoo joutuu ja päivä on laskenut". Ja hän meni ja oli heidän kanssansa. Ja tapahtui, koska hän atriioitfi heidän kanssansa, otti hän leiwän, kiitti, mursi ja antoi heille. Silloin heidän silmänsä

aukenivat ja he tunsiwat, että se oli Jeesus. Ja hän katosi heidän edestänsä. Mutta opetuslapset sanoivat keskenänsä: „Eikö meidän sydämmemme meisjä palanut, kun hän tiellä meitä puhutteli ja selitti meille kirjoitukset?“ Ja he nousiwat kohta ja palasiwat Jerusalemiin. Siellä he löysiwät ne yksitoistakymmentä ja muita heidän kansansa koossa, jotka sanoiwat heille: „Herra on totisesti nousnut ylös ja ilmaantui Simonille“. Ja he kertoiwat heille, mitä tiellä oli tapahtunut, ja kuinka he Jeesuksen tunsiwat leivän murtamisessa.

2. Kun opetuslapset näitä puhuiwat, tuli Jeesus ja seijoi heidän keskellänsä ja sanoi heille: „Rauha olkoon teille!“ Niin he hämmästyiwät, sillä he luuliwat hengen näkewänsä. Mutta hän sanoi heille: „Mitä te pelkäätte? Ja miksi sentkaltaijet aja-

tukset tulevat teidän sydämiinne?" Ja hän osoitti heille kätensä ja jalkansa. Niin opetuslapset iloitsivat, että näkivät Herran. Ja Jeesus taas sanoi heille: „Rauha olkoon teille! Niin kuin Isä minun lähetti, niin minä myös lähetän teidän". Ja kun hän nämä sanonut oli, puhalsi hän heidän päälensä, ja sanoi: „Ottakaat Pyhä Henki; joille te syntit anteeksi annatte, niille ne anteeksi annetaan, ja joille te ne pidätte, niille ne ovat pidetty".

3. Mutta Tuomas ei ollut opetuslasten kanssa, kun Jeesus kävi heitä puhuttelemassa. Ja he sanoivat hänelle: „Me näimme Herran". Mutta hän sanoi heille: „Ellen minä näe hänen käsiensä naulan reikää ja pistä sormeani naulain sijaan ja pistä kättäni hänen kylkeensä, en minä usko". Niin tapahtui kahdeksan päivän perästä, että opetuslapset taas olivat yhdessä ja Tuomas heidän kanssansa. Silloin tuli Jeesus, kun owet olivat suljettuna, ja seisoi heidän keskellensä ja sanoi heille: „Rauha olkoon teille!" Sitten sanoi hän Tuomalle: „Pistä sormesi tänne, ja katso minun käsiäni, ja pistä minun kylkeeni, ja älä ole epäuskoinen, vaan uskoinen". Tuomas vastasi ja sanoi: „Minun Herrani ja minun Jumalani!" Niin sanoi Jeesus hänelle: „Ottäs näit minun, Tuomas, niin sinä uskoit; autuaat owat ne, jotka eiwät näe, ja kuitenkin uskowat".

Minä olin kuollut, ja katso, minä olen elävä iankaikkisesta iankaikkiseen, ja minulla owat helmetin ja kuoleman awaimet (Mm. 1, 18).

*52. Jeesus ilmoittaa itsensä Tiberiaan meren tykönä.

Sen jälkeen ilmoitti Jeesus itsensä taas seitsemälle opetuslapselle Tiberiaan meren tykönä; ja se tapahtui näin. Opetuslapset olivat kaiken yönä kalastaneet, eiwätkä mitään saaneet. Kun jo aamu oli, seisoi Jeesus rannalla, mutta he eiwät tietäneet, että se oli Jeesus. Niin Jeesus sanoi heille: „Lapset, onko teillä mitään syötävää?" He vastasivat: „Ei". Hän sanoi heille: „Laskekaat verkko oikealle puolelle wenhettä, niin te löydätte". Niin he laskiwat verkon, ja tuli niin paljon kaloja, etteiwät he woineet wetää. Silloin sanoi Johannes Pietarille: „Herra se on". Kun Pietari sen kuuli, heitti hän itsensä mereen ja tuli rannalle. Ja he olivat noin 200 kynnärää maalta. Kun opetuslapset olivat maalle tulleet, näkivät he hiilet ja kalan niitten

päällä pantuna ja leivän. Niin Jeesus sanoi heille: „Tulkaat ruualle“. Mutta ei yksikään häneltä kysynyt: Kukas olet? Sillä he tiesivät sen olevan Herran. Ja hän otti leivän ja antoi heille, niin myös kalan.

Kun he olivat syöneet, sanoi Jeesus Simon Pietarille: „Simon Zoonan poika, rakastatko minua enempi kuin nämät?“ Hän vastasi, sanoen: „Herra, sinä tiedät, että minä sinua rakastan“. Hän sanoi hänelle: „Kuoki minun karitsojani“. Taas sanoi Jeesus toisen kerran hänelle: „Simon Zoonan poika, rakastatko minua?“ Hän vastasi: „Herra, sinä tiedät, että minä rakastan sinua“. Sanoi hän hänelle: Kaitse minun lampaitani“. Ja Jeesus sanoi hänelle kolmannen kerran: „Simon Zoonan poika, rakastatko minua?“ „Silloin Pietari tuli murheelliseksi ja sanoi hänelle: „Herra, sinä tiedät kaikki, sinä tiedät, että minä rakastan sinua“. Jeesus sanoi hänelle: „Kuoki minun lampaitani. Totisesti sanon minä sinulle: koska sinä olit nuori, niin sinä wyötit itsesi ja menit, kuhunka tahdoit, mutta koska wanhenet, niin ojennat kätesi, ja toinen wyöttää sinun ja wie, kuhunka et tahdo“. Sen hän sanoi, antaen tietää, millä kuolemalla hänen piti kunnioittaman Jumalata. Sen jälkeen sanoi Jeesus Pietarille: „Seuraa minua!“

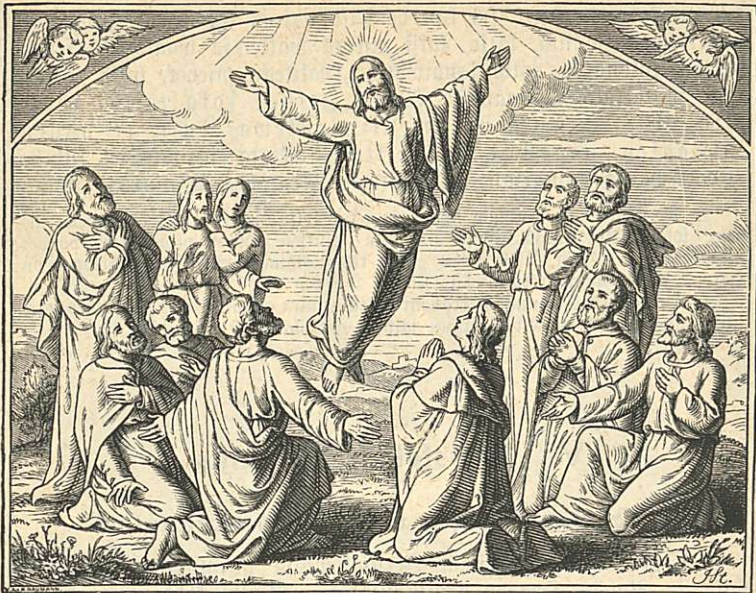
Kerran ilmoitti Jeesus itsensä vielä yhdesjä paikassa, jossa oli enemmän kuin wiisijataa opetuslasta koossa. Näin osoitti hän itsensä eläväksi.

Muista Jeesusta Kristusta, joka kuolleista nousut on (2 Tim. 2, 8).

53. Jeesus asettaa kasteen ja astuu ylös taiwaasen.

1. Jeesus asettaa pyhän kasteen. — 2.] Jeesus kotoaa opetuslapset Öljymäelle ja astuu ylös taiwaasen.]

1. Ne yksitoistakymmentä opetuslasta menivät sitten yhdelle vuorelle Galileassa, jonka Jeesus oli heille määrännyt. Ja kun he saivat hänen nähdä, kumaršivat he häntä. Silloin Jeesus puhutteli heitä ja sanoi: „Minulle on annettu kaikki woima taiwaassa ja maan päällä. Menkäätkä siis ja opettakaat kaikkea kansaa ja kastakaa heitä nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen. Ja opettakaa heitä pitämään kaikki, kuin minä olen teille käskenyt. Ja

katso, minä olen teidän kanssanne joka päivä maailman loppuun asti“.

2. Neljäkymmentä päivää nähti Jeesus opetuslapsilleen ylösnousemisen jälkeen ja puhui heille Jumalan valtakunnasta. Viimeisen kerran kokosi hän heidät Olymälle. Ja hän puhutteli heitä ja kielsi heitä lähtemästä Jerusalemistä ennenkuin lupaus tähtettäisiin, ja hän lähettäisi heille lohduttajan, Pyhän Hengen. Niin muutamat kysyivät häneltä, sanoen: „Herra, tällä ajallakos Israelin valtakunnan jälleen rakennat?“ Mutta hän sanoi heille: „Ei teidän tule tietää aikaa eikä hetkeä, jotka Isä on hänen voimaansa pannut. Waan teidän pitää saaman Pyhän Hengen voiman, joka on tuleva teidän päällenne. Ja teidän pitää minun todistajani oleman sekä Jerusalemissa että koko Judeassa ja Samariassa, ja sitten maailman ääreen“.

Koska hän nämät sanonut oli, nosti hän kätensä ja siunasi heitä. Ja kun hän oli heitä siunannut, erkani hän heistä ja otet-

tiin ylös taiwaasen. Ja kun he seisoiwat ja katseliwat taiwaasen hänen mennessänsä, katso, kassi miestä walkeissa waatteissa seisoi heidän tykönsä, jotka sanoiwat: „Galilean miehet, mitä te seisotte ja katsotte taiwaasen? Tämä Jeesus, joka teiltä otettiin ylös taiwaasen, on niin tulewa, kuin te hänen taiwaasen menewänkin näitte“. Mutta opetuslapset, kun he oliwat häntä kumartaneet, palasiwat Jerusalemiin suurella ilolla.

Sentähden on Jumala hänen myös korottanut, ja antanut hänelle nimen, joka kaikkia nimiä suurin on; että Jeesuksen nimeen pitää kaikki polmet kumartuman, — ja kaikki kielet pitää tunnustaman, että Jeesus Kristus on Herra, Isän Jumalan kunniaaksi (Fil. 2, 9 ff).

Herra sanoi minun Herralleni: istu minun oikealle kädelleni, siihen asti kuin minä panen vihollisesi sinun jalkajsi astinlaudaksi (Ps. 110, 1).

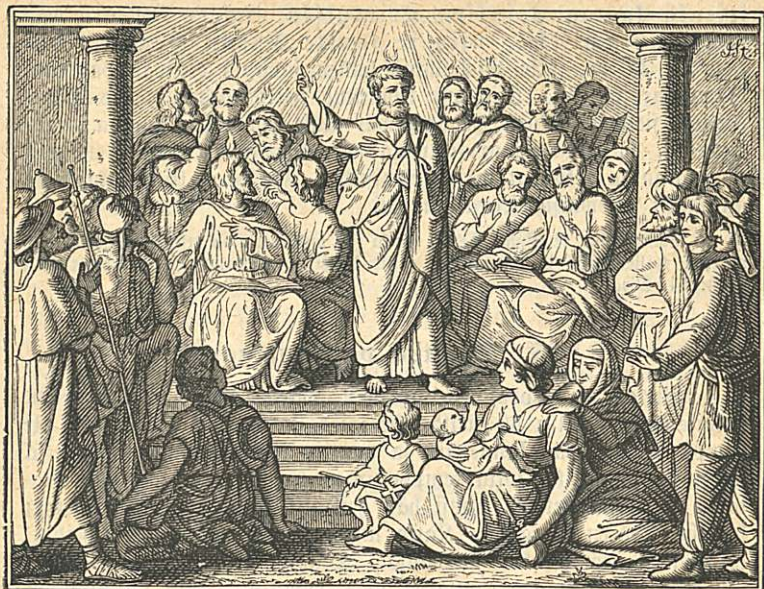
V. Apostolien vaikutus.

54. Pyhän Hengen muodatus seurakuntaan.

Opetuslapset pyyhivät Jerusalemissa yksimielisesti rukouksissa ja Pyhän Hengen odottamisessa. Mutta kahdentoistakymmenen joukkoon, joitten piti tuleman Jeesuksen ylösnousemisen todistajiksi, walittiin Juudaan sijaan Matias. Ja kun 10 päivää oli kulunut Herran ylösastumisesta taiwaasen ja Juutalaisien Helluntai tuli, oliwat he kaikki yksimielisesti koossa. Silloin tapahtui äkkiä humans taiwaasta, niinkuin suuri tuulispää olisi tullut, ja täytti koko huoneen, kussa he oliwat. Ja heille näkyvät niinkuin tuliset kielet, jotka tuliwat kunkin päälle. Ja he täytettiin kaikki Pyhällä Hengellä ja rupešiwat puhumaan muilla kielillä, senjälkeen kuin Henki antoi heidän puhua.

Jerusalemissa oli silloin Jumalata pelkääwiä Juutalaisia kaikista kansoista. Kun huminan ääni kuului, kokoontui suuri joukko kansaa. Ja he hämmästyiwät ja ihmetteliwät, sillä kufin kuuli omalla kielellänsä apostolien puhuvan Jumalan suurista teoista. Mutta toiset pilkkasiwat heitä ja sanoiwat, että he oliwat täynnänsä makeata wiinaa.

Silloin nousi Pietari ja puhui heille korkealla äänellä, sanoen: „Eiwät nämät ole juowuksissa, niinkuin te luulette. Waan tämä on se, kuin ennen sanottu on Joelin profetan kautta: Ja

K.A. H. NAUMANN

pitää tapahtuman viimeisinä päivinä (sanoo Jumala), että minä tahdon muodattaa minun Hengestäni kaiken lihan päälle. Te Israelin miehet, kuulkaat näitä sanoja: Jesuksen Natsarealaisen, joka teidän tyköänne on Jumalalta wahvistettu voimallisten tekojen, ihmeitten ja merkkien kanssa, sen, joka Jumalan aiwotun neuwon jälkeen oli annettu ulos, te otitte ja ristiinnaulitsitte. Tämän Jesuksen on Jumala herättänyt, jonka todistajat me olemme. Hän on Jumalan oikealle kädelle korotettu ja on Isältä saanut lupauksen Pyhästä Hengestä; hän on tämän muodattanut, niinkuin te nyt näette ja kuulette. Niin pitää siis totisesti kaiken Israelin huoneen tietämän, että Jumala on tämän Jesuksen, jonka te ristiinnaulitsitte, Herraksi ja Kristukseksi tehnyt“.

Kun he nämät kuuliwat, käwi se heidän sydämensä läpi, ja he sanoiwat Pietarille ja muille apostoleille: „Te miehet, rakkaat weljet, mitä meidän pitää tekemän?“ Niin Pietari wastasi ja sanoi heille: „Tehkää parannus, ja antakaan jokainen

itsensä fastaa Jesuksen Kristuksen nimeen syntein anteksi antamiseksi, niin te saatte Pyhän Hengen lahjan". Ja ne, jotka mielellänsä hänen sanansa ottivat vastaan, kastettiin; ja sinä päivänä lisääntyi seurakuntaan lähes kolme tuhatta sielua. Mutta he pyyhivät alati apostolein opissa ja yhteydessä, ja leivän murtamisessa ja rukouksissa. Ja he möivät tavaransa ja jakoivat tarwitsewaisille. Ja Herra lisäsi jokapäivä autuaaksi tulewaisia seurakunnalle.

Ap. t. 2 l.

Lohduttaja, se Pyhä Henki, jonka Jsa on lähettämä minun nimeeni, hän opettaa teille kaikki ja muistuttaa teille kaikki, kuin minä teille sanonut olen (Joh. 14, 26).

* 55. Rampa parannetaan.

Pietari ja Johannes menivät yhtenä päivänä temppeleihin rukoilemaan. Niin oli siellä yksi mies, joka nuoruudesta asti oli rampa ollut. Hän kannettiin ja pantiin temppeleihin owen eteen, ja pyysi almuja niiltä, jotka temppeleihin menivät. Kun hän näki Pietarin ja Johanneksen, pyysi hän heiltäkin almuja. Niin Pietari katsahti häneen ja sanoi: „Katso meihin!“ Ja rampa katsoi heihin, toivoen heiltä jotakin saavansa. Silloin Pietari sanoi hänelle: „Hopeata ja kultaa minulla ei ole; waan sitä kuin minulla on, annan minä sinulle. Jesuksen Kristuksen Natsarealaisen nimeen nouse ja käy!“ Ja hän tarttui hänen oikeaan käteensä ja ojensi hänen. Ja kohta hänen jalkansa wawistuiwat; ja hän farkasi ylös ja käwi, ja meni temppeleihin heidän kanssansa, käyden ja hypäten, ja kiittäen Jumalata. Kun kansa tämän näki, hämmästyivät he. Mutta Pietari puhui kansalle ja ilmoitti ewangeliumia ristiinnaulitusta ja ylösnousneesta Jesuksesta Kristuksesta. Ja hän wakuutti heille, sanoen: „Niin tehkää parannus ja palatkaat, että teidän syntinne pyyhittäisiin pois“. Mutta monta niistä, jotka kuuliwat apostolien sanat, uskoivat. Ja uskowaisten luku nousi lähes 5000 mieheen.

Ap. t. 3 l.

* 56. Ananias ja Safira.

Yksi mies, nimeltä Ananias, ja hänen emäntänsä Safira möivät myöskin tavaransa ja toivat osan hinnasta ja panivat apostolein jalkain eteen; mutta toisen osan oliwat he kät-

keneet. Niin Pietari sanoi Ananiaalle: „Ananias, miksi saatana tähtti sinun sydämesi, Pyhän Hengen edessä valehtelemaan? Etkös olisi saanut sitä pitää, koska se sinulla oli? Miksäs olet senkaltaista sydämeesi päästänyt? Et sinä ole ihmisten, vaan Jumalan edessä valehdellut“. Koska Ananias kuuli nämä sanat, lankefi hän maahan ja antoi henkensä. Niin miehet tulivat ja weivät pois ja hautasivat hänen.

Jonkun ajan perästä tuli hänen emäntänsä, eikä tietänyt, mitä oli tapahtunut. Niin Pietari sanoi hänelle: „Oletteko te sen pelson siihen hintaan myöneet?“ Mutta hän vastasi: „Olemme niinkin siihen hintaan“. Silloin Pietari sanoi hänelle: „Miksi olette mielistyneet leskenänne Herran Henkeä kiusaamaan? Katso, niitten jalat, jotka sinun miehesi hautasivat, ovat owen edessä, ja wiewät pois sinun“. Ja hän kohta lankefi maahan ja antoi henkensä. Ja miehet weivät hänenkin pois ja hautasivat hänen miehensä wiereen. Mutta suuri pelko tuli koko seurakunnalle ja kaikille, jotka tämän kuulivat.

Ap. t. 5 l.

Ätkää Jumalan Pyhää Henkeä murheelliseksi saattako, jossa te lunastuksen päivään asti kiinnitetty olette (Ef. 4, 30).

57. Stefanuksen kuolema.

Kun seurakunta lisääntyi, niin eivät apostolit enää woineet huolta pitää köyhien, leskien ja orpolasten hoidosta. Sentähden walitsi seurakunta tähän wirkaan seitsemän hurstkasta miestä. Yksi näistä oli Stefanus. Hän oli täynnä uskoa ja wälewyyttä, ja tefi monta ihmettä kansan seassa. Niin nousivat muutamat Juutalaisten kirjanoppineista ja riitelivät Stefanuksen kansja. Mutta he eivät woineet olla sitä Henkeä vastaan, jonka kautta hän puhui. Niin he ylltyivät kansan ja wanhimmat ja kirjanoppineet, jotka ottivat Stefanuksen kiinni ja weivät hänen raadin eteen. Ja he asettivat wääriä todistajia, jotka sanoivat: „Tämä mies ei laffaa puhumasta pilkkasanoja tätä pyhää sijaa ja lakia vastaan. Sillä me olemme kuulleet hänen sanowan: Jesus Natsjarealainen häwittää tämän sijan ja muuttaa säädhyt, jotka Mooses meille antoi“.

Ja ne, jotka raadisssa istuiwat, katsoiwat häneen ja näkiwät hänen kaswanja niinkuin enkelin kaswot. Niin ylimmäinen pappi tshyi Stefanukselta, sanoen: „Owatko nämä näin?“ Mutta Ste-

fanus rupeji puhumaan kansalle ja selitti, kuinka ihmeellisesti Jumala oli Israelin kansaa johdattanut aina Abrahamista asti. Hän myös nuhteli ja varoitti heitä, sanoen: „Te niskurit ja ympärileikkaamattomat sydämmestä ja korvistä, te olette aina Pyhää Henkeä vastaan, niinkuin teidän isänne, niin myös tekin. Kuta profetoista eivät teidän isänne wainonneet? He tappoiwat ne, jotka sen wanhurskaan tulemisen ennustiwat, jonka pettäjät ja murhaajat te nyt olitte“.

Kun he tämän kuuliwat, käwi se heidän sydämmensä läpi; ja he kiristeliwät hampaitansa häntä vastaan. Mutta Stefanus oli täynnä Pyhää Henkeä, katsoi ylös taivaasen ja näki Jumalan kunnian ja Jesuksen seisowan Jumalan oikealla kädellä. Ja hän sanoi: „Katsa, minä näen taivaan awoinna, ja Ihmisen Pojan seisowan Jumalan oikealla kädellä“. Silloin he huusiwat suurella äänellä, tukitsiwat korwansa ja karkasiwat hänen päällensä, ajoiwat hänen ulos kaupungista ja kiwittiwät. Ja todistajat panowat waatteensa yhden nuorukaisen jalkain juureen, joka kutsuttiin Saulus. Mutta Stefanus rukoili ja sanoi: „Herra Jeesus, ota minun henkeni“. Niin hän waipui polwillensa ja sanoi korkealla äänellä: „Herra, älä lue heille tätä syntiä“. Ja kun hän tämän oli sanonut, nukkui hän.

Ap. t. 6 ja 7 l.

Die uskollinen kuolemaan asti, niin minä sinulle elämän kruunun annan (3:m. 2, 10).

* 58. Etiopian kuningassaren kamaripalvelija.

Saulus oli myös mielistynyt Stefanuksen kuolemaan. Ja niinä päiwinä nousi suuri waino seurakuntaa vastaan, joka oli Jerusalemissa. Saulus käwi huone huoneelta, otti miehet ja waimot ja panetti wankeuteen. Ja kaikki opetuslapset paitsi apostoleita hajosiwat sieltä ympäri Buudan ja Samarian maakuntaa. Ja he ilmoittiwat Jumalan sanaa kaikkialla. Niin tuli Filipus, joka oli yksi niistä seitsemästä köyhäin holhojasta, Samarian kaupunkiin ja saarnasi heille Kristuksesta. Ja kansa otti waarin hänen sanoistansa ja näki ne merkit, jotka tapahtuiwat; sillä monta sairasta parani. Ja suuri ilo tuli siihen kaupunkiin.

Mutta Herran enkeli puhui Filippukselle, sanoen: „Nouse ja mene lounaasen päin, sitä tietä, kuin Jerusalemissa menee alas Gatjan puoleen“. Niin hän meni. Ja katso, yksi mies, Etiopian

kuningattaren kamaripalvelija, ajoi tiellä waunuisjansa ja luki profeta Jesajan kirjaa. Hän tuli Jerusalemissa, jossa oli ollut rukoilemassa, ja palasi kotiansa. Ja Henki sanoi Filippukselle: „Käy ja mene lähemmäksi waunua“. Niin Filippus juoksi lähemmäksi ja kuuli hänen lukewan profetasta; ja sanoi hänelle: „Immärrätkös, mitä luet?“ Mutta hän vastasi: „Kuinka siis minä taidan ymmärtää, ellei joku minua johdata?“ Ja hän rukoili Filippusta istumaan hänen kansjansa waunuihin.

Mutta se, kuin hän Raamatusta luki, oli tämä: „Hän on niinkuin lammas teuraaksi talutettu; ja niinkuin karitsa keritsijänsä edessä on ääneti, niin ei hänkään awannut suutansa“. Niin kamaripalvelija sanoi Filippukselle: „Sanos, kenestä profeta näitä puhuu, itsestänsäkö wai jostakin toisesta?“ Silloin Filippus rupeesi tästä kirjoituksesta hänelle saarnaamaan ewankeliumia Jesuksesta.

Ja kun he tiellä tulivat weden tykö, sanoi kamaripalvelija: „Katso, tässä on wesi; mikä estää minua kastamasta?“ Mutta Filippus sanoi: „Jos sinä kaikesta sydämmeestä uskot, niin tapahutukoon“. Hän vastasi, sanoen: „Minä uskon Jesuksen Kristuksen Jumalan Pojaksi“. Ja hän käski seisahtaa waunut. Ja he astuivat molemmat weteen, ja Filippus kastoi hänen. Koska he wedestä astuivat ylös, wei Herran Henki Filippuksen pois. Mutta kamaripalvelija matkusti iloiten tietänsä myöten.

Ap. t. 8 l.

Sillä en minä häpee Kristuksen ewankeliumia; sillä se on Jumalan woima itsekullenkin uskowaiselle autuudeksi (Rom. 1, 16).

59. Sauluksen kääntyminen.

Mutta Saulus puuskui vielä uhkauksia ja murhaa Herran opetuslapsia vastaan. Hän otti ylimmäiseltä papilta kirjan Damaskon synagogan päämiehille ja läksi sinne opetuslapsia wainoimaan. Ja tapahui, kun hän matkalla oli ja jo lähestyi Damaskoa, katso, walkeus leimahti äkkiä taiwaasta hänen ympärinsä. Ja hän lankefi maahan ja kuuli äänen, joka sanoi hänelle: „Saul, Saul, miksis wainoot minua?“ Mutta hän sanoi: „Kuka sinä olet, Herra?“ Ja Herra vastasi, sanoen: „Minä olen Jesus, jota sinä wainoot; työläs on sinun potkia tutkainta vastaan“. Silloin Saulus wapisi hämmästyksestä ja sanoi: „Herra,

mitäs minua tahdot tekemään?" Ja Herra sanoi hänelle: „Nouse ja mene kaupunkiin, siellä sinulle sanotaan, mitä sinun pitää tekemän“. Mutta ne miehet, jotka Sauluksen kansja matkustivat, olivat myös hämmästyksissä, sillä he näkivät kirkkouden ja kuulivat äänen. Kun Saulus nousi maasta, ei hän nähnyt mitään filmillään; niin miehet taluttivat häntä kädestä ja veivät Damaskoon. Ja hän oli siellä kolme päivää näkemättä, ja ei syönyt eikä juonut.

Niin oli Damaskosja yksi opetuslapsi, nimeltä Ananias. Hänelle sanoi Herra näyssä: „Nouse ja mene sille kadulle, joka oikeaksi kutsutaan, ja kysy Juudan huoneessa sitä, joka Saulus Tarsolaiseksi kutsutaan; sillä katso, hän rukoilee“. Niin Ananias vastasi ja sanoi kuulleensa paljon pahaa tästä miehestä, ja että hän nyt oli tullut Damaskoonkin opetuslapsia wainoomaan. Mutta Herra sanoi hänelle: „Mene; sillä hän on minulle walittu ase, kantamaan minun nimeäni pakanain ja kuningasten ja Israelin lasten eteen. Sillä minä tahdon hänelle näyttää, kuinka paljon hänen pitää kärsimän minun nimeni tähden“.

Niin Ananias meni ja tuli Sauluksen tykö. Ja hän pani kätensä hänen päällensä ja sanoi hänelle: „Kakas weljeni Saul, se Herra lähetti minun, Jeesus, joka sinulle ilmestyi tiellä, jotas waelsit, että sinä saisit näkösi jälleen ja Pyhällä Hengellä täytetäisiini“. Ja kohta sai hän näkönsä, ja nousi ja kastettiin. Ja kun hän otti ruokaa, niin hän wahvistui. Sen jälkeen todisti Saulus kohta rohkeasti Damaskosja ja Jerusalemissa, että Jeesus oli Kristus. Mutta kun Juutalaiset tahtoivat hänen tappa, lähettivät weljet hänen Tarsoon.

Ap. t. 9 l.

Älä muista minun nuoruuteni syntejä ja ylitsekämyksistäni; mutta muista minua sinun laupeutesi jälkeen, sinun hywyytesi tähden, Herra (Wf. 25, 7)!

* 60. Sadanpäämies Kornelius.

Kesareassa oli romalainen sadanpäämies nimeltä Kornelius. Hän oli koko huoneensa kansja Jumalata pelkääväinen ja jakoi köyhille almua ja oli alati rukouksissa. Hän näki näyssä Jumalan enkelin tulewan hänen tykönsä. Ja enkeli sanoi hänelle: „Kornelius, sinun rukouksesi ja almusi owat tulleet muistoon Jumalan edessä. Lähetä nyt miehiä Soppehen, ja anna noutaa Simon, joka Pietariksi kutsutaan. Hän sanoo sinulle, mitä sinun

pitää tekemän". Kornelius teki niinkuin enkeli oli sanonut ja lähetti miehet matkalle.

Mutta Pietari piti majaa Zopessa Simon nahkurin luona. Kun Korneliuksen miehet vielä matkalla olivat ja lähestyivät Zoppea, meni Pietari liki kuudetta hetkeä päivästä ylös katolle rukoilemaan. Ja kun hän isosi, tahtoi hän suurstua. Mutta sillä aikaa kuin he hänelle valmistivat, tuli hän horrokseen. Ja hän näki yhden astian niinkuin neljältä kulmalta fidotun liinaisen tulewan alas taivaasta, ja siinä oli kaikkalaisia eläimiä. Ja Pietari kuuli äänen, joka sanoi: „Pietari, nouse, tapa ja syö“. Niin Pietari vastasi: „En juinkaan, Herra; sillä en ole minä ikänä syönyt mitään yhteistä eli saastaista“. Mutta ääni sanoi: „Mitä Jumala on puhdistanut, älä sinä sano sitä yhteiseksi“. Tämä tapahtui kolme kertaa. Ja astia otettiin jälleen taivaaseen.

Kun Pietari tätä nähyä ajatteli, katso, Korneliuksen lähettämät miehet seisoiwat oven edessä ja kysyivät häntä. Silloin Henki sanoi Pietarille: „Katso, kolme miestä etsii sinua. Nouse, astu alas ja mene epäilemättä heidän kanssansa, sillä minä lähestin heidän“. Niin Pietari astui alas miesten tykö ja sanoi heille: „Minä se olen, jota te etsitte; mitä warten te tulleet olette?“ He sanoiwat asiansa. Niin Pietari kutsui heitä sisälle ja otti heidät majaan. Ja toisena päivänä läksi hän heidän kanssansa Kesareaan.

Mutta Kornelius oli kutsunut kokoon lankonsa ja ystävänsä, ja odotti heitä. Kun Pietari tuli, meni Kornelius häntä vastaan ja lankesi hänen jalkainsa juureen ja rukoili häntä. Mutta Pietari nosti häntä ja sanoi hänelle: „Nouse ylös, sillä minä olen myös ihminen“. Ja kun Pietari oli mennyt sisälle, puhui hän heille, sanoen: „Te tiedätte, ettei ole luwallinen Juutalaisen mennä jonkun muukalaisen tykö; mutta minulle osoitti Jumala, etten minä ketään ihmistä yhteisenä eli saastaisena pitäisi. Niin minä siis teiltä kysyn: mitä warten te minua kutsuite?“ Niin Kornelius kertoi, kuinka enkeli oli hänelle ilmestynyt, ja sanoi vielä: „Me olemme siis kaikki nyt Jumalan edessä, kuulemasssa kaikkia, kuin sinulle on Jumalalta käsketty“. Silloin Pietari sanoi heille: „Nyt minä todeksi löydän, ettei Jumala katso ihmisen muotoa. Waan kaikissa kansoissa, joka häntä pelkää ja tekee wanhurskautta, se on Jumalalle otollinen“. Ja hän saarnasi heille ewankeliumia ristinnaulitusta ja ylös-nousneesta Jesuksesta Kristuksesta. Ja koska Pietari vielä pu-

hui, lankeji Pyhä Henki kaikkien niitten päälle, jotka puheen kuuliwat, niin että he puhuiwat kielillä ja ylistiwät Sumalata. Niin ne uskowaiset ympärileikkauksesta, jotka Pietarin kanssa tulleet oliwat, hämmästyiwät nähdesfään, että pakanainkin päälle Pyhän Hengen lahja muodatettiin. Mutta Pietari sanoi: „Taitaako joku kieltää näitä, jotka owat niin Pyhän Hengen saaneet kuin mekin, wedellä kastamasta?“ Ja hän käski heitä kastaa Herran nimeen. Ja he rukoiliwat Pietaria wiipymään heidän luonansa muutamia päiviä.

Ap. t. 10 l.

61. Enkeli pelastaa Pietarin wankihuoneesta.

Kuningas Herodes Agrippa wainosi seurakuntaa, ja antoi mestata Saakobin, Johanneksen weljen, miekalla. Ja kun hän näki sen Suutalaisille kelpaawan, käsitti hän myös Pietarin ja pani hänen wankuteen. Pääsiäisen jälkeen hän aiko i asettaa hänen kansan eteen. Mutta seurakunnassa tapahtuiwat rukoukset hartaasti hänen edestänfä Sumalan tykö.

Ja yöllä sen päivän edellä, jolloin Herodes tahtoi hänen mestata, makasi Pietari kahden sotamiehen wälillä, ja oli sidottu takfilla kahleilla. Ja wartijat oliwat myös owen edessä. Silloin kirkkaus paistoi huoneessa, ja katso, Herran enkeli seisoi Pietarin tykönä, lykkäsi häntä kylkeen, herätti hänen, sanoen: „Nouse nopeasti“. Ja kahleet putosiwat hänen käsistänfä. Niin enkeli sanoi hänelle: „Sonnusta ja kengitä itseji; pue itseji waatteisiji ja seuraa minua“. Pietari teki, niinkuin enkeli käski; ja he meniwät ulos. Ja Pietari ei tiennyt sitä todekfi, waan luuli nähn näkewänfä. Ja he meniwät ensimmäisen ja toisen wartion läpi ja tuliwat rautaisen portin tykö, joka awautui heille itsestänfä. Ja kun he siitä läksiwät käymään yhtä katua myöten, erkani enkeli hänestä.

Kun Pietari tointui, sanoi hän itseksensä: „Myt minä totisesti tiedän, että Herra on enkelinsä lähettänyt ja minun Herodeksen käsistä päästänyt ja kaikesta Suudan kansan toiwosta“. Ja hän tuli Marian, Johannes Markuksen äidin, huoneen tykö. Ja kun hän kolkutti owea, tuli yksi palvelustyttö kuultelemaan owelle. Kuultuansä Pietarin äänen, tuli hän iloisekji ja juoksi heti ilmoittamaan niille, jotka huoneessa oliwat; sillä monta oli tässä koossa rukoilemassä. Mutta he eiwät tahtoneet häntä uskoa. Ja koska

he owen awasimat ja näkiwät Pietarin, hämmästyiwät he. Mutta hän wiittasi heitä waikenemaan ja kertoi heille, kuinka Herra oli hänen wankeudesta johdattanut ulos ja pyysi ilmoittamaan tätä Jaakobille ja muille weljille. Sitse läksi hän pois ja meni toiseen paikkaan.

Kun päivä tuli, oli kapina sotamiesten välillä siitä, mihin Pietari oli tullut. Ja kun Herodes lähetti häntä noutamaan eikä häntä löytänyt, antoi hän wartijat tutkia ja käski heitä rangaista.

Ap. t. 12 l.

Rukoilkaat toinen toisenne edestä. — Banhurskaan rukous woi paljon, koska se totinen on (Jaak. 5, 16).

* 62. Apostoli Paawali saarnaa ewankeliumia Wähässä Aastassa.

1. Barnabas noutaa Sauluksen Tarjosta Antiokiaan. — 2. Paawali ja Barnabas lähtewät lähetyksmatkalle Wähään Aasiaan. — 3. Paawali parantaa rannan miehen Lystrassa. — 4. Paawalia kivitetään. — 5. Paawali ja Barnabas palajawat Antiokiaan takaisin.

1. Jumalan sana lewisi myös Syrian kaupunkiin Antiokiaan, johon syntyi suuri seurakunta. Siellä ruwettiin opetuslapsia kutsumaan Kristityiksi. Niin lähettiwät apostolit Barnabaan Antiokiaan seurakuntaa hoitamaan. Barnabas meni Tarjon kaupunkiin ja toi sieltä Sauluksen, joka sitten Paawaliksi kutsutaan. Ja he tuliwat Antiokiaan ja opettiwat siellä kansaa kokonaisen ajastajan.

2. Ja Antiokiasa oli useita profetoita ja opettajia. Heille sanoi Pyhä Henki: „Croittakaat minulle Barnabas ja Saulus siihen työhön, johon minä heidän olen kutsunut“. Niin he paastosiwat ja rukoiluwat, ja paniwat kätensä heidän päällensä ja lähettiwät heidät matkalle. Niin läksiwät Paawali ja Barnabas ensimmäiselle suurelle lähetyksmatkalleen. Ensin saarnasiwat he ewankeliumia Kypron saarella. Sieltä meniwät he Wähään Aasiaan ja waelsiwat Pamfhylian, Pisidian ja Lykaonian maakuntien läpi ja perustiwat seurakuntia monessa paikassa.

3. Lystrassa tapahtui, että yksi mies, joka oli rampa ollut hamasta lapsuudestaan, kuuli Paawalin puhuan. Kun Paawali katsahti häneen ja näki hänellä olewan uskon terweeksi tulla, sanoi hän hänelle korkealla äänellä: „Djenna itseji jalkaiji

päälle!" Ja hän karkasi ylös ja kävi. Kun kansa tämän näki, huusivat he: „Sumalat ovat ihmisten haahmosja tulleet alas meidän tykömme“. Ja heidän pappinsa toivat härkiä ja sepeleitä, ja tahtoivat uhrata Paawalille ja Barnabaalle. Silloin apostolit repäisivät vaatteensa, juoksivat kansan sekaan ja huusivat: „Miehet, miksi te tätä teette? Me olemme myös ihmiset, niin puuttu waiset kuin tekin. Ja me saarnaamme teille ewankeliumia, että te itseänne näistä turhista kääntäisitte elävän Sumalan tykö“. Ja tuskalla saivat he kansan hillityksi, etteivät he heille uhranneet.

4. Mutta Antioxiasta ja Ikonioista tuli Suutalaisia Lystraan, jotka yllättivät kansaa Paawalia vastaan. Ja he kiwittivät häntä, kuljettivat hänen kaupungin ulkopuolelle ja jättivät hänen, luullen häntä kuolleeksi. Mutta koska opetuslapset hänen ympärillänsä seisoiwat, nousi hän ja meni heidän kanssaan kaupunkiin. Toisena päivänä matkusti hän Barnabaan kanssa Derbeniin ja saarnasi siellä ewankeliumia.

5. Sen jälkeen he palasivat takaisin ja wahvistiwat opetuslapsia joka paikassa ja neuwoivat heitä uskosja pyhymään, sanoen, että monen waiwan kautta pitää Sumalan waltakuntaan sijalle tultaman. Ja kun he oliwat walinneet wanhimmat jokaiseen seurakuntaan, purjehtiwat he Pamfyliasta takaisin Antioxiiaan. Siellä he ilmoittiwat seurakunnalle, kuinka paljon Sumala oli heidän kauttansa tehnyt ja pafanoille awannut uskon owen.

* 63. Apostoli Paawali Makedoniasa ja Kreikkannaalla.

1. Paawali lähtee Silaan kanssa toiselle lähetysmatkalle. — 2. Paawali ja Silas Filipin kaupungissa. — 3. Paawali saarnaa Atenassa. — 4. Paawali Korintossa. — 5. Paawali palajaa Serusalemin kautta Antioxiiaan.

1. Jonkun ajan perästä läksi apostoli Paawali Silaan kanssa toiselle lähetysmatkalle. He waelsiwat Syrian ja Kilikian läpi ja wahvistiwat seurakuntia. Tultuaan Lystraan, oli siellä yksi nuori opetuslapsi nimeltä Timoteus, jonka äiti ja isoäiti oliwat hänelle Herran sanaa opettaneet. Hänen otti Paawali myös seuralaiskseen matkalle. Waellettuaan Wähän Asian läpi, tuliwat he Troadaan. Siellä näki Paawali nähn yöllä: katso,

Makedonian mies seisoi ja rukoili häntä, sanoen: „Tule Makedoniaan ja auta meitä“. He läksivät sentähden purjehtimaan yli meren ja tulivat niin Makedoniaan.

2. Kun he ilmoittivat ewankeliumia Filipin kaupungissa, uskoivat jottkut siellä olewista Juutalaisistakin ja kastettiin, joitten seasja oli purppurannyöjä Lydia ja hänen huoneensa. Ja Paawali ajoi ulos noidan hengen yhdestä piiasta, joka noituudellaan tuotti isännilleen suuren woiton. Silloin nämä piiat isännät ylllyttivät kaupungin kansaa Paawalia ja Silasta vastaan, ja he ottivat heidät kiinni ja weivät esiwallan eteen. Esiwalta antoi piestä heitä ja heitti heidät sitten wankihuoneesen ja käski wartijan heitä wistusti wartijoida. Ja wartija wei heidät sijimmäiseen torniin ja pani heidät jalkapuuuhun.

Mutta keskijön aikana olivat Paawali ja Silas rukouksissa ja ylistivät Jumalata kiitoswirsillä, jota muutkin wangit kuuliwat, jotka siellä olivat. Niin tapahtui ätkiä maanjäristys, niin että tornin perustus wapiji, ja kohta kaikki owet aukeniwat ja jokaisen siteet päästettiin. Koska wangingwartija heräsi ja näki tornin owet auki olewan, weti hän miekkansa ja aatoi itsensä surmata. Niin Paawali huusi suurella äänellä hänelle ja sanoi: „Mä itsellesi mitään pahaa tee, sillä me olemme kaikki täällä“. Niin wartija anoi kynnätilätä, juoksi sijälle ja lankeji peljästyksisä Paawalin ja Silaan jalkain juureen. Ja hän toi heidät ulos ja sanoi heille: „Herat, mitä minun pitää tekemän, että minä autuaaksi tulisin?“ Mutta he sanoiwat: „Usko Herran Jesuksen Kristuksen päälle, niin sinä ja sinun huoneesi autuaaksi tulee“. Ja hän otti heidät tykönsä ja pesi heidän haawansa. Niin he puhuiwat Herran sanaa hänelle ja kaikille, jotka hänen huoneesjansa olivat. Ja kohta hän kastettiin ja kaikki hänen perheensä. Ja hän walmisti heille pöydän ja iloitsi siitä armosta, mikä hänen huoneellensa oli tapahtunut.

Mutta aamulla lähetti kaupungin esiwalta ja käski päästää Paawalin ja Silaan wankihuoneesta. Ja kun he kuuliwat, että Paawalilla oli Romalaisen kansalais-oikeus, pelkäsiwät he ja rukoiliwat heitä menemään pois kaupungista.

3. Niin apostolit läksiwät Tessalonikaan, ja waelletuaan Makedonian läpi, tuliwat he Kreikanmaalle. Mutta Juutalaiset wainosiwat heitä monessa paikassa. Kun Paawali tuli Atenaan, syytti hänen henkensä hänessä, sillä hän näki kaupungin aiwan epäjumaliseksi. Ja hän puhui Juutalaisten synagogassa

ja kaupungin turulla ewankeliumia Kristuksesta. Niin rupešivat muutamat maailman-wiisaat riitelemään hänen kansansa ja wiewät hänen oikeuden paikkaan ja sanoivat: „Emmekö me mahda tietää, mikä uusi opetus tämä on, josta sinä puhut?“ Niin Paawali seisoi keskellä oikeuspaikkaa ja puhui kansalle, sanoen: „Atenan miehet, minä näen teidän kaikissa kappaleissa jumalia=pelkääväisiä. Sillä minä kävelin tässä ympäri ja katselin teidän jumalanpalvelustanne ja löysin yhden alttarin, jossa oli kirjoitettu: tuntemattomalle Jumalalle. Jota te siis tietämättä palwette, sen minä teille ilmoitan. Jumala, joka maailman teki ja kaikki, mitä siinä on, on taivaan ja maan Herra, eikä hän asu käsiillä raketuissa temppelissä. Hän on tehnyt kaiken ihmisten sukunnon yhdestä werestä kaiken maan piirin päälle asumaan, että heidän piti Jumalata etsimän, jos he hänen taitaisivat tuntea ja löytää; waikka ei hän tosin ole kaukana yhdestäkään meistä. Niin on tosin Jumala nämät elshymyksen ajat sallinut ja ilmoittaa kaikille ihmisille joka paikassa, että he parannuksen tekisivät. Sillä hän on sen päivän säätänyt, jona hän on maan piirin tuomitsewa wanhurskaudessa sen miehen kautta, jonka hän on säätänyt, ja jokaikaiselle ilmoittaa uskon, siinä, että hän hänen kuolleista herätti“. Kun he kuuliwat puhuttawan kuolleitten ylösnousemisesta, niin muutamat naurowat, waan toiset sanoivat: „Me tahdomme sinua siitä vielä kuunnella“. Mutta muutamat riippuivat hänessä ja uskoivat ewankeliumin, joitten seasja oli yksi raadista ja muita ylhäisiä.

4. Atenasta läksi Paawali Korinttoon. Siellä oli yksi Juutalainen nimeltä Akula ja hänen emäntänsä Priskilla. He ottiwat Paawalin huoneesensa; ja hän wiipyi siellä heidän tykönsä ja teki työtä. Sillä heidän wirkansa oli teltojen ja seinämattojen teko. Ja Paawali oli Korintossa puolitoista vuotta ja opetti Jumalan janaa. Ja seurakunta kaswoi siellä suureksi.

5. Mutta sen jälkeen apostoli läksi matkalle ja purjehti Efesoon ja sieltä Kesareaan, josta hän meni ylös Jerusalemin juhalle ja tervehti seurakuntaa. Sieltä palasi hän takaisin Antiokiaan.

* 64. Apostoli Paawali Efesossa.

1. Paawali lähtee kolmannelle lähetysmatkalle ja ilmoittaa ewankeliumia Efesossa. — 2. Kapina nousee Efesossa. — 3. Paawalin jäähyväiset Efeson seurakunnan vanhimille.

1. Wiivyyttyään ainoastaan lyhyen ajan Antiokiassa, läksi apostoli Paawali kolmannelle lähetysmatkalle. Hän waelsti Galatian ja Frygian läpi ja tuli Efesoon. Siellä hän wiipyi kolme vuotta; ja Jumalan sana lewisi runsaasti ja kasvoi voimallisesti koko siinä maakunnassa. Ja Jumala teki Paawalin kätten kautta monta wälewätä työtä: sairaita parannettiin ja pahat henget läksiwät ulos monesta.

2. Mutta Jumalan sanan lewiämisen tähden syntyi Efesossa kapina. Yksi kultaseppä, Demetrius nimeltä, joka walmisti hopeaisia kuvia siitä Dianan temppelistä, joka Efesossa oli, kokosi ammattilaisensa, ja puhui heille, sanoen: „Miehet, te tiedätte, että meillä on tästä wirasta jalo voitto. Ja te näette ja kuulette, että lähes kaikessa Aasiassa on tämä Paawali uskottanut ja kääntänyt pois paljon kansaa, sanoen, etteivät ne ole jumalat, kuin ihmisten kässillä tehdään. Niin ei ainoasti meidän wirastamme waara ole, ettei se meille häpiäksi tulisi, mutta myös sen suuren naisjumalan Dianan korkea kunnia on hukkuwa“. Kun hän heille näitä puhunut oli, tulivat he wihaa täyteen ja huusiwat: „Suuri on Efesiläisten Diana!“ Ja koko kaupunki tuli meteliä täyteen, niin että esivalta tuskalla sai kansan hillityksi. Mutta Paawalille ei tapahtunut mitään pahaa. Kun kapina oli lakannut, läksi hän matkalle Makedoniaan ja Korinttoon.

3. Kotimatallaan tuli Paawali Mileton kaupunkiin. Sinne hän kutsui Efeson seurakunnan vanhimmat, sillä hän tahtoi sanoa heille jäähyväiset. Koska he kokoontuneet olivat, muistutti Paawali heille, kuinka hän oli kaikki tarpeelliset heille opettanut ja todistanut sekä Suutalaisille että Kreikkalaisille kääntymisestä Jumalan tykö ja uskosta meidän Herraamme Jeesukseen Kristukseen. Ja hän sanoi vielä: „Katso, minä matkustan Jerusalemiin, ja Pyhä Henki sanoo siteet ja murheet minun edessäni olowan. Mutta en minä siitä lukua pidä; että minä juoksemi päätäisin ilolla, ja sen wiran, jonka minä olen Herralta Jeesukselta saanut. Ja nyt katso, minä tiedän, ettette silleen saa nähdä minun kaswojani. Niin ottakaat siis itsestänne waarin ja kaikesta laumasta, johon Pyhä Henki on teidän

piispoiksi pannut, kaitsemaan Jumalan seurakuntaa, jonka hän omalla werellänsä ansainnut on. Walwofaat, muistaen, etten minä ole lakannut kolmena ajastaitana yössä ja päiwällä teitä khyneleillä neuwomasta. Ja nyt, rakkaat weljet, minä annan teidän Jumalan ja hänen armonsa sanan haltuun. Minä olen teille osoittanut, että niin pitää työtä tehtämän: heikkoja korjattaman ja muistettaman Herran Jesuksen sanoja, kuin hän sanoi: autuaampi on antaa kuin ottaa“.

Kun Paawali nämät sanonut oli, lankefi hän polwillensä ja rukoi kaikkien heidän kanssansa. Ja suuri itku tuli heille kaikille. He lankefiwat Paawalin kaulaan ja suuta antoiwat hänen, murehtien suuresti sen sanan tähden, kuin hän oli sanonut, ettei heidän pitänyt enää hänen kaswojansa näkemän. Ja he saattoiwat hänen haahteen.

* 65. Apostoli Paawalin wankeus ja tulo Romaan.

1. Paawali otetaan Jerusalemissa kiinni ja wiedzään wankina Kesareaan. — 2. Paawali romalaisen maaherran Feliksin edessä. — 3. Paawali Jესuksen edessä. — 4. Paawalin matka Romaan.

1. Kun Paawali ja hänen seuralaisensa tuliwat Jerusalemiin, ottiwat weljet heidät mielellänsä vastaan. Mutta Paawalin temppelissä ollessa, näkiwät hänet muutamat Juutalaiset, jotka Nafiasta oliwat tulleet Jerusalemiin, ja ylltyiwät kansan häntä vastaan. He ottiwat Paawalin kiinni ja weiwät hänen ulos temppelistä ja tahtoiwat hänen tappa. Mutta romalaisen sotajoukon päämies Jerusalemissa tuli wäkinensä ja otti hänen heidän käfistään ja lähetti hänen sidottuna maaherran Feliksin tykö Kesareaan.

2. Juutalaisten wanhimmat tuliwat Jerusalemista ja tekivät kanteita maaherran edessä Paawalia vastaan. Mutta Feliks ei noudattanut heidän mieltään. Hän olisi hänen kenties päästänyt wapaaksi, jos Paawali olisi hänelle tahtonut rahaa antaa. Sentähden kutsutti hän usein Paawalin tykönsä ja puheli hänen kanssaan. Kerran tuli Feliks emäntänsä Drusillan kanssa, joka oli Juutalainen, ja kutsutti Paawalin eteensä ja kuuliteli häntä nskosta Kristuksen päälle. Mutta kun Paawali puhui wanhurskaudesta ja puhtaasta elämästä ja tulewasta tuomiosta, peljästyhi Feliks ja sanoi: „Mene tällä haawalla matkaasi; waan koska minä saan tilan, niin minä sinun tyköni kutsutan“.

3. Kun kaksi vuotta oli kulunut, tuli Festus maaherraksi Feliksiin sijaan. Juutalaiset väijyivät yhä Paawalia ja pyysivät, että Festus lähettäisi hänen Jerusalemiin tutkittavaksi; sillä he aikoivat tappaa hänen tiellä. Maaherra tahtoi noudattaa Juutalaisten mieltä ja lähettää hänet Jerusalemiin; mutta Paawali wetosi keisarin oikeuteen. Silloin julisti Festus päätöksen, sanoen: „Keisarihin sinä turvasit, keisarin tykö pitää myös sinun menemän“.

Muutamia päiviä sen jälkeen tuli kuningas Agrippa sifarsä kanssa Kesareaan tervehtimään maaherraa. Koska Agrippa tahtoi mielellänsä nähdä ja kuulla Paawalia, antoi Festus tuoda hänen heidän eteensä. Silloin puhui Paawali Agripalle elämänsä vaiheista ja todisti voimallisesti Kristuksesta. Hän lopetti puheensa, sanoen: „Mutta Jumalan avun olen minä saanut, ja seison tähän päivään asti, todistaen sekä pienille että suurille, enkä mitään muuta sanoen, kuin profetat ja Mooses ovat sanoneet tullewaksi, että Kristuksen piti kärsimän ja oleman ensimmäisen kuoluitten ylösnousemuksesta, julistamassa wakketta tälle kansalle ja pakanoille“. Silloin sanoi Festus suurella äänellä: „Paawali, sinä hulluttelet; se juuri oppi sinua hulluttaa“. Mutta Paawali sanoi: „En minä hulluttele, voimallinen Festus, waan totuuden ja toimen sanoja puhun. Sillä kyllä kuningas nämät tietää. Uskotkos, kuningas Agrippa, profetat? Minä tiedän, että uskot“. Niin Agrippa sanoi: „Ei paljon puutu, ettes minua saa Kristityksi“. Mutta Paawali sanoi: „Minä toivoisin Jumalalta, että et ainoastaan sinä, mutta myös kaikki, jotka minua tänä päivänä kuulewat, tulisivat senkaltaisiksi kuin minäkin olen, paitsi näitä siteitä“. Ja kun hän nämät sanonut oli, nousivat kuningas ja maaherra ja läksivät pois.

4. Sen jälkeen annettiin Paawali yhden sadanpäämiehen haltuun, jonka piti wiedä hän muitten wankein kanssa Romaan. Merellä nousi suuri myrsky ja haaksi joutui tuulen ajolle, niin että elämän toivo jo oli kaikilta haaksimiehiltä kadonnut. Silloin Paawali rohkaisi heitä ja ilmoitti Herran pelastawan heidät kaikki. Tuuli ajoikin haahden Malta saaren rannalle, ja kaikki 276 henkeä, jotka laivassa olivat, pelastuivat maalle. Saarella ottivat asukkaat heitä ystävällisesti vastaan, ja Paawali sai tilaisuuden Jumalan kunniaksi parantaa monta sairasta. Wiivyttyään kolme kuukautta saarella, astuivat he taas laivaan; ja niin tuli Paawali Romaan, jossa weljet tulivat häntä vastaan. Kun Paawali heidän näki, kiitti hän Jumalata ja sai uskalluksen.

Romassa salli sadanpäämies Paawalin olla itsensä yhden sotamiehen kanssa, joka häntä wartihoiti. Ja Paawali otti vastaan kaikki, jotka hänen tyhönsä tulivat ja opetti Herrasta Jesuksesta Kristuksesta kaikella uskalluksella.

P i s ä y s .

Uuden Testamentin kirjat.

Apostolit täyttivät sen käskyn, jonka Herra Jeesus oli heille antanut, ja menivät ulos ja julistivat ewankeliumia kaikille kansoille. Ja moni heistä antoi henkensä ewankeliumin tähden. Apostoli Paawali, päästyään wapaaksi ensimmäisestä wankuedestaan Romassa, joutui uudelleen wankuteen ja wiettiin Romaan, jossa hän keisari Neeron aikana mestattiin Kristuksen tunnustamisen tähden (w. 67 Kr. j.).

Käytti apostolien suullista todistusta on Herra antanut kaikille kansoille apostolien kautta kirjallisen todistuksen pyhässä sanasjansa. Uuden Testamentin Raamatun historialliset kirjat ovat seuraawat: **Mattewuksen ewankeliumi**, jonka on kirjoittanut Jeesuksen opetuslapsi Matteus eli Lewi. Hän kirjoitti etupäässä Juutalais-kristittyitä warten Palestinasä. — **Markuksen ewankeliumi**. Johannes Markus oli Jeesuksen opetuslapsi, waikkei hän kuulunut kahentoistatymmenen joukkoon. — **Luukkaan ewankeliumi**. Luukas oli apostoli Paawalin seuralainen ja opetuslapsi. — **Johanneksen ewankeliumi**, jonka on kirjoittanut Jeesuksen opetuslapsi Johannes. — Kolme ensimmäistä ewankeliumia ovat kirjoitetut ennen Jerusalemin häwitystä; Johanneksen ewankeliumi kirjoitettiin wasta sen jälkeen. — **Apostolien Teot**, jonka on kirjoittanut ewankelista Luukas.

Uuden Testamentin Opetuskirjat ovat lähetykskirjoja eli epistoloita erityisille seurakunnille tahti koto kristilliselle seurakunnalle. Opetuskirjat ovat seuraawat:

- Lähetykskirja Romalaisille.
- 2 Lähetykskirjaa Korinttolaisille.
- Lähetykskirja Galatalaisille.
- ” Efesiläisille.
- ” Filippiiläisille.
- ” Kolosšilaisille.
- 2 Lähetykskirjaa Tessalonikalaisille.
- 2 ” Timoteukselle.
- Lähetykskirja Titukselle.
- ” Filemonille.

Nämä 13 Lähetykskirjaa on apostoli Paawali kirjoittanut.

Lähetyskirja Hebrealaisille.

2 Apostoli Pietarin Lähetyskirjaa.

3 " Johanneksen Lähetyskirjaa.

Apostoli Jaakobin Lähetyskirja.

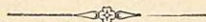
" Juudaan "

Uuden Testamentin profetallinen kirja on Johanneksen Ilmes-
tyskirja, jonka on kirjoittanut apostoli Johannes.

Uuden Testamentin kirjat ovat kirjoitetut ensimmäisellä vuosikymmenellä j. Kr. s. Ne ovat kirjoitetut Kreikan kielellä ja koottiin kaikki yhteen kirjaan, joka kantaa nimen Uusi Testamentti, vuonna 393. Koko Raamattu käännettiin latinaksi munkki Hieronymon kautta († 420). Saksaksi ilmestyi Raamattu Martti Lutherin kääntämänä vuonna 1534, ja suomeksi w. 1642.

Herra tahtoo, että kaikki kansat tehtäisiin hänen opetuslapsiksensa. Sente-
tähden antaa hän julistaa ewankeliuminsa tänäkin päivänä ympäri maail-
mata. Ja hän on myös omiansa läsnä joka päivä maailman loppuun asti.
Herra, sinä olet mahdollinen saamaan ylistyksen, ja kunnian ja voiman!
Amen.

Kiittäkää Herra, kaikki pakanat! Ylistäkää häntä kaikki kansat
(Ps. 117, 1).

316 1/2. II. 36.

Raamatunhist.

Waaranen

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 0551

x

